

# SUOMEN PANKKI

1914–1920

## VUOSIKIRJA

LAATINUT

SUOMEN PANKIN TILASTO-OSASTO

I. VUOSIKERTA

HELSINGISSÄ 1921

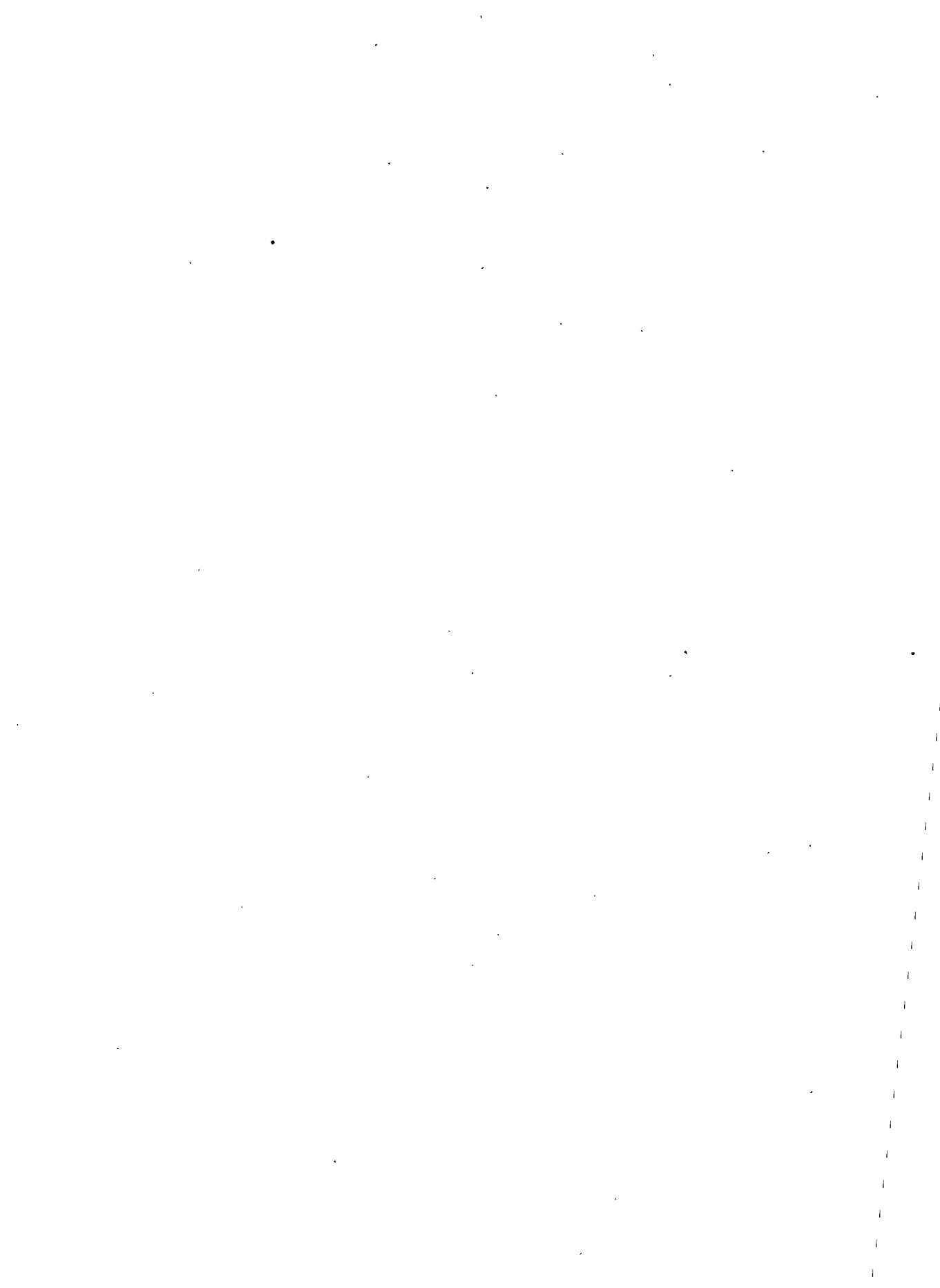
HELSINKI 1921.  
SUOMAL. KIRJALL. SEURAN KIRJAPAINO OY.

Täten saatetaan julkisuuteen ensimmäinen vuosikerta Suomen Pankin vuosikirjaa, joka Pankin johtokunnan määräyksestä on Pankin tilasto-osastolla laadittu.

Vuodesta 1866 on Suomen Pankki painettuna julaissut lyhyen, pääasiassa tilinpäätöstä selostavan kertomuksen jokaiselta toimintavuodeltaan. Tämä kertomus on julaiistu paitsi kotimaisilla kielillä, myöskin saksaksi, englanniksi ja ranskaksi. Laajemman, myöskin tekstillä varustetun julkaisun laatimiseen on antanut aihetta osittain Pankin oma käytännöllinen tarve, osittain se huomio, että koti- ja ulkomailla usein esitettyjen Suomen Pankkia koskevain erehdyttävien tietojen välttämiseksi Pankin toimintaa on julkisuudessa seikkaperäisemmin selostettava.

Tämä vuosikirja käsittelee varsinaisesti Suomen Pankin toimintaa vuonna 1920, mutta tällä kertaa sisältyy siihen johdantona myöskin yleiskatsaus Pankin vaiheisiin vuosina 1914—1919. Tämän yleiskatsauksen vaatima työ ja sen ottama tila ovat tehneet, että vuotta 1920 ei ole varsinkaan tauluosastossa voitu käsitellä niin monipuolisesti kuin vastaisuudessa kunkin vuoden toimintaa on tarkoitus käsitellä. Samasta syystä johtuu, että vuosikirja tällä kertaa ilmestyy myöhästyneenä.

Vuosikirja julaietaan samalla kertaa suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä.



# SISÄLLYSLUETTELO.

TABLE DES MATIÈRES.

---

## TEKSTIOSASTO. TEXTE.

### **I. Suomen Pankki vuosina 1914—1919. La Banque de Finlande en 1914—1919.**

1. Sodan syttymisestä vuoden 1914 loppuun. <i>Du commencement de la guerre jusqu' à la fin de 1914</i> . . . . .	2
2. Vuosi 1915. <i>Exercice 1915</i> . . . . .	12
3. Vuosi 1916. „ 1916 . . . . .	19
4. Vuosi 1917. „ 1917 . . . . .	25
5. Vuosi 1918. „ 1918 . . . . .	32
6. Vuosi 1919. „ 1919 . . . . .	44

### **II. Suomen Pankki vuonna 1920. La Banque de Finlande en 1920.**

Katsaus Suomen taloudellisiin oloihin vuonna 1920. <i>Revue générale de la situation économique en 1920</i> . . . . .	56
1. Setelinanto. <i>Émission de billets</i> . . . . .	63
2. Setelinantoa vastaavat varat. <i>Couverture de l'émission</i> . . . . .	69
3. Vaaditeaessa maksettavat sitoumukset. <i>Engagements à vue</i> . . . . .	73
4. Kotimainen lainaus. <i>Opérations de prêts intérieurs</i> . . . . .	75
5. Pankin tila ja omat varat. <i>Bilan et fonds</i> . . . . .	77
6. Tulot ja menot, voittovarojen käyttö. <i>Recettes, dépenses, bénéfice net</i> . . . . .	79
7. Clearing-liike. <i>Opérations de Clearing</i> . . . . .	81

### **III. Yksityispankit vuonna 1920. Les banques privées en 1920.** 82

---

## TAULUOSASTO. TABLEAUX.

### *Setelinanto. Émission de billets.*

1 taulu.	Setelinanto 1914—1919. <i>Émission de billets en 1914—1919</i> . . . . .	86
2 ”	Setelinanto 1920. <i>Émission de billets en 1920</i> . . . . .	92
3 ”	Setelinanto-oikeus 1914—1920. <i>Droit d'émission en 1914—1920</i> . . . . .	96
4 ”	Liikkeessä oleva setelistö 1914—1920. <i>Circulation des billets en 1914—1920</i> . . . . .	97
5 ”	Liikkeessä oleva setelistö, kuukausikeskimäärin 1914—1920. <i>Circulation des billets, montant moyen en 1914—1920</i> . . . . .	96
6 ”	Käyttämätön setelinanto-oikeus 1914—1920. <i>Droit d'émission non utilisé en 1914—1920</i> . . . . .	98
7 ”	Käyttämättömän setelinanto-oikeuden suhde koko setelinanto-oikeuteen 1914—1919. <i>Proportion du droit d'émission non utilisé, par rapport au droit d'émission total en 1914—1920</i> . . . . .	99
8 ”	Setelistön kokoonpano 1914—1920. <i>Détail de la circulation des billets en 1914—1920</i> . . . . .	98
9 ”	Setelinvalmistus 1914—1920. <i>Fabrication de billets en 1914—1920</i> . . . . .	100
10 ”	Setelinpolitto 1914—1920. <i>Destruction de billets en 1914—1920</i> . . . . .	100

### *Setelinantoa vastaavat varat. Couverture de l'émission.*

11 taulu.	Setelinantoa vastaavat varat 1914—1919. <i>Couverture de l'émission en 1914—1919</i> . . . . .	102
12 ”	Setelinantoa vastaavat varat 1920. <i>Couverture de l'émission en 1920</i> . . . . .	108
13 ”	Kultakassa 1914—1920. <i>Encaisse or en 1914—1920</i> . . . . .	112
14 ”	Kultakassan suhde liikkeessä olevaan setelistöön 1914—1920. <i>Encaisse or, proportion par rapport à la circulation en 1914—1920</i> . . . . .	113
15 ”	Setelinantoa vastaavain varain keskinäinen suhde 1913—1920. <i>Proportion des différentes catégories de valeurs pour la couverture de l'émission en 1913—1920</i> . . . . .	112

### *Vaadittaessa maksettavat sitoumukset. Engagements à vue.*

16 taulu.	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset 1914—1919. <i>Engagements à vue en 1914—1919</i> . . . . .	114
17 ”	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset 1920. <i>Engagements à vue en 1920</i> . . . . .	120

### *Kotimainen lainananto. Opérations de prêts intérieurs.*

18 taulu.	Lainananto 1914—1919. <i>Prêts intérieurs en 1914—1919</i> . . . . .	124
19 ”	Lainananto 1920. <i>Prêts intérieurs en 1920</i> . . . . .	130

**Pankin tila ja omat varat. Bilan et fonds.**

20 taulu.	Tila 1914—1920. <i>Bilan 1914—1920</i> . . . . .	134
21 ”	Omat varat 1868—1920. <i>Fonds en 1868—1920</i> . . . . .	138

**Tulot ja menot, voittovarojen käyttö. Recettes, dépenses et bénéfice net.**

22 taulu.	Voitto- ja tappiotili 1914—1920. <i>Compte profits et pertes en 1914—1920</i>	140
23 ”	Voittovarojen käyttö 1891—1920. <i>Bénéfice net en 1891—1920</i> . . .	142

**Erinäiset toiminnan haarat. Opérations diverses.**

24 taulu.	Clearing-liike 1907—1920. <i>Opérations de Clearing en 1907—1920</i> .	144
-----------	--	-----

**Vekselikurssit. Cours de change.**

25 taulu.	Myyntikurssit 1920. <i>Cours de change en 1920</i> . . . . .	145
26 ”	Myyntikurssit kuukausittain 1914—1920. <i>Cours de change pour chaque mois en 1914—1920</i> . . . . .	153
27 ”	Myyntikurssit vuosittain 1877—1920. <i>Cours de change en 1877—1920</i>	158

**Korkomäärät. Taux d'escompte.**

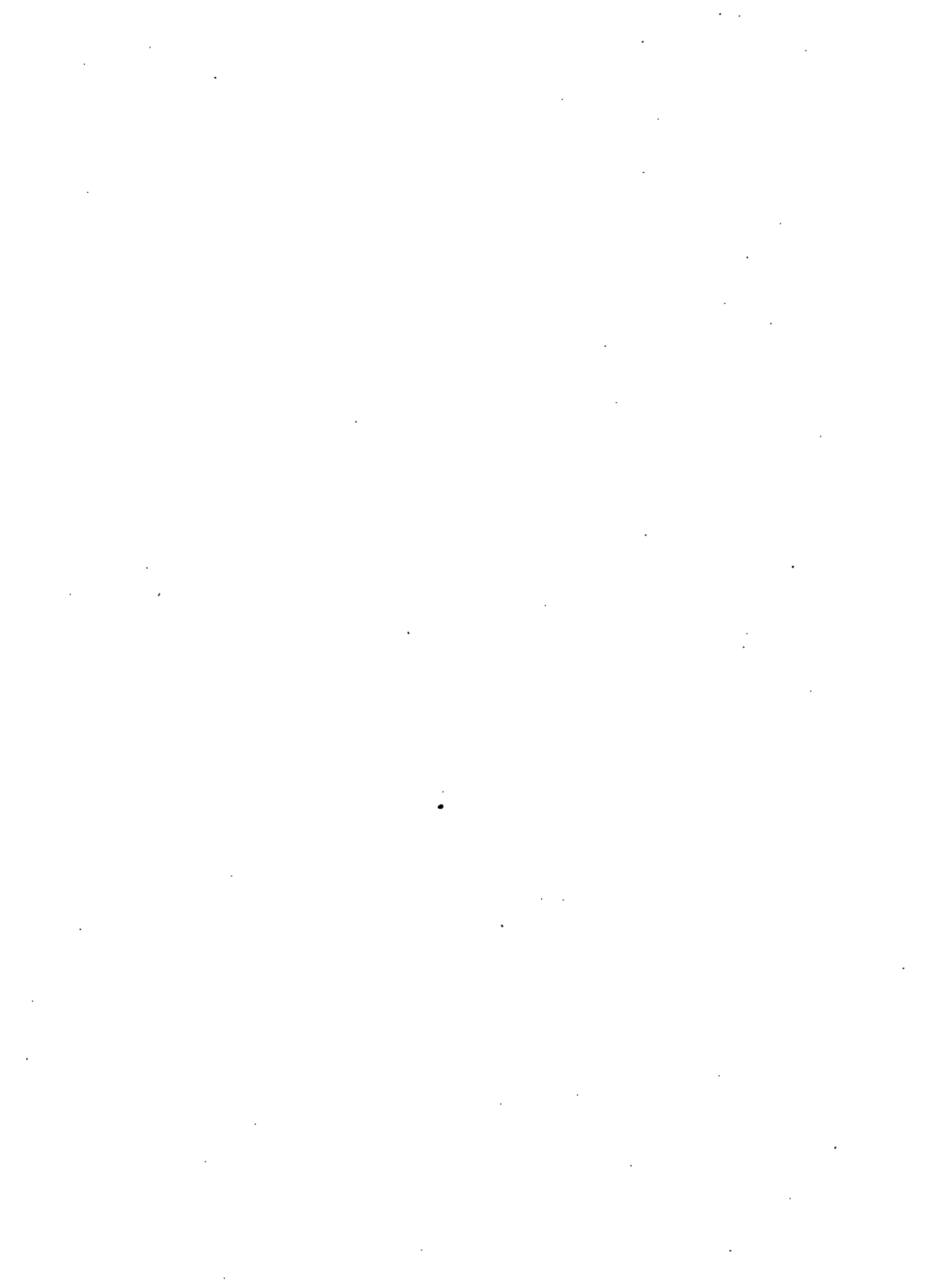
28 taulu.	Diskonttokoron vaihtelut 1867—1920. <i>Variation des taux d'escompte en 1867—1920</i> . . . . .	162
29 ”	Diskonttokorko keskimäärin 1867—1920. <i>Taux d'escompte moyen en 1867—1920</i> . . . . .	163

**Yksityispankit. Les banques privées.**

30 taulu.	Kotimainen lainanotto 1914—1920. <i>Depôts en 1914—1920</i> . . . . .	164
31 ”	Kotimainen lainananto 1914—1920 <i>Opérations des avances en 1914—1920</i> . . . . .	164
32 ”	Saatavat ulkomailta 1914—1920. <i>Avoir à l'étranger en 1914—1920</i> .	166
33 ”	Velat ulkomaille 1914—1920. <i>Dettes à l'étranger en 1914—1920</i> . .	166

---

Luettelo vuosina 1914—1920 annetuista, Suomen Pankkia ja Suomen rahalaitosta koskevista laeista ja asetuksista. <i>Lois et décrets émanés en 1914—1920 concernant la Banque de Finlande et le système monétaire</i>	168
---	-----





## I. SUOMEN PANKKI VUOSINA 1914—1919.

Suomen Pankki, joka aina Suomen oman rahalaitoksen perustamisesta saakka ja varsinkin vuonna 1877 tapahtuneen kultakanalle siirtymisen jälkeen oli menestyksellä ylläpitänyt Suomen valuutan arvoa ja vakaita rahaoloja maassa, joutui maailmansodan aikana ulkonaisten vaikutusten alaiseksi, jotka tekivät Pankille mahdolltomaksi estää syvälle käypiä järkytyksiä Suomen rahaoloissa. Vuosina 1914—1917 oli Suomen Pankki pakotettu sen yhteyden vuoksi, mikä Suomella oli Venäjän valtakuntaan, vaihtamaan ruplia Suomen rahaan suhteettoman korkeaan hintaan ja paitsi täten, myöskin lainain muodossa luovuttamaan suuria summia Suomen valuutaa Venäjän valtion käytettäväksi. Suomen irtautuessa Venäjän valtakunnasta lopulla vuotta 1917 lakkasi Venäjän enempi suoranainen vaikutus Suomen rahaoloihin, mutta silloin jatkuivat vaikeudet toisella taholla. Vuoden 1918 kapina ja pääasiassa sen aiheuttama Suomen valtion luotontarve, jonka tyydyttämiseen Suomen Pankki katsoi olevansa velvollinen ottamaan osaa, vaikuttivat vuosina 1918 ja 1919 syvälle käyvällä tavalla Suomen Pankin asemaan. Kun nämä ulkoapäin tulevat vaikutukset yleensä aivan ratkaisevalla tavalla määräsivät kehityksen kulun, on alempanaolevassa katsauksessa Suomen Pankin toimintaan vuosina 1914—1919 pääasiallisin huomio kiinnitetty niihin ja muihin puolia Pankin aseman kehityksessä käsitellyt vain sikäli kuin se yleissilmäyksen saavuttamiseksi on ollut tarpeellista.

# 1. SODAN SYTTYMISESTÄ VUODEN 1914 LOPPUUN.

**Pankin asema sodan syttyessä.** Suomen Pankin viimeinen tila-  
ilmoitus ennen maailmansodan syttymistä, 23 päivältä heinäkuuta  
1914, osoitti Pankin aseman olevan seuraavan (tässä supistettuna):

## VAROJA:

	Milj. mk.	
Setelinantoa vastaavia varoja:		
Kultakassa . . . . .	41.4	
Suomen hopearahaa . . . . .	1.8	
Obligatsioneja ulkomaan rahassa . . . . .	21.9	
Ulkomaisia kirjeenvaihtajia . . . . .	78.3	
Ulkom. setelirahaa ja kuponkeja . . . . .	0.5	
Ulkomaisia vekseleitä . . . . .	9.4	153.3
Kotimaisia saatavia:		
Vekseleitä . . . . .	70.5	
Hypoteekkilainoja . . . . .	23.4	
Kassakreditiiveja . . . . .	3.9	97.8
Muita varoja . . . . .	4.4	
		<b>Yhteensä 255.5</b>

## VELKOJA:

	Milj. mk.	
Vaadittaessa maksettavia sitoumuksia:		
Liikkeessä olevia seteleitä . . . . .	112.2	
Pankin asettamia osotuksia . . . . .	0.3	
Pano- ja ottotilit . . . . .	28.9	
Ulkomaisia kirjeenvaihtajia . . . . .	1.3	
Eri tilejä . . . . .	0.9	143.6
Kantarahasto . . . . .	25.0	
Vararahastot (siitä kiinteistöjen arvo 3.1 milj.) . . . . .	68.2	
Käyttämättömiä voittovaroja . . . . .	18.7	
		<b>Yhteensä 255.5</b>

Pankin ohjesäännön 18 ja 19 §§, sellaisina kuin ne olivat voimassa  
sodan syttyessä, sääsivät Pankin setelinannosta seuraavaa:

## 18 §.

„Pankin setelien liikkeessä oleva määrä saa nousta enintään neljäkymmentä miljoonaa markkaa suuremmaksi Pankin seteliannon vakuutena olevaa arvoainetta, joksi luetaan niin Pankin metallikassa ynnä rahaksi lyöty Suomen hopearaha, kuin myöskin Pankin riidattomat saatavat sen ulkomaisilta asiamiehiltä ynnä Pankin omistamat ulkomailla maksettavat vekselit sekä ulkomaan rahan määräiset obligatsioonit, korkoliput ja setelit.

Liikkeessä olevina seteleinä ovat myöskin pidettävät Pankin Suomen rahan määräiset osotukset ja muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset, kuin myös sisälläolevat myönnettyjen kassakreditivien määrät.

Jos asianhaarat välttämättömästi vaativat, voi senaatin talousosasto, pankkivaltuusmiesten esityksestä, myöntää että sitä määrää, minkä verran Pankin setelit yllämainitun säännöksen nojalla saavat nousta päälle sen setelinannon vakuutena olevien arvoaineitten, saa väliaikaisesti lisätä enintään kymmenellä miljoonalla markalla. Toimenpide, johon tässä suhteessa on ryhdytty, on kuitenkin, pysyäkseen voimassa kauemmin kuin seuraaviin valtiopäiviin, alistettava säätyjen (eduskunnan) harkittavaksi ja päätettäväksi.

## 19 §.

Metallikassana pidetään: rahaksi lyöty ja lyömätön kulta sekä rahapajassa oleva Pankin kulta. Pankin metallikassaa ei saa pysyttää kahtakymmentä miljoonaa markkaa pienempänä.

Metallikassan vahvistamiseksi on maan hallituksella valta, tarkastettuaan pankkivaltuusmiesten siitä tekemän ehdotuksen, säätyjen (eduskunnan) puolesta taata enintään kymmenen miljoonan markan suuruinen ulkomainen laina tahi krediitti, mitkä varat otetaan lainaksi valtiovaraston puolesta ja annetaan Pankin käytettäväksi sillä ehdolla että Pankki sitoutuu vastaamaan niiden takaisin maksamisesta säädetyn ajan kuluessa.“

Näihin säännöksiin perustuva setelinanto oli ylempänä mainittuna päivänä seuraava:

## SETELINANTO-OIKEUS:

	Milj. mk.
Setelinantoa vastaavat varat . . . . .	153.3
Kattamaton setelinanto-oikeus . . . . .	40.0
	<u>Yhteensä 193.3</u>

## KÄYTETTY SETELINANTO-OIKEUS:

	Milj. mk.
Liikkeessä oleva setelistö . . . . .	112.2
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset . . . . .	31.4
Kassakreditivien nostamaton osa . . . . .	3.6
	<u>Yhteensä 147.2</u>
Käyttämätön setelinanto-oikeus . . . . .	46.1
	<u>Yhteensä 193.3</u>

Pankin korkomäärät oli edellisen maaliskuun 31 päivänä alennettu  $\frac{1}{2}$  prosentilla, niin että ne sodan syttyessä olivat seuraavat:

5 % diskontattaessa puhtaita liikevekseleitä ja talletustodistuksia, joilla maksupäivään ei ole kolmea kuukautta pitempi aika;

$5\frac{1}{2}$  % diskontattaessa samallaisia vekseleitä ja talletustodistuksia, joilla maksupäivään on kolmea kuukautta pitempi aika, aina kuuteen kuukauteen asti;

6 % diskontattaessa muita vekseleitä, huolimatta siitä, onko niillä maksupäivään pitempi tai lyhempi aika;

5 % myönnettäessä hypoteekkilainoja ja kassakreditivejä, joiden vakuutena on kultaa ja hopeata, Suomen valtion ja Suomen Hypoteekkiyhdistyksen valtion takuulla varustettuja obligatsioneja ulkomaan rahalle sekä ulkomaisia, valtion antamia taikka valtion takuulla varustettuja obligatsioneja;

$5\frac{1}{2}$  % myönnettäessä hypoteekkilainoja ja kassakreditivejä, joiden vakuutena on muunlaisia obligatsioneja, talletustodistuksia ja kiinnityksiä; sekä

6 % myönnettäessä hypoteekkilainoja ja kassakreditivejä osakkeita vastaan.

Kassakreditivien sisäänkirjoitusmaksu oli  $\frac{1}{2}$  % vuodelta.

Johtokunnalla oli kuitenkin oikeus sattuvissa tapauksissa diskontattaessa vekseleitä, joita ei voida pitää puhtaina liikevekseleinä,

sovelluttaa puhtaita liikevekseleitä varten voimassa olevia korkomääriä sekä erityisesti laskea nämä korkomäärät yksityispankkien vekseleitä rediskontattaessa.

**Sodan syttymisen välittömät vaikutukset Pankin asemaan.** Sodan syttyminen ei aiheuttanut suurempaa järkytystä Suomen rahaoloissa. Talletuksia tosin otettiin ulos sekä yksityis- että säästöpankeista, ei kuitenkaan sen suurempia määriä kuin että pankit Suomen Pankin avulla sen hyvin kestivät. Yksityispankkien talletukset vähenivät elokuulla 21.6 milj. markalla, mutta alkoivat syyskuulla jälleen kasvaa. Säästöpankeista elokuulla otettu määrä oli n. 8 milj. markkaa. Ainoa lainsäädäntötoimenpide, johon maksusuhteiden järjestämiseksi ryhdyttiin, oli, että vekselien protestaamisaikaa pidennettiin elokuun 7 päivänä annetulla asetuksella, joka sitten pysyi voimassa vuoden 1918 loppuun saakka. Mitään maksumoratoriota ei sensijaan katsottu tarvittavan. Luottamus seteleihin pysyi myöskin miltei muuttumattomana. Ensi aikoina sodan syttymisen jälkeen esitettiin seteleitä kullalla lunastettavaksi niin vähän, että lunastamista ei tarvittu lakkauttaa. Heinäkuun lopulla ja kahtena ensimmäisenä kuu-kautena sodan syttymisen jälkeen oli Pankin kultakassan suuruus seuraava:

	Milj. mk.
Heinäkuu 23 . . . . .	41.4
» 31 . . . . .	41.2
Elokuu 8 . . . . .	41.1
» 15 . . . . .	41.0
» 22 . . . . .	41.8
» 31 . . . . .	42.1
Syyskuu 8 . . . . .	42.6
» 15 . . . . .	42.7
» 23 . . . . .	42.5
» 30 . . . . .	42.4

Alimmillaan oli kultakassa elokuun 15 päivänä, mutta alkoi sen jälkeen kasvaa, pääasiassa sen johdosta, että Venäjän valtio osti Suomen setelirahaa sotilasmaksuina saamallaan Suomen kultarahalla.

Korkeimmillaan oli kultakassa koko sodan aikana lokakuun 31 päivänä 1914, jolloin se oli 43.0 milj. markkaa. Vuoden lopussa oli kultakassa 42.7 milj. markkaa. Tällä välin oli kullannotto Pankissa kuitenkin vähitellen lisääntynyt, niin että Pankin johtokunnan päätöksellä vaihto oli rajoitettu 100 markkaan päivää ja henkilöä kohti. Marraskuun 7 päivänä tekivät pankkivaltuusmiehet hallitukselle esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä kullalla lunastamisen lakkauttamiseksi. Mutta erimielisyydet, joita asian muodollinen puoli synnytti suomalaisten ja venäläisten viranomaisten välillä, tekivät, että esitys johti toimenpiteeseen vasta seuraavana vuonna.

Huomattavin vaikutus Suomen Pankin asemaan oli sodan syttymisellä kotimaisen lainauksen lisääntymisen kautta (18. taulu). Kuten edellä on mainittu, otettiin ensimmäisinä viikkoina sodan jälkeen varsin runsaasti talletuksia yksityis- ja säästöpankeista, jotka sen johdosta olivat pakotetut turvautumaan Suomen Pankin apuun. Heinäkuun 23 ja elokuun 8 päivän välisenä aikana myönsikin Suomen Pankki suoranaisia lainoita yksityispankeille 9.6 milj. markkaa ja eräille kaupunkilaissäästöpankeille 0.8 milj. markkaa, jotapaitsi yksityispankit nostivat niille myönnettyistä krediitivilainoista 4.5 milj. markkaa. Sitäpaitsi auttoi Suomen Pankki yksityispankkeja redis-konttaamalla niiden vekseleitä 13.6 milj. markkaa vastaavan määrän. Myöskin Pankin suoranaisten lainaus kasvoi jonkun verran.

Näiden luottojen johdosta kasvoi Suomen Pankin kotimainen lainaus 97.8 milj. markasta heinäkuun 23 päivänä 127.0 milj. markkaan elokuun 8 päivänä, eli n. 30 %:lla. Käyttämätön setelinanto-oikeus aleni samana aikana 46.1 milj. markasta 18.7 milj. markkaan. Lainauksen nopean lisääntymisen vuoksi koroitettiin Pankin korkomäärät elokuun 3 päivänä 2 prosentilla, mikä pian aiheutti lainauksen vähenemistä. Kuun lopussa oli kotimainen lainaus jälleen vähentynyt 115.2 milj. markkaan.

Edellisen huhtikuun 24 päivänä oli eduskunta hallituksen esityksestä päättänyt Suomen Pankin ohjesäännön 18 §:n muuttamisesta siten, että kattamaton setelinanto-oikeus olisi koroitettava 40 milj. markasta 70 milj. markkaan sekä 19 §:n muuttamisesta siten, että tässä pykälässä olevat säännökset Pankin metallikassan vahvistamiseksi

valtion takuulla otettavasta ulkomaisesta lainasta tarpeettomina poistettaisiin. Nämä eduskunnan päätökset saivat asianomaisen vahvistuksen ja astuivat voimaan elokuun 7 päivänä. Kun Pankin luotonantokyky kattamattoman setelianto-oikeuden laajentamisen kautta oli lisääntynyt ja kun luoton kysyntä jatkuvasti väheni, alennettiin korkomäärät syyskuun 5 päivänä 1 prosentilla. Täten tuli alin diskonttokorko olemaan 6 %, missä määrässä se pysyi seuraavan vuoden tammikuuhun. Suomen Pankin kotimainen lainaus, alempana mainittu Suomen valtiolle myönnetty luotto siihen luettuna, oli vuoden vaihteessa 96.5 milj. markkaa, eli alempi kuin sodan syttyessä. Tästä määrästä oli rediskonttauksia noin 1.5 milj. markkaa. Yksityisten (pääasiassa yksityispankkien, mutta osaksi myös eräiden valtiolaitosten ja yksityishenkilöiden) saatavat pano- ja ottotilillä, jotka heinäkuun 23 päivänä olivat 8.1 milj. markkaa, olivat vuoden lopussa 14.7 milj. markkaa.

Sodan välittömiä seurauksia oli myöskin, että Suomen Pankin saatavat sen Saksassa ja Itävallassa olevilta asiamiehiltä, Suomen rahassa noin 22.4 milj. markkaa, ja Pankin omistamat, Saksassa olevain asiamiesten hallussa olevat obligatsioonit, arvoltaan n. 10.4 milj. markkaa, otettiin näissä maissa takavarikkoon. Vuoden 1914 tilinpäätöksessä nämä varat siirrettiin setelinantoa vastaavista varoista muiden varojen joukkoon.

***Suomen valtiolle myönnetty luotto*** (18. taulu). Ennen maailmansotaa ei Suomen valtio yleensä ollut käyttänyt Suomen Pankin luottoa. Vaikka setelinantoa koskevat määräykset olisivat sen sallineet, ei Suomen Pankin varoihin ole sisältynyt edes Suomen valtion ulkomaisiin lainoihin kuuluvia obligatsioneja muuta kuin pieniä määriä. Vuoden 1913 lopussa esim. oli Pankin omistamien ulkomaan rahan määräisten obligatsioonien joukossa ainoastaan 779.800 markan arvosta Suomen valtio-obligatsioneja, eli vain 0.5 % setelinantoa vastaavista varoista. Myöskään lyhytaikaista luottoa ei Suomen valtio ollut tarvinnut. Päinvastoin oli valtiolla niin runsaasti käyttövaroja, että osa niistä oli sijoitettuna m. m. koti- ja ulkomaisiin obligatsioneihin.

Sodan aikana muuttuivat olosuhteet tässä kohden vähitellen yhä suuremmissa määrin, kunnes valtion luotontarve lopulta varsin huomattavasti vaikutti Suomen Pankin toimintaan.

Vuonna 1914 johtui Suomen Pankin valtiolle eli oikeammin eräälle valtion laitokselle myöntämä luotto vielä aivan tilapäisestä syystä. Kun postisäästöpankista sodan ensimmäisinä viikkoina otettiin suurempia määriä talletuksia, oli postisäästöpankin muutettava obligatsionejaan rahaksi. Tässä tarkoituksessa tarjottiin näitä obligatsioneja valtiokonttorin välityksellä Suomen Pankille. Pankki ei kuitenkaan ostanut niitä lopullisesti, vaan sovittiin, että valtio viimeistään vuoden 1915 lopussa ostaisi myymänsä obligatsioonit samaan hintaan takaisin. Syyskuussa pantiin tämä sitoumus täytäntöön ja vuoden lopussa oli Suomen Pankilla näitä takaisinmyyntioikeudella ostettuja obligatsioneja 5.8 milj. markan arvosta.

Kaikki puheenaolevat obligatsioonit olivat ulkomaan rahan määräisiä ja sellaisina merkittiin ne setelinantoa vastaaviin varoihin. Täten saattoi Suomen Pankki antaa luottoa valtiolle, ilman että käyttämätön setelinanto-oikeus siitä väheni. Tällaista luotonantomuotoa käytettiin seuraavinakin vuosina ja yhä laajemmassa mitassa. Mutta näin menetellen ei Pankin koko omassa maassa annettu luotto tullut bilansseissa esiintymään kohdassa „kotimainen lainaus“. Kun kuitenkin näyttää oikeimmalta käsitellä yhdessä koko kotimaassa annettua luottoa, on seuraavassa esityksessä, samoinkuin 18. taulussa, kotimaiseen lainaukseen luettu myöskin ulkomaan rahan määräisiä sitoumuksia vastaan valtiolle annetut lainat.

Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että Suomen valtion puheenaolevana ja seuraavina vuosina yhä suuremmissa määrin Suomen Pankkiin kohdistunut luoton kysyntä johtui osittain poliittisista syistä. Kun Suomen hallitus aina Venäjän vallankumoukseen saakka oli melkein täydellisesti kokoonpantu venäläisistä miehistä, olivat yksityispankit ja yleisö sellaisinkin aikoina, jolloin rahaa oli runsaasti, haluttomia antamaan luottoa tälle hallitukselle. Suomen Pankki sensijaan ei vallitsevan sotatilan aikana, ja kun eduskuntaa vastoin lakia ei ennen vallankumousta kutsuttu koolle, katsonut voivansa muuta kuin tyydyttää valtion luotontarpeen.



**Ruplan kurssi** (26. taulu). Heti sodan syttymisen jälkeen alkoi Venäjän taholta se väkivaltainen puuttuminen Suomen Pankin ruplanoteerauksiin, joka myöhemmin aiheutti niin suuria järkytyksiä Pankin asemassa. Heinäkuun 23 päivänä noteerasi Suomen Pankki ruplalle ostokurssin 264 markkaa 100 ruplalta (pari 266: 67). Kun ruplan kurssi ulkomailla heinäkuun lopulla melkoisesti aleni, alensi myöskin Suomen Pankki vastaavasti ostokurssiaan, niin että se heinäkuun 27 päivänä oli 260: — ja 31 päivänä 245: —. Tämän johdosta kuitenkin Venäjän Suomessa olevat edustajat jyrkässä muodossa vaativat kurssia korotettavaksi. Kun kieltäytyminen epäilemättä olisi aiheuttanut tuhoisia seurauksia Pankille ja kun yleisesti arveltiin sodan tulevan lyhytaikaiseksi, katsoi Pankki olevansa pakotettu nostamaan ruplan ostokurssin elokuun 8 päivänä 252:een ja 19 päivänä 256:een. Jatkuvan painostuksen vuoksi noteerasi Pankki sitten ruplalle mainitun ostokurssin aina elokuun 6 päivään 1915, huolimatta ruplain suuresta tarjonnasta, joka olisi edellyttänyt paljon alempia kursseja.

Elokuun 12 päivänä julkaisi kenraalikuvernööri n. s. pakollisen määräyksen, jolla pankkeja ja muita rahalaitoksia kiellettiin noteeraamasta ruplalle alempaa kurssia kuin Suomen Pankin virallinen kurssi. Siten oli rupla saanut pakkokurssin Suomessa.

Autonomisena valtiona, oman Venäjästä riippumattoman valtiotalouden ja oman rahalaitoksen oli Suomi sotaan nähden monessa suhteessa puolueettoman maan asemassa. Tämän vuoksi ja kun Suomen ulkomainen maksutasaus varsinkin sotatarpeiden viennin ja Suomessa toimitettujen laajain varustustöiden vuoksi oli tyydyttävä, olisi Suomella vapaammassa oloissa ollut hyvät edellytykset pitää valuuttansa arvoa yllä. Nyt oli kuitenkin Suomen markan ja ruplan välille pitkäksi ajaksi muodostunut kiinteä arvosuhde, joka ei perustunut näiden rahalajien markkina-arvoon, vaan oli aivan mielivaltainen. Välittömänä seurauksena tästä oli, että Suomen markan kurssi ulkomailla joutui seuraamaan ruplan kurssin laskua. Sama syy johti myöskin alempana esitetyllä tavalla setelien liika-antoon, joka vähitellen alensi myöskin markan kotimaista arvoa.

**Venäläisten valuuttain lisääntyminen.** Kuten ylempänä olevasta Suomen Pankin bilanssista käy ilmi, olivat Pankin ulkomaisista valuut-

toista sodan puhjetessa — samoin kuin jo pitkiä aikoja ennen sotaa — tärkeimmät konttokuranttisaatavat ja obligatsioonit. Edellisiä oli 71.1 % ja jälkimmäisiä 19.9 % eli yhteensä 91 % kaikista ulkomaisista valuutoista. Konttokuranttisaatavain vasta-arvo oli heinäkuun 23 päivänä 78.3 milj. markkaa, ja jakaantui se eri maiden kesken seuraavasti:

	Milj. mk.	% kaikista konttok. saatavista
Venäjä . . .	24.1	30.8
Saksa . . .	21.9	28.0
Englanti . . .	15.9	20.3
Muut maat . . .	16.4	20.9
Yhteensä	78.3	100.0

Ruplasaatavat eivät siis sodan alkaessa tehneet enempää kuin 24.1 milj. markkaa eli ei täyteen kolmatta osaakaan kaikista konttokuranttisaatavista. Vuoden 1913 lopussa olivat ruplasaatavat olleet vielä pienemmät, nimittäin 4.1 milj. ruplaa eli 10.9 milj. markkaa. Venäläisiä obligatsioneja taas oli vuoden 1913 lopussa vain 0.9 milj. ruplan nimellisarvosta ja oli ne kirjattu 1.8 milj. markan arvoisiksi.

Sodan syytymisen jälkeen virtasi ruplia Suomeen entistä enemmän varsinkin sen kautta, että Venäjän valtio osti ruplilla Suomen valuutaa täällä suoritettavia varustustöitä y. m. varten, osittain sen johdosta että vienti Venäjälle kasvoi sotatarpeiden viennin kautta. Suomen Pankin noteeraamasta korkeasta ruplan kurssista oli luonnollisesti seurauksena, että Suomeen tulleet ruplat esitettiin Suomen Pankissa vaihdettavaksi Suomen rahaan. Näin saamistaan suurista ruplamääristä Pankki vaihtoi joulukuulla 1.3 milj. ruplaa muiksi ulkomaisiksi valuutoiksi, huolimatta ruplan kurssin alenemisen aiheuttamasta tappiosta. Mutta tämän tappion vuoksi ja kun yleisesti arveltiin sodan pian loppuvan, sijoitettiin suurin osa ruplista konttokuranttisaataviksi pankkeihin Venäjällä sekä osaksi ruplamääräisiin obligatsioneihin. Täten Suomen Pankin ruplavaluutat jo vuonna 1914 kasvoivat melkoisesti. Ruplamääräisten ja muiden konttokuranttisaatavain (saksalaiset ja itävaltalaiset tässä, samoin kuin tuonnempanakin mukaan luettuna) määrä oli Pankin kirjanpitoarvojen mukaan vuoden 1914 eri kuukausien lopussa seuraava:

	Ruplasaatavia Milj. mk.	Muita saatavia Milj. mk.	Ruplamääräiset % kaikista.
Tammikuu . . .	12.9	49.1	20.6
Helmikuu . . .	15.9	51.6	23.6
Maaliskuu . . .	19.8	57.9	25.5
Huhtikuu . . .	25.8	55.5	31.8
Toukokuu . . .	29.2	52.5	35.7
Kesäkuu . . .	28.5	48.9	36.8
Heinäkuu . . .	24.9	54.0	31.6
Elokuu . . .	34.5	53.4	39.2
Syyskuu . . .	35.8	51.5	41.0
Lokakuu . . .	51.2	48.1	51.6
Marraskuu . . .	58.1	45.5	56.1
Joulukuu . . .	59.2	48.5	55.0

Vuoden lopussa oli Pankilla ruplasaatavia 23.7 milj. ruplaa, mitkä oli kirjoihin merkitty 59.2 milj. markan arvoiseksi. Sodan alusta olivat ruplasaavat kasvaneet 35.1 milj. markkaa vastaavalla määrällä tehden jo 55 % kaikista konttokuranttisaatavista, samalla kuin muiden ulkomaisten saatavain määrä oli alentunut 5.7 milj. markalla. Sitäpaitsi oli Pankilla vuoden lopussa omia venäläisiä obligatsioneja 2.9 milj. ruplan nimellisarvosta eli 2.0 milj. ruplaa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Nämä oli kirjattu 6.6 milj. markan arvoiseksi.

**Vuositulo** (22. taulu). Ruplan kurssin alenemisesta johtuva tappio vuodelta 1914 oli 4.036.724: 12 markkaa, josta obligatsioonien osalle tuli 121.840: — markkaa. Vuoden kokonaistulos oli kuitenkin voittoa 6.501.940: 04 markkaa. Kun eduskuntaa, jonka asiana oli päättää voittovarain käyttämisestä, ei kutsuttu koolle, jäi vuosivoitto käyttämättömien voittovarain tilille.

**Liikkeessä oleva setelistö** (1. taulu). Kun ruplavaluuttoja, kuten edellä on esitetty, vain vähässä määrin jälleen myytiin semmoisenaan tai muiksi ulkomaan valuutoiksi vaihdettuna Suomen markkoja vastaan ja kun yksityisten saatavat pano- ja ottotilillä talletusten hitaan kertymisen vuoksi eivät sodan alusta vuoden loppuun lisääntyneet muuta kuin n. 6.6 milj. markalla, palasi ruplavaluuttain oston kautta liikkeeseen joutunut setelistö vain pieneltä osalta takaisin Suomen Pankkiin. Täten kasvoi liikkeessä oleva setelistö 112.2 milj. mar-

kasta heinäkuun 23 päivänä 141.7 milj. markkaan vuoden lopussa. Lisäys oli siten 29.5 milj. markkaa eli 26.4 %.

**Suomen valuutan arvo** (26. taulu). Kun Suomen markan ja ruplan välille, kuten edellä on esitetty, oli muodostunut kiinteä arvosuhde, jonka mukaan 100 ruplaa vastasi 256 markkaa, oli tästä luonnollisesti seurauksena, että markan arvon täytyi ulkomailla aleta rinnakkain ruplan kanssa. Näiden rahalajien disagio ei kuitenkaan ollut sama, vaan markan jonkun verran pienempi, mikä pääasiassa johtui siitä, että yllämainittu kiinteä kurssi oli vähän parikurssia alempi.

Vuoden 1914 lopussa oli sekä ruplan että markan arvo muihin rahalajeihin verraten jo jonkun verran alentunut. Joulukuussa 1914 oli ruplan noteeraus esim. Tukholmassa keskimäärin 171:30 (pari 192:—) ja markan 66:— (pari 72:—), mikä vastaa 10.8 % ja 8.3 % disagiota. Sama Suomen rahan arvon aleneminen näkyy myöskin Suomen Pankin noteerauksissa. Joulukuussa oli punnan myyntikurssi keskimäärin 28:88 (agio 14.5 %), Ruotsin kruunun 149:76 (agio 7.8 %) ja Ranskan frangin 109:75 (agio 9.8 %).

Missä määrin markan ostokyky tavaroihin nähden väheni, ei luotettavain indeksilukujen puuttuessa ole mahdollista osoittaa.

## 2. VUOSI 1915.

**Setelien kullalla lunastamisen lakkauttaminen.** Kuten edellä on mainittu, oli marraskuun alussa vuonna 1914 Suomen Pankin taholta tehty aloite setelien lunastamisen lakkauttamiseksi. Kun esityksen ratkaisu viipyi ja kullan otto Pankista oli lisääntynyt, katsoi Pankki vuoden vaihteessa olevansa pakotettu omalla vastuullaan lopettamaan setelien lunastamisen. Huhtikuun 15 päivänä julkaisi senaatti asetuskokoelmassa keisarillisen käskykirjeen 11 päivästä samaa kuuta, jossa määrättiin, että Suomen Pankin setelien lunastaminen Suomen kultarahalla lakkautetaan sota-aikana vallitsevain asianhaarain johdosta. Kultakassan suuruus huhtikuun 15 päivänä oli 42.6 milj. markkaa eli n. 1.2 milj. markkaa suurempi kuin välittömästi ennen sodan syttymistä.

**Kotimainen lainaus.** Useat syyt, kuten talletusten jälleen palaa-  
minen pankkeihin, setelistön lisääntyminen, tuonnin vähentyminen  
ja liiketoiminnan lamaantuminen monilla aloilla tekivät, että raha-  
markkinain tila jo muutamia kuukausia sodan syttymisen jälkeen  
alkoi parantua. Tästä oli m. m. seurauksena, että Suomen Pankin  
kotimainen lainaus vuoden vaihteessa oli supistunut vähäisem-  
mäksi kuin mitä se oli sodan alussa. Yksityisten saatavat pano- ja  
ottotilillä olivat myöskin kasvaneet. Näistä syistä Suomen Pankki  
tammikuun 9 päivänä alensi kaikki korkomääränsä  $\frac{1}{2}$  prosentilla,  
joten alin diskonttokorko tuli olemaan  $5\frac{1}{2}$  %. Korkomäärät pysyi-  
vät sen jälkeen muuttumattomina seuraavaan vuoteen saakka. Touko-  
kuun 6 päivänä valtuuttivat pankkivaltuusmiehet kuitenkin Pankin  
myöntämään harkinnan mukaan korkohuojennusta puutavaraliik-  
keille, joiden asema vientivaikkeuksien vuoksi oli huonontunut.

Vuoden 1915 kuluessa parani rahamarkkinain tila edelleen. Suo-  
men Pankin kotimainen lainaus, joka vuoden 1915 alussa oli 96.5  
milj. markkaa, väheni vuoden kuluessa vähentymistään, huolimatta  
valtion lisääntyneestä lainauksesta, niin että se vuoden lopussa oli  
81.7 milj. markkaa. Tästä määrästä oli valtion osuus 18.0 milj. mark-  
kaa. Rediskonttaukset loppuivat kokonaan kesäkuussa, eikä niitä  
esiintynyt uudelleen ennenkuin huhtikuulla 1918. Käyttämätön setelin-  
anto-oikeus, joka vuoden alussa oli 50.4 milj. markkaa, oli joulukuun 23  
päivänä 79.2 milj. markkaa ja saman kuun viimeisenä päivänä, sitten-  
kuin poistoja setelinantoa vastaavista varoista oli tehty, 53.8 milj. mark-  
kaa. Yksityisten saatavat pano- ja ottotilillä kasvoivat 14.7 milj. mar-  
kasta vuoden alussa 136.7 milj. markkaan vuoden viimeisenä päivänä.

**Suomen valtiolle myönnetty luotto.** Vuonna 1914 Suomen Pan-  
kille myymänsä obligatsioonit osti valtio vuonna 1915 takaisin, mutta  
myi sensijaan ruplamääräisiä obligatsioneja 15.2 milj. markan edestä  
(nimellisarvo 6.5 milj. ruplaa) sitoutuen lunastamaan ne viimeistään  
vuoden lopussa samaan hintaan takaisin. Vuoden lopussa ei valtio  
kuitenkaan halunnut takaisinostoa suorittaa, vaan uusittiin sitoumus  
seuraavaksi vuodeksi. Samalla tavoin jatkui sitoumus vuodesta vuo-  
teen. Kuten edellä on mainittu, merkittiin puheenaolevat obligatio-  
nit setelinantoa vastaaviin varoihin.

Valtiolle tässä muodossa myönnetty luotto johtui siitä, että melkoinen osa valtion tuloista kertyi ruplissa, jotka valtion oli saatava muutetuksi Suomen rahaksi. Elokuun 14 päivänä 1890 annetun keisarillisen julistuksen ja siihen perustuva, elokuun 4 päivänä 1898 annetun asetuksen mukaan oli nimittäin Venäjän rahaa Suomessa tulli- ja muiden valtioverojen kannossa, rautatiellä, posti- ja telegrafilaitoksessa, kanavilla sekä valtio- ja kunnallislaitoksien määräämän taksan mukaan tapahtuvissa suorituksissa otettava vastaan parikurssin mukaan. Huolimatta ruplan kurssin alenemisesta oli tämä asetus voimassa sodan aikanaikin, kunnes syyskuun 29 päivänä 1917 annetulla asetuksella asia järjestettiin uudelleen siten, että ylempänä mainituissa suorituksissa noudatettava ruplan kurssi oli määrättävä Lontoon pörssin ruplanoteerauksen ja Suomen Pankin puntanoteerauksen mukaan. Sitä etua, minkä ensiksi mainittu asetus sodan aikana tuotti niille, jotka suorittivat maksunsa ruplissa, eivät suomalaiset yleensä käyttäneet hyväkseen. Kun kuitenkin maassa olevat venäläiset y. m. suorittivat puheenaolevat maksut ruplissa, kertyi valtion kassoihin suuria määriä ruplia, joita valtio ei voinut semmoisinaan käyttää, vaan jotka oli muutettava Suomen rahaksi. Tämä tapahtui m. m. edellä esitetyllä tavalla.

Paitsi täten antoi Suomen Pankki valtiolle luottoa olemalla osallisena siinä konsortiossa, joka merkitsi valtion lyhytaikaisen 5 % obligatsioonilainan vuodelta 1915. Lainan koko määrästä, joka oli 30 milj. markkaa, oli Suomen Pankin osuus 14 milj. markkaa. Lainasta laskettiin vuoden 1915 kuluessa liikkeelle  $\frac{1}{3}$  ja loput seuraavana vuonna. Sitäpaitsi myi Suomen Pankki merkitsemiään obligatsioneja, niin että Pankilla oli niitä vuoden lopussa ainoastaan 2.8 milj. markan arvosta. Obligatsioonit lankesivat maksettaviksi 1 päivänä marraskuuta 1917. Kun ne olivat sekä markan että punnan määräisiä, voitiin ne merkitä setelikatteeksi.

Vuoden lopussa oli siis valtion koko velka Suomen Pankille 18.0 milj. markkaa.

**Ruplan kurssi.** Kuten edellä on mainittu, oli Suomen Pankki suurimman osan vuotta 1915 pakotettu maksamaan ruplista kiinteän hinnan 256 markkaa 100 ruplalta. Myyntikurssi oli lokakuun 19 päi-

västä 1914 saakka ollut 260: —, mutta alennettiin kesäkuun 8 päivänä 257: 50:een ja saman kuun 15 päivänä 256: 50:een. Touko—heinäkuulla 1915 oli Venäjä kärsinyt sodassa suuria tappioita, minkä johdosta ruplan kurssi ulkomailla suuresti aleni. Tämän vuoksi ja kun oli käynyt ilmeiseksi, että sotaa kestäisi vielä kauan, katsoi Suomen Pankki täytyvänsä alentaa ruplan kurssia niiden selkkaustenkin uhalla, joita tämän toimenpiteen tiedettiin aiheuttavan. Elokuun 6 päivänä noteerattiin ruplan ostokurssiksi 250: —. Kuten oli voitu arvata, herätti luopuminen kiinteästä kurssista Venäjän siviili- ja sotilasviranomaisten taholla jyrkkää vastustusta. Niinpä kenraalikuvernööri elokuun 9 päivänä lähettämällään kirjelmällä pyysi senaattia kehoittamaan, s. o. vaatimaan, Suomen Pankkia korottamaan ruplan kurssin ainakin siihen määrään, missä se oli ennen alennusta. Pietarin sotilaspiirin ylipäällikkö taas vaati selityksiä kurssin alentamisen syistä. Ajateltiinpa syvälle käypiä muutoksia Suomen rahaoloissa. Kesäkuun 9 päivänä 1904 oli annettu — tosin laittomassa järjestyksessä — asetus, jolla Venäjän rahan käypäisyyttä koskevat määräykset ulotettiin Suomeen sekä säädettiin, että asetuksessa mainituissa suorituksissa ruplan ja markan suhde on laskettava parikurssin mukaan. Asetuksen voimaantuminen oli kuitenkin jätetty myöhemmän määräyksen varaan. Nyt pyysi Venäjän rahaministeri kenraalikuvernöörin lausuntoa siitä, eikö tämä asetus ruplan kurssin alenemisen ehkäisemiseksi olisi pantava voimaan. Suomen Pankki ei kuitenkaan suostunut kurssia ylentämään, vedoten siihen, että ruplan kurssin ylentämisestä johtuvat suuret tappiot saattaisivat Pankin aseman äivan toivottomaan tilaan. Elokuun 31 päivänä alennettiin ruplan noteeraus jälleen, niin että ostokurssi tuli olemaan 246:—.

Suomen Pankin taholta esitetyt todistelut ja ruplan kurssin yhä suurempi aleneminen ulkomailla tekivät, että Venäjän viranomaiset, myöskin silloinen senaatti, alkoivat vähitellen huomata, että kiinteä ruplan kurssi oli mahdoton. Suomen Pankki alensikin jo ennen kysymyksen lopullista ratkaisua ruplan kurssia useita kertoja, kuten käy ilmi alempana esitetyistä luvuista.

Syyskuun puolivälissä päätti Venäjän ministerineuvosto, jonka käsiteltäväksi asia oli joutunut, asettaa komitean selvittämään kysymystä ruplan kurssin määräämisestä Suomessa. Tämä komitea, johon

kuului sekä Suomen että Venäjän taholta joukko virastojen, rahalaitosten ja elinkeinonharjoittajain edustajia, asettui Pietarissa loka-kuun 9 päivänä pitämässään neuvottelussa sille kannalle, että kiinteätä kurssia ruplalle ei olisi asetettava ja että Venäjän hallituksen tarvitsemää Suomen valuuttaa ei olisi enää hankittava vaihtamalla ruplia Suomen Pankissa, vaan Suomesta otetuilla lainoilla. Tämän periaatteen hyväksyi Venäjän ministerineuvosto marraskuun 17 päivänä. Kun Venäjän hallitus mainittua menettelytapaa käyttäen voi hankkia Suomen valuuttaa ilman välittämiä kurssitappioita, menetti kysymys ruplan kurssista suuren osan tärkeydestään Venäjän viranomaisille. Täten oli Suomen Pankki saanut, joskaan ei vapaan, niin kuitenkin entistä jonkun verran vapaamman mahdollisuuden määrätä ruplan kurssin.

Suomen Pankin ruplanoteeraukset elokuun 6 päivästä vuoden loppuun olivat seuraavat:

		Ostokurssi:	Myyntikurssi
Elokuun	6 päivästä . . . .	250: —	250: 50
»	31 » . . . .	246: —	246: 50
Syyskuun	6 » . . . .	242: —	242: 50
»	17 » . . . .	240: —	240: 50
»	23 » . . . .	238: —	238: 50
Lokakuun	1 » . . . .	235: —	235: 50
»	29 » . . . .	230: —	230: 50
Marraskuun	8 » . . . .	228: —	228: 50
»	20 » . . . .	225: —	225: 50
Joulukuun	7 » . . . .	222: —	222: 50
»	13 » . . . .	220: —	220: 50

Näistä melkoisista alennuksista huolimatta ei kurssi ollut oikeassa suhteessa ruplan arvoon ulkomailla ja sen suureen tarjontaan Suomessa. Vertauksena mainittakoon, että esim. Parisissa noteerattiin rupla jo elokuun alussa 175: —, Tukholmassa 126: — (pari 192: —) ja Lontoossa 147: — (pari 94: 57), mikä merkitsi n. 34—55 % disagiota. Poliittisista syistä ei Suomen Pankki kuitenkaan voinut pitemmälle mennä. Vapaampi noteeraus saattoi senvuoksi vain lieventää ruplatulvan Suomen Pankille ja Suomen rahalaitokselle aiheuttamia vaurioita, mutta ei niitä lopettaa.



**Venäläisten valuuttain lisääntyminen.** Kun Suomen vienti, etenkin sotatarpeiden vienti Venäjälle kasvoi, varustustöitä Suomessa laajennettiin, ja Venäjä toisaalta alkoi rajoittaa vientiä Suomeen, oli ruplain tarjonta Suomessa vuonna 1915 erittäin runsas, mutta kysyntä verrattain vähäinen. Kun Suomen Pankin ruplanoteeraus varsinkin vuoden alkupuolella oli suhteettoman korkea, oli luonnollista, että Pankki paitsi Venäjän valtiolaitokselta, myöskin yleisöltä edelleen sai ottaa vastaan suuria ruplamääriä. Voitiinpa havaita, että korkea ruplan kurssi aiheutti keinottelutarkoituksessa tapahtuvaa kapitaalinsiirtoakin. Kuten edellisenäkin vuonna vaihtoi Pankki osan ruplavaroistaan melkoisilla tappioilla muiksi ulkomaan valuutoiksi tai osti ruplamääriä obligatsioneja. Edelliseen tarkoitukseen käytettiin vuonna 1915 n. 26 milj. ruplaa. Suurin osa sijoitettiin kuitenkin edelleen venäläisiin pankkeihin. Vuoden 1915 eri kuukausien lopussa olivat Suomen Pankin ruplasaatavat ja muut konttokuranttisaatavat Pankin kirjanpitoarvojen mukaan seuraavat:

	Ruplasaatavia Milj. mk.	Muita saatavia Milj. mk.	Ruplamääräiset % kaikista.
Tammikuu . . .	73.0	55.1	56.9
Helmikuu . . .	71.4	70.7	50.2
Maaliskuu . . .	88.9	67.8	56.7
Huhtikuu . . .	108.0	64.3	62.7
Toukokuu . . .	125.8	61.7	67.0
Kesäkuu . . .	148.6	57.7	72.0
Heinäkuu . . .	172.5	55.9	75.5
Elokuu . . .	170.8	76.4	69.0
Syyskuu . . .	156.4	97.3	61.6
Lokakuu . . .	192.7	96.6	66.6
Marraskuu . . .	206.5	94.4	68.6
Joulukuu . . .	189.9	86.3	68.8

Vuoden lopussa oli Suomen Pankilla ruplamääräisiä konttokuranttisaatavia 86.3 milj. ruplaa, jotka tilinpäätöksessä merkittiin arvoon 189.9 milj. markkaa. Vuoden kuluessa tapahtunut lisäys oli n. 62.6 milj. ruplaa. On kyllä huomattava, että osa tästä saatavamäärästä kuului puheenaolevana vuonna avatulle valtion ruplamääräiselle pano- ja ottotilille. Tämä määrä on kuitenkin yleensä ollut siksi

vähäinen, että sitä ei ole tässä, enempää kuin myöhempinäkin vuosina, erikseen otettu huomioon.

Sitäpaitsi oli Suomen Pankilla vuoden lopussa venäläisiä obligatsioneja, paitsi edellämainittuja valtiolta takaisinmyyntioikeudella ostettuja, 18.1 milj. ruplan nimellisarvosta, jotka oli kirjattu 38.1 milj. markan arvoisiksi. Vuoden kuluessa olivat venäläiset obligatsioonit siis lisääntyneet yhteensä n. 15.2 milj. ruplalla. Minään muuna vuonna ei näin suuria määriä Suomen Pankin ruplavarjoja obligatsioneihin sijoitettu.

**Vuositulo.** Ruplan kurssin alenemisen vuonna 1915 Suomen Pankille aiheuttama tappio oli 35.713.756:03 markkaa, josta ruplamääräisten konttokuranttisaatavain osalle tuli 33.997.774:08 ja obligatsioonien 1.715.981:95 markkaa. Vuoden kokonaistulos osoitti tappiota 21.285.358:83 markkaa, mikä korvattiin käyttämättömillä voittovaroilla 11.803.557:33 markkaa sekä vararahastosta otetuilla 9.481.801:50 markalla.

**Liikkeessä oleva setelistö.** Vuoden 1915 kuluessa lisääntyi Suomen Pankin liikkeessä oleva setelistö 141.7 milj. markasta vuoden alussa 231.6 milj. markkaan vuoden lopussa eli 89.9 milj. markalla, joten vuoden kuluessa tapahtunut kasvu oli n. 63.4 %. Tämä suuri setelistön kasvu oli luonnollisesti seurausta pääasiassa ruplavaluuttain lisääntymisestä. Lisäys heinäkuun 23 päivästä 1914 oli 106.5 %.

Vuoden 1915 kuluessa tapahtui Suomen Pankin setelistön kokoonpanossa se muutos, että myöskin 1 markan seteleitä alettiin laskea liikkeeseen. Huolimatta siitä, että vuoden alkupuolella oli lyöty hopearahaa 3.1 milj. markan arvosta, tuli vaihtorahan puute yhä tuntuvammaksi, mikä ainakin suureksi osaksi johtui hopearahan säästöön keräämisestä ja ehkä Venäjälle viemisestä. Tämän johdosta hallitus asetuksella 3 päivästä syyskuuta 1915 antoi Pankille oikeuden laskea liikkeeseen myöskin 1 markan määräisiä seteleitä. Syyskuun 9 päivästä vuoden loppuun joutui näitä liikkeeseen 3.4 milj. markan arvosta.

**Suomen valuutan arvo.** Kun Suomen Pankin noteeraamaa ruplan kurssia ei voitu alentaa ruplan arvon alenemista vastaavassa

määrässä, ei Suomenkaan valuutan arvon alenemista ulkomailla voitu välttää. Ainoastaan se oli saavutettu, että aleneminen ei enää käynyt yhtä rintaa ruplan arvon alenemisen kanssa. Esimerkkinä tästä mainittakoon, että Tukholmassa oli toukokuussa markan kurssi keskimäärin 62:05 ja ruplan 157:53, mikä vastaa 13.8 % ja 18.0 % disagiota, mutta joulukuussa olivat samat kurssit 50:76 ja 113:90 ja niitä vastaavat disagiot 29.5 % ja 40.7 %. Suomen Pankin noteeraama punnan myyntikurssi oli joulukuulla keskimäärin 34:02 (agio 34.9 %), Ranskan frangin 123:30 (agio 23.3 %) ja Ruotsin kruunun 206:11 (agio 48.4 %).

### 3. VUOSI 1916.

**Kotimainen lainaus.** Vuonna 1916 jatkui kotimaisilla rahamarkkinoilla rahan runsautta, joka epäilemättä suurimmaksi osaksi johtui runsaasta setelistön lisäyksestä. Suomen Pankin kotimainen lainaus, joka vuoden alussa oli n. 81.7 milj. markkaa, aleni huolimatta Suomen valtion lisääntyneestä lainauksesta, niin että se huhtikuun lopulla oli 76.4 milj. markkaa. Tästä määrästä oli valtion osuus 26.0 milj. markkaa. Käyttämätön setelinanto-oikeus oli noussut 53.8 milj. markasta vuoden alussa 70.5 milj. markkaan huhtikuun lopulla. Näistä syistä Suomen Pankki toukokuun 18 päivänä alensi kaikki korkomääränsä  $\frac{1}{2}$  prosentilla, joten alin diskonttokorko tuli olemaan 5 % eli sama kuin sodan syttyessä. Puutavaraliikkeille myönnetty korkohuojennus pidettiin edelleen voimassa. Tämän jälkeen pysyivät Suomen Pankin korkomäärät muuttumattomina aina vuoden 1919 alkuun saakka.

Pankin yksityisille myöntämä luotto aleni jatkuvasti korkomääräin muutoksen jälkeenkin, ollen alimmillaan, 43.4 milj. markkaa, syyskuun lopussa ja 43.9 milj. markkaa vuoden vaihteessa. Valtion lisääntynyt lainaus kuitenkin teki, että kotimaisen lainauksen kokonaismäärä kasvoi huhtikuulta saakka ja oli vuoden lopussa 109.9 milj. markkaa. Tästä määrästä oli n. 66.0 milj. markkaa eli 60 % valtiolle annettua luottoa. Yksityisten saatavat pano- ja ottotilillä, jotka vuoden alussa olivat 136.7 milj. markkaa, nousivat heinä- ja syyskuulla yli 150 milj. markan, mutta vähenivät vuoden loppuun mennessä 116.1

milj. markkaan. Käyttämätön setelinanto-oikeus, joka verrattain tasaisesti oli lisääntynyt koko vuoden, oli korkeimmillaan 85.9 milj. markkaa joulukuun 23 päivänä, mutta väheni tilinpäätöksessä setelinantoa vastaavista varoista tehtyjen poistojen johdosta 76.1 milj. markkaan.

***Suomen valtiolle myönnetty luotto.*** Kuten edellä on esitetty, oli valtion velka Suomen Pankille vuoden 1915 päättyessä n. 18.0 milj. markkaa, mistä määrästä n. 15.2 milj. markkaa perustui ehdollisesti myytyihin obligatsioneihin ja n. 2.8 milj. markkaa vuoden 1915 lyhytaikaiseen valtiolainaan kuuluviin obligatsioneihin. Molemmat nämä lainaryhmät kasvoivat huomattavasti vuoden 1916 kuluessa. Vuoden lopussa oli takaisinostovelvollisuudella myytyjen obligatsioonien määrä 55.1 milj. markkaa, josta ruplille asetettuja obligatsioneja oli 54.0 milj. markan arvosta. Kuten edellä on mainittu, laskettiin vuoden 1915 lyhytaikaisen lainan obligatsioneista  $\frac{2}{3}$  liikkeelle vuoden 1916 kuluessa. Vuoden lopussa oli Suomen Pankin osuus tästä lainasta 11 milj. markkaa. Kun laina oli laskettu liikkeelle kurssiin 99, kirjattiin se arvoon 10.9 milj. markkaa.

Suomen Pankin valtiolle myöntämä luotto oli siten vuoden lopussa yhteensä 66.0 milj. markkaa, eli 48.0 milj. markkaa suurempi kuin vuoden alussa.

***Ruplan kurssi.*** Vuonna 1916 ei ruplan kurssissa ulkomailla tapahtunut sellaista jyrkkää laskua kuin edellisenä vuonna, mikä epäilemättä suureksi osaksi johtui sotatapauksien kulusta. Vuoden alkupuolella aleni ruplan noteeraus kylläkin, esim. Tukholmassa 108:63:sta keskimäärin tammikuussa 102:een toukokuussa. Mutta sen jälkeen kuin Venäjä oli kesäkuun ensimmäisinä päivinä alkanut suuren hyökkäyksensä Galitsiassa, joka saatiin pysäytetyksi vasta kuukautta myöhemmin, alkoi ruplan kurssi jälleen nousta. Samaan suuntaan vaikutti epäilemättä Romanian sotaan liittyminen liittolaisten puolella. Korkeimmillaan oli ruplan kurssi syyskuulla, jolloin se esim. Tukholmassa oli keskimäärin 115:50. Tämä kesäkuusta syyskuuhun kestänyt nousu ruplan kurssissa ei sinänsä ollut kovin huomattava, mutta kuitenkin oli se suurin koko sodan aikana. Vastoinkäymiset sodassa tekivät, että kurssi vuoden lopulla jälleen laski jyrkästi, niin että

Tukholman ruplanoteeraus oli joulukuulla keskimäärin 101:75. Vuoden koko lasku oli kuitenkin muihin sotavuosiin verrattuna vähäinen.

Suomen Pankin ruplanoteeraukset seurasivat suurin piirtein katsoen ylläkuvattuja Tukholman noteerausten vaihteluita, kuten käy ilmi allaolevista luvuista:

			Ostokurssi:	Myyntikurssi:
Tammikuun	1 päivästä	. . .	220:—	220:50
»	3 »	. . .	216:—	216:50
Toukokuun	4 »	. . .	214:—	214:50
Kesäkuun	26 »	. . .	216:—	216:50
Heinäkuun	28 »	. . .	214:—	214:50
Syyskuun	1 »	. . .	216:—	216:50
»	5 »	. . .	218:—	218:50
»	11 »	. . .	216:—	216:50
Lokakuun	31 »	. . .	214:—	214:50
Joulukuun	13 »	. . .	212:—	212:50
»	28 »	. . .	214:—	214:50

Kuten edellisinäkin vuosina olisi myöskin vuonna 1916 ruplan suuri tarjonta edellyttänyt alempia kurssveja, mutta valtiollisista syistä ei vielä kukaan vapaaseen noteeraukseen ollut mahdollisuutta.

**Venäjän valtiolle annetut valuuttalainat.** Kuten varemmin on mainittu, johtivat Suomen ja Venäjän edustajain välillä syksyllä 1915 pidetyt neuvottelut siihen periaatteelliseen päätökseen, että Venäjän valtion tarvitsema Suomen valuutta olisi vastedes hankittava Suomesta otetuilla lainoilla. Suunnitelman käytännöllinen toimeenpano aiheutti kuitenkin pitkällisiä neuvotteluita, niin että vasta heinäkuun 11 päivänä 1916 voitiin ensimmäinen lainasopimus allekirjoittaa. Tämän mukaan Suomen Pankki sitoutui luovuttamaan Venäjän valtiolle 100 milj. markkaa vekselin muotoon kirjoitettuja velkasitoumuksia vastaan, jotka olivat asetetut sekä markoille että parikurssin mukaan ruplille ja jotka vuoden kuluttua olivat lunastettavat takaisin, sitoumuksen haltijan valinnan mukaan joko ruplissa tai markoissa. Diskonttokorko oli laskettava 5 % mukaan. Kun nämä sitoumukset siis olivat asetetut myöskin ulkomaan rahalle, voitiin ne lukea setelikatteeksi. Huolimatta niiden vekselin muodosta kirjattiin ne Suomen

Pankissa laatunsa vuoksi ulkomaisiksi obligatsioneiksi. Joskin Suomen Pankki oli sitoumuksessa toisena asianosaisena, oli se kuitenkin puolestaan sopinut useiden yksityispankkien ja parin säästöpankin kanssa siitä, että ne Suomen Pankilta ostaisivat osan puheenaolevista velkasitoumuksista. Suomen Pankin osuus lainasta oli 56.2 milj. markkaa.

Kun sopimus 15 päivänä heinäkuuta pantiin täytäntöön, ei lainasummaa kuitenkaan sillä kertaa suoritettu markoissa vaan ruplissa. Kun nimittäin lainaa koskevat neuvottelut olivat pitkistyneet, oli sovittu, että ruplia edelleen vaihdettaisiin Suomen Pankissa Venäjän valtion tarpeisiin, mutta että täten luovutettu Suomen valuutta pidettäisiin tulevan valuuttalainan ennakkomaksuna. Lainasopimuksen täyttämiseksi tarvitsi Suomen Pankki senvuoksi vain luovuttaa takaisin ruplia kurssiin 216:— 100 milj. markan arvosta. Diskonttokoron suoritti lainanottaja kyllä ruplissa samaan kurssiin, mutta sittenkin merkitsi sopimus 44.0 milj. ruplan vähennyistä Pankin venäläisissä valuutoissa.

Kun Venäjän valtiolaitos siten oli saanut ensimmäisen valuuttalainan määrän Suomen rahaa jo etukäteen, ja tarve oli jatkuva, oli Suomen Pankki pakotettu edelleen vaihtamaan ruplia markoiksi. Kun Pankin ruplavarasto tämän johdosta jälleen nopeasti kasvoi, tehtiin syyskuun 28 päivänä sopimus uudesta niinkään 100 milj. markan suuruisesta valuuttalainasta, johon tälläkin kertaa yksityispankit ottivat osaa. Suomen Pankin osuus oli nyt 69 milj. markkaa. Lainan määrä suoritettiin Venäjän hallitukselle suuremmissa erissä vuoden 1916 kuluessa. Vuoden lopussa oli Suomen Pankin hallussa valuuttalainasitoumuksia 125.2 milj. markan arvosta.

***Venäläisten valuuttain lisääntyminen.*** Vuoden 1916 eri kuukausien lopussa olivat Suomen Pankin ruplasaatavat ja muut ulkomaiset konttokuranttisaatavat Pankin kirjanpitoarvojen mukaan seuraavat:

	Ruplasaatavia Milj. mk.	Multa saatavia Milj. mk.	Ruplamääräiset % kaikista.
Tammikuu . . . .	220.5	84.0	72.4
Helmikuu . . . .	212.8	87.4	70.9
Maaliskuu . . . .	208.5	95.4	68.6
Huhtikuu . . . .	229.2	92.4	71.3

	Ruplasaatavia Milj. mk.	Muita saatavia Milj. mk.	Ruplamääräiset % kaikista.
Toukokuu . . . . .	250.9	98.7	71.8
Kesäkuu . . . . .	236.8	99.0	70.6
Heinäkuu . . . . .	179.6	98.2	64.7
Elokuu . . . . .	236.7	98.2	70.8
Syyskuu . . . . .	251.0	104.1	70.7
Lokakuu . . . . .	250.1	98.0	71.8
Marraskuu . . . . .	229.8	91.7	71.5
Joulukuu . . . . .	205.2	87.5	70.1

Näissä luvuissa kuvastuu edellä mainittujen valuuttalainojen vaikutus. Vuoden alusta kesäkuuhun kasvoivat ruplasaavat miltei jatkuvasti. Heinäkuussa alenivat ne jyrkästi, kasvaakseen jälleen lokakuuhun saakka. Vuoden lopulla tapahtunut vähennys johtui siitä, että Venäjän valtio, saatuaan toisen valuuttalainan kautta Suomen rahaa, ei enää suuremmassa määrin ruplilla ostanut sitä, samalla kuin Suomen Pankin ruplavarat vähenivät niitä tuontia varten myytäessä. Sitäpaitsi käytti Pankki vuoden kuluessa n. 28 milj. ruplaa muitten ulkomaisten valuuttain ostoon. Viimeksimainittu keino ruplavaluutan vähentämiseksi ei kuitenkaan ollut enää vapaasti käytettävissä, sillä loppukesällä 1916 oli Venäjällä valuuttakauppa asetettu n. s. luottokanslian valvonnan alaiseksi, jotta ruplain myyntiä ulkomaille voitaisiin rajoittaa.

Vuoden lopussa oli Suomen Pankilla ruplamääräisiä konttokuranttisaatavia yhteensä 97.7 milj. ruplaa, jotka tilinpäätöksessä kirjattiin 205.1 milj. markan arvoisiksi. Ruplasaatavain lisäys vuoden 1916 kuluessa oli siten 11.4 milj. ruplaa eli huomattavasti vähemmän kuin edellisenä vuonna. Valuuttalainain avulla oli ruplatulva saatu suuresti vähenemään.

Sitäpaitsi oli Pankilla vuoden lopussa omia venäläisiä obligatsioneja 29.8 milj. ruplan nimellisarvosta, jotka oli kirjattu 56.4 milj. markan arvoisiksi. Pankin venäläiset obligatsioonit olivat siten lisääntyneet 11.7 milj. ruplan nimellismäärällä. Suuri osa tästä määrästä oli Venäjän sotalainoihin kuuluvia obligatsioneja, joita myöskin poliittista painostusta käyttäen Suomeen sijoitettiin.

Ruplille ja markoille asetettujen valuuttasitoumusten määrä on edellä mainittu.

**Vuositulo.** Suomen Pankin kurssitappio Venäjän rahan arvon alenemisesta oli vuonna 1916 19.710.672: 42 markkaa, josta ruplamääräisten konttokuranttisaatavain osalle tuli 18.017.410: 42 markkaa ja obligatsioonien 1.693.262:— markkaa. Sitäpaitsi alennettiin Pankin ruplaobligatsioonien tiliarvoa niiden pörssiarvojen alenemisen johdosta 2.844.669: 10 markkaa. Yhteensä aiheuttivat siten venäläiset valuutat vuonna 1916 tappiota 22.555.341: 52 markkaa. Tulos Pankin koko toiminnasta oli kuitenkin voittoa 4.198.316: 52 markkaa, mikä nytkin siirrettiin käyttämättömien voittovarojen tilille.

**Liikkeessä oleva setelistö.** Vuoden 1916 kuluessa lisääntyi Suomen Pankin liikkeessä oleva setelistö 231.<sup>o</sup> milj. markasta vuoden alussa 421.<sup>s</sup> milj. markkaan vuoden lopussa eli 189.<sup>7</sup> milj. markalla. Vuoden kuluessa tapahtunut lisäys oli siten 81.<sup>o</sup> %/o. Lisäys heinäkuun 23 päivästä 1914 oli 275.<sup>s</sup> %/o.

Hopearahan jatkuva liikkeestä häviäminen aiheutti puheenaolevana vuonna, varsinkin syksykesällä, vaihtorahan puutetta. Kun näytti epäiltävältä, voitaisiinko hopeaista vaihtorahaa jatkuvasti pitää liikkeessä tarpeellinen määrä, antoi hallitus asetuksella elokuun 29 päivästä Suomen Pankille oikeuden laskea liikkeeseen 50 ja 25 pennin määräisiä seteleitä. Tätä oikeutta ei Pankin kuitenkaan tarvinnut käyttää ennenkuin vuonna 1918.

**Suomen valuutan arvo.** Kun Suomen Pankin ruplanoteerauksissa ei vuonna 1916 tapahtunut suurempia muutoksia, oli siitä seurauksena, että Suomen markan kurssi ulkomailla suurin piirtein seurasi ruplan kurssia. Tammikuussa oli markan kurssi Tukholmassa keskimäärin 50: 32 ja ruplan 108: 63, mikä vastaa 30.1 %/o ja 43.4 %/o disagiota. Joulukuussa olivat vastaavat kurssit 48: 18 ja 101: 75, ja niitä vastaavat disagiot 33.1 %/o ja 47.0 %/o. Suomen Pankin noteeraama punnan myyntikurssi oli joulukuussa keskimäärin 35: 03 (agio 38.<sup>o</sup> %/o), Ranskan frangin 126: 33 (agio 26.<sup>s</sup> %/o) ja Ruotsin kruunun 212: 62 (agio 53.1 %/o).



#### 4. VUOSI 1917.

**Kotimainen lainaus.** Myöskin vuonna 1917 olisi Suomen Pankin kotimainen lainaus ollut varsin vähäistä, ellei valtion lainaus olisi suuresti lisääntynyt. Vuoden alussa oli koko kotimainen luotonanto 109.9 milj. markkaa. Tästä määrästä oli Suomen valtion lainaus 66.0 milj. markkaa, joten muun lainauksen osalle tuli 43.9 milj. markkaa. Viimeksi mainittu määrä oli kokonaan Pankin suoranaista lainausta, koska mitään rediskonttauksia ei vuoden 1916 lopussa ollut. Rahamarkkinoilla vallinnut vapaiden pääomien runsaus teki, että myöskään vuonna 1917 yksityispankit eivät rediskonttausta Suomen Pankissa käyttäneet. Pankin suoranaisten lainaus yksityisille ei osoittanut suurempia muutoksia. Jos kuukausibilansseja pidetään silmällä, vaihteli yksityisille annettu luotto 39.4 milj. markasta maaliskuun lopussa, mikä oli alin määrä koko sodan aikana, 48.8 milj. markkaan joulukuun lopussa. Valtion lainaus kuitenkin teki, kuten alempana tarkemmin osoitetaan, että kotimaisen lainauksen kokonaisuus vaihteli varsin suuresti. Noustuaan vuoden alusta alkaen miltei joka kuukausi, oli se korkeimmillaan, 272.0 milj. markkaa, syyskuun lopussa, mutta aleni sitten jälleen, niin että se vuoden lopussa oli 176.2 milj. markkaa. Tästä määrästä oli valtion osuus 127.4 milj. markkaa.

Puheenaolevana vuonna vallinnut rahanrunsaus näkyy myöskin Suomen Pankin pano- ja ottotilillä olleiden varojen kasvamisesta. Vuoden alussa olivat yksityisten saatavat tällä tilillä 116.1 milj. markkaa. Vuoden kuluessa ne kasvoivat niin suuresti, että ne elo- ja syyskuulla ajoittain olivat yli 300 milj. markkaa ja vuoden lopussa 237.8 milj. markkaa.

Käyttämätön setelinanto-oikeus oli vuoden alussa 76.1 milj. markkaa. Valtion saaman vekseliluoton johdosta aleni se elokuun lopulla 38.6 milj. markkaan, mutta oli jälleen joulukuun 22 päivänä 47.4 milj. markkaa. Tilinpäätöstä tehtäessä sovellettiin, syistä, jotka tuonnempana esitetään, lailla 27 päivältä heinäkuuta 1918 muutettuja määräyksiä Pankin setelinanto-oikeudesta, joilla kattamaton setelinanto-oikeus koroitettiin 70 milj. markasta 200 milj. markkaan. Tästä johtui, että käyttämätön setelinanto-oikeus vuosibilanssissa nousi 111.5 milj. markkaan.

***Suomen valtiolle myönnetty luotto.*** Vuonna 1917 helmikuussa käytti Suomen valtio ensi kerran sodan aikana vekseliluottoa Suomen Pankissa. Kun valtion myymät vekselit olivat Suomen rahan määräisiä, esiintyivät ne bilansseissa kotimaisen lainauksen kohdalla, siis ulkopuolella setelinantoa vastaavain varain. Maaliskuun lopussa oli vekselivelka 20 milj. markkaa, mutta seuraavassa kuussa suoritettiin se kokonaan takaisin. Heinä- ja elokuulla myönsi Suomen Pankki jälleen valtiolle vekseliluottoa yhteensä 50 milj. markkaa, josta 30 milj. valtion juoksevia menoja varten ja 20 milj. viljanostoa varten Venäjältä. Tämän kaupan rahoittamiseksi antoivat myöskin yksityispankit luottoa 40 milj. markkaa. Syyskuulla otti Suomen Pankki jälleen osaa yksityispankkien valtiolle antamaan luottoon, kuitenkin tällä kertaa ainoastaan 1 milj. markan määrällä. Koko näin saamansa vekseliluoton, 51 milj. markkaa, suoritti valtio takaisin joulukuulla. Muita Suomen valtion velkasitoumuksia oli Suomen Pankilla vuoden lopussa 127.4 milj. markan arvosta eli n. 61.4 milj. markkaa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Näissä sitoumuksissa oli vuoden kuluessa tapahtunut seuraavia muutoksia:

Valtion lyhytaikainen 30 milj. markan suuruinen obligatsionilaina vuodelta 1915, josta Suomen Pankin osuus vuoden 1916 lopussa oli 11 milj. markkaa (kirjattu arvo 10.9 milj. markkaa), lankesi maksettavaksi marraskuun alussa 1917. Valtio ei kuitenkaan lunastanut tätä lainaa käteisellä, vaan uuteen, tälläkin kertaa marka- ja punta-määräiseen, 75 milj. markan suuruiseen  $5\frac{1}{2}$  % lyhytaikaiseen lainaan kuuluvilla obligatsioneilla. Laina oli jaettu kahteen sarjaan, jotka kumpikin parikurssiin laskettiin liikkeelle vuoden 1917 kuluessa. Näistä toinen, B-sarja, jonka määrä oli 30 milj. markkaa, ja joka lankesi maksettavaksi marraskuun 1 päivänä 1919 käytettiin 1915 vuoden lainan suorittamiseksi. A-sarjan suuruus oli 45 milj. markkaa ja lankesi sarja maksettavaksi huhtikuun 1 päivänä 1919. Tähän sarjaan kuuluvia obligatsioneja oli Suomen Pankilla vuoden 1917 lopussa 20.2 milj. markan arvosta. Yhteensä oli siis Pankin osuus koko lainasta vuoden lopussa 31.2 milj. markkaa.

Ehdollisesti myytyjen obligatsionien vasta-arvo oli vuoden lopussa 63.9 milj. markkaa eli 8.8 milj. markkaa suurempi kuin vuotta varemmin. Puheenaolevana vuotena oli siis lisäys tässä kohden verrattain vähäinen.

Vuonna 1917 valtio sai Suomen Pankilta luottoa myöskin siinä muodossa, että valtio useissa erissä toukokuun ja lokakuun välisenä aikana myi ruplamääräiseltä pano- ja ottotililtään Pankille yhteensä 21.3 milj. ruplaa 32.3 milj. markkaa vastaan, sitoutuen lunastamaan ne samaan hintaan takaisin. Luoton antaminen valtiolle tässä muodossa johtui siitä varemmin huomautetusta seikasta, että näin menettellen vältettiin Pankin setelinanto-oikeuden rasittamista, koska vastaanotetut ruplat voitiin merkitä setelikatteeksi.

**Ruplan kurssi.** Vuoden 1916 päättyessä oli Suomen Pankin ostokurssi ruplalle 214: —, jossa määrässä se pysyi aina seuraavan huhtikuun 10 päivään saakka. Jo sitä ennen, Venäjällä maaliskuulla tapahtuneen vallankumouksen jälkeen, oli poliittinen painostus Pankkia kohtaan suuresti lieventynyt, ja mitä pitemmälle Venäjän valtion hajaantuminen kehittyi, sitä vapaammaksi Suomen Pankin asema Venäjään nähden tuli. Tosin Suomessa olevan venäläisen sotaväen taholta, joka kurin höltyessä käyttäytyi yhä häikäilemättömämmin, Pankkia usein uhkasi vaara, mutta ruplanoteerauksiin ei tältä taholta tulevalta uhalla ollut vaikutusta.

Vapauduttuaan vähitellen poliittisesta painostuksesta Suomen Pankki alensi vuoden kuluessa ruplan kurssia melkoisesti, kuten käy ilmi allaolevista Suomen Pankin ruplan kurssia kunkin kuukauden lopussa osoittavista luvuista:

	Ostokurssi:	Myyntikurssi:
Tammikuu . . . . .	214: —	214: 50
Helmikuu . . . . .	214: —	214: 50
Maaliskuu . . . . .	214: —	214: 50
Huhtikuu . . . . .	206: —	206: 50
Toukokuu . . . . .	194: —	194: 50
Kesäkuu . . . . .	150: —	150: 50
Heinäkuu . . . . .	135: —	135: 50
Elokuu . . . . .	130: —	131: —
Syyskuu . . . . .	116: —	118: —
Lokakuu . . . . .	104: —	106: —
Marraskuu . . . . .	100: —	103: —
Joulukuu . . . . .	—	95: —

Joulukuun 31 päivän jälkeen lopetti Suomen Pankki noteeraamasta ruplalle mitään ostokurssia.

**Venäjän valtiolle annetut valuuttalainat.** Venäjän valtion Suomen rahan tarvetta jatkui edelleen m. m. Suomeen sijoitetun sotaväen palkkoja varten. Tämän vuoksi oli Suomen Pankki pakotettu tammikuun 31 päivänä ja toukokuun 3 päivänä 1917 tehtyjen sopimusten nojalla antamaan Venäjän valtiolle jälleen valuuttalainoja, kummallakin kerralla 100 milj. markan määrän. Lainaehdot olivat samat kuin kahdessa ensimmäisessä lainassa ja myöskin näihin lainoihin ottivat yksityispankit osaa. Kummatkin lainat nostettiin 25 milj. markan erissä, edellinen helmikuun 1 päivän ja 12 päivän, jälkimäinen toukokuun 4 päivän ja kesäkuun 11 päivän välisenä aikana. Annettujen valuuttalainain yhteenlaskettu määrä oli siten 400 milj. markkaa. Tästä määrästä oli Suomen Pankin osuus 305,5 milj. markkaa.

Kun edellisenä vuonna annetut lainat heinä- ja syyskuussa lankeisivat maksettaviksi, ei Venäjän valtio kyennyt niitä suorittamaan. Suomen Pankki ja useimmat yksityispankit suostuivat silloin uusiin lainasopimukset jälleen yhdeksi vuodeksi. Korkeus määrättiin uudistettaessa  $5\frac{1}{2}$  prosentiksi.

**Suomen rahan myynti Venäjän valtiolle ulkomaista valuuttaa vastaan.** Jo neljättä valuuttalainasopimusta toukokuussa solmittaessa tehtiin Venäjän taholta ehdotuksia enemmän Suomen valuutan hankkimisesta Venäjän valtion tarpeisiin. Oli laskettu, että huomioon ottaen myöskin yksityisten tarve, venäläiset tarvitsisivat toukokuusta vuoden loppuun suomalaista valuuttaa n. 350 milj. markkaa. Mitään uusia lainoja ei Suomen puolelta kuitenkaan suostuttu enää antamaan. Silloin tarjoutui Venäjän hallitus Suomen Pankilta ostamaan Suomen rahaa ulkomaisilla valuutoilla edulliseen kurssiin, mutta takaisinostooikeudella. Tähän ehdotukseen suostuikin Suomen Pankki. Heinäkuun 26 päivänä tehtiin Suomen Pankin ja Venäjän rahanasiain ministeriön välillä sopimus, jonka mukaan Suomen Pankin oli luovutettava 17 milj. puntia vastaavaan määrään saakka Suomen rahaa puntia ja dollareita vastaavaan kurssiin, joka oli 10 % pari-

kurssia korkeampi. Suomen valuuttaa oli luovutettava 2—2½ milj. puntaa tai 10—15 milj. dollaria vastaavissa erissä. Raha-asiaain ministeriöllä oli oikeus viiden vuoden kuluessa ostaa takaisin nämä valuutat Suomen markkoilla samaan kurssiin. Tämän sopimuksen nojalla Suomen Pankki myi 284.6 milj. markkaa saaden vastikkeeksi 6.1 milj. puntaa ja 20.0 milj. dollaria.

**Venäläisten valuuttain lisääntyminen.** Vuoden 1916 tilinpäätöksessä oli ruplamääräiset konttokuranttisaatavat, n. 97.7 milj. ruplaa, kirjattu arvoon 205.1 milj. markkaa. Miten Pankin konttokuranttisaatavat Venäjän ja muissa ulkomaan rahalajeissa Pankin kirjanpitoarvojen mukaan vaihtelivat vuoden 1917 eri kuukausien lopussa, käy ilmi allaolevasta yhdistelmästä:

	Ruplasaatavia Milj. mk.	Muita saatavia Milj. mk.	Ruplamääräiset % kaikista.
Tammikuu . .	213.2	84.6	71.6
Helmikuu . .	229.0	81.1	73.8
Maaliskuu . .	233.3	78.1	74.9
Huhtikuu . .	264.2	77.2	77.4
Toukokuu . .	264.7	89.1	74.8
Kesäkuu . .	265.6	89.2	74.9
Heinäkuu . .	266.4	84.7	75.9
Elokuu . . .	270.9	144.7	65.2
Syyskuu . . .	272.2	166.8	62.0
Lokakuu . .	274.9	270.3	50.4
Marraskuu . .	267.2	326.8	45.0
Joulukuu . .	139.0	342.9	28.9

Ylläolevista luvuista käy ilmi, että ruplasaatavat vuoden kuluessa edelleen lisääntyivät. Tämä johtui osittain myöskin siitä, että valtio tavallista runsaammin sijoitti ruplia pano- ja ottotililleen jota, kuten edellä on mainittu, ei tässä yleiskatsauksessa ole erotettu Pankin omista ruplasaatavista. Kuten edellä on mainittu, myi valtio näistä ruplistaan touko—lokakuulla 21.3 milj. ruplaa takaisinostovollisuudella Suomen Pankille. Tämäkin ruplamäärä on tässä esityksessä luettu edelleen Suomen Pankin ruplasaatavain joukkoon. On kuitenkin huomattava, että tämä osa ruplasaatavista oli sikäli

erikoisluontoinen, että Suomen Pankki ei näistä ruplista tullut kärsimään mitään tappioita, koska valtion oli puheenaolevat ruplat lunastettava takaisin samalla hinnalla, millä se oli ne myynyt. Niiden arvo tilinpäätöksissä pysyikin muuttumattomana.

Ruplasaatavain lisääntymiseen vaikutti osittain myöskin se, että ruplia edelleen vaihdettiin jonkun verran Suomen rahaan, vuoden alussa Venäjän valtiolle ja kesällä suoraan venäläiselle sotaväelle, joka, saaden palkkansa ruplissa, uhkasi Pankkia väkivallalla, ellei se edes silloiseen suuresti alennettuun kurssiin saisi Suomen rahaa. Yksityishenkilöiden ruplavaihtoa sensijaan oli jo varemmin supistettu. Huhtikuulla rajoitettiin ruplain vastaanotto 200 ruplaan henkeä ja päivää kohti, mikä määrä toukokuulla alennettiin ensin 100 ja sitten 50 ja vihdoin 10 ruplaan. Suurempaa määrää ruplia ei Pankki sen jälkeen ottanut vastaan yksityishenkilöiltä.

Vuoden 1917 lopussa olivat Suomen Pankin ruplamääräiset kontokuranttisaatavat yhteensä 128.0 milj. ruplaa. Tilinpäätöksessä merkittiin ruplasaatavat 139.0 milj. markan arvoiseksi eli suuresti alennettuun arvoon. Venäläisten obligatsioonien nimellisarvo, lukuunottamatta valtion ehdollisesti myymiä obligatsioneja, oli vuoden lopussa 29.1 milj. ruplaa eli 0.7 milj. ruplaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Obligatsioneihin ei siis enää vuonna 1917 ruplasaatavia sijoitettu. Sensijaan oli ulkomaisten valuuttain, pääasiassa Ruotsin ja Tanskan kruunujen ostoon käytetty n. 11. milj. ruplaa.

Vuoden 1917 jälkeen ei Suomen Pankin venäläisissä obligatsioneissa tapahtunut mitään lisäystä. Kun Pankilla vuoden 1913 päättyessä oli venäläisiä obligatsioneja 0.9 milj. ruplan nimellisarvosta, oli lisäys sotavuosina 28.2 ruplaa, mikä parikurssin mukaan vastaisi n. 75.2 milj. markkaa.

Ruplille ja markoille asetettujen valuuttasitoumusten nimellisarvo oli 114.6 milj. ruplaa eli 305.5 milj. markkaa, mistä arvosta ne olivat kirjoihin merkityt.

**Vuositullos.** Ennenkuin vuoden 1917 tilinpäätös oli valmistunut, oli tammikuun lopulla 1918 kapina puhjennut ja Suomen Pankki joutunut kapinallisten haltuun. Kun kapinan aiheuttaman sekasorron selvittäminen vaati melkoisen ajan vielä kapinan jälkeenkin, saa-

tiin tilinpäätös valmiiksi vasta kesällä 1918 (vert. siv. 33). Ruplan kurssin alenemisen aiheuttama suuri tappio oli 158.938.909: 51 markkaa, mistä konttokuranttisaatavain osalle tuli 132.792.349: 51 ja obligatsioonien 26.146.560: — markkaa. Sitäpaitsi alennettiin mainittujen obligatsioonien arvoa niiden pörssihinnan alenemisen johdosta 6.458.594: — markalla. Yhteensä oli siten venäläisten valuuttain aiheuttama tappio vuodelta 1917 165.397.503: 51 markkaa. Vuoden kokonaistulos oli tappiota 90.893.053: 54 markkaa. Tämän tappion korvaamiseksi käytettiin säästyneet voittovarot 8.198.316: 52 markkaa, vararahasto 58.943.499: 71 markkaa, kiinteistön ja kaluston arvoa vastaavat varat 3.466.456: 41 markkaa, jotapaitsi kantarahastosta otettiin 20.284.780: 90 markkaa. Pankki menetti täten kaikki vararahastonsa ja kantarahasto alentui 25 miljoonasta 4.715.219: 10 markkaan. Sittenkuin yllämainitut poistot oli tehty, osottautuivat setelinantoa vastaavat varat pienemmiksi kuin vaadittaessa maksettavat sitoumukset. Tämän johdosta sovellettiin tästä tilinpäätöksestä alkaen lakia 27 päivältä heinäkuuta 1918, jolla m. m. kattamaton setelinanto-oikeus laajennettiin 200 milj. markkaan.

**Liikkeessä oleva setelistö.** Vuoden 1917 alussa oli liikkeessä oleva setelistö 421.<sup>3</sup> milj. markkaa ja vuoden lopussa 764.<sup>5</sup> milj. markkaa, joten lisäys oli 343.<sup>2</sup> milj. markkaa. Kuten edellisestä käy ilmi, johtui tämä lisäys pääasiassa niistä suurista määristä Suomen valuuttaa, joita Venäjän valtiolle oli annettu valuuttasitoumuksia ja ulkomaan valuuttaa vastaan, sekä osittain myöskin Suomen valtiolle annetusta luotosta. Ruplain vaihdolla sensijaan ei enää vuonna 1917 ollut suurempaa merkitystä setelistön kasvuun. Se, että liikkeessä oleva setelistö ei kasvanut vielä enemmän, vaikka Suomen rahaa oli Venäjän valtiolaitokselle luovutettu n. 500 milj. markkaa, saa selityksensä pääasiassa siitä, että yli 100 milj. markkaa liikkeeseen lasketuista seteleistä oli palannut Suomen Pankkiin pano- ja ottotilille. Jossain määrin vaikutti samaan suuntaan myöskin ulkomaisen valuutan myynti. Vuoden 1917 lopussa oli setelistön kasvu 23 päivästä heinäkuuta 1914 n. 581.<sup>6</sup> %.

**Suomen valuutan arvo.** Vuoden 1917 alusta huhtikuun loppuun alentui Suomen rahan ulkomainen arvo melkein rinnan ruplan kanssa.

Tukholmassa oli markan kurssi huhtikuulla keskimäärin 45: 90 ol-tuaan tammikuulla 47: 62. Ilmeisesti seurauksena siitä, että Suomen Pankki oli huomattavasti alentanut ruplan kurssia, nousi Suomen rahan arvo touko—heinäkuulla melkoisesti. Tukholman noteeraus oli heinäkuulla 51: 23. Heinäkuusta marraskuuhun laski markan arvo ulkomailla jälleen varsin huomattavasti. Nähtävästi vaikuttivat tämän pääasiassa Suomen levottomat sisäpoliittiset olot. Varsinkin marraskuun suurlakon vaikutus näkyi kurseissa selvästi. Joulukuussa markan arvo jälleen huomattavasti parani, mihin nähtävästi myöskin joulukuun 6 päivänä tapahtunut Suomen itsenäiseksi julistautuminen vaikutti. Muutokset Suomen rahan arvossa vuoden jälkipuoliskolla kuvastuvat Tukholman noteerauksissa vajanaistemmin kuin ennen, koska Ruotsin valuutta muihin rahalajeihin verrattuna huomattavasti parani heinä—marraskuulla, mutta aleni taas joulukuulla. Mainittakoon kuitenkin, että markan kurssi oli Tukholmassa marraskuulla keskimäärin 31: 29 ja joulukuulla 41: 38, mikä viimeksi-mainittu kurssi merkitsee 42.5 % disagiota. Suomen Pankin noteeraama punnan myyntikurssi oli joulukuulla keskimäärin 36: 53 (agio 44.8 %), frangin 134: 75 (agio 34.7 %), Ruotsin kruunun 256: 25 (agio 84.5 %). Mikä merkitys oli sillä, että Suomen marka oli vihdoin kokonaan vapautunut ruplan vaikutuksesta, näkyi m. m. siitä, että ruplan kurssi Tukholmassa, joka vielä tammikuussa oli keskimäärin 100: 20, nopeasti ja miltei herkeämättä alentui, niin että se joulukuulla oli keskimäärin 43: 73, mikä vastaa 77.2 % disagiota Ruotsin rahan verrattuna.

## 5. VUOSI 1918.

*Suomen Pankki kapinan aikana.* Kun kapina 28 päivänä tammi-kuuta Helsingissä alkoi, asettivat kapinalliset heti valvontansa alaiseksi myöskin Suomen Pankin. Tämän johdosta Pankki heti suljettiin. Kun Pankin johtokunta ja virkamiehistö, huolimatta pankkivaltuusmiesten silloisen sosialistisen enemmistön määräyksestä, että Pankki oli avattava, ei vallitsevissa oloissa katsonut voivansa työskennellä, otti kapinallinen hallitus, n. s. kansanvaltuuskunta, 1 päivänä helmi-



kuuta Pankin haltuunsa ja asetti mieleisiään henkilöitä hoitamaan Pankkia. Samoihin aikoihin joutuivat Pankin Pietarin konttori ja kuusi Etelä-Suomessa olevaa konttoria kapinallisten haltuun.

Valtaamissaan konttoreissa kapinalliset saivat haltuunsa kaikki käteiset varat. Pankin pääkonttorin holvin kaksoisavaimet saivat kapinalliset käsiinsä murtautumalla johtokunnan holviin, jossa avaimia säilytettiin. Muutamien pienempien holvien ovet myöskin särettiin. Pankin setelipaino, jossa oli suuri määrä puolivalmiita seteleitä, joutui kaikkine tarpeineen kapinallisten haltuun. Kultakassa sitävastoin oli jo marraskuussa 1914 ja huhtikuussa 1915 sodanvaaran vuoksi ja suurin osa arvopapereita lokakuussa 1917 levottomien olojen johdosta siirretty eräisiin sisämaan konttoreihin, jotka kapinan ajan olivat hallituksen joukkojen alueella. Samoin saatiin kapinalliset estetyksi käyttämästä Pankin suuria ulkomaisia saatavia.

Oli helposti arvattavaa, että Suomen Pankkia käytettiin pääasiassa kapinallisen „hallituksen“ rahantarpeen tyydyttämiseksi, pääasiassa punakaartien varustamista ja palkkaamista varten. Tähän tarkoitukseen käytetty määrä oikeita ja vääriä seteleitä oli n. 156 milj. markkaa. Tämän ohella antoi Pankki lainoja kapinallisten kunnallisille y. m. laitoksille n. 15 miljoonaa markkaa. Näitä luottoja ja muita liiketoimia varten käytettiin Pankin koko valmis setelivarasto, jotapaisi 500, 100, 20, 5 ja 1 markan määräisiä uusia seteleitä, jotka varustettiin laillisten virkamiesten nimikirjoituksilla, valmistettiin 77,288,000 markan arvosta. Myöskin talletuksia vastaanottamalla yritti Pankki lisätä käyttövarojaan, vaikka menestyksettä.

Huhtikuun 8 päivänä oli Pankin kapinallisen johdon paettava pääkaupungista ja 14 päivänä samaa kuuta saattoi laillinen johtokunta jälleen ottaa haltuunsa Pankin pääkonttorin. Vähän myöhemmin vapautuivat myöskin kaikki kotimaan haarakonttorit. Lähtiessään veivät kapinalliset kassoista rahaa n. 12.0 milj. markkaa. Kun Pankin kirjanpito kapinan ajalta oli saatu selvitettyksi, havaittiin, että Pankin kapinasta kärsimä tappio oli n. 116.4 milj. markkaa.

Kapinallisten liikkeelle laskemista uusista seteleistä päätti Eduskunta heinäkuun 6 päivänä, ettei Suomen Pankin ole niitä lunastettava, lukuunottamatta 1 markan seteleitä, joita oli valmistettu ainoastaan 648,000 markan arvosta ja jotka suurimmaksi osaksi olivat vielä Pan-

kissa kapinallisten lähdettyä. Vääriä seteleitä palautti yleisö takaisin n. 44 milj. markan arvosta. Jotta vielä liikkeessä olevat väärät setelit, jotka voitiin tuntea vain numeroistaan, eivät tuottaisi sekaannusta, muutettiin kapinan jälkeen niiden setelilajien värit, joita kapinalliset olivat valmistaneet.

Kapinan alkaessa ei Suomen Pankin tilinpäätös vuodelta 1917 vielä ollut valmistunut ja kun kapinan aikaisten tilien selvittäminen vaati melkoisen ajan, saatiin tämä tilinpäätös valmiiksi vasta kesällä 1918. Tällöin sovellettiin jo uusia määräyksiä setelinanto-oikeudesta.

***Setelinanto-oikeuden laajentaminen.*** Kun vuoden 1917 tilinpäätöstä laadittiin, osoitettiin välttämättömäksi suuressa määrin alentaa venäläisten valuuttain kirjanpitoarvoa. Tämä vähennys olisi kuitenkin entisten setelinantoa koskevien määräysten vallitessa tehnyt, että setelikatteena olevat varat eivät enää olisi vastanneet liikkeessäolevien setelien ja muiden vaadittaessa maksettavain sitoumusten määrää. Tasapainon saavuttamiseksi tässä kohden olisi riittänyt laajentaa kattamatonta setelinanto-oikeutta, joka, ollen 70 milj. markkaa, setelistön suureen määrään verraten oli käynyt vähäpätöiseksi. Mutta samalla oli otettava huomioon myöskin vuoden 1918 tarpeet. Kun Suomen Pankin kapinan aikaiset bilanssit jälkeinpäin oli laadittava, oli niissä, paitsi hallituksen joukkojen alueella olevien konttorien toimintaa ja kapinallisen johdon verrattain vähäisiä laillisia liiketoimia, otettava huomioon myöskin se setelistön lisäys, minkä kapinallisten laitton toiminta oli aiheuttanut, eli toisin sanoen Pankin kärsimä tappio. Tätä setelistön lisäystä vastaava määrä arvoja piti voida merkitä setelinantoa vastaaviin varoihin. Sitäpaitsi oli viimeistään vuoden tilinpäätöksessä ruplavaluuttain arvoa edelleen ja entistä suuressa määrässä alennettava. Kun Pankki jo oli menettänyt rahastonsa melkein kokonaan, ei näitä suuria tappioita voitu korvata muutoin kuin valtion väliintulon kautta. Sopivimmin katsottiin tämän tapahtuvan siten, että valtio luovuttaa obligatsionejaan Suomen Pankille. Mutta tämän suunnitelman toteuttamiseksi oli setelinantoa koskevia määräyksiä muutettava siten, että Suomen rahan määräisiäkin valtio-obligatsioneja voitiin lukea setelikatteeksi.

Sitäpaitsi oli ilmeistä, että valtion niiden häiriöiden johdosta, joita kapina oli valtion raha-asioissa aikaansaanut, olisi pakko entistä enemmän käyttää luottoa Suomen Pankissa. Jotta tämä olisi mahdollista, ilman että setelinanto-oikeus tulisi liiaksi rasitetuksi, katsottiin tarpeelliseksi antaa Pankille oikeus lukea setelikatteittensa joukkoon myöskin valtion lyhytaikaisia Suomen rahan määräisiä velkasitoumuksia.

Näistä syistä lailla 27 päivältä heinäkuuta 1918 muutettiin Suomen Pankin ohjesäännön 18 §:n määräyksiä siten, että kattamaton setelinanto-oikeus korotettiin 200 milj. markkaan sekä siten, että setelikatteiksi voitiin lukea „toistaiseksi myöskin Suomen valtion antamat Suomen markan määräiset obligatsioonit ja muut sitoumukset“.

Näitä määräyksiä sovellettiin jo vuoden 1917 tilinpäätöksessä sikäli, että kattamattomaksi setelinanto-oikeudeksi tällöin merkittiin yllämainittu korotettu määrä. Helmikuun 8 päivän bilanssista alkaen merkittiin kapinatappiota vastaava määrä valtion sitoumuksia setelinantoa vastaavain varain joukkoon. Valtion Suomen rahan määräiset lyhytaikaiset sitoumukset, jotka varemmin oli kirjattu kotimaisina vekseleinä, alettiin heinäkuun 23 päivästä lukea setelinantoa vastaaviksi varoiksi yhdessä edellämainittujen kapinatappioita vastaavain sitoumusten kanssa. Lokakuun 31 päivänä merkittiin alempana mainittu obligatsioonilainan Pankin aseman vahvistamiseksi kokonaisuudessaan Pankin varoiksi, jolloin samalla ruplavaluuttain arvoa alennettiin.

***Valtiolaina Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi.*** Jo vuonna 1917 oli Suomen Pankin aloitteesta eduskunnalle annettu esitys 200 milj. markan suuruisen valtiolainan ottamiseksi Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi. Tarkoituksena oli, että valtio lainasta saamiltaan varoilla olisi ostanut Pankilta sen ruplavaluuttoja. Kapina keskeytti kuitenkin asian käsittelyn. Kun eduskunnan jälleen kokoonnettua Pankin asema oli yhä huonontunut kapinan aiheuttamain tappioiden kautta, oli välttämätöntä koroittaa lainamäärää. Muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ei enää tullut kysymykseen, että valtio olisi sijoittanut lainan yleisölle, vaan oli obligatsioonit suoraan annettava Pankille. Asiasta annetun uuden esityksen johdosta päätti eduskunta 17 päivänä heinäkuuta valtuuttaa hallituksen laskemaan liikkeeseen

350 milj. markan arvosta obligatsioneja, joiden korko oli oleva  $4\frac{1}{2}\%$  ja vuotuismaksu  $6\%$  sekä erinäisillä, obligatsioonien myyntioikeutta ja vuotuismaksujen suoritusta koskevilla ehdoilla luovuttamaan nämä obligatsioonit Suomen Pankille. Lainasta oli 150 milj. markan määrä asetettu myöskin ulkomaan rahalle. Eduskunnan päätös sai asianomaisen vahvistuksen 10 päivänä syyskuuta. Laina päivättiin 1 päivälle lokakuuta 1918 ja korvattiin, kunnes obligatsioonit olisivat valmistuneet, Pankille annettulla sitoumuksella.

Kun bilanssit alkupuolelta vuotta laadittiin niin myöhään, että päätös Pankin aseman vahvistamisesta obligatsioonilainan avulla jo oli tehty, merkittiin, kuten edellä on mainittu, kapinatappioita vastaava määrä valtion sitoumuksia setelinantoa vastaaviksi varoiksi helmikuun 8 päivän bilansista alkaen. Lokakuun 31 päivänä merkittiin Pankin varoiksi koko 350 milj. markan obligatsioonimäärä. Tästä summasta kirjattiin 150 milj. markkaa ulkomaan rahan määräisiksi obligatsioneiksi. Loppuosa, 200 milj. markkaa, sekä valtion lyhytaikaiset sitoumukset saivat yhteisen nimikkeen „Suomen valtio-obligatsioneja Suomen rahassa“.

Samalla alennettiin Pankin ruplamääräisten valuuttain arvoa. Kokonaisuudessaan tuli puheena oleva obligatsioonimäärä Pankin tileissä käytetyksi seuraavasti:

Kapinatilin saldon poistamiseksi . . .	116.200.328: 14
Valuuttasitoumusten arvon alennukseen	164.976.480: —
Ruplaobligatsioonien arvon alennukseen .	12.608.294: 54
Ruplasaatavain arvon alennukseen . . .	56.214.897: 32
	<hr/>
Yhteensä	350.000.000: —

Myöhemmin tehtiin lainaa koskeviin määräyksiin muutoksia. Kun toivottiin voitavan myydä puheenaolevia obligatsioneja yleisölle ja kun korkokanta maassa oli noussut, muutettiin lainan ehtoja eduskunnan päätöksellä 25 päivältä helmikuuta 1919 siten, että korko tuli olemaan  $6\%$  ja vuotuismaksu  $6\frac{1}{2}\%$ , jolloin kuitenkin valtiolla oli oikeus konvertata laina viiden vuoden kuluttua. Samalla määrättiin, että koko laina oli asetettava yksinomaan Suomen rahalle sekä, että Pankin omistusoikeutta obligatsioneihin nähden oli rajoitettava vain siten, että Pankilla on lupa myydä puheenalaisia obligatsioneja ai-

noastaan sovittuaan siitä hallituksen kanssa. Päätös saatettiin voimaan 14 päivänä marraskuuta 1919 annetulla asetuksella, jonka mukaisesti Pankin bilanssissa 15 päivältä samaa kuuta 150 milj. markkaa siirrettiin ulkomaan rahan määräisistä obligatsioneista Suomen rahan määräisiin obligatsioneihin.

**Kotimainen lainaus.** Vuonna 1918 lisääntyi Suomen Pankin kotimainen lainaus suuressa määrin, pääasiassa lisääntyneen valtiolle annetun luoton, mutta myöskin muun lainauksen kasvun johdosta. Vuoden alussa oli koko kotimainen lainaus, kuten edellä on mainittu, 176.2 milj. markkaa, josta valtion osuus oli 127.4 milj. ja siis muun lainauksen 48.8 milj. markkaa. Mitä erikoisesti jälkimäiseen lainaukseen tulee, kasvoi se vuoden kolmena ensimmäisenä neljänneksenä vähitellen kuukaudesta kuukauteen, niin että se syyskuun lopussa oli 61.3 milj. markkaa. Tämän jälkeen se nopeasti nousi yli 100 milj. markan ja oli vuoden päättyessä 104.6 milj. markkaa. Tähän kasvuun vaikuttivat jossain määrin yksityispankkien rediskonttaukset, joita tätä ennen oli viimeksi esiintynyt kesäkuulla 1915. Huhtikuun ja toukuun lopussa oli yksityispankeilla virallisen pankkitilaston mukaan rediskonttauksia 9 milj. markkaa, jonka jälkeen ne jälleen lakkasivat. Marraskuun lopussa oli vastaava luku 1.1 milj. ja joulukuun lopussa 0.6 milj. markkaa. Että yksityispankkien rediskonttaukset eivät vuoden loppupuolella, jolloin rahamarkkinat alkoivat kiristyä, nousseet suurempiin määriin, johtui m. m. siitä, että yksityispankeille oli avautunut toinen keino saada Suomen Pankista luottoa.

Kesällä 1918 otti valtio kulkulaitosrahastonsa vahvistamiseksi 120 milj. markan suuruisen kotimaisen lainan. Tämän lainan merkitsivät yksityispankit kokonaan, lukuunottamatta Suomen Pankin merkitsemiä 1.5 milj. markkaa, mutta ehdolla, että ne saavat myydä puheenaolevia obligatsioneja Suomen Pankkiin, samalla sitoutuen määräjän kuluessa lunastamaan ne takaisin. Tämä määräaika on tavallimmin ollut 3 kuukautta, mutta on sitoumus voitu uudistaakin. Kulloisenkin kassatarpeensa mukaisesti ovat yksityispankit myyneet näitä obligatsioneja Suomen Pankille ja jälleen ostaneet takaisin. Syyskuussa 1918 sisältyi näitä obligatsioneja ensi kerran Suomen Pankin bilansseihin ja vuoden lopussa oli niitä Pankissa 23.5 milj.

markan arvosta. Edellä selostettujen setelinanto-oikeuteen tehtyjen muutosten nojalla merkittiin nämä obligatsioonit setelinantoa vastaaviin varoihin.

Kuten alempana tarkemmin osoitetaan, lisääntyi valtion lainaus vuoden 1918 loppupuolella enempi kuin koskaan ennen. Tästä oli seurauksena, että Suomen Pankin kotimaisen lainauksen yhteissumma heinäkuusta saakka kasvoi nopeasti kuukausi kuukaudelta. Vuoden lopussa oli se 435.6 milj. markkaa, eli 259.4 milj. markkaa suurempi kuin vuoden alussa.

Vuoden 1918 heinäkuusta alkaen merkittiin, kuten ylempänä on mainittu, kaikki Suomen rahan määräiset valtion velkasitoumukset Suomen Pankin bilansseissa setelinantoa vastaaviin varoihin. Tämän jälkeen ei siis mikään valtiolle annettu luotto enää vaikuttanut käyttämättömään setelinanto-oikeuteen. Samasta syystä johtui myöskin, että yksityispankkien saama luotto Suomen Pankista ei sekään käyttämättömään setelinanto-oikeuteen vaikuttanut mikäli ne tätä luottoa saivat myymällä takaisinostovelvollisuudella ylempänä mainittuja valtio-obligationeja, taikka, kuten seuraavina vuosina suuressa määrin tapahtui, rediskonttaamalla valtion vekseleitä. Näin ollen heinäkuun 1918 jälkeen Suomen Pankin käyttämätön setelinanto-oikeus oli riippuvainen, paitsi setelinantoa vastaavain varain kirjatussa arvossa tapahtuvista muutoksista, ainoastaan Pankin suoranaisestä lainauksesta muille kuin valtiolle ja liikevekseliön rediskonttauksesta.

Pääasiassa suoranaisen lainauksen lisääntymisen johdosta väheni käyttämätön setelinanto-oikeus 111.5 milj. markasta vuoden 1918 alussa 83.6 milj. markkaan joulukuun 23 päivänä. Sittenkuin tilinpäätöksessä setelinantoa vastaavain varain arvoa jälleen alennettiin, väheni käyttämätön setelinanto-oikeus vuoden lopussa 64.6 milj. markkaan.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että sodan alussa Itävallassa takavarikoidut Suomen Pankin konttokuranttisaatavat, joiden arvo oli 540.897:90 markkaa, nyt vapautuneina marraskuun 15 päivän bilanssissa siirrettiin setelinantoa vastaaviin varoihin.

***Suomen valtiolle myönnetty luotto.*** Vuoden 1917 lopussa oli Suomen valtion velka Suomen Pankille n. 127.4 milj. markkaa ja muodostivat sen ehdollisesti myydyt obligatsioonit ja ruplat sekä vuoden

1917 lyhytaikaiseen obligatsioonilainaan kuuluvat obligatsioonit, jotka, kuten edellä on mainittu, olivat sekä markoille että punnille asetettuja. Vuonna 1918 lisääntyi valtion velka suuressa määrin. Helmikuulla sai valtio vekseliluottoa n. 4.9 milj. markan määrän, mutta tämä suoritettiin takaisin jo huhtikuulla. Mutta heinäkuulta saakka oli valtion jälleen ja yhä suuremmin summin turvauduttava Suomen Pankin apuun. Mainitun kuun aikana diskonttasi Pankki 35 milj. markan suuruisen valtiovekselin. Syyskuun lopussa oli vekselivelka 40.6 milj., marraskuun lopussa 140.6 milj. ja joulukuun lopussa 185.0 milj. markkaa. Sitäpaitsi oli Pankki ostanut valtion vuoden jälkimmäisellä puoliskolla liikkeelle laskemiin pitempiaikaisiin kotimaisiin lainoihin kuuluvia obligatsioneja n. 18.6 milj. markan arvosta.

Puheenaolevana vuonna esiintyi edellisten lisäksi vielä uusi muoto valtion Suomen Pankista saamaa luottoa, nim. ylitraseerauksia valtion pano- ja ottotilillä. Nämä merkittiin bilanssiin puheenaolevana vuonna siten, että ylitraseerauksen määrällä vähennettiin yksityisten saatavaa pano- ja ottotilillä. Täydellisen kuvan saamiseksi valtion lainauksesta ovat ylitraseeraukset kuitenkin otetut eri ryhmänä Pankin koko kotimaista lainausta osoittavaan 18. tauluun. Kuten siitä käy ilmi, lisääntyivät ylitraseeraukset 1.3 milj. markasta tammikuulla 50.2 milj. markkaan syyskuulla, minkä jälkeen ne kokonaan suoritettiin takaisin. Yhteensä oli valtion velka Suomen Pankille vuoden lopussa 331.0 milj. markkaa. Tähän ei kuitenkaan ole silloin luettu edellämainittuja Pankin aseman vahvistamiseksi annettuja obligatsioneja. Kun nämä obligatsioonit ovat enemmän valtion takuun kuin varsinaisen velan luontoisia, eivätkä ne ole setelistön kasvuun mitenkään vaikuttaneet, ei niitä ole tässä eikä myöhemminkään valtion velaksi luettu.

Paitsi suoraan valtiolta, oli Suomen Pankki, kuten edellä on mainittu, ostanut takaisinmyyntioikeudella valtion obligatsioneja myöskin yksityispankeilta. Jos viimeksimainitutkin obligatsioonit, 23.5 milj. markkaa, otetaan huomioon, oli vuoden 1918 päättyessä Suomen Pankin varoissa valtion varsinaisia velkasitoumuksia yhteensä 354.5 milj. markan arvosta.

**Ruplan kurssi.** Vuoden 1918 alusta lähtien ei Suomen Pankki enää noteerannut ruplalle ostokurssia. Myyntikurssi oli vuoden vaihteessa

95: —, mutta kohosi tammikuun 12 päivänä 100:aan. Saman kuun 26 päivästä kesäkuun 12 päivään ei mitään ruplanoteerausta ollut. Kun se viimeksi mainittuna päivänä jälleen alotettiin, oli kurssi nousssut 135:een, mikä osaksi johtui Suomen valuutan arvossa tapahtuneesta alenemisestä. Elokuun 29 päivänä lakkasi Suomen Pankki noteeraamasta mitään kurssia ruplalle. Viimeinen noteerattu kurssi oli 131: —.

Kun Suomi sen johdosta, että Venäjä tehokkaasti avusti Suomen kapinallisia, oli joutunut sotatilaan Venäjän kanssa ja kauppavaihtoa senvuoksi ei ollut, olivat Suomen Pankin ruplakaupat aivan vähäpätöisiä.

***Venäläiset valuat.*** Vuoden 1917 tilinpäätöksessä oli Suomen Pankin ruplamääräiset konttokuranttisaatavat, 128.0 milj. ruplaa, merkitty 139.0 milj. markan arvoisiksi. Vuoden 1918 kuluessa ei ruplasaataavissa tapahtunut muita varsinaisia muutoksia, kuin että ne tammikuulla hieman vähenivät, nim. 136.2 milj. markkaa vastaavaan määrään. Tässä määrässä pysyivät ne lokakuun 31 päivään, jolloin niiden arvoa alennettiin, kuten edellä on mainittu, n. 56.2 milj. markalla, joten niiden arvoksi tuli n. 80.0 milj. markkaa. Tilinpäätöksessä alennettiin ruplasaatavain arvoa edelleen. Täten Pankin ruplasaatavat, joiden nimellisarvo oli 124.9 milj. ruplaa, oli vuoden 1918 lopussa merkitty 50.6 milj. markan arvoisiksi.

Pankin omistamien venäläisten obligatsioonien nimellismäärässä ei vuonna 1918 tapahtunut mitään muutoksia. Niiden kirjanpitoarvoa sensijaan alennettiin lokakuun 31 päivänä, kuten edellä on mainittu, 12.6 milj. markalla. Tilinpäätöksessä ei niiden arvoa enempi alennettu. Vuoden lopussa oli siten venäläisten obligatsioonien nimellisarvo 29.1 milj. ruplaa ja kirjattu arvo 11.9 milj. markkaa.

Markka- ja ruplamääräisten valuuttasitoumusten arvoa oli myöskin lokakuun 31 päivänä alennettu 165.0 milj. markalla niin että niiden kirjanpitoarvo vuoden lopussa oli 140.5 milj. markkaa.

Näin ollen Pankin omistamat venäläiset valuat — niihin luetuna viimeksi mainitut sekä markoille että ruplille asetetut sitoumukset — joiden nimellisarvo oli yhteensä 268.6 milj. ruplaa, oli vuoden 1918 lopussa merkitty kirjoihin 203.0 milj. markan arvoisiksi.



***Suomen Pankin ulkomaiset konttokuranttisaatavat.*** Vuoden 1917 lopussa oli Suomen Pankilla, paitsi ruplasaatavia, varsin huomattavia konttokuranttisaatavia muissa maissa. Nämä olivat syntyneet pääasiassa sen kautta, että Pankki, kuten edellä on kerrottu, loppupuolella vuotta 1917 oli Venäjän hallitukselta ostanut n. 6.1 milj. puntaa ja 20 milj. dollaria, jotka sijoitettiin eräisiin pankkeihin Englannissa ja Amerikassa. Sen johdosta, että Saksa oli lähettänyt retkikunnan avustamaan Suomen hallitusta kapinan kukistamisessa, asetettiin huhtikuulla 1918 Suomen Pankin saatavat Englannissa ja Amerikassa valvonnan alaiseksi, niin että Pankki ei toistaiseksi voinut käyttää saataviaan näissä maissa. Englannissa olevat saatavat saatiin sittemmin vapautetuiksi vuoden 1919 alussa ja Amerikassa olevat toukokuun lopulla samana vuonna. Pankin ulkomaisissa saata-  
vissa heinäkuulla 1918 havaittava melkoinen vähennys johtui siitä, että Suomen valtio elintarveostojä varten osti Pankilta dollareita huolimatta siitä, että ne sillä hetkellä eivät olleet vapaasti käytettävissä.

***Vuositulo.*** Edellä on jo mainittu, että kapinatappion poistaminen ja venäläisten valuuttain arvon alentaminen oli aiheuttanut Pankille tappiota yhteensä 350 milj. markkaa. Kun tilinpäätös vielä osoitti ruplasaatavain aiheuttamaa kurssitappiota, mikä melkein kokonaan johtui poistoista, 29.414.594: 21 markkaa, oli Pankin tappio koko vuodelta yhteensä 379.414.594: 21 markkaa. Kun kuitenkin valtio oli antamallaan obligatsioneilla korvannut tappiosta 350 milj. markkaa, ja mainittu tilinpäätöksessä tehty poisto oli suoritettu Pankin vuosituloilla, päättyi tilinpäätös muodollisesti ilman voittoa tai tappiota.

***Liikkeessä oleva setelistö.*** Vuoden 1918 alussa oli liikkeessä seteleitä 764.<sup>5</sup> milj. markkaa ja vuoden lopussa 1.156.<sup>2</sup> milj. markkaa. Lisäys 391.<sup>7</sup> milj. markkaa johtui, kuten edellisestä jo on käynyt selville, useista syistä: kapinalliset olivat omiin tarkoituksiinsa laskeneet liikkeelle n. 116 milj. markkaa, valtion velka oli vuoden kuluessa kasvanut n. 204 milj. markalla, muu kotimainen lainaus n. 56 milj. markalla ja pano- ja ottotilit vähentyneet n. 78.<sup>7</sup> milj. markalla. Ettei setelistön lisäys ollut suurempi kuin ylempänä mainittu määrä, johtui

m. m. siitä, että Pankki myi osan ulkomaisia saataviaan. Vuoden 1918 lopussa oli setelistön kasvu 23 päivästä heinäkuuta 1914 930,9 %.

**Suomen valuutan arvo.** Huolimatta edellä kuvatuista Suomen rahalaitosta vuonna 1918 kohdanneista suurista järkytyksistä, ei Suomen markan kurssissa ulkomailta tapahtunut niinkään suuria vaihteluita kuin edellisenä vuonna. Kuten edellä on mainittu, oli markan kurssi Tukholmassa joulukuulla 1917 keskimäärin 41: 38. Tammikuun keskimäärä oli melkoista korkeampi, nim. 45: 87. Olipa kurssi ohimenevästi ollut niinkin korkea kuin 53: —. Kapinan jälkeen, toukokuussa, oli vastaava keskimäärä korkeampi kuin tammikuussa, nim. 46: 96. Tämä nousu ei johtunut Ruotsin valuutan huononemisesta. Päinvastoin oli Ruotsin kruunun arvo muihin rahalajeihin nähden tällä välin noussut. Tämän jälkeen alkoi markan arvo jälleen laskea, niin että Tukholman noteerauksen keskimäärä oli syyskuussa 34: 22. Vuoden kahtena viimeisenä kuukautena oli jälleen havaittavissa nousua. Joulukuussa oli mainittu keskimäärä 38: 79, mikä vastaa 46,1 % disagiota Ruotsin kruunuun verraten. Suomen Pankin noteeraama punnan myyntikurssi oli joulukuussa keskimäärin 42: 61 (agio 69,0 %), Ranskan frangin 164: 33 (agio 64,3 %) ja Ruotsin kruunun 259: 91 (agio 87,1 %).

**Valuuttakaupan säännöstely.** Ne toimenpiteet, joilla valtiovallan taholta on säännöstelty ulkomaisten maksuvälineiden kauppaa, ovat yhteydessä Suomen Pankin toiminnan kanssa osittain siten, että Suomen Pankilla on ollut vaikutusta näiden toimenpiteiden suunnitteluun, osittain sen kautta, että tätä alaa koskeva lainsäädäntö on usein antanut Suomen Pankille erinäisiä tehtäviä valuuttakaupan valvoimisessa.

Jo lähimpinä aikoina sodan syttymisen jälkeen oli Venäjän viranomaisten julistuksilla m. m. kielletty suorittamasta Venäjän kanssa sodassa olevain valtioiden alamaisille heidän saataviaan Suomen rahalaitoksissa sekä määrätty, millä ehdoilla maksuja ulkomaille sai suorittaa. Niinikään oli kielletty viemästä ulkomaille rahaa ja arvopapereita y. m. Sittenkuin valuuttakauppa Venäjällä oli pantu tarkastuksen alaiseksi, määrättiin Suomessa asetuksella joulukuun 22 päi-

vältä 1916, että ulkomaisen valuutan ostoa, mikäli se tapahtui käytännöllä suoritukseksi Venäjän tai Suomen valuuttaa, oli keskitettävä Suomen Pankkiin, joka ulkomaisen valuutan kauppia koskeissa asioissa oli olevalle Venäjän viranomaisen tarkastuksen alaisena. Samalla annettiin senaatille oikeus antaa lähempiä määräyksiä siitä, miten ylempänä mainittu valuuttakaupan keskitys olisi toimeenpantava. Tämä asetus oli syntynyt Venäjän rahaministerin aloitteesta ja oli sen varsinaisena tarkoituksena estää ruplain vientiä ulkomaille. Asetuksessa mainitut lähemmät määräykset sisältyvät maaliskuun 13 päivänä 1917 annettuun asetukseen. Kun edellämaitut julistukset ja asetukset useammassakin suhteessa olivat laittomasti syntyneitä, ei niillä Suomessa ollut oikeudellista pätevyyttä. Käytännöllistä merkitystä oli niillä vain sikäli kuin Venäjän viranomaiset esim. rajatarkastuksen ja postisensuurin avulla saattoivat niiden noudattamista valvoa. Lopunkin merkityksestään kadottivat nämä määräykset Venäjällä maaliskuun puolivälissä 1917 tapahtuneen vallankumouksen jälkeen.

Suomen tultua itsenäiseksi rajoitettiin valuuttakauppaa ensi kerran asetuksella 27 päivältä toukokuuta 1918. Tämän asetuksen mukaan oli valuuttakaupan harjoittamiseen oikeus Suomen Pankilla, yksityispankeilla sekä niillä yksityisillä henkilöillä, jotka siihen saivat erikoisen luvan. Ulkomaista valuuttaa saivat ne, joilla oli oikeus valuuttakaupan harjoittamiseen, vapaasti ostaa, ei kuitenkaan korkeampaan hintaan kuin Suomen Pankin kulloinkin noteeraamaan myyntikurssiin. Myynti, lukuunottamatta pienempiä määriä, oli sallittu ainoastaan sille, joka kirjallisesti oli sitoutunut käyttämään ostamansa valuutan tuonnin maksamiseen y. m. laissa mainittuihin luvallisiin tarkoituksiin.

Tämä asetus oli annettu eräänlaisen omaisuuden käytöstä sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa 2 päivänä kesäkuuta 1917 annetun lain nojalla. Kun katsottiin, että tämä laki ei antanut hallitukselle riittäviä valtuuksia valuuttakaupan säännöstelyyn, annettiin lailla 27 päivältä heinäkuuta hallitukselle nimenomainen valtuus määrätä ne ehdot, joilla valuuttakauppaa sai harjoittaa. Nämä valtuudet olivat voimassa seuraavan vuoden huhtikuun loppuun. Asiallisesti ei tämä laki muuttanut edellämaitutun asetuksen määräyksiä. Näin ollen jäi ylempänä mainittu asetus voimaan, kunnes sen sijalle

tuli asetus 20 päivältä joulukuuta 1918. Tämä oli periaatteiltaan jotenkin sama kuin edellinen; saadun kokemuksen nojalla oli vain määräyksiä tarkistettu ja täydennetty.

Kuten edellisestä selviää, oli valuuttakauppaa koskevain määräysten tarkoituksena alussa säännöstellä ulkomaisen valuutan myyntiä. Vähäiset käytettävissä olevat valuutat tahdottiin, järkiperaisesti tarvitsijain kesken ne jakaen, keskittää etupäässä maalle välttämättömien ulkomaisten tavarain maksamiseen. Valuutan osto sensijaan oli täysin vapaa. Tästä oli kuitenkin seurauksena, että ulkomaista valuuttaa alettiin hankkia myöskin ostamalla sitä Suomen rahalla. Kun tämä vaikutti epäedullisesti Suomen rahan kurssiin ulkomailla, katsottiin pitävän täydentää säännöstelyä tässä kohden. Tätä tarkoittava määräys sisältyy lokakuun 8 päivänä 1918 annettuun asetukseen, jossa kielletään ilman valtiovarainministeriön lupaa ulkomaille viemästä tai lähettämästä Suomessa liikkeelle laskettuja obligatsioneja, eikä enempää kuin 500 markkaa kerralla seteleissä, postilähetysvekeleissä tai shekeissä. Nämä määräykset eivät kuitenkaan voineet estää ulkomaan valuutan ostoa Suomen rahalla, koska se voitiin suorittaa myöskin siten, että maksu Suomen rahassa suoritettiin ulkomaalaisen tilille jossain Suomen rahalaitoksessa. Niistä muutoksista, joita tämän johdosta valuuttasäännöstelyyn tehtiin, kerrotaan vuoden 1919 yhteydessä.

Valuuttakaupan säännöstely oli täydennyksenä ulkomaankaupan säännöstelylle. Asetuksilla 3 ja 19 päivältä huhtikuuta 1918 oli tavarain maasta vienti, ja asetuksella 21 päivältä seuraavaa kesäkuuta maahan tuonti ilman erikoista lupaa kielletty.

## 6. VUOSI 1919.

**Kotimainen lainaus.** Rahamarkkinat, joille sotavuosina yleensä oli ollut tunnusmerkillistä melkoinen rahan runsaus, olivat vuoden 1918 loppupuolella alkaneet kiristyä. Rahan kysyntä oli varsinkin heinä—lokakuulla ollut erittäin vilkasta, samalla kun talletusten kasvu oli hidastunut huomattavasti, etenkin vuoden viimeisellä neljänneksellä. Ottolainaustaan elvyttääkseen yksityispankit joulukuussa 1918

korottivat korkeimman talletuskorkonsa 4 %:sta 5 %:iin ja juoksevan tilin koron 1 %:sta 2 %:iin. Kun Suomen Pankin alin diskonttokorko toukokuun 18 päivästä 1916 oli muuttumatta ollut 5 % ja yksityispankkien ylin talletuskorko siten oli tullut samaksi kuin Suomen Pankin alin diskontto, korotti Suomen Pankki tammikuun 7 päivänä 1919 korkomääriään. Kun oli odotettavissa, että obligatsioneja ja osakkeita vastaan entistä enemmän anottaisiin lainoja, näytti tarpeelliselta korottaa lainauskorkoja tuntuvammin. Diskonttokorkomäärät korotettiin 1 %:lla ja lainauskorkomäärät 1½ %:lla. Kassakreditivien sisäänkirjoitusmaksu oli edelleen oleva ½ % vuodelta. Ennallaan pysytettiin myöskin määräys, että johtokunnalla on oikeus diskontattaessa vekseleitä, joita ei voida pitää puhtaina liikevekseleinä, harkintansa mukaan sovelluttaa puhtaita liikevekseleitä varten vahvistettuja korkomääriä, sekä erityisesti sovelluttaa näitä korkomääriä yksityispankkien vekseleitä rediskontattaessa. Puutavaraliikelle myönnetty korkohuojennus, josta varemmin on mainittu, semmoisenaan lakkautettiin, mutta samalla sai johtokunta oikeuden, myöntäessään luottoa Pankin varsinaisina asiakkaina oleville vientiliikkeille, sovelluttaa Pankin alinta korkomäärää, myönnettävän luoton muotoon ja sen vakuuden lajiin katsomatta.

Korkokannan nousu ei tuottanut pysyväistä parannusta rahamarkkinain tilaan. Vuoden kahtena ensimmäisenä kuukautena kertyi pankkeihin talletuksia jonkun verran runsaammin kuin edellisinä kuukausina, mutta sen jälkeen oli ottolainauksen lisääntyminen hidasta. Toisaalta kasvoi luoton kysyntä varsinkin sen johdosta, että vuosikausia sodan vuoksi melkein seisauksissa ollut ulkomaankauppa oli jälleen saanut vapaammat toimintamahdollisuudet ja että teollisuus alkoi elpyä. Tästä oli seurauksena, että luotonkysyntä myöskin Suomen Pankissa suuresti lisääntyi. Vuoden alussa oli Pankin koko kotimainen lainaus 435.6 milj. markkaa. Tästä määrästä oli valtion osuus 331.0 milj. markkaa, joten muun lainauksen osalle tuli 104.6 milj. markkaa. Viimeksimainittu yksityisille ja yksityispankeille annettu luotto väheni hieman tammi- ja helmikuulla, mutta maaliskuusta alkoi se jälleen huomattavasti nousta, ollen viimeksimainitun kuun lopussa 163.2 milj. ja toukokuun lopussa 233.2 milj. markkaa. Tämä lisäys johtui suurimmalta osalta siitä, että yksityispankit entistä

enemmän myivät Suomen Pankkiin edellämainittuja vuoden 1918 kulkulaitoslainaan kuuluvia obligatsioneja. Toukokuun lopulla oli niitä Suomen Pankissa 87.7 milj. markan arvosta. Sitäpaitsi olivat yksityispankit saaneet luottoa aivan uudessa muodossa, nim. redis-konttaamalla valtion vekseleitä. Ensi kerran esiintyi näitä redis-konttauksia maaliskuulla. Toukokuun lopussa oli niitä Suomen Pan-kissa jo 48.0 milj. markan arvosta. Liikevekseleiden rediskonttau-  
set sensijaan eivät vuoden alkupuolella nousseet 24.4 milj. markkaa suuremmiksi, mikä määrä saavutettiin huhtikuun lopulla. Kesäkuu-  
kausina luoton kysyntä väheni. Puheenaoleva yksityisten ja pank-  
kien lainaus oli heinäkuun lopussa 141.3 milj. markkaa. Mutta elo-  
kuusta saakka kiristyivät rahamarkkinat erittäin nopeasti, huolimatta  
myöhemmin mainittavista melkoisista rahamääristä, joita näihin aikoi-  
hin valtion lainauksen kautta joutui markkinoille, sekä niistä suurista  
luotoista, joita Suomen Pankki myönsi puutavariäikkeille niiden anta-  
mia ulkomaan rahan määräisiä vekseleitä vastaan. Yksityisille ja  
pankeille Suomen Pankista annettu luotto nousi nopeasti 256.6 milj.  
markkaan lokakuun lopussa. Tämän nousun aiheutti melkein yksin-  
omaisesti se, että yksityispankit myivät Suomen Pankkiin valtio-obli-  
gatsioneja, valtiovekseleitä ja entistä paljon enemmän liikevekseleitä.  
Viimeksimainittuja oli Suomen Pankissa lokakuun lopussa n. 70 milj.  
markkaa.

Yllä kuvatun suuren luotonkysynnän johdosta Suomen Pankki korotti marraskuun 17 päivänä kaikki korkomääränsä 1 prosentilla. Alin diskonttomäärä tuli siten olemaan 7 %. Korkomääräin sovel-  
luttamista koskeviin poikkeusmääräyksiin ei tällä kertaa mitään  
muutoksia tehty. Yksityispankit korottivat heti tämän jälkeen lai-  
nantokorkojaan ja vuoden vaihteesta alkaen lainanottokorko-  
jaan.

Huolimatta koron ylennyksestä lisääntyi Suomen Pankin yksityi-  
sille ja pankeille antama luotto edelleen, niin että se marraskuun  
lopussa oli 284.5 milj. ja joulukuun lopussa 300.3 milj. markkaa. Vii-  
meksimainitusta määrästä oli 108.7 milj. markkaa yksityispankeille  
valtiopapereita vastaan ja 111.7 milj. markkaa liikevekselien redis-  
konttauksen kautta annettua luottoa. Muu osa, 80.4 milj. markkaa,  
oli Suomen Pankin suoranaista lainausta.

Yllämainituissa luvuissa ei ole otettu huomioon Suomen Pankin valtiolle antamaa luottoa. Jos se tässä, kuten edellisinäkin vuosina, lasketaan kotimaiseen lainaukseen, osoittaa näin saatu yhteissumma, lukuunottamatta pientä vähennystä kesäkuulla, miltei herkeämätöntä nousua vuoden loppuun saakka, jolloin se oli 729.4 milj. markkaa eli 293.8 milj. markkaa suurempi kuin vuoden alussa. Tästä kasvusta tuli 97.6 milj. valtion lainauksen ja 196.2 muun lainauksen osalle. Edellisenä vuonna kasvoi valtiolle annettu luotto 203.6 milj. markalla ja kotimainen luotto ainoastaan 45.8 milj. markalla. Vuonna 1919 olivat siis osat kokonaan vaihtuneet. Kotimaisen lainauksen lisääntyminen viimeksi mainittuna vuonna johtui pääasiassa yksityispankeille valtiopapereita vastaan annetusta luotosta.

Muutokset yksityisten saatavissa pano- ja ottotilillä kuvastivat suurin piirtein ylläkuvattuja rahamarkkinain tilassa tapahtuneita vaihteluita. Vuoden alussa olivat puheenalaiset saatavat 108.6 milj. markkaa, nousivat tammikuun lopussa 170.9 milj. markkaan, mutta vähenivät sitten, joskin melkoisin heilahduksin, niin että ne heinäkuun lopussa olivat 76.8 milj. markkaa. Elokuussa tapahtui näissä saatavissa jyrkkä nousu. Puutavarayhtiöille pääasiallisesti tässä kuussa annettu luotto, josta tuonnempana tulee lähemmin puhe, aiheutti nimittäin suurta lisäystä yksityispankkien saatavissa pano- ja ottotilillä, niin että mainitun kuun lopussa yksityisten pano- ja ottotili nousi 200.1 milj. markkaan. Vuoden lopussa olivat saatavat jälleen vähenneet 117.6 milj. markkaan.

Käyttämätön setelinanto-oikeus osoitti vuonna 1919 suuria vaihteluita. Vuoden alussa oli se 64.6 milj. markkaa ja maaliskuun lopussa 77.1 milj. markkaa. Huhtikuun kuluessa nousi se jyrkästi 145.8 milj. markkaan. Tämä nousu johtui osittain siitä, että vuoden 1914 tilinpäätöksessä muiden varain joukkoon siirretyt Saksassa takavarikoitdut konttokurantisaatavat ja obligatsioonit 21.9 milj. markkaa nyt vapautuneina huhtikuun 15 päivän bilansissa jälleen siirrettiin setelinantoa vastaaviin varoihin, osittain siitä voitosta, minkä Pankki oli saanut myymällä alhaiseen kurssiin kirjattuja ulkomaisia valuuttojaan. Jälkimäinen syy aiheutti seuraavinakin kuukausina nousua käyttämättömässä setelinanto-oikeudessa, niin että se elokuun lopussa oli noussut 194.3 milj. markkaan. Vuoden lopulla suuresti lisääntynyt

suoranainen lainananto ja liikevekselien rediskonttaus tekivät, että setelireservi vuoden lopussa oli jälleen alentunut 119.0 milj. markkaan.

**Valtiolle myönnetty luotto.** Vuoden 1919 alussa oli valtion velka Suomen Pankille 331.0 milj. markkaa. Tästä määrästä oli vekselivelkaa 185.0 milj. markkaa. Loput, 146.0 milj. markkaa, perustuivat osaksi ehdollisesti myytyihin obligatsioneihin ja rupliin, osaksi Pankin ostamiin sekä lyhyt- että pitkäaikaisiin valtio-obligatsioneihin. Vuoden 1919 kuluessa tapahtui valtion velassa seuraavia muutoksia: Pankin omistamat, vuoden 1917 lyhytaikaiseen valtiolainaan kuuluvat obligatsioonit, yhteensä 31.2 milj. markkaa, lunasti valtio, niiden langetessa maksettaviksi huhtikuun ja marraskuun alussa, kummallakin kerralla antamalla vastaavan suuruiset vekselit. Samalla tavoin muuttui takaisinostovelvollisuudella myytyihin ruplasaataviin perustuva valtion velka 32.3 milj. markkaa joulukuulla vekselivelaksi. Näiden lunastusten kautta sekä sen vuoksi, että valtion oli kassavarojen puutteessa käytettävä Suomen Pankin luottoa, kasvoi valtion vekselivelka 185.0 milj. markasta vuoden alussa 342.5 milj. markkaan vuoden lopussa eli 157.5 milj. markalla. Edellämainituissa muissa veloissa tapahtunut vähennys kuitenkin teki, että valtion koko velka kasvoi vuonna 1919 331.0 milj. markasta 428.6 milj. markkaan, eli 97.6 milj. markalla.

Myöskin puheenaolevana vuonna ylitti valtio eräinä kuukausina saatavaansa pano- ja ottotilillä ja kirjattiin ylitys nyt, toisin kuin edellisenä vuonna, valtion lyhytaikaisina sitoumuksina. Ylityksen määrä oli helmikuun lopussa 2.2 milj., huhtikuun 10.3 milj., kesäkuun 42.2 milj. ja heinäkuun lopussa 58.9 milj. markkaa. Tämän jälkeen ne kokonaan loppuivat.

**Ulkomainen liike.** Kuten edellä on mainittu, osti Suomen Pankki vuoden 1917 jälkimäisellä puoliskolla Venäjän hallitukselta 20 milj. dollaria ja n. 6.1 milj. puntia. Mainittuna vuonna ja vuoden 1918 tammikuussa oli niistä käytetty vain vähäinen osa. Sen jälkeen esti niiden käytön ensin kapina ja sitten, vuoden loppuun saakka se, että mainitut saatavat oli Englannissa ja Amerikassa toistaiseksi asetettu käyttökiellon alaisiksi. Täten oli Suomen Pankilla vielä vuoden 1919



alussa tilisaatavina m. m. n. 7.4 milj. puntaa ja n. 10.5 milj. dollaria. Yhteensä oli Pankin konttokuranttisaatavat vuoden alussa merkityt 377.0 milj. markan arvoiksi. Tästä määrästä oli Saksassa olevia 21.9 milj. markan arvosta, jotka, kuten edellä on mainittu, huhtikuussa siirrettiin muiden setelinantoa vastaavain konttokuranttisaatavain joukkoon. Yllämainitut Suomen markka-arvot olivat lasketut varsin alhaisia kurssija käyttäen.

Nämä melkoiset ulkomaiset saatavat oli Suomen Pankin pakko myydä melkein kokonaan vuoden 1919 kuluessa. Maassa oli kyllä suuria sodan aikana kerääntyneitä puutavara- ja paperivarastoja, mutta ulkomaiden asettamien tuontiesteiden ja tonniston puutteen vuoksi voitiin niistä vain osa myydä. Toisaalla olivat kaikenlaatuiset tavaravarastot ja varsinkin elintarpeet aivan vähissä, niin että suurta tuontia ei voinut tuonemmaksi lykätä. Näissä oloissa oli Suomen Pankin asetettava käytettäväksi ulkomaiset valuuttansa tuontia, etupäässä valtion elintarveostojen varten. Tästä oli seurauksena, että Pankin ulkomaiset saatavat kuukausi kuukaudelta nopeasti vähenivät, niin että niitä lokakuun lopussa oli jäljellä ainoastaan 29.3 milj. markkaa vastaava määrä. Kun kurssit vuoden jälkimmäisellä puoliskolla suuresti nousivat, oli myytyjen valuuttain vasta-arvo todellisuudessa paljon suurempi kuin ulkomaisten valuuttain kirjatussa arvossa tapahtunut vähennys. Niinpä myytiin yksin Pankin pääkonttorista ulkomaista valuuttaa n. 523 milj. markan arvosta.

Vuoden lopulla kasvoivat Pankin ulkomaiset saatavat jonkun verran, niin että niitä vuoden lopussa oli 74.6 milj. markan arvosta. Tämän nousun aiheutti pääasiassa seuraavassa esitettävä Suomen Pankin ja eräiden puutavarayhtiöiden välinen sopimus.

Heinäkuussa allekirjoitettiin Suomen Pankin ja 15 puutavaraliikkeen välillä sopimuksia, joiden pääasiallinen sisältö oli seuraava: Puutavaraliikkeet sitoutuivat luovuttamaan puolet siitä ulkomaisesta valuutasta, jonka ne myymällä sopimuksen teon aikana olevan varastonsa tulisivat saamaan, Suomen Pankille hintaan, joka on 1 % alempi Pankin kulloinkin noteeraamaa myyntikurssia. Näin kertyvistä valuutoista oli Suomen Pankin sitoumuksesta allekirjoitettaessa annettava etumaksua sopimuksessa tarkemmin määritelty määrä. Puutavaraliikkeet puolestaan sitoutuivat antamaan Suomen Pankille saamaansa etu-

maksua vastaavan määrän punnille asetettuja vekseleitä sekä lunastamaan ne ulkomaisilla valuutoilla. Ulkomaan rahan määräisinä nämä vekselit merkittiin setelinantoa vastaaviksi varoiksi. Täten oli siis Suomen Pankki antanut luottoa kotimaassa ilman että käyttämätön setelinanto-oikeus siitä väheni.

Tästä sitoumuksesta oli Suomen Pankille etua sen kautta, että Pankki täten tuli saamaan haltuunsa melkoisia määriä ulkomaista valuuttaa, jota se tarvitsi voidakseen tyydyttää valtion valuuttatarpeet, jotka kohosivat erittäin suuriksi varsinkin elintarpeiden hankinnan kautta. Tällä oli merkitystä senkin vuoksi, että valtion, saadessaan tarvitsemansa valuutan Suomen Pankilta, ei tarvinnut esiintyä ostajana yleisillä valuuttamarkkinoilla, mikä olisi korottanut valuuttain hintoja. Puutavaraliikkeiden taas ei tarvinnut kiirehtiä myymään varastojaan hintojen juuri ollessa kohoamassa koska ne, saatuaan luottoa, voivat odottaa hintain nousua, mikä sittemmin tapahtuikin. Toimenpide lisäsi siten suoranaisesti 1920 vuoden viennistä saatua valuuttamäärää.

Yllämainitun sitoumuksen nojalla antoi Suomen Pankki puutavara-yhtiöille pääasiallisesti elokuun 15 päivän ja syyskuun 8 päivän välisenä aikana etumaksuja yhteensä n. 137 milj. markkaa. Tämän johdosta Pankin ulkomaiset vekselit, joiden määrä koko vuoden oli ollut aivan vähäpätöinen, enimmäkseen alle 1 milj. markan ja heinäkuun lopussa 2.9 milj. markkaa, nousivat syyskuun lopussa 140.3 milj. markkaan. Tämä luotto ei koko määrällään lisännyt setelistöä, sillä ensin palasi suurin osa siitä yksityispankkien kautta takaisin Suomen Pankin pano- ja ottotilille. Syyskuun 15 päivänä olivat yksityisten saatavat 100 milj. markkaa suuremmat kuin kuukautta varemmin. Kun mainitut saatavat pano- ja ottotilillä vasta seuraavan vuoden alussa alentuivat samalle tasolle, millä ne olivat elokuun alussa, näyttää suurin osa puutavarayhtiöiden saamasta luotosta vain vähitellen joutuneen liikkeeseen. Sitäpaitsi olivat puutavarayhtiöt jo ennen vuoden loppua alkaneet ulkomaisilla valuutoilla suorittaa saamaansa etumaksua takaisin. Vuoden lopussa oli nimittäin Pankilla ulkomaisia vekseleitä 81.7 milj. markan arvosta. Pankin ulkomaiset konttokuranttisaatavat olivat vuoden lopussa, sittenkuin niiden arvoa oli alempana esitetyllä tavalla vähennetty, 74.6 milj. markkaa.

Täydellisesti oli mainittu puutavarayhtiöiden saama luotto takaisin maksettu seuraavan vuoden marraskuussa.

Ulkomaisten obligatsioonien määrässä ei huomattavimpia varsinaisia muutoksia vuonna 1919 tapahtunut. Vuoden alussa oli niiden kirjattu arvo 406.8 milj. markkaa. Lokakuun lopussa oli vastaava määrä 394.4. Marraskuun lopussa olivat ne alentuneet 233.3 milj. markkaan. Tämä vähennys johtui siitä ennen kerrotusta syystä, että Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi annettujen obligatsioonien ehtoja oli siten muutettu, että koko obligatsioonimäärä oli asetettava Suomen rahalle, eikä kuten aluksi oli päätetty, 150 milj. markkaa myöskin ulkomaan rahalle. Kun obligatsioneja ei vielä oltu painettu, saattoi tällainen muutos käydä päinsä. Tämän muutoksen johdosta marraskuun 15 päivänä siirrettiin Pankin bilansissa 150 milj. markkaa ulkomaisista obligatsioneista Suomen rahan määräisiin valtio-obligatsioneihin. Tilinpäätöksessä venäläisistä obligatsioneista tehdyistä poistoista kerrotaan erikseen seuraavassa.

**Venäläiset valuutat.** Kuten varemmin on kerrottu, oli Suomen Pankilla vuoden 1918 päättyessä seuraavat venäläiset valuutat: konttokuranttisaatavia 124.9 milj. ruplaa, kirjattu arvo 50.6 milj. markkaa; obligatsioneja 29.1 milj. ruplaa, kirjattu arvo 11.9 milj. markkaa; sekä ruplille ja Suomen markkoille asetettuja valuuttasitoumuksia 114.6 milj. ruplan eli 305.5 milj. markan arvosta, jotka olivat kirjatut 140.5 milj. markan arvoisiksi. Vuoden 1919 kuluessa ei näiden valuuttain nimellismäärässä tapahtunut mitään muutoksia.

Venäjän valtakunnan jatkuva hajoaminen ja ruplan arvon suuri alentuminen tekivät, että Suomen Pankin venäläisten valuuttain arvoa oli edelleen alennettava vuoden 1919 tilinpäätöksessä. Konttokuranttisaatavat kirjattiin 21.2 milj. markan arvoisiksi. Vähennyksestä, 29.3 milj. markkaa, oli varsinaista poistoa 0.8 milj. markkaa, kun taas muu osa johtui siitä varemmin mainitusta seikasta, että valtio suoritti takaisin Suomen Pankille takaisinostovelvollisuudella myymänsä ruplain hinnan. Venäläisten obligatsioonien arvoa alennettiin 6.4 milj. markalla eli 5.5 milj. markkaan. Ruplille ja markkoille asetettujen valuuttasitoumusten arvosta poistettiin 48.8 milj. markkaa, niin että niiden arvoksi tilinpäätöksessä tuli 91.7 milj. markkaa. Yhteensä oli-

vat siis kaikki Suomen Pankin venäläiset valuutat kirjatut 118.4 milj. markan arvoisiksi.

Tässä yhteydessä mainittakoon; että myöskin saksalaisten ja itävaltalaisten valuuttain arvoa tilinpäätöksessä alennettiin.

Poistot tehtiin vuodesta 1919 alkaen agiotilillä, niin, että ne tästä vuodesta alkaen eivät ole näkyvissä voitto- ja tappiotilillä.

**Vuositulo.** Vuonna 1919 tuotti Pankin toiminta jälleen voittoa, huolimatta edellä mainituista suurista poistoista. Voitto oli 118.115.940:91 markkaa. Tämä edullinen tulos johtui pääasiassa ulkomaisten valuuttain myynnistä saadusta agiovoitosta. Voittovaroilla saatettiin pankin kaikki rahastot niihin määriin, joissa ne olivat ennen vuosina 1915 ja 1917 tappioiden peittämiseksi tehtyjä siirtoja. Täten Pankin kantarahasto nousi jälleen 25 milj. markkaan, vararahasto 68.5 milj. markkaan ja kiinteistön ja kaluston arvoa vastaavat varat 3.4 milj. markkaan. Sittenkun voitosta oli nämä siirrot rahastoihin tehty, jäi vielä käyttämättömiä voittovaroja 25.9 milj. markkaa, joita eduskunta seuraavana vuonna käytti eri valtiotarkoituksiin.

**Liikkeessä oleva setelistö.** Vuonna 1919 osoitti setelistö ensi keran sodan syttymisen jälkeen huomattavampaa vähennystä. Vuoden alussa oli liikkeessä seteleitä 1.156.2 milj. markkaa. Edellämainitusta ulkomaisen valuutan myynnistä johtui, että setelistö vähenemistään väheni aina elokuun 23 päivään saakka, ollen silloin 958.8 milj. markkaa eli 197.4 milj. markkaa pienempi kuin vuoden alussa. Tämän jälkeen alkoi uusi nopea nousu, minkä aiheutti pääasiassa yksityispankeille ja puutavarayhtiöille annettu luotto. Vuoden lopussa oli seteleitä jälleen liikkeessä 1.123.9 milj. markan arvosta eli ainoastaan 32.3 milj. markkaa vähemmän kuin vuoden alussa. Lisäys 23 päivästä heinäkuuta 1914 oli 902.1 %.

**Suomen valuutan arvo.** Vuoden 1919 alussa oli Suomen valuutan ulkomainen arvo myöhäisempiin vuosiin verraten vielä varsin korkea. Tukholman noteeraus Suomen markoille oli tammikuussa keskimäärin 38:68 ja vielä huhtikuussa oli keskimäärä melkein sama. Että kurssi oli näin korkea, johtui epäilemättä osittain siitä, että

Suomen Pankki saattoi vuoden alkupuolella tyydyttää ulkomaisen valuutan tarpeen melkein kokonaan, osittain siitä tiedosta, että maassa oli suuria varastoja vientivalmista tavaraa, m. m. yli 1 milj. standerttia sahattua puutavaraa.

Mutta toukokuulla alkoivat Suomen markan noteeraukset ulkomailla vähitellen aleta, ja varsinkin heinä—joulukuulla oli Suomen valuutan ulkomaisen arvon alentuminen yllättävän nopeaa. Joulukuulla oli markan kurssi Tukholmassa keskimäärin 14: 53 (disagio 79.8 %) eli 24: 15 kruunua alempi kuin tammikuun keskimäärä. Suomen Pankin noteeraama punnan myyntikurssi oli joulukuulla keskimäärin 124: 60 (agio 394.1 %) Ruotsin kruunun 697: 30 (agio 402 %) ja Ranskan frangin 305: 37 (agio 205.4 %).

Syyt tähän Suomen valuutan ulkomaisen arvon alentumiseen olivat nähtävästi pääasiassa taloudellista, mutta osittain myös valtiollista laatua. Edellisistä mainittakoon markan alentunut ostokyky kotimaassa, mikä ulkomaankaupan jälleen alettua kävi myöskin ulkomaille selväksi, varsin epäedullinen kauppataaus, Suomen Pankin ulkomaisten valuuttain ehtyminen ja ulkomaisten valuuttain osto Suomen rahalla.

**Valuuttakaupan säännöstely.** Ylempänä on esitetty, miten kieltämällä viemästä maasta Suomen rahaa setelien ja muiden maksuvälineiden muodossa oli koetettu estää ulkomaisen valuutan ostoa Suomen rahalla. Tällä ei kuitenkaan oltu tarkoitettua tulosta kokonaan saavutettu, koska osto voitiin suorittaa maksamalla Suomen rahaa ulkomaalaisen valuutan myyjän tilille Suomessa. Tämän vuoksi asetuksella 15 päivältä maaliskuuta 1919 täydennettiin valuuttakauppaa koskevia säännöksiä määräämällä, että ulkomaista valuuttaa sai mainitulla tavalla hankkia vain tuonnin maksamista ja muita laissa lueteltuja tarkoituksia varten, taikka Suomen Pankin antamalla erikoisella luvalla.

Huhtikuun 30 päivänä 1919 annetulla lailla jatkettiin hallituksen valtuuksia valuuttakaupan säännöstelyyn saman vuoden lokakuun loppuun. Samalla tehtiin lakiin se muutos, että valuuttakauppaa saivat harjoittaa vain Suomen Pankki ja yksityispankit. Tämän lain nojalla toukokuun 3 päivänä annettu asetus valuuttakaupan harjoitta-

misesta sisälsi pääasiassa saman kuin edelläselostetut asetukset 20 päivältä joulukuuta 1918 ja 15 päivältä maaliskuuta 1919. Pienempiä muutoksia valuuttakaupan säännöstelyyn tehtiin asetuksella 11 päivältä seuraavaa syyskuuta.

Kun hallituksen valtuudet valuuttakaupan säännöstelyyn marraskuun 1 päivänä lopuivat, ei niiden jatkamisesta ollut eduskunnan päätöstä olemassa. Näin ollen valuuttakauppa jäi kokonaan vapaaksi, kunnes lailla joulukuun 18 päivältä hallitus uudelleen sai puheenaolevan valtuuden seuraavan vuoden maaliskuun loppuun saakka. Joulukuun 19 päivänä annetulla asetuksella hallitus antoi valuuttakaupan harjoittamisesta uudet määräykset, jotka tekivät valuuttasäännöstelyn entistä yksityiskohtaisemmaksi. Asetuksen mukaan oli valuutta-asioiden käsittelyä ja valvontaa varten asetettava valtiovarainministeriön alainen valuuttaneuvosto, johon kuului kuusi hallituksen nimittämää jäsentä. Valuuttaneuvoston asiana oli myöskin lopullisesti käsitellä kaikki tuontilupa-anomukset. Asetuksen muut kohdat sisälsivät määräyksiä, joiden pääsisältö oli se, että ulkomaista valuuttaa ei mihinkään tarkoitukseen saanut ostaa Suomen rahalla ilman valuuttaneuvoston lupaa. Tämän päämäärän mahdollisimman täydellistä saavuttamista varten oli asetuksessa kielletty myöskin ulkomailta käsin hyvittävästä ulkomaalaisille Suomen rahalaitoksissa avattuina tileinä Suomen rahan määräisillä maksuosoituksilla, jotka olivat asetetut puheenaolevan asetuksen julkaisemisen jälkeen.

Palaaminen valuuttasäännöstelyyn entistä jyrkemmissä muodossa oli yhteydessä Suomen kauppapolitikassa vuoden 1919 lopulla tapahtuneen suunnanmuutoksen kanssa. Edellä on kerrottu, että alkupuolella vuotta 1918 annetuilla asetuksilla sekä tuonti että vienti ilman erikoista lupaa oli kielletty. Vuonna 1919 sovellettiin näitä määräyksiä varsin vapaamielisesti, kun nimittäin tuontilupa-anomuksiin, silloinkin kun ne tarkoittivat ylellisyystavarain tai vähemmän tarpeellisen tavarain tuontia, yleensä suostuttiin. Sitä paitsi vapautettiin asetuksella 1 päivältä huhtikuuta eräät tekstiiliteollisuuden raaka-aineet sekä asetuksella syyskuun 5 päivältä (n. s. vapaalistat) suurin osa muista raaka-aineista, koneet y. m. tuontikiellosta. Kun tuonti täten oli varsin vapaata, mutta vientiä estivät varsinkin ulkomailta vielä voimassa olevat tuontikiellot ja tonniston puute, muodostui

Suomen kauppataisuus varsin epäedulliseksi. Tuonnin arvo vuonna 1919 oli n. 2.505.4 milj. markkaa, mutta viennin ainoastaan 873.1 milj. markkaa, joten vienti peitti vain n. 35 % tuonnin arvosta. Yksityispankkien nettovelka ulkomaille kasvoi, pääasiassa sen vuoksi, että ulkomaista valuuttaa ostettiin Suomen rahalla, 98.1 milj. markasta vuoden alussa 452.4 milj. markkaan vuoden lopussa. Näiden seikkain vuoksi pääsi vuoden 1919 lopulla valtaan mielipide, että tuontia oli paljon tehokkaammin rajoitettava. Ensimmäinen ilmaus uudesta kauppapolitiikan suunnasta oli, että asetuksella 11 päivältä joulukuuta ylellisyystavarat ja joukko niihin verrattavia tavaroita asetettiin ehdottoman tuontikiellon alaiseksi, josta poikkeuksia voi myöntää vain valtiovarainministeriö. Tuonnin suurempaa rajoittamista tarkoitti myöskin se, että tuontilupa-anomukset oli edellämäinitun valuuttaneuvoston viime kädessä ratkaistava. Tälle kauppapolitikalle täydennyksenä oli edellämäinittu valuuttakaupan jyrkempi säännöstely, joka oli saanut lisätukea siitä, että Suomen markan kurssi ulkomailla entistä enemmän laski marraskuun 1 päivän ja joulukuun 19 päivän välisenä aikana, jolloin valuuttakauppa oli vapaata.

## II. SUOMEN PANKKI VUONNA 1920.

### KATSAUS SUOMEN TALOUDELLISIIN OLOIHIN VUONNA 1920.

Useissa maissa jo vuoden 1920 edellisellä puoliskolla alkanut, vähentyneen ostohalun ja laskevain hintain aiheuttama taloudellinen pula tuntui Suomessa vasta vuoden lopulla ja silloinkin vielä verrattain lievästi. Useimmissa suhteissa olikin taloudellinen tila Suomessa parempi kuin edellisenä vuonna. Vapaiden pääomain yhä suurempi puute ja Suomen valuutan sekä kotimaisen että ulkomaisen arvon aleneminen olivat kuitenkin seikkoja, joissa huonontumista ilmeni.

Raaka-aineiden ja muiden tuotannon tarpeiden vapaampi saanti ulkomailta, tuontikieltojen antama suoja ja kotimaisen hintatason jatkuva kohoaminen vaikuttivat elvyttävästi kotimaisia markkinoita varten työskentelevään teollisuuteen. Kun puu- ja paperituotteiden hinnat vielä vuoden alkupuolella nousivat ja niiden menekki, lukuunottamatta vuoden viimeisiä kuukausia, oli hyvä, oli vuosi vientiteollisuudellekin edullinen. Sodan aikana lamaanut teollinen toiminta saavuttikin useimmilla aloilla jälleen rauhanaikuisen laajuuden. Työttömyyttä ei yleensä ollut. Päinvastoin oli useilla teollisuuden aloilla puutetta ammattitaitoisesta työväestä. Työlakkojen lukumäärä oli, varsinkin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla tapahtuneen hintain nousun vuoksi, suurempi kuin edellisenä vuonna, mutta lakot olivat paikallisia ja yleensä lyhytaikaisia. Laivanvarustustoiminta laajeni



huomattavasti kotimaisen laivanrakennuksen kautta sekä sen johdosta, että ulkomailta ostettiin tonnistoa. Syksyn sato oli hyvä. Karjakanta, joka sodan aikana oli melkoisesti vähentynyt, osoitti puheenaolevana, samoin kuin jo edellisenä vuonna, jatkuvaa nousua.

Tuonnin ja viennin suhde vuonna 1920 oli, ei ainoastaan edelliseen vuoteen, vaan rauhanaikuisiinkin vuosiin verraten varsin edullinen. Tämä johtui epäilemättä suureksi osaksi siitä, että tuonti ulkomailta oli koko vuoden säännöstelyn alaisena.

Vuoden alussa oli tuontiin nähden voimassa pääpiirteissään seuraavat määräykset: Raaka-aineiden, koneiden y. m. tuotannon tarpeitten tuonti oli vapaa. Ylellisyystavarain ja eräiden niihin verrattavien tavarain tuonti sensijaan oli joulukuun 11 päivänä 1919 annetulla asetuksella pantu ehdottoman vientikiellon alaiseksi, josta poikkeuksia voi myöntää vain kauppa- ja teollisuusministeriö. Muiden tavarain tuontiin oli saatava valuuttaneuvoston lupa.

Vuoden kuluessa tehtiin säännöstely ankarammaksi. Tammikuun 12 päivänä määräsi kauppa- ja teollisuusministeriö, että edellämainittujen n. s. vapaidenkin tavarain tuontiin on hankittava valuuttaneuvoston lupa, joten ne tulivat samaan asemaan kuin muut ehdollisen tuontikiellon alaiset tavarat. Asetuksella maaliskuun 10 päivältä korotettiin melkein kaikki tuontitullimäärät 200 %:lla.

Vientiin nähden vuoden alussa voimassa olleiden säännösten mukaan oli puutavarain (lukuunottamatta sahaamatonta puutavaraa) sekä paperin ja puumassan vienti vapaa, mutta muiden tavarain vientiin oli saatava erikoinen lupa.

Vuoden kuluessa vientisäännöstelyyn ja vientiä kohtaviin rasituksiin tehdyistä muutoksista mainittakoon tässä tärkeimmät. Saatuaan lailla 10 päivältä maaliskuuta 1920 oikeuden kantaa viedyistä tavaroista lisenssi- ja vientimaksuja, määräsi hallitus 8 päivänä toukuukuuta annetulla asetuksella, että vientikiellon alaisten tavarain vientiluvista on kannettava lisenssimaksua 2% tavarain arvosta ja että puu- ja paperiteollisuuden tuotteista y.m. luetelluista vientitavaroista oli kannettava tilapäistä vientimaksua määrätyn tariffin mukaan. Molempia näitä maksuja kannettiin vuoden 1920 kuluessa yhteensä n. 87 milj.

markkaa. Huhtikuun 22 päivänä annetulla asetuksella säädettiin, että viennistä kertyvästä ulkomaisesta valuutasta oli niin suuri osa kuin Suomen Pankki määrää, myytävä pankille sen kulloinkin noteeraamaan ostokurssiin. Tavallisesti vaati Suomen Pankki 50 % valuutasta luovutettavaksi. Kun Suomen Pankin kurssit, jotka yleensä vastasivat ulkomaiden pörssipaikkain noteerauksia, osan vuotta olivat alempia kuin markkinakurssi Suomessa, merkitsi puheenaoleva määräys viennin verotusta. Nämä viennille asetetut rasiitukset katsottiin oikeuteutiksi sen johdosta, että ulkomaan rahan kurssit yleensä olivat melkoisesti korkeampia kuin kotimainen hintataso olisi edellyttänyt. Tämä seikka myöskin teki, että näiden rasiitusten kantaminen ei yleensä ollut vientiliikkeille kovin vaikeata.

Lukuunottamatta vähäisiä laajennuksia vapaiden vientitavarain luettelossa, pysyi vientisäännöstely ylempänä kuvatussa muodossaan voimassa vuoden loppuun.

Ylempänä selostettu ulkomaan kaupan säännöstely ei koskenut kauppaa Venäjän kanssa, joka oli kokonaan kielletty sen johdosta, että Suomi edelleen oli sotatilassa Venäjän kanssa. Elokuun 13 päivänä alkanut aselepo ja Tartossa lokakuun 14 päivänä allekirjoitettu rauha eivät vielä tehneet mahdolliseksi kauppaa Venäjän kanssa. Vasta sitten kuin rauhansopimus oli Suomessa joulukuun 31 päivänä ratifioitu, saattoivat neuvottelut kauppasuhteiden uudistamisesta alkaa.

Kun tuontia ylempänä mainitulla tavalla suuresti rajoitettiin, ja vientitavaroilla, kuten on mainittu, oli hyvä menekki, muodostui kauppataaus verrattain edulliseksi. Tuonnin (cif-) ja viennin (fob-) arvo vuoden 1920 kunakin kuukautena oli seuraava:

	Tuonti Milj. mk.	Vienti Milj. mk.	Tuonnin (+) tai viennin (-) enemmyyt Milj. mk.
Tammikuu . . . .	254.4	43.3	+ 211.1
Helmikuu . . . .	253.8	97.7	+ 156.1
Maaliskuu . . . .	213.0	59.7	+ 153.3
Huhtikuu . . . .	273.7	97.8	+ 175.9
Toukokuu . . . .	204.9	197.5	+ 7.4
Kesäkuu . . . .	292.9	290.8	+ 2.1
Heinäkuu . . . .	338.4	355.0	— 16.6

Elokuu . . . . .	313.0	438.6	— 125.6
Syyskuu . . . . .	393.8	366.9	+ 26.9
Lokakuu . . . . .	354.1	364.8	— 10.7
Marraskuu . . . . .	345.1	336.4	+ 8.7
Joulukuu . . . . .	383.2	258.1	+ 125.1
Yhteensä	3,620.3	2,906.8	+ 713.7

Tuonnin enemmyys oli siis ainoastaan 713.7 milj. markkaa. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 1,632.3 milj. markkaa. — Vuosina 1909—13 oli vienti peittänyt n. 75 % tuonnista ja vuonna 1919 35 %, mutta vuonna 1920 80 %.

Ulkomaisia lainoja otettiin vuonna 1920 vähän. Yksityisten ulkomailla saamasta luotosta ei ole tietoja, mutta oli se ilmeisesti huomattavasti vähäisempää kuin edellisenä vuonna. Valtio otti vuoden kuluessa kaksi ulkomaista lainaa, nim. helmikuussa Tanskasta 4 milj. T. kr. suuruisen 6½ % pitkäaikaisen lainan ja kesäkuulla Amerikasta n. 5 milj. dollarin suuruisen 5 % lyhytaikaisen lainan. Näiden lisäksi on mainittava, että yksityispankkien nettovelka ulkomaille kasvoi puheenaolevana vuonna 288.9 milj. markalla (354.3 milj. markalla vuonna 1919). Toisaalta suoritettiin takaisin joukko ulkomaisia velkoja. Yksityisliikkeiden tiedetään varsinkin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla suorittaneen etenkin Skandinavian maihin varemmin saatuja tavaraluottoja. Sitäpaitsi suoritti valtio takaisin Ruotsista vuonna 1918 otetun 11 milj. R. kr. suuruisen lyhytaikaisen lainan.

Kuten edellä on esitetty, uudistettiin vuoden 1919 lopulla valuutta-kaupan säännöstely entistä yksityiskohtaisemmassa muodossa. Asetuksella joulukuun 19 päivältä 1919 annetut uudet määräykset tarkoittivat estää kaikki keinot hankkia ulkomaan valuuttaa Suomen rahalla ilman valuuttaneuvoston lupaa. Näitä määräyksiä täydennettiin helmikuun 16 päivänä annetulla asetuksella, jossa tarkistettuina uudistettiin edellämainitut määräykset, mutta samalla yksityiskohtaisemmin määrättiin, missä rajoissa ulkomaisen valuutan myynti oli vapaasti sallittua.

Valuuttasäännöstelyyn palaamisen jälkeen joulukuussa 1919 alkoi Suomen rahan kurssi ulkomailla nousta, jota nousua jatkui vuoden 1920 huhtikuulle saakka (vertaa 26. taulua). Tämä nousu johtui — myöskin ulkomailla lausuttujen mielipiteiden mukaan — ainakin osittain siitä, että säännöstely tehokkaalla tavalla rajoitti Suomen rahan myyntiä ulkomaille. Myöhemmin voitiin kuitenkin havaita, että valuutta-asetuksen määräyksiä oli yhä suuremmassa määrässä opittu kiertämään. Kun säännöstely siten vähitellen oli tullut suurelta osalta tehottomaksi, päätettiin siitä luopua. Tähän päätökseen vaikutti myöskin parantunut kauppatasaus, joka vähensi puheenaolevan säännöstelyn tarpeellisuutta. Asetuksella 28 päivästä lokakuuta 1920 lopetettiin varsinainen valuuttakaupan säännöstely. Jällelle jäivät ainoastaan määräykset siitä, kutka saivat valuuttakauppaa harjoittaa, sekä velvoituksesta antaa viranomaisten vaatimia tietoja ulkomaisen valuutan ostoista ja myynneistä. Suomen rahan kurssi ulkomailla oli toukokuusta saakka huomattavasti laskenut. Valuuttasäännöstelystä luopuminen, jonka monilla tahoilla arveltiin vaikuttavan edullisesti Suomen rahan arvoon ulkomailla, ei keskeyttänyt tätä laskua.

Edelliseltä vuodelta periytynyt rahamarkkinain kireä tila kävi vuonna 1920 yhä vaikeammaksi. Kuten tuonnempana tarkemmin esitetään, oli talletusten kertyminen rahalaitoksiin huomattavasti vähäisempää kuin edellisenä vuonna, samalla kun elpynyt liiketoiminta lisäsi luoton kysyntää. Tästä oli seurauksena, että korkokanta yhä nousi. Suomen Pankki koroitti maaliskuun 22 päivänä korkomääränsä, niin että m. m. alin diskonttokorko, joka edellisen marraskuun 17 päivästä oli ollut 7% tuli olemaan 8%. Välittömänä aiheena tähän oli yksityispankkien rediskonttausten nopea lisääntyminen. Samasta syystä koroitti Pankki marraskuun 9 päivänä edelleen korkomääränsä, niin että alin diskonttokorko tuli olemaan 9%. Tämän koroituksen jälkeen olivat Pankin korkomäärät seuraavat:

9% diskontattaessa puhtaita liikevekseleitä, joiden maksupäivään ei ole kolmea kuukautta pitempi aika;

9½% diskontattaessa samanlaisia vekseleitä, joiden maksupäivään on pitempi aika kuin kolme kuukautta;

10 % diskontattaessa muita vekseleitä, riippumatta siitä, oliko niiden maksupäivään pitempi tai lyhempi aika;

9½ % myönnettäessä hypoteekkilainoja ja kassakreditiiivejä, joiden vakuutena on kultaa tai hopeaa, Suomen valtion obligatsioneja, Suomen Hypoteekkiyhdistyksen valtion takuulla varustettuja ulkomaan rahan määräisiä obligatsioneja sekä ulkomaisten valtioiden antamia taikka valtiotakuulla varustettuja obligatsioneja;

10 % myönnettäessä hypoteekkilainoja ja kassakreditiiivejä, joiden vakuutena on muunlaisia obligatsioneja, yksityispankkien talletustodistuksia ja kiinnityksiä; sekä

11 % myönnettäessä hypoteekkilainoja ja kassakreditiiivejä osakkeita vastaan.

Kassakreditiivien sisäänkirjoitusmaksu oli edelleen laskettava 1 %:n mukaan vuodelta.

Koroittaessaan korkomääriä maaliskuulla pankkivaltuusmiehet lakkauttivat kaikki korkomääriä koskevat poikkeusmääräykset, lukuunottamatta sitä, että valtiovekseleihin nähden oli alinta korkomäärää sovellettava. Yleisenä ohjeena oli pidettävä, että mikäli mahdollista ainoastaan todellisia tavaravekseleitä rediskontattaisiin.

Vertauksen vuoksi mainittakoon, että alempana mainituissa maissa on diskonttokorko (suoraan diskontattaessa) ollut kahdeksana viime vuotena keskimäärin seuraava:

	Suomi %	Ruotsi %	Englanti %	Saksa %
1913	5.95	5.50	4.77	5.83
1914	5.62	5.24	4.03	4.89
1915	5.51	5.51	5.00	5.00
1916	5.19	5.24	5.47	5.00
1917	5.00	5.68	5.15	5.00
1918	5.00	6.93	5.00	5.00
1919	6.10	6.38	5.15	5.00
1920	7.91	6.93	6.71	5.00

Emissionitoiminta oli verrattain vilkasta. Tehtyjen laskelmain mukaan oli liikkeelle laskettujen uusien osakkeiden määrä yhteensä n. 456.1 milj. markkaa, mistä kuitenkin n. 117.3 milj. markkaa oli vapaaosakkeita. Uusista emissioneista tuli pankkien osalle 286.5 milj.

ja teollisuuslaitosten 127.<sup>6</sup> milj. markkaa. Obligatsioneja sijoitettiin kotimaisille markkinoille yhteensä 102.<sup>9</sup> milj. markan arvosta. Tästä määrästä oli valtio-obligatsioneja 48.1 milj., kaupunkien 43.<sup>0</sup> milj. ja luottolaitosten 11.1 milj. markkaa.

Hintataso nousi jatkuvasti koko vuoden ajan. Erikoisen voimakas oli nousu vuoden jälkimäisellä puoliskolla, mikä nähtävästi johtui ainakin osaksi korkeiden valuuttakurssien vaikutuksesta. Sosialihallituksen julkaisemat elinkustannuksia koskevat indeksiluvut, joita laskettaessa hinnat heinäkuussa 1914 on merkitty 100:ksi, osoittivat vuonna 1920 seuraavia muutoksia:

	Tammikuu	Joulukuu
Ravinto . . . . .	898.2	1,232.8
Vaatetus . . . . .	924.2	1,126.4
Vuokra . . . . .	306.3	388.5
Lämpö . . . . .	948.8	1,442.7

Kaikkia elinkustannuksia osoittavat punnitut indeksiluvut osoittivat vuoden eri kuukausina seuraavia muutoksia:

Tammikuu . . . . .	819.4	Heinäkuu . . . . .	911.0
Helmikuu . . . . .	832.3	Elokuu . . . . .	990.5
Maaliskuu. . . . .	839.9	Syyskuu . . . . .	1,029.9
Huhtikuu . . . . .	849.5	Lokakuu . . . . .	1,063.2
Toukokuu. . . . .	853.3	Marraskuu . . . . .	1,085.4
Kesäkuu . . . . .	867.5	Joulukuu . . . . .	1,103.2

Tammikuusta joulukuuhun olivat elinkustannukset siten nousseet 34.<sup>6</sup> %/o. Seuraavan vuoden tammikuussa alkoi indeksiluku kuitenkin laskea.

Ulkomaisten valuuttain kurssit vaihtelivat vuonna 1920 suuresti. Vuoden alusta aina maaliskuun puoliväliin laskivat kurssit huomattavasti (vertaa 25. ja 26. taulua). Maaliskuulla oli Suomen markan kurssi Tukholmassa keskimäärin 26:17 ja korkein noteeraus 29:—. Suomen Pankin punnille noteeraama alin kurssi oli 65:70, Ranskan frangeille 107:— ja Ruotsin kruunuille 358:—. Mutta sitten alkoivat kurssit vähitellen yhä nopeammin nousta. Tätä nousua jatkui aina marras-

kuun loppuun, jolloin kurssit olivat korkeimmat kuin koskaan ennen. Alin Tukholman noteeraus Suomen markkoille oli 10: 35. Joulukuussa tapahtui kuitenkin jälleen käänne, niin että vuoden lopussa oli esim. Tukholman noteeraus Suomen markkoille 15: 15. Suomen Pankin noteeraama punnan kurssi oli vuoden lopussa 113: 75, Ranskan frangin 190: — ja Ruotsin kruunun 641: —.

## 1. SETELINANTO.

Suomen Pankin setelinantoa vuosina 1914—1920 osoittavat 1—10. taulut. Näistä 2. taulu koskee yksinomaan vuotta 1920, muut sitävästön ovat yleiskatsauksia vuosiin 1914—1920. Mainitut taulut perustuvat Pankin sekä viikko- että kuukausibilansseihin, lukuunottamatta 1. taulua, joka on laadittu yksinomaan kuukausibilanssien nojalla. Viimeksi mainittuun nähden huomautettakoon, että setelinanto kuukausien lopussa yleensä on suurempi kuin muutoin, joskin tämä periodien vaihtelu Suomessa ei ole niin huomattava kuin useissa muissa maissa.

**Setelinanto-oikeus.** Suomen Pankin ohjesäännön 18 § mukaan on Pankilla oikeus laskea liikkeeseen seteleitä ilman katetta 200 milj. markan arvosta, mutta muun osan setelistöä tulee olla täysin katettu. Katteeksi voidaan lukea paitsi kultakassaa, rahaksi lyöty Suomen hopearaha, Pankin riidattomat saatavat sen ulkomaisilta asiamiehiltä, Pankin omistamat ulkomailla maksettavat vekselit, ulkomaan rahan määräiset obligatsioonit, korkoliput ja setelit sekä toistaiseksi myös Suomen Valtion antamat Suomen rahan määräiset obligatsioonit ja muut sitoumukset. Seteleiksi on tällöin kuitenkin luettava paitsi liikkeessä olevia seteleitä, kaikki muutkin vaadittaessa maksettavat sitoumukset ja myönnettyistä kassakreditiviestä nostamatta oleva osa.

Näihin määräyksiin perustuva koko setelinanto-oikeus oli vuonna 1920 alimmillaan, 1.378.<sup>9</sup> milj. markkaa, tammikuun 8 päivänä ja korkeimmillaan, 1.555.<sup>2</sup> milj. markkaa, joulukuun 8 päivänä. Vaihtelu, joka kolmena viimeisenä vuotena on tullut yhä pienemmäksi, oli vuonna

1920 176.<sup>3</sup> milj. markkaa. Setelinanto-oikeuden keskimäärä oli 1.459.<sup>2</sup> milj. markkaa eli 92.<sup>0</sup> milj. markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna.

Seikkaperäisempi selvitys setelinantoa vastaavista varoista ja niissä vuonna 1920 tapahtuneista muutoksista esitetään tuonnempana 2. luvussa.

***Setelinanto-oikeutta koskevien määräysten muuttaminen.*** Vuonna 1920 tehtiin Suomen Pankin setelinanto-oikeutta koskeviin määräyksiin muutos, jota kuitenkin ei toistaiseksi ole käytännössä sovellettu.

Vuodesta 1901 oli Suomen Pankin ohjesäännön 18 §:n kolmanteen kohtaan sisältynyt määräys, joka antaa hallitukselle oikeuden välttämättömän tarpeen vaatiessa väliaikaisesti koroittaa Suomen Pankin kattamatonta setelinanto-oikeutta enintään 10 milj. markalla. Kun rahamarkkinain tila vuoden 1920 loppupuolella oli jännittynyt ja Suomen Pankin käyttämätön setelinanto-oikeus oli marraskuun 8 päivänä alentunut niin alhaiseen määrään kuin 19.<sup>1</sup> milj. markkaan, annettiin Suomen Pankin aloitteesta eduskunnalle esitys sellaisen muutoksen tekemisestä edellämainittuun ohjesäännön 18 §:n kolmanteen momenttiin, että se määrä, millä Pankin kattamatonta setelinanto-oikeutta väliaikaisesti voidaan laajentaa, koroitettaisiin 100 miljoonaan markkaan. Eduskunta hyväksyi joulukuun 7 päivänä tätä tarkoittavan lain, joka vahvistettiin ja astui voimaan joulukuun 17 päivänä. Tämän lain kautta sai Suomen Pankin ohjesäännön 18 §:n kolmas kohta seuraavan muodon:

„Jos asianhaarat välttämättä vaativat, voi tasavallan presidentti, pankkivaltuusmiesten esityksestä, myöntää, että sitä määrää, minkä verran Pankin setelit saavat nousta päälle sen setelinannon vakuutena olevan arvoaineen, saa väliaikaisesti määräajaksi lisätä enintään sadalla miljoonalla markalla.“

Muissa kohdin jäivät setelinantoa koskevat määräykset siihen muotoon, minkä ne saivat heinäkuun 27 päivänä 1918 annetulla lailla.

Jo ennen lain julkaisemista oli Suomen Pankin asema huomattavasti parantunut. Niinpä oli käyttämätön setelinanto-oikeus joulukuun 15 päivänä 95.<sup>3</sup> milj. markkaa. Tämän vuoksi ei laajennettua setelinanto-oikeutta tarvinnut käyttää.



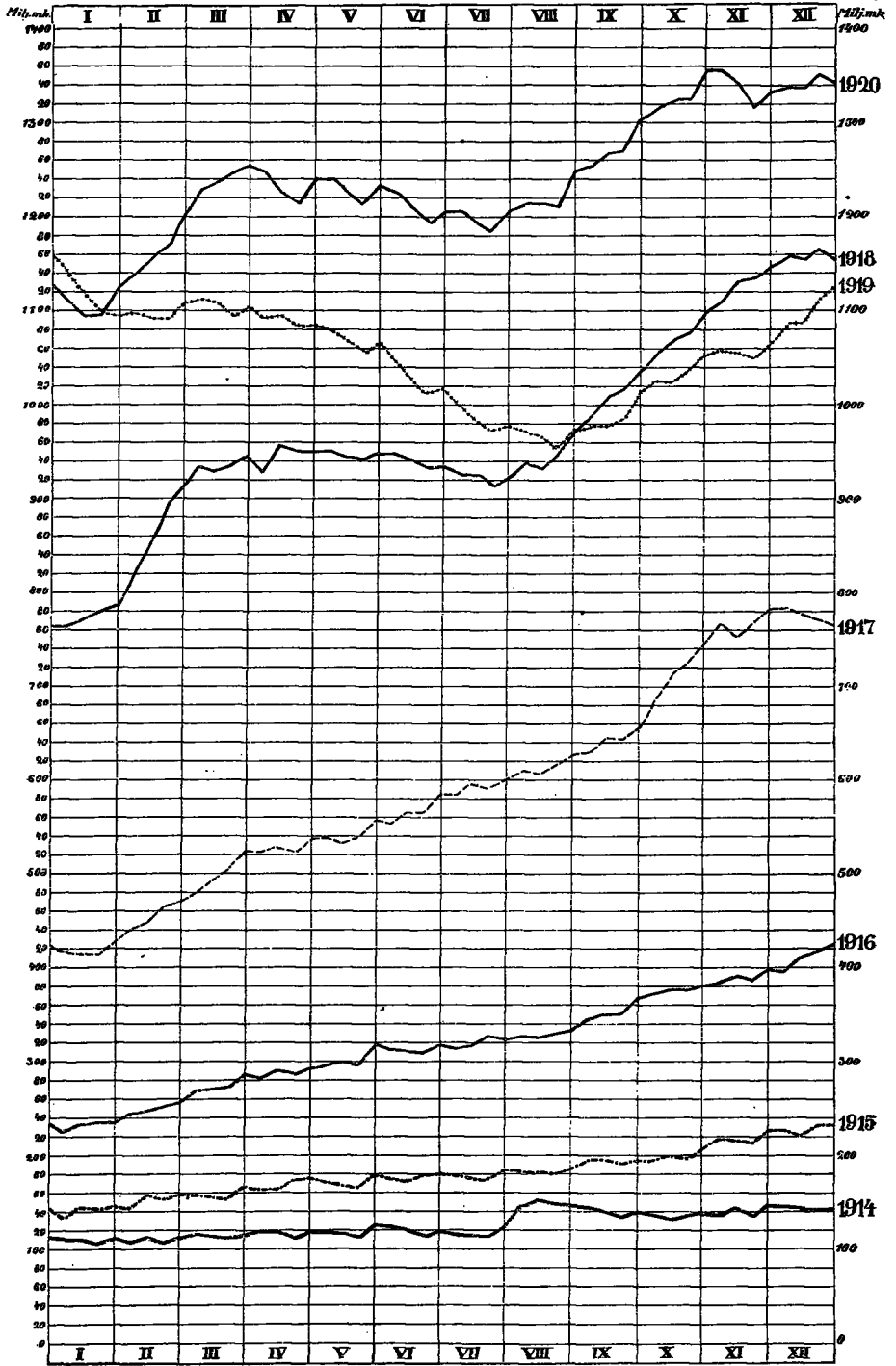
**Setelinanto.** Kuten edellä mainittiin, on Suomen Pankin setelin antoa koskevien määräysten mukaan setelien veroisina pidettävät myöskin Pankin muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset ja kassakreditivien nostamaton osa. Kaikkien näitten velkojen, joita puheena olevissa tauluissa on nimitetty käytetyksi setelinanto-oikeudeksi, yhteissumma vaihteli 1.263.9 milj. markasta tammikuun 23 päivänä 1.500.3 milj. markkaa lokakuun 23 päivänä ja oli keskimäärin 1.372.0 milj. markkaa. Mainittujen eri sitoumusten suhde vaihtelee melkoisesti. Yleensä on kuitenkin kehitys viime vuosina käynyt siihen suuntaan, että setelit muodostavat yhä suuremman osan kaikista vaadittaessa maksettavista sitoumuksista. Muiden vaadittaessa maksettavien sitoumusten kuin setelien suhde kaikkiin puheena oleviin sitoumuksiin, joka esim. vuoden 1914 alkupuolella oli n. 15—20 % ja vuonna 1917 nousi jopa 36 %:iin, vaihteli vuoden 1920 kuluessa 6.6—13.1 % välillä. Tämä kehitys on johtunut pääasiassa siitä, että Suomen Pankin velka pano- ja ottotilillä on viime aikoina yleensä ollut liikkeessä oleviin seteleihin verraten pienempi kuin ennen.

**Liikkeessä olevat setelit.** Liikkeessä olevain setelien määrä lisääntyi edelleen vuonna 1920. Tämä johtui, kuten tuonnempana lähemmin esitetään, pääasiassa kotimaisen lainauksen, varsinkin yksityispankeille annetun luoton kasvamisesta. Kuten 2. ja 4. taulusta käy ilmi, oli setelistö vähimillään, 1.096.3 milj. markkaa, tammikuun 15 päivänä ja korkeimillaan 1.355.0 milj. markkaa marraskuun 8 päivänä. Keskimäärin oli seteleitä liikkeessä 1.240.7 milj. markkaa eli 187.7 milj. markkaa enempi kuin edellisenä vuonna, jolloin vastaava keskimäärä oli 1.053.0 milj. markkaa.

Liikkeessä olevan setelistön suuruutta joka viikko vuosina 1914—1920 osoittaa seuraavalla sivulla oleva piirrosesitys.

Yksityiskohtainen katsaus muihin vaadittaessa maksettaviin sitoumuksiin, lukuunottamatta kassakreditivien nostamatonta osaa, joka ei sisälly Pankin bilanssiin ja joka sitäpaitsi yleensä on ollut varsin vähäpätöinen, esitetään tuonnempana, 3. luvussa.

**Käyttämätön setelinanto-oikeus.** Koko setelinanto-oikeuden ja kaikkien vaadittaessa maksettavain sitoumusten erotus osoittaa Suomen Pan-



kin käyttämättömän setelinanto-oikeuden. Kuten 6. taulusta käy ilmi, oli käyttämättömän setelinanto-oikeuden korkein määrä vuonna 1920 146.2 milj. markkaa heinäkuun 15 päivänä ja alin, 19.1 milj. markkaa, marraskuun 8 päivänä. Keskimäärin oli käyttämätön setelinanto-oikeus 87.1 milj. markkaa eli melkoisesti pienempi kuin edellisenä vuonna, jolloin vastaava luku oli 138.1 milj. markkaa. Käyttämätöntä setelinanto-oikeutta eri vuosina osoittavain absoluuttisten lukujen vertailua vaikeuttaa kuitenkin se, että setelistön määrä eri vuosina on niin suuresti vaihdellut. Oikeampi käsitys käyttämättömästä setelinanto-oikeudesta saadaan, jos sitä verrataan koko setelinanto-oikeuteen. Tätä suhdetta osoittaa 7. taulu. Kuten siitä käy ilmi, vaihteli puheenaoleva suhde vuoden 1920 kuluessa 1.28 %—10.12 % välillä ja oli keskimäärin 5.97 %. Tämä keskimäärä on paljoka pienempi kuin esim. ensimmäisenä sotavuotena, jolloin vastaava suhde vaihteli 9.80 % ja 32.42 % välillä ja oli keskimäärin 24.87 %. Myöskin vuoteen 1919 verraten osoittaa vuoden 1920 keskimäärä vähennystä.

**Setelistön kokoonpano.** Minkä verran mitäkin setelilajia on ollut liikkeessä vuosien 1914—1920 lopussa, osoittaa 8. taulu. Kuten voi arvata, ovat suuremmat setelilajit tulleet yhä yleisemmiksi setelimäärän kasvaessa. Tämä käy ilmi myöskin allaolevasta yhdistelmästä, jossa suurempiin seteleihin on luettu 1000, 500, 100 ja 50 markan setelit ja pienempiin muut.

	Suurempia seteleitä %	Pienempiä seteleitä %
1914	57.6	42.4
1915	61.7	38.3
1916	66.6	33.4
1917	73.8	26.2
1918	77.9	22.1
1919	84.6	15.4
1920	87.4	12.6

Eri setelilajeja oli vuoden 1920 lopussa liikkeessä seuraavat lukumäärät:

1000 mk.	. . . . .	374.614 kpl.
500 »	. . . . .	468.081 »
100 »	. . . . .	4.485.320 »
50 »	. . . . .	2.306.369 »
20 »	. . . . .	3.371.574 »
10 »	. . . . .	5.043.848 »
5 »	. . . . .	5.364.023 »
1 »	. . . . .	16.003.416 »
50 p.	. . . . .	6.923.737 »
25 »	. . . . .	1.123.937 »
		<hr/>
Yhteensä		45.464.919 kpl.

Yllämainitusta setelien kokonaismäärästä tuli varsinaisten setelien osalle 21.413.829 kappaletta ja loput 24.051.090 kappaletta metallista vaihtorahaa korvaavain pikkusetelien osalle.

**Vaihtorahaa koskeva lain muutos.** Kuten edellä on mainittu, laskettiin vuonna 1915 liikkeeseen 1 markan ja vuonna 1918 50 ja 25 pennin määräisiä seteleitä korvaamaan liikkeestä hävinneitä vastaavia hopearahoja. Hopearahaa lyötiin viimeksi vuonna 1918. Pikkusetelit osoittautuivat kuitenkin käytännössä hankaloiksi, niin että ne on päätetty korvata jälleen metallisella vaihtorahalla.

Ettei olisi houkutusta pidättää liikkeestä vaihtorahoja, tehtiin lailla 23 päivältä joulukuuta 1920 rahalakiin 9 päivältä elokuuta 1877 sellainen muutos, että 2 ja 1 markan sekä 50 ja 25 pennin rahat voidaan vaihtoehtoisesti lyödä joko hopeasta tai seoksesta, joka sisältää 25 paino-osaa nikkeliä ja 75 paino-osaa kuparia. Entiset hopearahat ovat kuitenkin edelleen käypää rahaa. Nikkelirahoja ei kuitenkaan vuoden 1920 kuluessa ennätetty laskea liikkeeseen.

Tässä yhteydessä mainittakoon että jo varemmin, lailla 27 päivältä toukokuuta 1918 oli rahalakia 10, 5 ja 1 pennin rahoihin nähden muutettu siten, että mainittuja rahoja voidaan lyödä vaihtoehtoisesti joko puhtaasta kuparista tai seoksesta joka sisältää 95 osaa kuparia, 4 osaa tinaa ja 1 osan sinkkiä. Samalla vähennettiin näiden rahojen painoa siten, että 10 pennin rahan tuli painaa 5 grammaa, 5 pennin 2,5 grammaa ja 1 pennin 1 gramma.

Lukuunottamatta tässä selostettuja muutoksia, ei Suomen rahalakia ole vuoteen 1920 saakka muissa suhteissa muutettu.

**Setelien valmistus ja poltto.** Vuosina 1914—1920 Pankin setelipainossa valmistettujen ja samoina vuosina poltettujen setelien lukumäärää osoittavat 9. ja 10. taulu. Vuosina 1918 ja 1919 oli setelien sekä valmistus että poltto hyvin runsasta, mikä johtui, paitsi setelimäärän melkoisesta noususta vuonna 1918, myöskin siitä, että mainittuina vuosina kaikki 500, 100, 20 ja 5 markan setelit vaihdettiin uusilla väreillä painettuihin, koska Pankin kapinanaikainen johto oli painattanut näitä setelilajeja, jotka ainoastaan numeroistaan voitiin tuntea vääriksi.

Vuonna 1920 ei painettu setelimäärä kappaleluvultaan ollut puoltaakaan edellisenä vuonna painetuista, mikä johtui pääasiassa siitä, että 50 ja 25 pennin seteleitä ei enää painettu. Määrältään sensijaan painettiin vuonna 1920 enempi kuin koskaan ennen, 764.4 milj. markan arvosta, mikä johtui siitä, että 1000 markan seteleitä painettiin suurempi määrä. Poltettujen setelien kappaleluku ja varsinkin määrä oli pienempi kuin edellisenä vuonna.

## 2. SETELINANTOA VASTAAVAT VAARAT.

Suomen Pankin setelinantoa vastaavia varoja vuosina 1914—1920 osoittavat 11—15. taulut. Näistä varsinkin 11. ja 15. taulu kuvastavat selvästi niitä suuria muutoksia Suomen Pankin asemassa sotavuosina, joita on käsitelty tämän vuosikirjan edellisessä osassa.

Vuoteen 1920 nähden osoittaa 12. taulu, että setelinantoa vastaavat varat olivat alimmillaan, 1.178.9 milj. markkaa, tammikuun 8 päivänä ja korkeimmillaan, 1.355.2 milj. markkaa, joulukuun 8 päivänä. Vaihtelu oli niin ollen melkoinen, 176.3 milj. markkaa. Keskimäärin oli setelinantoa vastaavia varoja 1.259.2 milj. markkaa. Mistä setelinantoa vastaavain varain osoittamat vaihtelut johtuivat, osoittaa seuraava tarkastelu.

**Kultakassa ja Suomen hopearaha.** Kuten varsinkin 13. taulusta käy ilmi, ovat kultakassan suuruudessa tapahtuneet muutokset olleet

varsin vähäpätöisiä, mikä onkin varsin luonnollista, kun setelien kullalla lunastaminen on ollut lakkautettuna ja kultakassa edelleen on kirjattu nimellisarvostaan. Mikäli kultakassa on suurentunut, on se johtunut pääasiassa siitä, että erinäisissä valtion kassoissa y. m. ollutta kultarahaa on vaihdettu seteleihin. Vähennemiset taas ovat johtuneet lyömättömän kullan myymisestä tieteellisiä ja teknillisiä tarkoituksia varten. Kultakassan keskimääräinen suuruus vuonna 1920, 42.6 milj. markkaa, oli melkein täsmälleen sama kuin vuonna 1915.

Kultakassan ja liikkeessä olevien setelien suhdetta osoittaa 14. taulu. Siitä käy ilmi, että tämä suhde, joka vuonna 1914 oli keskimäärin 31.13 %, on sotavuosina alentunut nopeasti, niin että se vuonna 1920 oli 3.44 %. Tämä on johtunut toisaalta setelimäärän kasvamisesta, toisaalta siitä, että kultakassa on edelleen merkitty kirjoihin nimellisarvostaan. Jos kultakassan arvo määrättäisiin paperivaluutassa, olisi se luonnollisesti moninverroin suurempi ja siis kultakassan ja liikkeessä olevan setelistön suhde paljon edullisempi.

Suomen hopearahan merkitys setelikatteena oli jo rauhan aikana aivan vähäpätöinen. Sittenkuin uuden hopearahan lyönti toistaiseksi lakkasi vuonna 1918, on Suomen Pankin hallussa oleva hopeavarasto pysynyt melkein muuttumatta, n. 0.5 milj. markan suuruisena. Vuoden 1920 keskimäärä oli 535.600 markkaa.

***Ulkomaiset valuutat.*** Suomen Pankin ulkomaiset valuutat esiintyvät setelinantoa koskevia määräyksiä vastaavasti neljänä ryhmänä: ulkomaan rahan määräiset obligatsioonit, saatavat ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta, ulkomaanrahan määräiset setelit ja kupungit sekä ulkomailla maksettavat vekselit.

Obligatsioonien määrässä ei vuonna 1920 tapahtunut muita muutoksia kuin arvottujen obligatsioonien lunastamisten aiheuttama hidas vähentyminen pitkin vuotta sekä niiden kirjanpitoarvon alentaminen tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 1919 lopussa oli obligatsioonien kirjattu arvo 171.9 milj. markkaa, joulukuun 23 päivänä 1920 171.8 milj. markkaa ja vuoden lopussa 166.4 milj. markkaa. Osa obligatioineista oli venäläisiä. Tarkempi selvitys näistä esitetään tuonnempana.

Saatavia ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta oli keskimäärin 110.6 milj. markkaa, mutta niiden määrä vaihteli melkoisesti vuoden kuluessa.

Pienin määrä, 64.<sup>9</sup> milj. markkaa esiintyi kesäkuun 30 päivän bilanssissa ja suurin 227.<sup>6</sup> milj. markkaa joulukuun 8 päivän bilanssissa. Melkoinen kasvu vuoden lopulla johtui osittain siitä, että vientiliik- keet etupäässä vuoden loppupuolella myivät edellämainitun asetuksen mukaisen osan vientivaluutoistaan Suomen Pankille, osittain siitä, että Pankki muutoinkin osti silloin verrattain runsaasti tarjona olevia ulko- maisia valuuttoja.

Ulkomaan rahan määräisten setelien ja kuponkien määrä oli pu- heena olevana vuonna, kuten yleensäkin, varsin vähäinen. Suurin määrä oli 1.<sup>3</sup> milj. markkaa.

Ulkomaisia vekseleitä oli Suomen Pankin salkussa keskimäärin 41.<sup>5</sup> milj. markkaa. Suurin määrä 77.<sup>7</sup> milj. markkaa, oli 15 päivänä tammikuuta ja vähin 3.<sup>5</sup> milj. markkaa 15 päivänä lokakuuta. Suu- rin osa ulkomaisista vekseleistä oli Suomen puutavaraliikkeiltä edellä- mainitun sitoumuksen nojalla saatuja. Vuoden lopussa oli vekselien määrä jälleen noussut 51.<sup>9</sup> milj. markkaan. Tämä nousu johtui pää- asiassa siitä, että Suomen Pankki osti eräiltä puutavarayhtiöiltä ulko- maan rahalle asetettuja ja ulkomaisella valuutalla lunastettavia vekse- leitä. Tällaisen luoton antamiseen katsoi Suomen Pankki olevansa velvollinen, koska yksityispankit eivät kyenneet rahoittamaan niiden asiakkaina olevia puutavarayhtiöitä, joten oli vaarassa, että puuteolli- suus ainakin osittain olisi joutunut seisauksiin. Seuraavan vuoden alku- puolella myönnettiin samanlaista luottoa vielä suuremmassa määrin.

Puheenaolevia ulkomaisia vekseleitä vastaan annettu luotto ei sisälly 18. ja 19. taulujen esittämään kotimaiseen lainanantoon.

**Valtion sitoumukset.** Kuten varemmin on mainittu, esiintyvät valtion sitoumukset Suomen Pankin bilanssissa kahtena ryhmänä: Suomen valtio-obligatsioneja Suomen rahassa ja valtion lyhytaikai- sia sitoumuksia. Tämä jaotus otettiin ensi kerran käytäntöön vuoden 1920 syyskuun 8 päivän bilanssissa. Sitä ennen sisältyivät kaikki val- tion Suomen rahan määräiset sitoumukset edellämainittuun ryhmään. Puheenaolevissa 11. ja 12. tauluissa on tämä jaotus kuitenkin samojen periaatteiden mukaisesti ulotettu vuoden 1918 helmikuuhun saakka, jolloin valtion Suomen rahan määräisiä sitoumuksia ensi kerran luet- tiin setelinantoa vastaaviin varoihin.

Kumpikin mainituista valtion sitoumusten ryhmistä sisältää laadultaan erilaisia valtiopapereita. Valtio-obligatsioonien pääosan muodostaa 350 milj. markan obligatsioonilaina Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi. Kun valtio ei ole näitä varoja Suomen Pankilta lainannut, eivät nämä obligatsioonit edusta varsinaista valtion velkaa, vaan ovat ne päinvastoin valtion avustus Suomen Pankille. Toisen melkoisen ryhmän muodostavat yksityispankkien takaisinostovelvollisuudella myymät, vuoden 1918 kulkulaitoslainaan kuuluvat obligatsioonit (vertaa 19. taulua). Vihdoin sisältyy tähän ryhmään vähäinen määrä, joka vuonna 1920 ei noussut yli 22 milj. markan, Suomen Pankin omia, eri valtiolainoihin kuuluvia Suomen rahan määräisiä obligatsioneja.

Valtion lyhytaikaisista sitoumuksista on suurin osa valtion suoraan diskonttaamia vekseleitä. Mutta melkoisen osan muodostavat myöskin yksityispankkien rediskonttaamat valtiovekselit, joiden määrä usein on noussut yli 100 milj. markan. Sitäpaitsi ovat valtiolaitoksen tilapäiset ylitykset pano- ja ottotilillä luettu tähän ryhmään.

Kuten ylläolevasta selviää, sisältyy Suomen Pankin omistamiin valtiositoumuksiin melkoinen osa sellaisia yksityispankeilta ostettuja valtiopapereita, jotka yksityispankkien on aikanaan lunastettava takaisin. Tätä yksityispankeille valtiopapereita vastaan myönnettyä luottoa käsitellään lähemmin tuonnempana Suomen pankin kotimaisen lainanannon yhteydessä (siv. 76; 19. taulu).

Valtio-obligatsioneja oli vuonna 1920 keskimäärin 460.<sup>3</sup> milj. markkaa ja vaihteli niiden määrä 422.<sup>2</sup> milj. markasta tammikuun 15 päivänä 494.<sup>1</sup> milj. markkaan toukokuun 22 päivänä. Melkoiset vaihtelut tässä ryhmässä johtuivat yksinomaan yksityispankkien obligatiostoiosta ja -myynneistä.

Lyhytaikaisia valtiositoumuksia oli keskimäärin 431.<sup>8</sup> milj. markkaa. Näiden määrä oli alimmillaan 388.<sup>0</sup> milj. markkaa tammikuun 15 päivänä ja korkeimmillaan 488.<sup>5</sup> milj. markkaa lokakuun 15 päivänä. Vaihtelut johtuivat myöskin tässä kohden suurimmaksi osaksi siitä, missä määrin yksityispankit rediskonttaisivat valtiovekseleitä. Lukuunottamatta ylityksiä pano- ja ottotilillä tapahtui valtion omaassa velassa Suomen Pankille vain vähäisiä muutoksia, kuten tuonnempana lähemmin esitetään (siv. 77; taulu 19.).



Edelläoleva selvitys osoittaa niinollen, että setelinantoa vastaavissa varoissa vuonna 1920 havaittava lisäys johtui pääasiassa ulkomaisten valuuttain lisääntymisestä ja yksityispankeille valtiopapereita vastaan annetusta luotosta.

**Venäläiset valuutat.** Vuoden 1919 päättyessä oli Suomen Pankilla ruplamääräisiä konttokuranttisaatavia, venäläisiä obligatsioneja sekä rupla- ja markkamääräisiä valuuttalainasitoumuksia yhteensä 268.6 milj. ruplan arvosta, ja oli ne kirjattu 118.4 milj. markan arvoisiksi. Vuoden 1920 lopussa olivat vastaavat luvut 198.3 milj. ruplaa ja 101.0 milj. markkaa. Vähennys johtui siitä, että suuri osa venäläisistä valuutoista kokonaan tileistä poistettiin. Kaikkia venäläisiä valuuttoja ei kirjoista poistettu sen vuoksi, että osasta ruplamääräisiä konttokuranttisaatavia on vastuussa eräs suuri ulkomainen pankki ja eräistä muista venäläisistä valuutoista Suomen valtio.

### 3. VAADITTAESSA MAKSETTAVAT SITOUMUKSET.

Suomen Pankin vaadittaessa maksettavia sitoumuksia joka kuukauden lopussa vuosina 1914—1919 osoittaa 16. taulu ja joka viikko vuonna 1920 17. taulu. Tässä yhteydessä uudistettakoon huomautus, että puheenaolevat vaadittaessa maksettavat sitoumukset eivät ole samaa kuin 1. ja 2. tauluissa esiintyvä käytetyn setelinanto-oikeuden summa, sillä edellisiin ei sisälly kassakreditiivinen nostamaton osa.

Vaadittaessa maksettavien sitoumusten keskimäärä vuonna 1920 oli 1.370.7 milj. markkaa, ja vaihteli se alimmasta määrästä 1.260.0 milj. markkaa tammikuun 23 päivänä korkeimpaan määrään 1.499.6 milj. markkaa lokakuun 23 päivänä. Vaihtelu oli niin ollen 239.6 milj. markkaa.

**Pano- ja ottotili.** Vaadittaessa maksettavista sitoumuksista muodostavat luonnollisesti suurimman ryhmän liikkeessä olevat setelit, joita edellä on jo käsitelty. Toisen suuremman ryhmän muodostaa Pankin velka talletuksista pano- ja ottotilillä.

Pankin ohjesäännön 2 §:n mukaan on Pankin tehtävänä m. m. „vastaanottaa raha-panoksia, niistä kuitenkin korkoa maksamatta“. Tämän nojalla on Pankki avannut erinäisille valtiorahastoille, rahalaitoksille ja yksityisille pano- ja ottotilejä. Pankin bilanssissa esiintyy pano- ja ottotili kahtena ryhmänä, nim. valtiovaraston ja muiden pano- ja ottotili. Edellisellä tilillä säilytetään ainoastaan valtiokonttorin ja lääninhallitusten kassavaroja. Muiden pano- ja ottotili käsittää niiden valtiovirastojen pano- ja ottotilit, joilla on itsenäinen kassanhoito (valtionrautatiet, postilaitos, j. n. e.), yksityispankkien sekä yksityishenkilöiden pano- ja ottotilit. Yleensä muodostavat yksityispankkien talletukset suurimman osan muiden pano- ja ottotilin määrästä. Kun suurin osa yksityispankeista säilyttää kassavarojaan Suomen Pankin pano- ja ottotilillä, kuvastavat muutokset muiden pano- ja ottotilillä suurin piirtein katsoen yksityispankkien käteisvaroissa tapahtuvia muutoksia. Valtiovirastojen velvollisuudesta säilyttää kassavarojaan Suomen Pankissa säädetään toukokuun 3 päivänä 1899 annetussa asetuksessa.

Kuten 17. taulusta käy ilmi, ei valtiovarastolla vuonna 1920 aina ollut, etenkin vuoden alkupuolella saatavaa pano- ja ottotilillään ja, kuten varemmin on mainittu ja lähemmin käy ilmi 19. taulusta, on saatavaa välistä ylitettykin. Korkein määrä saatavaa, 61.3 milj. markkaa, oli lokakuun 23 päivänä.

Muiden pano- ja ottotilillä oli varoja keskimäärin 85.4 milj. markkaa. Eniten, 135.0 milj. markkaa, oli niitä 23 päivänä tammikuuta ja vähimmin 49.3 milj. markkaa marraskuun lopussa. Vertailu 16. tauluun osoittaa, että muiden pano- ja ottotilillä oli sotavuosina yleensä paljon suurempia määriä.

**Muut sitoumukset.** Kolmas huomattavampi ryhmä vaadittaessa maksettavia sitoumuksia on velka ulkomaisille kirjeenvaihtajille. Keskimäärin oli se vuonna 1920 14.9 milj. markkaa, vaihdellen 4.9 ja 25.7 milj. markan välillä. Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset olivat vähäpätöisiä.

#### 4. KOTIMAINEN LAINAUS.

Suomen Pankin kotimaista lainausta vuosina 1914—1920 osoittavat 18. ja 19. taulut. Ensiksi mainittu taulu on kuukausibilansseihin perustuva yleiskatsaus vuosiin 1914—1919, jotavastoin jälkimäinen koskee yksinomaan vuotta 1920 ja osoittaa kotimaisen lainauksen suuruutta joka viikko. Kuten vuosia 1914—1919 koskevassa yleiskatsauksessa edellä on mainittu, on puheenaolevaan tauluun otettu kotimaisena lainauksena ei ainoastaan Pankin bilansseissa „kotimaisen lainauksen“ kohdalla esiintyvä luotto, vaan myöskin valtiolle suoraan ja yksityispankeille valtiopapereita vastaan annettu luotto, joka bilansseissa esiintyy setelinantoa vastaavissa varoissa. Bilanssiin on 19. taulu verrattavissa siten, että hypoteekkilainat, kassakreditiivit ja liikevekselit (suoraan diskontatut ja rediskontatut) vastaavat bilanssin pääryhmää kotimainen lainaus. Yksityispankkien rediskontaamat valtiovekselit, suoraan diskontatut valtiovekselit ja ylitykset valtion rahaston pano- ja ottotilillä taas yhteensä vastaavat bilanssin ryhmää „valtion lyhytaikaisia sitoumuksia“, loput, nim. yksityispankeilta takaisinmyyntioikeudella ostetut valtio-obligatsioonit ja valtion lainauksen kohdalla esiintyvät obligatsioonit taas vastaavat bilanssin ryhmää „valtio-obligationeja Suomen rahassa“, kuitenkin niin, että mainittujen ryhmien summaan lisätään 350 milj. markkaa (Pankin aseman vahvistamiseksi annetut obligatsioonit) ja vähennetään valtiolta takaisinmyyntioikeudella ostettujen ulkomaisten valuuttain summa, joka bilanssissa sisältyy ulkomaisiin valuuttoihin. Varhaisempina vuosina on näiden ehdollisesti ostettujen ulkomaisten valuuttain määrä vaihdellut, mutta vuonna 1920 oli se muuttumatta 63.9 milj. markkaa.

Kuten 19. taulusta käy ilmi, oli koko kotimaisen lainauksen keskimäärä vuonna 1920 852.8 milj. markkaa. Vaihtelu oli kuitenkin melkoinen, 714.8 milj. markasta tammikuun 23 päivänä 994.4 milj. markkaan lokakuun 8 päivänä, eli 279.8 milj. markkaa.

Puheenaolevassa taulussa on kotimainen lainaus jaoteltu kahteen pääryhmään, nimittäin yksityisille tai pankeille annettu luotto ja valtiolle annettu luotto. Tässä, kuten edellisiinkin vuosiin nähden, on syytä käsitellä kumpaakin ryhmää erikseen.

***Yksityisille tai pankeille annettu luotto.*** Tämä osa Suomen Pankin kotimaisesta lainauksesta oli vuonna 1920 keskimäärin 409.7 milj. markkaa, vaihdellen 283.3 milj. markasta tammikuun lopussa 557.5 milj. markkaan lokakuun 8 päivänä. Yksityisille ja pankeille annettu luotto oli vuoden alkupuolella pienempi osa koko kotimaisesta luotonannosta, mutta elokuun lopulla käsvoi se valtiolle annettua luottoa suuremmaksi ja oli esim. lokakuun 8 päivänä 120.6 milj. markkaa sitä suurempi. Vuoden lopulla olivat kummatkin ryhmät melkein yhtä suuret.

Puheenaoleva osa Suomen Pankin lainanannosta voidaan edelleen jakaa kahteen ryhmään: yksityispankeille annettu luotto ja välittömästi annettu luotto. Edellisen ryhmän muodostavat rediskonttatut liikevekselit ja rediskonttatut valtiovekselit sekä takaisinmyyntioikeudella ostetut valtio-obligatsioonit. Välittömän lainauksen taas muodostavat hypoteekkilainat, kassakreditiivit ja suoraan diskonttatut liikevekselit. Tämä jaotus ei ole aivan täsmällinen, koska hypoteekkilainoihin ja kassakreditiiveihin voi sisältyä yksityispankeille annettua luottoa. Vuonna 1920 olivat kuitenkin tässä muodossa yksityispankeille annetut lainat aivan pieniä ja esiintyi niitä vain muutamina viikkoina. Täten mainittu jakotapa varsin tyydyttävällä tarkkuudella osoittaa paljonko Suomen Pankin lainanannosta oli välitöntä, paljonko yksityispankeille annettua luottoa.

Jos tällainen ryhmittely koko vuodelta toimitetaan, käy ilmi, että Pankin välittömästi antama luotto oli keskimäärin 101.9 milj. markkaa. Alimmillaan, 78.6 milj. markkaa, oli se helmikuun 7 päivänä ja korkeimmillaan, 137.4 milj. markkaa, lokakuun 30 päivänä. Välitön luotto oli annettu pääasiassa vekselien diskonttauksen muodossa. Niiden määrä vaihteli 41.9 milj. ja 101.2 milj. markan välillä. Hypoteekkilainain korkein määrä oli 34.2 milj. markkaa ja kassakreditiivien 5.3 milj. markkaa.

Yksityispankkien saama luotto oli keskimäärin 307.6 milj. markkaa. Rahamarkkinoilla kulloinkin vallitsevan tilan mukaan vaihteli se kuitenkin melkoisesti. Alimmillaan, 202.7 milj. markkaa, oli se tammikuun 15 päivänä ja korkeimmillaan, 420.6 milj. markkaa, lokakuun 8 päivänä. Yksityispankeille annetun luoton suurin ryhmä oli rediskonttatut liikevekselit, joiden määrä vaihteli 100.0 milj. ja 207.1 milj.

markan välillä. Pankeilta takaisinmyyntioikeudella ostettujen obligatsioonien määrä vaihteli 50.0 ja 122.3 milj. markan välillä ja redis-kontattujen valtiovekselien 36.5 ja 137.2 milj. markan välillä.

**Valtiolle myönnetty luotto.** Valtion velka Suomen Pankille (lukuunottamatta Pankin aseman vahvistamiseksi annettuja obligatsio-nejä, 350 milj. markkaa), oli vuonna 1920 keskimäärin 443.1 milj. markkaa. Alimmillaan, 428.6 milj. markkaa, oli se tammikuun 8 päivänä ja korkeimmillaan, 474.3 milj. markkaa, kesäkuun lopussa. Vuoden lopussa oli valtion velka 436.8 milj. markkaa eli 37.5 milj. pienempi kuin kesäkuun lopussa.

Valtion velka oli, kuten 19. taulu osoittaa, pääasiassa vekseleihin perustuvaa. Vuoden alussa oli niitä 342.5 milj. markkaa. Tammikuulla ne lisääntyivät 10. milj. markalla, pysyivät sitten muuttumattomina marraskuun alkuun, jolloin vähentyivät 1.2 milj. markalla. Toisen ryhmän valtiovelkaa muodostaa se luotto, 63.9 milj. markkaa, minkä valtio on saanut myymällä Suomen Pankille takaisinostovelvollisuudella ulkomaisia obligatsio-nejä sekä Pankin omistamat eri valtiolainoihin kuuluvat obligatsioonit. Näillä on puheenaolevassa taulussa yhteinen nimike obligatsio-nejä. Tässä ryhmässä ei tapahtunut muita muutoksia kuin mitä valtio-obligatsioonien säännöllinen lunastaminen aiheutti. Muutokset valtion velassa johtuivatkin pääasiassa ylityksistä valtorahaston pano- ja ottotilillä. Eniten, 36.2 milj. markkaa, oli niitä kesäkuun lopussa. Elokuun 7 päivän jälkeen ne kokonaan lakkasivat.

## 5. PANKIN TILA JA OMAT VARAT.

**Pankin tila vuoden lopussa.** Vertaileva katsaus Suomen Pankin tilaan vuosien 1914—1920 lopussa sisältyy 20. tauluun. Tämä taulu on laadittu Pankin vuosikertomuksessa julaistujen tilinpäätösten mukaisesti muuten, paitsi että „muissa varoissa“ on pienempiä ryhmiä yhdistetty. Täten ovat myöskin Suomen valtio-obligatsioonit Suomen rahassa ja valtion lyhytaikaiset sitoumukset erotettu toisistaan vasta vuoden 1920 tilinpäätöksessä.

**Omat varat.** Suomen Pankin omia varoja vuosien 1868—1920 lopussa osoittaa 21. taulu. Pankin ohjesäännön 3 §:n mukaan, sellaisena kuin se oli voimassa sodan syttyessä, olivat Pankin varsinaisia rahastoja kantarahasto, jonka piti olla 25 milj. markkaa ja sen suuruisena pysytettävä sekä vararahasto, joka oli kartutettava 15 milj. markaksi, pankin kiinteistöjen ja kaluston arvoa sekä epävarmoja saatavia siihen lukematta. Kunnas vararahasto oli mainittuun määrään noussut, oli kolmasosa voitosta siirrettävä tähän rahastoon. Kuitenkin voi eduskunta voittovarojen käytöstä määrätessään päättää, oliko suurempikin osa voitosta vararahastoon siirrettävä sekä, oliko vararahastoa kartutettava edelleen senkin jälkeen kuin se oli saatettu säädettyyn määrään. Kuten mainittu taulu osoittaa, oli kantarahasto jo vuonna 1901 koroitettu säädettyyn määrään ja vararahastoa kartutettu, niin että se vuoden 1914 lopussa oli 68.4 milj. markkaa.

Rahastoksi luetaan myös kiinteistöjen ja kalustojen arvoa vastaavat varat. Tätä määrää onkin nimitetty vararahastoksi pankkirakennuksia varten.

Paitsi näitä rahastoja, on Pankilla useimpien vuosien lopulla ollut omia varoja käyttämättömien voittovarojen muodossa. Ohjesäännön 5 §:n mukaan saa eduskunta, noudattaen edellämainittuja ohjesäännön 3 §:n säännöksiä, määrätä säästyneen voiton yleisiin valtiotarkoituksiin käytettäväksi. Milloin voittovarojen käytöstä ei ole ollut eduskunnan päätöstä olemassa, on ne puheenaolevassa taulussa luettu Pankin omiin varoihin. Voittovaroja, joiden käyttö on lopullisesti määrätty, mutta joita ei vielä ole nostettu, sekä voittovaroja, joiden käytöstä eduskunta on päättänyt, mutta joita koskeva päätös ei ole vielä saanut hallituksen vahvistusta, ei sitävastoin ole omiin varoihin luettu. On kuitenkin huomattava, että, milloin vahvistusta eduskunnan päätökselle ei ole tullut, nämä varatut varat ovat jälleen siirtyneet käyttämättömiin voittovarioihin.

Kuten 20. ja 21. taulu osoittavat, menetti Pankki vuonna 1915 tappion korvaamiseen kaikki silloin käyttämättä olleet voittovarot sekä osan vararahastoaan ja vuonna 1917 käyttämättömät voittovarot, koko vararahastonsa, kiinteistön ja kaluston arvoa vastaavat varat ja kantarahastosta suurimman osan, niin että siitä jäi jällelle ainoastaan 4.7 milj. markkaa. Kun vuosi 1919 tuotti melkoisen voiton, korotettiin

voittovaroilla kantarahasto ohjesäännön edellyttämään määrään sekä saatettiin vararahasto ja kiinteistön ja kaluston arvoa vastaavat varat entiseen määräänsä. Vuoden 1920 lopussa oli Pankilla omia varoja yhteensä 172.0 milj. markkaa.

**Rahastoja koskeva ohjesäännön muutos.** Kun rahan arvon alennuttua Pankin rahastot ennalleen saatettuinaakin olivat katsottavat liian pieniksi, tehtiin vuonna 1920 Suomen Pankin taholta aloite ohjesäännön muuttamiseksi siten, että rahastot voitaisiin kartuttaa suuremmiksi. Lailla kesäkuun 11 päivältä 1920 muutettiin Pankin ohjesäännön 3 § seuraavan sisältöiseksi:

„Pankin rahastot ovat: kantarahasto, joka on saatettava sadan miljoonan markan suuruiseksi ja semmoisena pysytettävä; vararahasto, joka on kartutettava viiteenkymmeneen miljoonaan markkaan, pankin kiinteistöjen ja kaluston arvoa sekä epävarmoja saamisia siihen lukematta.

Kunnes vararahasto on tähän määrään noussut, on joka vuosi Pankin säästyneestä voitosta siirrettävä kolmasosa tähän rahastoon; ja olkoon eduskunnan asia jokaisilla valtiopäivillä tutkia, onko sen lisäksi vieläkin voittovaroja siirrettävä vararahastoon ja onko jokin osa Pankin voitosta siirrettävä vararahastoon sittenkin, kun tämä on saatettu yllä säädettyyn määrään.“

Tämän lain edellyttämät siirrot toimitettiin vuoden 1920 tilinpäätöksessä. Sittenkuin vuoden voitosta, joka oli 75,079,188: 77 markkaa, oli vähennetty pankkirakennuksiin käytetty määrä 2,497,498: 75 markkaa, siirrettiin  $\frac{1}{3}$  siten jääneistä voittovaroista, 24,193,896: 67 markkaa, vararahastoon. Tästä taas siirrettiin 75 milj. markkaa kantarahastoon, joka täten nousi täyteen määräänsä, 100 milj. markkaan. Vararahastoon jäi silloin 17,707,286: 17 markkaa.

## 6. TULOT JA MENOT, VOITTOVAROJEN KÄYTTÖ.

**Tulot ja menot.** Suomen Pankin tuloja ja menoja vuosina 1914—1920 osoittaa 22. taulu. Tämä taulu on yhdistelmä Pankin vuosikertomuksissa julaistuja voitto- ja tappiotileistä.

Vuonna 1920 tehtiin tulojen merkitsemisessä voitto- ja tappioutilille se muutos, että korkotulot valtion lyhytaikaisista sitoumuksista, jotka varemmin esiintyivät tuloina obligatsioneista, nyt yhdistettiin muihin kotimaisesta lainauksesta saatuihin korkotuloihin. Menopuolella taas tehtiin vuonna 1919 se muutos, että kurssitappioiden aiheuttamat poistot, jotka sodan aikana oli tehty voitto- ja tappioutililla, mainitusta vuodesta alkaen toimitettiin jo agiotuililla. Täten m. m. Suomen Pankin venäläisistä valuutoista tehdyt poistot, joista edellä on kerrottu, eivät vuodesta 1919 alkaen enää voitto- ja tappioutililla esiinny.

Vuonna 1920 oli Pankilla tuloja 81.9 milj. markkaa ja menoja 6.8 milj. markka, joten voitto oli 75.1 milj. markkaa. Tuloista oli 47.7 milj. markkaa eli 58.3 % korkotuloja kotimaisesta lainausliikkeestä. Suuri nousu tässä tuloerässä vuonna 1920 ei johtunut yksinomaan edellämainitusta muutoksesta tulojen ryhmittelyssä, vaan myöskin kotimaisen lainauksen lisääntymisestä ja korkomääräin koroituksesta. Toisen suuremman tuloerän 29.6 milj. markkaa eli 36.1 % kaikista tuloista muodostivat tulot obligatsioneista. Muut tulot olivat näihin verrattuna vähäpätöisiä.

Menojen joukossa olivat palkat, 3.0 milj. markkaa, suurin ryhmä. Toisen lähes yhtä suuren menoerän aiheutti setelien valmistus, joka puheenaolevana vuonna maksoi 2.7 milj. markkaa. Muut menoryhmät olivat vähäisiä.

**Voittovarojen käyttö.** Suomen Pankin voittovarojen käyttöä vuosina 1891—1920 osoittaa 23. taulu. Tähän tauluun nähden huomauttatakoon, että siinä on vuoden lopussa käyttämättä oleviin voittovarioihin luettu myöskin ehdollisesti varatut ja nostamatta olevat voittovarot.

Vuoden 1919 lopussa oli käyttämättömiä voittovaroja 25.939.402: 39 markkaa. Koko tämä summa käytettiin vuonna 1920 eduskunnan päätöksen mukaan eri valtiotarkoituksiin. Vuoden 1920 voittovarojen käytöstä Pankin rahastojen koroittamiseksi ohjesäännössä määrättyllä tavalla on edellä tehty selkoa. Vuoden lopussa oli käyttämättömiä voittovaroja 48.387.793: 35 markkaa.



## 7. CLEARING-LIIKE.

Suomen Pankin clearing-liikettä, joka alkoi syyskuun 1 päivänä 1906, osoittaa 24. taulu, joka käsittää vuodet 1907—1920. Clearingiin, jonka Suomen Pankki tehdyn sopimuksen mukaisesti korvauksetta toimittaa pääkonttorissaan kerran päivässä, otti vuonna 1920 osaa paitsi Suomen Pankkia 11 yksityispankkia. Toistaiseksi clearing koskee ainoastaan postivekseleitä ja shekkejä. Postivekseleillä tarkoitetaan tällöin kotimaisen pankin asettamia, näytettäessä tai 3 päivän kuluessa maksettavia omia vekseleitä ja kotimaisen Pankin toisen kotimaisen pankin maksettavaksi asettamia avista vekseleitä. Shekkeinä pidetään myöskin vekseleitä ja maksuosoituksia, jotka Pankin maksettavaksi on asettanut muu kuin kotimainen pankkilaitos. Tämän mukaista ryhmitystä on myöskin puheenaolevassa taulussa noudatettu. Clearingiin osallisten pankkien tulee Suomen Pankin pano- ja ottotilillä ilman korkohyvitystä pitää niin suuri säästö, että se yleensä riittää peittämään clearingissä syntyvän velan. Jos tämä säästö ei riitä, on puuttuva määrä samana päivänä ennen pankkiajan päättymistä pano- ja ottotilille suoritettava.

Kuten 24. taulu osoittaa, oli clearingvaihdon koko määrä vuonna 1920 7,163.9 milj. markkaa, eli melkoisesti suurempi kuin edellisenä vuonna, jolloin vastaava luku oli 5,768.4 milj. markkaa. Myöskin clearingissä vuonna 1920 selvitettyjen velkatodistusten luku, 374,925, oli kasvanut melkoisesti edellisestä vuodesta.

Miten clearing jakautui vuonna 1920 postivekselien ja shekkien kesken, käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Määrä		Luku	
	Milj. mk.	%	kpl.	%
Postivekseleitä . . . . .	3,411.8	47.6	312,290	83.3
Shekkejä . . . . .	3,752.1	52.4	62,635	16.7
Yhteensä	7,163.9	100.0	374,925	100.0

Ylläolevat luvut osoittavat, että shekkien lukumäärä oli ainoastaan 16.7% kaikista velkatodistuksista, mutta että ne olivat määrältään niin paljon suurempia kuin postivekselit, että niiden osalle tuli yli puolet koko vaihdosta. Vertailu edellisiin vuosiin osoittaa kehityksen olevan menossa siihen suuntaan, että shekkien osuus clearingissä kasvaa suhteellisesti nopeammin kuin postivekselien.

### III. YKSITYISPANKIT VUONNA 1920.

Kun rahamarkkinain yleinen tila mitä läheisimmin vaikuttaa Suomen Pankin toimintaan ja sen asemassa tapahtuviin muutoksiin, on tähän vuosikirjaan otettu eräitä yksityispankkien asemaa koskevia tauluja, jotka samalla kuvastavat rahamarkkinain tilaa.

***Yksityispankkien kotimainen lainanotto ja lainananto.*** Yksityispankkien kotimaista lainanottoa ja lainanantoa osoittavat 30. ja 31. taulu. Lainanottoon on tässä luettu yksityispankeissa talletus-, säästökassa-, kotimaisten kirjeenvaihtajain ja juoksevalla tilillä olleet varat ja lainanantoon lainain, kassakreditivien, vekselien ja konttokuranttien muodossa annettu luotto.

Jos mainittujen taulujen nojalla tarkastetaan lainanoton ja lainanannon kehitystä kolmena viimeisenä vuotena, saadaan seuraava yhdistelmä:

Vuosi <sup>21/22</sup>	Lainanotto Milj. mk.	Lisäys Milj. mk.	Lainananto Milj. mk.	Lisäys Milj. mk.
1918	2,846.4	880.3	3,011.2	1,278.8
1919	3,384.7	538.3	4,500.0	1,488.8
1920	3,613.2	228.5	5,553.6	1,053.6

Suomen markan arvon aleneminen puheenaolevina vuosina tekee, että ylläolevat luvut eivät ole täysin verrannollisia. Kuitenkin voidaan havaita, että talletusten kertyminen yksityispankkeihin oli vuonna 1920 paljon vähäisempää kuin edellisinä vuosina. Lisäys oli ainoas-

taan 228.5 milj. markkaa. Kuten 30. taulu osoittaa, lisääntyi lainanotto muutamina kuukausina varsin vähän, jopa vähenikin eräinä kuukausina. Tästä kotimaisten talletusten hitaammasta kertymisestä lienee ennen kaikkea johtunut rahamarkkinain tilan vaikeutuminen vuonna 1920. Tässä yhteydessä huomautettakoon, että yksityispankeilla on paitsi kotimaisia, myöskin melkoisia määriä ulkomaalaisten talletuksia Suomen rahassa, jotka ovat syntyneet pääasiassa siten, että ulkomaan valuuttaa Suomen rahalla ostettaessa markkamäärät on maksettu ulkomaisten myyjäin tilille tšekäläisessä pankissa. Ylläolevat luvut koskevat siis yksinomaan varsinaisia kotimaisia talletuksia, joista yksityispankkien luotonantokyky kuitenkin lähinnä on riippuvainen.

Yksityispankkien lainananto kasvoi vuonna 1920 vähemmän kuin edellisenä vuonna, mutta kuitenkin varsin suurella määrällä, 1,053.6 milj. markalla eli 23.4 % edellisen vuoden määrästä. Joulukuussa oli kuitenkin lainanannossa jälleen vähentymistä havaittavissa.

Varat tähän lainanannon lisäykseen kertyivät, kuten edellä on käynyt ilmi, vain osittain kotimaisista talletuksista. Suurimman osan yksityispankit saivat niiden omaan varain lisääntymisen kautta, ulkomaisista markkatalletuksista ja rediskontaamalla Suomen Pankissa.

***Yksityispankkien asema ulkomaihin nähden.*** Yksityispankkien ulkomaisia saatavia ja velkoja osoittavat 32. ja 33. taulu. Saataviksi on niissä luettu ulkomaiset vekselit ja saatavat ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta sekä véloiksi velat ulkomaisille kirjeenvaihtajille. Viimeksimainitut olivat vuonna 1920 suurimmaksi osaksi Suomen rahan määriä. Kuten mainituista tauluista käy ilmi, oli yksityispankeilla ennen sotaa ja vielä ensimmäisinä sotavuosina enempi ulkomaisia saatavia kuin velkoja. Sodan aikana tämä suhde kuitenkin muuttui, kuten käy ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

Vuosi ( <sup>31/12</sup> )	Saatavat Milj. mk.	Velat Milj. mk.	Netto-saatava Milj. mk.	Netto-velka Milj. mk.
1914	44.7	21.0	23.7	—
1915	38.2	37.7	0.5	—
1916	56.7	56.1	0.6	—
1917	57.9	75.8	—	17.7
1918	60.6	158.7	—	98.1
1919	108.9	561.3	—	452.4
1920	54.6	795.9	—	741.3

Yksityispankkien ulkomaisen velan lisääntyminen on johtunut pääasiassa ulkomaisten Suomen rahan määräisten talletusten kasvusta. Vuonna 1920 kasvoi yksityispankkien ulkomainen nettovelka 288.9 milj. markalla eli vähemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin vastaava luku oli 354.3 milj. markkaa.

Helsingissä, Suomen Pankin Tilasto-osastolla heinäkuun 7 päivänä 1921.

KAARLO J. KALLIALA.

**TAULUJA.**  
*TABLEAUX.*

# 1. Suomen Pankin setelinanto kunkin

*Émission de billets de la Banque de Finlande*

Kuukausi. Mois.	Setelinanto-oikeus. <i>Droit d'émission.</i>			Yhteensä setelinanto- oikeus. <i>Droit d'émission total.</i>	Käytetty Droit  Liikkeessä ole- via seteleitä. <i>Billets en circulation.</i>
	Setelinantoa vastaavat varat. <i>Couverture de l'émission.</i>		Setelinanto- oikeus sen lisäksi. <i>Droit d'émis- sion au-dessus de la couverture.</i>		
	Kultakassa. <i>Encaisse or.</i>	Muut setelin- antoa vastaa- vat varat. <i>Autres valeurs pour couverture de l'émission.</i>			
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1914</b>					
Tammikuu	36 204 400	106 365 500	40 000 000	<b>182 569 900</b>	110 314 000
Helmikuu	35 904 900	99 489 200	40 000 000	<b>175 394 100</b>	114 083 000
Maaliskuu	35 469 600	109 622 800	40 000 000	<b>185 092 400</b>	117 422 300
Huhtikuu	35 514 300	113 282 900	40 000 000	<b>188 797 200</b>	119 543 100
Toukokuu	35 090 500	114 107 400	40 000 000	<b>189 197 900</b>	123 940 900
Kesäkuu	40 469 500	109 838 700	40 000 000	<b>190 308 200</b>	118 113 600
Heinäkuu	41 184 500	113 103 200	40 000 000	<b>194 287 700</b>	122 230 600
Elokuu	42 125 100	119 903 000	70 000 000	<b>232 028 100</b>	148 194 700
Syyskuu	42 448 400	122 229 100	70 000 000	<b>234 677 500</b>	138 008 300
Lokakuu	43 012 400	134 849 000	70 000 000	<b>247 861 400</b>	139 907 700
Marraskuu	42 658 400	141 289 800	70 000 000	<b>253 948 200</b>	145 803 100
Joulukuu	42 674 100	117 220 600	70 000 000	<b>229 894 700</b>	141 724 300
<b>1915</b>					
Tammikuu	42 524 000	136 184 800	70 000 000	<b>248 708 800</b>	143 062 300
Helmikuu	42 555 700	148 879 700	70 000 000	<b>261 435 400</b>	158 498 300
Maaliskuu	42 575 400	162 206 100	70 000 000	<b>274 781 500</b>	166 918 500
Huhtikuu	42 596 200	178 990 300	70 000 000	<b>291 586 500</b>	173 535 500
Toukokuu	42 608 100	196 428 500	70 000 000	<b>309 036 600</b>	179 402 800
Kesäkuu	42 622 300	215 653 200	70 000 000	<b>328 275 500</b>	180 806 200
Heinäkuu	42 630 300	236 886 000	70 000 000	<b>349 516 300</b>	185 013 500
Elokuu	42 628 700	256 319 600	70 000 000	<b>368 948 300</b>	183 357 400
Syyskuu	42 648 900	280 051 500	70 000 000	<b>392 700 400</b>	193 574 700
Lokakuu	42 656 000	315 998 500	70 000 000	<b>428 654 500</b>	202 018 300
Marraskuu	42 654 300	332 159 400	70 000 000	<b>444 813 700</b>	224 244 300
Joulukuu	42 640 800	328 564 900	70 000 000	<b>441 205 700</b>	231 614 100

# kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

à la fin de chaque mois en 1914—1919.

setelinanto-oikeus. <i>d'émission utilisé.</i>			Käyttämätön setelinanto-oikeus. <i>Droit d'émission non utilisé</i>		Kuukausi. <i>Mois.</i>
Muita vaadit- taessa makset- tavia sitou- muksia. <i>Autres engagements à vue.</i>	Kassakreditii- vien nostama- ton osa. <i>Montant non utilisé des cré- dits de caisse consentis.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Suhde setelinanto- oikeuteen. <i>Pour cent du droit d'émission.</i>	
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	0/0	
					<b>1914</b>
23 228 600	2 281 200	<b>135 823 800</b>	46 746 100	25.80	Tammikuu
24 832 800	1 508 800	<b>140 424 600</b>	34 969 500	19.94	Helmikuu
25 833 300	2 874 600	<b>146 130 200</b>	38 962 200	21.05	Maaliskuu
28 662 800	2 178 600	<b>150 384 500</b>	38 412 700	20.35	Huhtikuu
23 883 700	2 762 300	<b>150 586 900</b>	38 611 000	20.41	Toukokuu
27 906 700	3 282 600	<b>149 302 900</b>	41 005 300	21.55	Kesäkuu
26 444 800	2 776 000	<b>151 421 400</b>	42 866 300	22.06	Heinäkuu
21 541 800	2 797 600	<b>172 534 100</b>	59 494 000	25.64	Elokuu
23 902 300	3 068 700	<b>164 979 300</b>	69 698 200	29.70	Syyskuu
30 775 100	2 917 600	<b>173 600 400</b>	74 269 100	29.96	Lokakuu
26 616 700	3 461 600	<b>175 881 400</b>	78 066 800	30.74	Marraskuu
34 623 700	3 129 800	<b>179 477 800</b>	50 416 900	21.93	Joulukuu
					<b>1915</b>
49 834 200	2 282 900	<b>195 179 400</b>	53 529 400	21.52	Tammikuu
47 390 600	1 987 200	<b>207 876 100</b>	53 559 300	20.49	Helmikuu
47 245 500	1 977 400	<b>216 141 400</b>	58 640 100	21.34	Maaliskuu
54 873 600	1 796 900	<b>230 206 000</b>	61 380 500	21.05	Huhtikuu
63 241 300	1 749 000	<b>244 393 200</b>	64 643 400	20.92	Toukokuu
79 207 800	1 979 000	<b>261 998 100</b>	66 282 400	20.19	Kesäkuu
93 295 600	1 722 000	<b>280 081 100</b>	69 485 200	19.88	Heinäkuu
111 123 100	1 469 100	<b>295 949 500</b>	72 998 800	19.79	Elokuu
122 318 800	1 405 300	<b>317 298 800</b>	75 401 600	19.20	Syyskuu
148 757 500	1 246 300	<b>352 022 100</b>	76 632 400	17.88	Lokakuu
140 686 600	1 597 800	<b>366 528 700</b>	78 285 000	17.60	Marraskuu
154 040 900	1 749 500	<b>387 404 500</b>	53 801 200	12.19	Joulukuu

## 1. (Jatk.) Suomen Pankin setelinanto kunkin

*Émission de billets de la Banque de Finlande*

Kuukausi. Mois.	Setelinanto-oikeus. Droit d'émission.			Yhteensä setelinanto- oikeus. Droit d'émission total.	Käytetty Droit  Liikkeessä ole- via seteleitä. Billets en circulation.
	Setelinantoa vastaavat varat. Couverture de l'émission.		Setelinanto- oikeus sen lisäksi. Droit d'émis- sion au-dessus de la couverture.		
	Kultakassa. Encaisse or.	Muut setelin- antoa vastaa- vat varat. Autres valeurs pour couverture de l'émission.			
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1916</b>					
Tammikuu	42 635 500	359 478 800	70 000 000	<b>472 114 300</b>	234 531 200
Helmikuu	42 644 300	356 460 500	70 000 000	<b>469 104 800</b>	257 680 200
Maaliskuu	42 648 000	364 274 900	70 000 000	<b>476 922 900</b>	284 380 100
Huhtikuu	42 658 100	382 449 200	70 000 000	<b>495 077 300</b>	292 200 400
Toukokuu	42 657 300	418 646 600	70 000 000	<b>581 308 900</b>	318 248 100
Kesäkuu	42 664 800	432 748 600	70 000 000	<b>545 418 400</b>	317 066 700
Heinäkuu	42 662 700	438 577 500	70 000 000	<b>551 240 200</b>	322 074 300
Elokuu	42 660 500	499 413 600	70 000 000	<b>612 074 100</b>	329 894 000
Syyskuu	42 663 900	528 593 200	70 000 000	<b>641 257 100</b>	366 935 100
Lokakuu	42 659 500	546 524 600	70 000 000	<b>659 184 100</b>	380 885 000
Marraskuu	42 653 800	539 134 300	70 000 000	<b>651 788 100</b>	398 933 500
Joulukuu	42 650 800	537 695 700	70 000 000	<b>650 346 500</b>	421 284 100
<b>1917</b>					
Tammikuu	42 652 700	553 770 000	70 000 000	<b>666 422 700</b>	427 426 500
Helmikuu	42 647 300	612 344 400	70 000 000	<b>724 991 700</b>	469 631 900
Maaliskuu	42 641 700	637 485 000	70 000 000	<b>750 126 700</b>	525 209 200
Huhtikuu	42 637 900	707 299 100	70 000 000	<b>819 937 000</b>	538 918 600
Toukokuu	42 644 900	785 544 100	70 000 000	<b>898 189 000</b>	557 493 200
Kesäkuu	42 647 500	865 397 800	70 000 000	<b>978 045 300</b>	583 852 900
Heinäkuu	42 648 900	858 003 700	70 000 000	<b>970 652 600</b>	600 091 700
Elokuu	42 649 100	916 587 800	70 000 000	<b>1 029 236 900</b>	623 492 900
Syyskuu	42 645 000	940 444 600	70 000 000	<b>1 058 089 600</b>	658 118 600
Lokakuu	42 636 300	994 481 600	70 000 000	<b>1 107 117 900</b>	744 833 800
Marraskuu	42 633 400	1 043 220 300	70 000 000	<b>1 155 853 700</b>	782 786 100
Joulukuu	42 629 200	901 864 100	200 000 000	<b>1 144 493 300</b>	764 485 200



# kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

à la fin de chaque mois en 1914—1919.

setelinanto-oikeus. <i>d'émission utilisé.</i>		Käyttämätön setelinanto-oikeus. <i>Droit d'émission non utilisé.</i>			Kuukausi. <i>Mois.</i>
Muita vaadit- taessa makset- tavia sitou- muksia. <i>Autres engagements à vue.</i>	Kassakreditii- vien nostama- ton osa. <i>Montant non utilisé des cré- dits de caisse consentis.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Suhde setelinanto- oikeuteen. <i>Pour cent du droit d'émission.</i>	
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	‰	
					<b>1916</b>
173 243 000	1 903 300	<b>409 677 500</b>	62 436 800	13.22	Tammikuu
142 301 400	1 558 700	<b>401 540 300</b>	67 564 500	14.40	Helmikuu
118 620 300	4 928 800	<b>407 929 200</b>	68 993 700	14.47	Maaliskuu
127 350 000	4 987 500	<b>424 537 900</b>	70 539 400	14.25	Huhtikuu
134 868 500	4 501 100	<b>457 617 700</b>	73 686 200	13.87	Toukokuu
151 206 400	3 025 100	<b>471 298 200</b>	74 115 200	13.59	Kesäkuu
148 722 300	3 876 100	<b>474 672 700</b>	76 567 500	13.89	Heinäkuu
196 338 700	6 202 400	<b>532 435 100</b>	79 639 000	13.01	Elokuu
187 596 900	5 698 800	<b>560 230 800</b>	81 026 300	12.84	Syyskuu
193 357 400	5 314 400	<b>579 556 800</b>	79 627 300	12.08	Lokakuu
166 399 200	2 510 800	<b>567 843 500</b>	83 944 600	12.88	Marraskuu
150 520 900	2 446 300	<b>574 251 300</b>	76 095 200	11.70	Joulukuu
					<b>1917</b>
155 355 700	3 386 000	<b>586 168 200</b>	80 254 500	12.04	Tammikuu
174 681 700	3 012 800	<b>647 326 400</b>	77 665 300	10.71	Helmikuu
151 852 100	2 589 000	<b>679 650 300</b>	70 476 400	9.40	Maaliskuu
188 838 400	3 281 400	<b>731 038 400</b>	88 898 600	10.84	Huhtikuu
251 592 600	2 220 200	<b>811 306 000</b>	86 883 000	9.67	Toukokuu
306 703 800	1 974 000	<b>892 530 700</b>	85 514 600	8.74	Kesäkuu
319 933 000	2 181 100	<b>922 205 800</b>	48 446 800	4.99	Heinäkuu
365 248 000	1 890 000	<b>990 630 900</b>	38 606 000	3.75	Elokuu
352 855 100	1 349 300	<b>1 012 323 000</b>	40 766 600	3.87	Syyskuu
317 936 600	2 069 000	<b>1 064 839 400</b>	42 278 500	3.82	Lokakuu
325 001 100	3 034 500	<b>1 110 821 700</b>	43 032 000	3.72	Marraskuu
266 638 300	1 859 200	<b>1 032 982 700</b>	111 510 600	9.74	Joulukuu

## 1. (Jatk.) Suomen Pankin setelinanto kunkin

*Émission de billets de la Banque de Finlande*

Kuukausi. Mois.	Setelinanto-oikeus. Droit d'émission.			Käytetty Droi	
	Setelinantoa vastaavat varat. Couverture de l'émission.		Setelinanto- oikeus sen lisäksi. Droit d'émis- sion au-dessus de la couverture.	Yhteensä setelinanto- oikeus. Droit d'émission total.	Liikkeessä ole- via seteleitä. Billets en circulation.
	Kultakassa. Encaisse or.	Muut setelin- antoa vastaa- vat varat. Autres valeurs pour couverture de l'émission.			
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1918</b>					
Tammikuu	42 634 400	911 096 900	200 000 000	<b>1 153 731 300</b>	788 986 700
Helmikuu	42 634 400	986 914 100	200 000 000	<b>1 229 548 500</b>	911 544 300
Maaliskuu	42 634 400	1 009 703 000	200 000 000	<b>1 252 337 400</b>	943 048 800
Huhtikuu	42 634 400	1 029 178 800	200 000 000	<b>1 271 813 200</b>	951 429 000
Toukokuu	42 674 700	1 027 326 900	200 000 000	<b>1 270 001 600</b>	945 063 500
Kesäkuu	42 672 800	1 020 226 500	200 000 000	<b>1 262 899 300</b>	930 258 200
Heinäkuu	42 668 300	1 013 236 100	200 000 000	<b>1 255 904 400</b>	922 896 500
Elokuu	42 663 000	1 032 399 500	200 000 000	<b>1 275 062 500</b>	972 133 700
Syyskuu	42 662 900	1 035 600 100	200 000 000	<b>1 278 263 000</b>	1 033 346 100
Lokakuu	42 666 300	1 084 788 100	200 000 000	<b>1 327 454 400</b>	1 096 579 900
Marraskuu	42 662 500	1 158 668 600	200 000 000	<b>1 401 331 100</b>	1 150 142 000
Joulukuu	42 661 200	1 190 318 900	200 000 000	<b>1 432 980 100</b>	1 156 196 100
<b>1919</b>					
Tammikuu	42 658 800	1 149 082 500	200 000 000	<b>1 391 741 300</b>	1 093 711 800
Helmikuu	42 654 400	1 092 574 600	200 000 000	<b>1 335 229 000</b>	1 109 496 800
Maaliskuu	42 653 300	1 052 937 800	200 000 000	<b>1 295 591 100</b>	1 101 758 100
Huhtikuu	42 654 300	1 098 543 300	200 000 000	<b>1 341 197 600</b>	1 084 763 900
Toukokuu	42 652 200	1 090 560 100	200 000 000	<b>1 333 212 300</b>	1 062 865 300
Kesäkuu	42 645 300	1 089 648 000	200 000 000	<b>1 332 293 300</b>	1 015 545 200
Heinäkuu	42 638 900	1 044 310 100	200 000 000	<b>1 286 949 000</b>	976 902 400
Elokuu	42 637 100	1 186 277 400	200 000 000	<b>1 428 914 500</b>	973 573 900
Syyskuu	42 640 200	1 222 350 900	200 000 000	<b>1 464 991 100</b>	1 015 637 600
Lokakuu	42 629 900	1 136 419 600	200 000 000	<b>1 379 049 500</b>	1 052 591 700
Marraskuu	42 633 800	1 155 790 200	200 000 000	<b>1 398 424 000</b>	1 063 120 100
Joulukuu	42 628 500	1 152 501 900	200 000 000	<b>1 395 130 400</b>	1 123 942 800

# kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

à la fin de chaque mois en 1914—1919.

setelinanto-oikeus. <i>d'émission utilisé.</i>			Käyttämätön setelinanto-oikeus. <i>Droit d'émission non utilisé.</i>		Kuukausi. <i>Mois.</i>
Muita vaadit- taessa makset- tavia sitou- muksia. <i>Autres engagements à vue.</i>	Kassakreditii- vien nostama- ton osa. <i>Montant non utilisé des cré- dits de caisse consentis.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Suhde setelinanto- oikeuteen. <i>Pour cent du droit d'émission</i>	
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	o/o	
<b>1918</b>					
250 092 500	3 013 900	<b>1 042 093 100</b>	111 638 200	9.68	Tammikuu
208 632 100	2 700 500	<b>1 122 876 900</b>	106 671 600	8.68	Helmikuu
200 238 600	2 617 000	<b>1 145 904 400</b>	106 433 000	8.50	Maaliskuu
211 733 100	2 476 700	<b>1 165 638 800</b>	106 174 400	8.36	Huhtikuu
212 127 200	1 250 200	<b>1 158 440 900</b>	111 560 700	8.78	Toukokuu
217 634 400	1 398 500	<b>1 149 291 100</b>	113 608 200	9.00	Kesäkuu
220 967 400	1 211 600	<b>1 145 075 500</b>	110 828 900	8.82	Heinäkuu
190 363 700	3 434 400	<b>1 165 931 800</b>	109 130 700	8.56	Elokuu
136 222 500	4 075 600	<b>1 173 644 200</b>	104 618 800	8.18	Syyskuu
135 586 200	4 229 900	<b>1 236 395 800</b>	91 058 600	6.86	Lokakuu
146 294 900	14 804 800	<b>1 311 241 700</b>	90 089 400	6.43	Marraskuu
195 737 000	16 415 500	<b>1 368 348 600</b>	64 631 500	4.51	Joulukuu
<b>1919</b>					
199 611 400	15 213 600	<b>1 308 536 800</b>	83 204 500	5.98	Tammikuu
123 574 500	15 242 500	<b>1 248 313 800</b>	86 915 200	6.51	Helmikuu
100 696 200	16 013 300	<b>1 218 467 600</b>	77 123 500	5.95	Maaliskuu
96 174 200	14 482 100	<b>1 195 420 200</b>	145 777 400	10.87	Huhtikuu
102 532 900	13 803 400	<b>1 179 201 600</b>	154 010 700	11.55	Toukokuu
131 542 800	9 737 900	<b>1 156 825 900</b>	175 467 400	13.17	Kesäkuu
114 145 300	1 560 900	<b>1 092 608 600</b>	194 340 400	15.10	Heinäkuu
259 172 600	1 829 300	<b>1 234 575 800</b>	194 338 700	13.60	Elokuu
265 085 700	1 627 100	<b>1 282 350 400</b>	182 640 700	12.47	Syyskuu
180 645 100	1 673 600	<b>1 234 910 400</b>	144 139 100	10.45	Lokakuu
216 218 000	795 200	<b>1 280 133 300</b>	118 290 700	8.46	Marraskuu
151 156 300	1 079 100	<b>1 276 178 200</b>	118 952 200	8.53	Joulukuu

## 2. Suomen Pankin

*Émission de billets de la*

Päiväys. Date.	Setelinantto-oikeus. <i>Droit d'émission.</i>				Käytetty <i>Droit</i>
	Setelinantto vastaatvat varat. <i>Couverture de l'émission.</i>		Setelinantto- oikeus sen lisäksi. <i>Droit d'émission au-dessus de la couverture.</i>	Yhteensä setelinantto- oikeus. <i>Droit d'émission total.</i>	Liikkeessä ole- via seteleitä. <i>Billets en circulation.</i>
	Kultakassa. <i>Encaisse or.</i>	Muut setelinantto vastaavat varat. <i>Autres valeurs pour couverture de l'émission.</i>			
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammik. 8	42 628 500	1 136 253 400	200 000 000	1 378 881 900	1 108 739 300
15	42 628 600	1 139 196 800	200 000 000	1 381 825 400	1 096 535 500
23	42 620 700	1 145 189 000	200 000 000	1 387 809 700	1 097 306 000
31	42 620 800	1 150 634 600	200 000 000	1 398 255 400	1 127 632 900
Helmik. 7	42 620 800	1 150 003 800	200 000 000	1 392 624 600	1 140 892 700
14	42 619 700	1 147 312 300	200 000 000	1 389 932 000	1 158 346 900
23	42 619 700	1 144 939 600	200 000 000	1 387 559 300	1 170 673 300
28	42 619 700	1 149 539 900	200 000 000	1 392 159 600	1 202 234 100
Maalisk. 8	42 613 300	1 157 278 000	200 000 000	1 399 891 300	1 227 702 700
15	42 613 300	1 161 163 500	200 000 000	1 408 776 800	1 237 583 000
23	42 619 800	1 148 270 400	200 000 000	1 390 890 200	1 242 197 100
31	42 619 800	1 159 147 500	200 000 000	1 401 767 300	1 253 542 600
Huhtik. 8	42 619 800	1 169 659 300	200 000 000	1 412 279 100	1 251 507 300
15	42 619 800	1 173 598 200	200 000 000	1 416 218 000	1 229 324 100
23	42 619 800	1 198 291 200	200 000 000	1 440 911 000	1 213 475 300
30	42 619 800	1 203 771 800	200 000 000	1 446 891 600	1 240 755 000
Toukok. 8	42 619 800	1 197 530 700	200 000 000	1 440 150 500	1 239 980 200
15	42 619 800	1 195 975 600	200 000 000	1 438 595 400	1 233 286 400
22	42 619 800	1 197 722 600	200 000 000	1 440 342 400	1 217 886 900
31	42 619 800	1 217 069 500	200 000 000	1 459 689 300	1 231 870 300
Kesäk. 8	42 619 800	1 210 438 600	200 000 000	1 453 058 400	1 225 442 300
15	42 619 800	1 215 295 500	200 000 000	1 457 915 300	1 213 352 400
23	42 619 800	1 185 029 600	200 000 000	1 427 649 400	1 198 056 900
30	42 619 800	1 215 138 500	200 000 000	1 457 758 300	1 206 223 600
Heinäk. 8	42 619 800	1 231 991 700	200 000 000	1 474 611 500	1 206 741 800
15	42 619 800	1 209 489 900	200 000 000	1 452 109 700	1 194 042 600
23	42 619 800	1 199 616 100	200 000 000	1 442 235 900	1 183 661 900
31	42 619 800	1 220 894 100	200 000 000	1 463 513 900	1 207 114 600

## setelinanto vuonna 1920.

Banque de Finlande en 1920.

setelinanto-oikeus. <i>d'émission utilisé.</i>		Käyttämätön setelinanto-oikeus. <i>Droit d'émission non utilisé.</i>			Päiväys. <i>Date.</i>
Muita vaadit- taessa makset- tavia sitou- muksia. <i>Autres engagements à vue.</i>	Kassakreditii- vien nostama- ton osa. <i>Montant non utilisé des cré- dits de caisse consentis.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Suhde setelin- anto- oikeuteen. <i>Pour cent du droit d'émission.</i>	
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	‰	
160 985 400	3 680 400	<b>1 273 405 100</b>	105 476 800	7.65	Tammik. 8
166 288 600	3 714 100	<b>1 266 538 200</b>	115 287 200	8.34	15
162 692 500	3 942 200	<b>1 263 940 700</b>	123 869 000	8.93	23
137 984 500	3 063 200	<b>1 268 680 600</b>	124 574 800	8.94	31
142 825 300	3 058 500	<b>1 286 776 500</b>	105 848 100	7.60	Helmik. 7
138 515 900	2 720 900	<b>1 299 533 700</b>	90 348 300	6.50	14
119 016 500	1 683 800	<b>1 291 373 600</b>	96 185 700	6.93	23
91 876 100	1 326 100	<b>1 295 436 300</b>	96 723 300	6.95	28
98 235 900	1 272 700	<b>1 327 211 300</b>	72 680 000	5.19	Maalisk. 8
103 434 700	1 530 200	<b>1 342 547 900</b>	61 228 900	4.36	15
124 063 400	1 166 200	<b>1 367 426 700</b>	23 463 500	1.69	23
111 013 600	1 165 100	<b>1 365 721 300</b>	36 046 000	2.57	31
121 006 000	1 189 600	<b>1 373 702 900</b>	38 576 200	2.73	Huhtik. 8
132 414 900	1 243 100	<b>1 362 982 100</b>	53 235 900	3.76	15
166 614 300	1 352 200	<b>1 381 441 800</b>	59 469 200	4.13	23
127 220 100	1 097 200	<b>1 369 072 300</b>	77 319 300	5.35	30
114 603 300	935 600	<b>1 355 519 100</b>	84 631 400	5.88	Toukok. 8
115 286 000	1 001 900	<b>1 349 574 300</b>	89 021 100	6.19	15
128 293 500	1 005 300	<b>1 347 185 700</b>	93 156 700	6.47	22
109 342 700	1 032 100	<b>1 342 245 100</b>	117 444 200	8.05	31
116 241 800	1 164 100	<b>1 342 848 200</b>	110 210 200	7.58	Kesäk. 8
125 107 900	1 244 800	<b>1 339 705 100</b>	118 210 200	8.11	15
109 951 400	1 226 400	<b>1 309 234 700</b>	118 414 700	8.29	23
124 834 700	1 255 300	<b>1 332 313 600</b>	125 444 700	8.61	30
128 640 600	1 016 900	<b>1 336 399 300</b>	138 212 200	9.37	Heinäk. 8
111 095 600	791 700	<b>1 305 929 900</b>	146 179 800	10.07	15
111 796 800	755 900	<b>1 296 214 600</b>	146 021 300	10.12	23
113 791 600	654 300	<b>1 321 560 500</b>	141 953 400	9.70	31

## 2. (Jatk.) Suomen Pankin

## Émission de billets de la

Päiväys. Date.	Setelinanto-oikeus. Droit d'émission.				Käytetty Droit
	Setelinantoa vastaavat varat. Couverture de l'émission.		Setelinanto- oikeus sen lisäksi. Droit d'émission au-dessus de la couverture.	Yhteensä setelinanto- oikeus. Droit d'émission total.	Liikkeessä ole- via seteleitä. Billets en circulation.
	Kultakassa. Encaisse or.	Muut setelinantoa vastaavat varat. Autres valeurs pour couverture de l'émission			
1	2 <sup>1</sup> Mk.	3 Mk.	4 Mk.	5 Mk.	6 Mk.
Elok. 7	42 619 800	1 237 919 200	200 000 000	1 480 539 000	1 211 018 300
14	42 619 800	1 233 729 100	200 000 000	1 476 348 900	1 212 689 600
23	42 619 800	1 234 177 900	200 000 000	1 476 797 700	1 209 161 400
31	42 619 800	1 239 900 200	200 000 000	1 482 520 000	1 244 992 000
Syysk. 8	42 619 800	1 245 057 800	200 000 000	1 487 677 600	1 255 729 400
15	42 619 800	1 268 024 100	200 000 000	1 510 643 900	1 262 758 900
23	42 619 800	1 252 146 300	200 000 000	1 494 766 100	1 266 823 100
30	42 619 800	1 262 479 000	200 000 000	1 505 098 800	1 301 773 200
Lokak. 8	42 619 800	1 289 358 200	200 000 000	1 581 978 000	1 319 554 900
15	42 619 800	1 293 247 700	200 000 000	1 585 867 500	1 321 141 700
23	42 619 800	1 297 914 800	200 000 000	1 540 584 600	1 323 765 800
30	42 619 800	1 276 147 200	200 000 000	1 518 767 000	1 351 674 600
Marrask. 8	42 619 800	1 255 336 400	200 000 000	1 497 956 200	1 355 012 500
15	42 619 800	1 244 500 100	200 000 000	1 487 119 900	1 341 457 000
23	42 621 100	1 252 259 100	200 000 000	1 494 880 200	1 316 963 900
30	42 621 100	1 272 611 900	200 000 000	1 515 233 000	1 332 585 200
Jouluk. 8	42 625 400	1 312 546 900	200 000 000	1 555 172 300	1 338 169 700
15	42 625 400	1 295 097 000	200 000 000	1 537 722 400	1 339 634 800
23	42 625 400	1 303 647 200	200 000 000	1 546 272 600	1 351 024 300
31	42 625 400	1 297 023 800	200 000 000	1 539 649 200	1 341 041 600
Korkein Maximum	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 42 628 600	<sup>8</sup> / <sub>12</sub> 1 312 546 900	200 000 000	<sup>8</sup> / <sub>12</sub> 1 555 172 300	<sup>8</sup> / <sub>11</sub> 1 355 012 500
Alin Minimum	<sup>8</sup> / <sub>3</sub> 42 613 300	<sup>8</sup> / <sub>1</sub> 1 136 253 400	200 000 000	<sup>8</sup> / <sub>1</sub> 1 378 881 900	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 1 096 535 500
Vaihtelu Écart	15 300	176 293 500	—	176 290 400	258 477 000
Keskimmää Moyenne	42 620 500	1 216 532 600	200 000 000	1 459 153 100	1 240 689 200

## setelinanto vuonna 1920.

Banque de Finlande en 1920.

setelinanto-oikeus. <i>d'émission utilisé.</i>			Käyttämätön setelinanto-oikeus. <i>Droit d'émission non utilisé.</i>		Päiväys. <i>Date.</i>
Muita vaadit- taessa makset- tavia sitou- muksia. <i>Autres engagements à vue.</i>	Kassakreditii- vien nostama- ton osa. <i>Montant non utilisé des cré- dits de caisse consentis.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Suhde setelin- anto- oikeuteen. <i>Pour cent du droit d'émission.</i>	
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	‰	
128 073 800	931 500	<b>1 340 023 600</b>	140 515 400	9.49	Elok. 7
126 564 400	814 900	<b>1 340 068 900</b>	136 280 000	9.23	14
141 129 600	971 100	<b>1 351 262 100</b>	125 535 600	8.50	23
134 887 500	576 500	<b>1 380 456 000</b>	102 064 000	6.88	31
146 907 000	590 600	<b>1 403 227 000</b>	84 450 600	5.88	Syysk. 8
175 708 600	1 384 000	<b>1 439 851 500</b>	70 792 400	4.69	15
155 389 700	875 200	<b>1 423 088 000</b>	71 678 100	4.80	23
146 771 800	957 500	<b>1 449 502 500</b>	55 596 300	3.69	30
160 840 000	892 200	<b>1 481 287 100</b>	50 690 900	3.31	Lokak. 8
162 375 500	1 030 900	<b>1 484 548 100</b>	51 319 400	3.34	15
175 864 500	658 200	<b>1 500 288 500</b>	40 246 100	2.61	23
125 034 600	265 000	<b>1 476 974 200</b>	41 792 800	2.75	30
123 230 200	613 000	<b>1 478 855 700</b>	19 100 500	1.28	Marrask. 8
124 064 600	527 900	<b>1 466 049 500</b>	21 070 400	1.42	15
143 589 800	595 300	<b>1 461 149 000</b>	33 731 200	2.28	23
110 646 000	1 480 800	<b>1 444 712 000</b>	70 521 000	4.65	30
144 895 200	964 300	<b>1 484 029 200</b>	71 143 100	4.57	Jouluk. 8
101 268 800	1 300 000	<b>1 442 203 600</b>	95 518 800	6.21	15
94 473 300	1 463 600	<b>1 446 961 200</b>	99 311 400	6.42	23
106 571 600	685 800	<b>1 448 299 000</b>	91 350 200	5.93	31
<sup>23</sup> / <sub>10</sub> 175 864 500	<sup>23</sup> / <sub>1</sub> 3 942 300	<sup>23</sup> / <sub>10</sub> <b>1 500 288 500</b>	<sup>15</sup> / <sub>7</sub> 146 179 800	<sup>23</sup> / <sub>7</sub> 10.12	{ Korkein Maximum Alin Minimum Vaihtelu Ecart Keskimäärä Moyenne
<sup>28</sup> / <sub>2</sub> 91 876 100	<sup>30</sup> / <sub>10</sub> 265 000	<sup>23</sup> / <sub>1</sub> <b>1 263 940 700</b>	<sup>8</sup> / <sub>11</sub> 19 100 500	<sup>8</sup> / <sub>11</sub> 1.28	
83 988 400	3 677 300	<b>236 347 800</b>	127 079 300	8.84	
130 030 400	1 309 800	<b>1 372 029 300</b>	87 123 800	5.97	

### 3. Yleiskatsaus Suomen Pankin setelinanto-oikeuteen vuosina 1914—1920.

*Droit d'émission de la Banque de Finlande en 1914—1920.*

Vuosi. Année.	Korkein. Maximum.		Alin. Minimum.		Vaihtelu. Écart.	Keskimäärä. Moyenne.
	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.		
1	2	3	4	5	6	7
		Mk.		Mk.	Mk.	Mk.
1914	23/12	260 968 300	23/2	172 697 600	88 270 700	208 631 500
1915	23/12	464 005 000	8/1	242 154 100	221 850 900	338 645 700
1916	15/12	668 291 800	8/1	446 815 500	221 476 300	556 223 600
1917	23/11	1 156 807 700	8/1	649 142 000	507 665 700	929 838 700
1918	31/12	1 432 980 100	15/2	1 145 178 700	287 801 400	1 271 742 900
1919	15/10	1 498 768 900	31/7	1 286 949 000	211 819 900	1 367 204 500
1920	8/12	1 555 172 300	8/1	1 378 881 900	176 290 400	1 459 153 100

### 5. Suomen Pankin liikkeessä oleva setelistö keski-

*Circulation des billets de la Banque de Finlande,*

Kuukausi. Mois.	1904—1913	1914	1915	1916
1	2	3	4	5
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu	96 598 400	109 016 600	142 004 900	231 175 200
Helmikuu	99 844 500	111 025 600	152 576 200	250 268 100
Maaliskuu	101 978 400	116 163 000	158 431 400	273 988 900
Huhtikuu	99 122 000	118 381 600	167 877 200	287 388 800
Toukokuu	99 510 100	117 663 300	171 129 500	302 540 400
Kesäkuu	100 933 400	119 187 800	176 881 000	313 378 600
Heinäkuu	98 546 400	115 630 100	176 812 200	319 533 400
Elokuu	97 722 900	149 093 900	182 993 700	326 173 600
Syyskuu	99 738 700	140 501 100	192 227 600	352 363 800
Lokakuu	100 629 200	136 195 100	198 574 300	374 556 300
Marraskuu	100 891 700	140 515 300	216 989 400	387 849 500
Joulukuu	102 570 600	142 976 100	227 319 500	411 381 500



#### 4. Yleiskatsaus Suomen Pankin liikkeessä olevaan setelistöön vuosina 1914—1920.

*Circulation des billets de la Banque de Finlande en 1914—1920.*

Vuosi. Année.	Korkein. Maximum.		Alin. Minimum.		Vaihtelu. Écart.	Keskimäärä. Moyenne.
	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.		
1	2	3	4	5	6	7
		Mk.		Mk.	Mk.	Mk.
1914	15/8	152 374 500	23/1	106 039 700	46 334 800	126 362 500
1915	23/12	231 902 200	3/1	138 758 200	93 144 000	180 318 100
1916	30/12	421 284 100	3/1	224 456 900	196 827 200	319 216 500
1917	30/11	782 786 100	23/1	412 479 100	370 307 000	593 356 800
1918	23/12	1 161 948 500	3/1	761 728 600	400 219 900	971 514 800
1919	3/1	1 138 000 900	23/8	958 766 100	179 234 800	1 052 979 100
1920	3/11	1 355 012 500	15/1	1 096 535 500	258 477 000	1 240 689 200

#### määrin kunakin kuukautena vuosina 1914—1920.

*montant moyen pour chaque mois en 1914—1920.*

1917	1918	1919	1920	Kuukausi. Mois.
6	7	8	9	10
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
418 522 400	773 582 100	1 111 080 400	1 107 553 400	Tammikuu
455 207 200	869 991 600	1 096 768 100	1 168 036 800	Helmikuu
500 197 400	936 348 800	1 105 128 000	1 240 256 300	Maaliskuu
528 226 800	948 389 000	1 089 238 200	1 233 765 400	Huhtikuu
542 357 000	945 610 900	1 067 363 800	1 230 755 900	Toukokuu
566 165 000	936 453 000	1 027 530 700	1 210 768 800	Kesäkuu
593 391 200	921 982 400	985 370 300	1 197 890 200	Heinäkuu
613 428 200	948 619 800	968 255 900	1 219 465 300	Elokuu
644 259 700	1 013 318 400	989 981 100	1 271 771 100	Syyskuu
715 427 800	1 075 009 200	1 034 692 200	1 329 034 200	Lokakuu
768 324 100	1 130 251 800	1 057 173 300	1 336 504 700	Marraskuu
774 775 100	1 158 620 400	1 103 166 500	1 342 467 600	Joulukuu

## 6. Yleiskatsaus Suomen Pankin käyttämättömään setelinanto-oikeuteen vuosina 1914—1920.

*Droit d'émission non utilisé de la Banque de Finlande en 1914—1920.*

Vuosi. Année.	Korkein. Maximum.		Alin. Minimum.		Vaihtelu. Écart.	Keskimäärä. Moyenne.
	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.		
1	2	3	4	5	6	7
		Mk.		Mk.	Mk.	Mk.
1914	23/12	84 345 400	8/8	18 699 100	65 646 300	51 893 000
1915	23/12	79 219 400	8/1	51 920 600	27 298 800	66 077 400
1916	23/12	85 884 200	8/1	56 238 100	29 646 100	74 182 100
1917	31/12	111 510 600	31/8	38 606 000	72 904 600	65 484 100
1918	23/7	115 836 100	31/12	64 631 500	51 204 600	104 531 000
1919	8/8	199 597 300	8/1	65 375 400	134 221 900	138 096 500
1920	15/7	146 179 800	8/11	19 100 500	127 079 300	87 123 800

## 8. Suomen Pankin liikkeessä olevan setelistön

*Détail de la circulation des billets de la Banque*

Setellilaji. Coupures.	1914		1915		1916		1917	
	Määrä. Montant.	o/o	Määrä. Montant.	o/o	Määrä. Montant.	o/o	Määrä. Montant.	o/o
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Mk.		Mk.		Mk.		Mk.	
1000 mk.	19 956 000	14.08	44 564 000	19.24	103 780 000	24.63	198 258 000	25.93
500 „	9 479 500	6.89	14 744 000	6.37	26 450 500	6.38	65 813 000	8.61
100 „	39 399 800	27.30	63 016 800	27.31	111 267 500	26.41	221 173 900	28.33
50 „	12 828 950	9.05	20 477 250	8.84	39 106 400	9.28	79 283 200	10.37
20 „	27 308 860	19.27	41 528 760	17.93	66 310 940	15.74	101 893 360	13.32
10 „	18 211 050	12.85	24 177 540	10.44	34 926 650	8.29	51 284 860	6.71
5 „	12 916 575	9.11	18 062 370	7.80	28 312 545	6.72	32 154 220	4.21
1 „	—	—	3 440 587	1.48	9 548 860	2.27	13 047 257	1.71
50 pen.	—	—	—	—	—	—	—	—
25 „	—	—	—	—	—	—	—	—
Vanh. emiss. Emiss. ant.	1 623 541	1.15	1 602 827	0.69	1 580 711	0.38	1 577 361	0.21
Yhteensä Total	141 724 276	100.00	231 614 134	100.00	421 284 106	100.00	764 485 158	100.00

## 7. Suomen Pankin käyttämättömän setelinanto-oikeuden suhde setelinanto-oikeuteen vuosina 1914—1920.

*Proportion du droit d'émission non utilisé de la Banque de Finlande par rapport au droit d'émission total, en 1914—1920.*

Vuosi. Année.	Korkein. Maximum.		Alin. Minimum.		Vaihtelu. Écart.	Keskimäärä. Moyenne.
	Päiväys. Date.	Prosenttia. Pour cent.	Päiväys. Date.	Prosenttia. Pour cent.		
1	2	3	4	5	6	7
		0/0		0/0	0/0	0/0
1914	15/12	32.42	8/8	9.60	22.82	24.87
1915	8/2	22.29	31/12	12.19	10.10	19.51
1916	15/3	14.89	30/12	11.70	3.19	13.32
1917	8/1	12.19	31/8	3.75	8.44	7.04
1918	15/1	9.82	31/12	4.51	5.31	8.22
1919	8/8	15.34	8/1	4.66	10.68	10.10
1920	23/7	10.12	8/11	1.28	8.84	5.97

## kokoonpano vuosien 1914—1920 lopussa.

*de Finlande à la fin des années 1914—1920.*

1918		1919		1920		Setellaji. Coupures.
Määrä. Montant.	0/0	Määrä. Montant.	0/0	Määrä. Montant.	0/0	
10	11	12	13	14	15	16
Mk.		Mk.	p.	Mk.	p.	
239 136 000	20.68	255 961 000	— 22.77	374 614 000	— 27.93	1000 mk.
272 478 500	23.57	270 568 500	— 24.07	234 040 500	— 17.45	500 „
281 445 300	24.34	320 933 400	— 28.55	448 532 000	— 33.45	100 „
108 170 250	9.36	103 553 250	— 9.21	115 318 450	— 8.60	50 „
121 319 480	10.49	56 706 020	— 5.05	67 431 480	— 5.03	20 „
73 952 060	6.40	66 887 670	— 5.95	50 438 480	— 3.78	10 „
41 306 640	3.57	28 516 825	— 2.54	26 820 115	— 2.00	5 „
16 283 848	1.41	14 140 891	— 1.28	16 003 416	— 1.19	1 „
285 439	0.02	2 880 567	50 0.26	3 461 868	50 0.26	50 pen.
236 717	0.02	2 219 569	50 0.20	2 809 842	50 0.21	25 „
1 584 868	0.14	1 575 108	— 0.14	1 571 408	— 0.12	Vanh. emiss. Emiss. antiér.
<b>1 156 196 102</b>	<b>100.00</b>	<b>1 128 942 801</b>	<b>— 100.00</b>	<b>1 841 041 560</b>	<b>— 100.00</b>	<b>Yhteensä Total</b>

## 9. Suomen Pankin setelin-

*Fabrication de billets de la Banque de*

Vuosi. Année.	1000 mk.	500 mk.	100 mk.	50 mk.	20 mk.	10 mk.	L u k u —
	1	2	3	4	5	6	
1914	—	—	1 015 500	—	—	886 000	
1915	—	—	—	—	3 213 500	—	
1916	—	—	—	1 115 000	—	3 120 000	
1917	—	—	975 500	168 000	3 335 500	1 545 000	
1918	—	536 260	2 099 000	781 000	97 000	2 586 000	
1919	192 000	233 000	1 968 000	800 000	3 948 000	2 985 000	
1920	432 000	—	1 576 000	1 456 000	1 944 000	3 776 000	

## 10. Suomen Pankin setelin-

*Annulations et destructions de billets*

Vuosi. Année.	1000 mk.	500 mk.	100 mk.	50 mk.	20 mk.	10 mk.	5 mk.	L u k u —
	1	2	3	4	5	6	7	
1914	4 910	5 980	93 702	125 400	690 000	1 063 000	2 031 000	
1915	8 000	5 013	160 000	150 500	780 300	1 191 000	2 098 100	
1916	12 200	4 420	165 900	128 746	459 570	669 152	1 753 270	
1917	15 740	7 600	212 600	136 200	331 800	611 700	1 256 400	
1918	11 920	118 183	1 310 003	68 839	175 426	327 718	2 854 003	
1919	86 393	76 582	1 204 901	315 401	5 413 703	1 773 803	5 557 503	
1920	92 320	21 740	361 200	582 600	1 337 600	2 961 900	3 289 400	

## valmistus vuosina 1914—1920.

*Finlande pendant les années 1914—1920.*

5 mk.	1 mk.	50 p.	25 p.	Yhteensä. Total.		Vuosi. Année.
N o m b r e.				Luku. Nombre.	Määrä. Montant.	
8	9	10	11	12	13	14
—	—	—	—	1 901 500	110 410 000	1914
3 264 000	4 800 000	—	—	11 277 500	85 890 000	1915
3 776 000	11 960 000	—	—	19 971 000	117 790 000	1916
496 000	16 296 000	—	—	22 816 000	206 886 000	1917
4 946 000	5 391 000	2 000 000	3 700 000	22 136 260	576 926 000	1918
5 477 000	8 568 000	12 804 000	15 448 200	52 423 200	700 327 050	1919
3 120 000	9 738 000	—	—	22 042 000	764 378 000	1920

## poltto vuosina 1914—1920.

*pendant les années 1914—1920.*

1 mk.	50 p.	25 p.	Vanh. emiss. Emissions antérieures.	Yhteensä. Total.		Vuosi Année.
N o m b r e.				Luku. Nombre.	Määrä. Montant.	
9	10	11	12	13	14	15
—	—	—	2 351	4 016 343	53 181 415	1914
2	—	—	1 246	4 894 161	72 084 511	1915
4 736 002	—	—	2 031	7 931 291	66 876 110	1916
7 338 000	—	—	217	9 910 257	73 997 003	1917
5 408 000	—	—	700	10 274 792	231 937 120	1918
9 318 003	906 000	779 000	5	25 430 894	424 712 008	1919
9 115 000	3 717 000	3 448 000	20	24 926 760	253 103 500	1920

## 11. Suomen Pankin setelinantoa vastaavat vuosina

*Couverture de l'émission de la Banque de*

Kuukausi. <i>Mois.</i>	Kultakassa. <i>Encaisse or.</i>	Suomen hopearahaa. <i>Monnaie d'argent finlandaise.</i>	Ulkomaaisia valuuttoja. <i>Valeurs étrangères.</i>		
			Obligatsioneja. <i>Obligations.</i>	Kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants.</i>	Seteleitä ja kuponkeja. <i>Billets de banque et coupons.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1914</b>					
Tammikuu	36 204 400	2 219 600	22 257 200	72 003 700	487 100
Helmikuu	35 904 900	2 201 400	22 257 200	67 482 300	548 500
Maaliskuu	35 469 600	2 152 500	22 227 300	77 714 100	422 600
Huhtikuu	35 514 300	2 072 900	22 197 300	81 307 200	504 200
Toukokuu	35 090 500	1 902 900	21 825 900	81 710 900	458 500
Kesäkuu	40 469 500	1 835 600	21 867 400	77 380 200	463 200
Heinäkuu	41 184 500	1 754 500	21 855 400	78 910 200	453 800
Elokuu	42 125 100	1 241 500	21 855 400	87 862 100	878 500
Syyskuu	42 448 400	1 429 100	24 170 300	87 306 500	1 516 500
Lokakuu	43 012 400	1 660 500	24 626 600	99 254 700	971 500
Marraskuu	42 658 400	1 706 700	28 324 500	103 554 500	954 900
Joulukuu	42 674 100	1 666 200	22 470 400	85 242 000	2 646 000
<b>1915</b>					
Tammikuu	42 524 000	1 536 200	21 799 900	105 669 500	1 098 300
Helmikuu	42 555 700	1 275 800	20 944 700	119 712 400	1 143 000
Maaliskuu	42 575 400	1 061 600	19 422 300	134 228 400	1 211 800
Huhtikuu	42 596 100	1 036 400	20 524 400	149 836 200	1 274 700
Toukokuu	42 608 100	991 200	23 123 200	165 017 000	1 756 100
Kesäkuu	42 622 300	1 046 900	22 991 400	183 902 200	2 309 600
Heinäkuu	42 630 300	915 200	22 651 400	205 985 700	1 890 000
Elokuu	42 628 700	601 000	22 446 300	224 646 500	2 937 600
Syyskuu	42 648 900	604 700	38 465 200	231 196 500	3 488 300
Lokakuu	42 656 000	1 020 600	40 994 700	266 795 200	1 515 900
Marraskuu	42 654 300	1 200 000	43 747 600	278 360 400	3 459 200
Joulukuu	42 640 800	1 300 800	65 850 900	253 648 200	3 121 500

# varat kunkin kuukauden lopussa 1914—1919.

*Finlande à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Vekseleitä. <i>Etfets.</i>	Valtion sitoumuksia. <i>Engagements de l'Etat.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
	Obligatsioneja Suomen rahassa. <i>Obligations en monnaie finlandaise.</i>	Lyhytaikaisia sitoumuksia. <i>Avances à court terme.</i>		
7	8	9	10	11
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
				<b>1914</b>
9 397 900	—	—	142 569 900	Tammikuu
6 999 800	—	—	135 394 100	Helmikuu
7 106 300	—	—	145 092 400	Maaliskuu
7 201 300	—	—	148 797 200	Huhtikuu
8 209 200	—	—	149 197 900	Toukokuu
8 292 300	—	—	150 308 200	Kesäkuu
10 129 300	—	—	154 287 700	Heinäkuu
8 065 500	—	—	162 028 100	Elokuu
7 806 700	—	—	164 677 500	Syyskuu
8 335 700	—	—	177 861 400	Lokakuu
6 749 200	—	—	183 948 200	Marraskuu
5 496 000	—	—	159 894 700	Joulukuu
				<b>1915</b>
6 080 900	—	—	178 708 800	Tammikuu
5 803 800	—	—	191 435 400	Helmikuu
6 282 000	—	—	204 781 500	Maaliskuu
6 318 700	—	—	221 586 500	Huhtikuu
5 541 000	—	—	239 036 600	Toukokuu
5 403 100	—	—	258 275 500	Kesäkuu
5 443 700	—	—	279 516 300	Heinäkuu
5 688 200	—	—	298 948 300	Elokuu
6 296 800	—	—	322 700 400	Syyskuu
5 672 100	—	—	358 654 500	Lokakuu
5 392 200	—	—	374 813 700	Marraskuu
4 643 500	—	—	371 205 700	Joulukuu

## 11. (Jatk.) Suomen Pankin setelinantoa vastaavat vuosina

*Couverture de l'émission de la Banque de*

Kuukausi. <i>Mois.</i>	Kultakassa. <i>Encaisse or.</i>	Suomen hopearahaa. <i>Monnaie d'argent finlandaise.</i>	Ulkomaisia valuuttoja. <i>Valeurs étrangères.</i>		
			Obligatsioneja. <i>Obligations.</i>	Kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants.</i>	Seteleitä ja kuponkeja. <i>Billets de banque et coupons.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1916</b>					
Tammikuu	42 635 500	1 162 600	70 197 900	282 080 700	1 429 100
Helmikuu	42 644 300	1 492 500	70 737 500	277 786 400	2 284 000
Maaliskuu	42 648 000	1 456 500	74 690 200	281 436 700	2 625 100
Huhtikuu	42 658 100	1 184 300	75 687 300	299 133 500	2 187 500
Toukokuu	42 657 300	1 185 700	84 639 600	327 180 400	2 352 400
Kesäkuu	42 664 800	1 085 700	112 976 700	313 124 100	2 233 100
Heinäkuu	42 662 700	712 200	172 968 400	257 458 100	3 470 000
Elokuu	42 660 500	528 400	179 134 200	314 577 400	2 409 000
Syyskuu	42 663 900	749 100	188 454 100	334 709 900	1 882 300
Lokakuu	42 659 500	765 900	210 983 100	330 585 800	1 974 000
Marraskuu	42 653 800	666 000	230 979 100	303 967 500	1 416 000
Joulukuu	42 650 800	942 000	256 883 600	275 106 700	2 642 200
<b>1917</b>					
Tammikuu	42 652 700	742 900	268 220 300	280 295 900	2 218 800
Helmikuu	42 647 300	863 800	314 310 300	292 590 000	2 263 600
Maaliskuu	42 641 700	956 300	336 857 600	293 821 800	3 534 700
Huhtikuu	42 637 900	960 600	373 050 600	323 821 900	8 872 400
Toukokuu	42 644 900	762 000	445 562 800	336 294 800	2 491 000
Kesäkuu	42 647 500	885 000	518 354 800	337 269 600	2 231 000
Heinäkuu	42 648 900	681 800	516 427 000	333 532 600	784 200
Elokuu	42 649 100	473 500	516 451 100	398 000 900	1 242 900
Syyskuu	42 645 000	761 800	515 849 000	421 324 500	2 115 400
Lokakuu	42 636 300	950 200	464 422 600	527 522 800	1 227 900
Marraskuu	42 633 400	808 100	464 644 000	576 368 600	955 100
Joulukuu	42 629 200	813 600	434 423 400	464 249 500	2 021 000



# varat kunkin kuukauden lopussa 1914—1919.

*Finlande à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Vekseleitä. <i>Effets.</i>	Valtion sitoumuksia. <i>Engagements de l'Etat.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
	Obligatsioneja Suomen rahassa. <i>Obligations en monnaie finlandaise.</i>	Lyhytaikaisia sitoumuksia. <i>Avances à court terme.</i>		
7	8	9	10	11
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
				<b>1916</b>
4 608 500	—	—	402 114 300	Tammikuu
4 160 100	—	—	399 104 800	Helmikuu
4 066 400	—	—	406 922 900	Maaliskuu
4 226 600	—	—	425 077 300	Huhtikuu
3 288 500	—	—	461 303 900	Toukokuu
3 329 000	—	—	475 413 400	Kesäkuu
3 968 800	—	—	481 240 200	Heinäkuu
2 764 600	—	—	542 074 100	Elokuu
2 797 800	—	—	571 257 100	Syyskuu
2 215 800	—	—	589 184 100	Lokakuu
2 105 700	—	—	581 788 100	Marraskuu
2 121 200	—	—	580 346 500	Joulukuu
				<b>1917</b>
2 292 100	—	—	596 422 700	Tammikuu
2 316 700	—	—	654 991 700	Helmikuu
2 314 600	—	—	680 126 700	Maaliskuu
593 600	—	—	749 987 000	Huhtikuu
433 500	—	—	828 189 000	Toukokuu
6 657 400	—	—	908 045 300	Kesäkuu
6 578 100	—	—	900 652 600	Heinäkuu
449 400	—	—	959 236 900	Elokuu
393 900	—	—	983 089 600	Syyskuu
358 100	—	—	1 037 117 900	Lokakuu
444 500	—	—	1 085 853 700	Marraskuu
356 600	—	—	944 493 300	Joulukuu

## 11. (Jatk.) Suomen Pankin setelinantoa vastaavat vuosina

*Conversion de l'émission de la Banque de*

Kuukausi. <i>Mois.</i>	Kultakassa. <i>Encaisse or.</i>	Suomen hopearahaa. <i>Monnaie d'argent finlandaise.</i>	Ulkomaisia valuuttoja. <i>Valeurs étrangères.</i>		
			Obligatsioneja. <i>Obligations.</i>	Kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants.</i>	Seteleitä ja kuponkeja. <i>Billets de banques et coupons.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1918</b>					
Tammikuu	42 634 400	1 039 500	434 423 400	460 151 800	15 111 000
Helmikuu	42 634 400	955 000	434 423 400	456 054 400	15 135 800
Maaliskuu	42 634 400	949 400	434 423 400	456 388 600	15 190 000
Huhtikuu	42 634 400	641 300	434 423 400	456 488 700	7 281 000
Toukokuu	42 674 800	1 148 400	434 423 400	460 161 400	9 957 600
Kesäkuu	42 672 800	1 200 500	434 423 400	461 192 600	567 900
Heinäkuu	42 668 300	1 075 300	434 406 400	449 603 500	358 200
Elokuu	42 663 000	948 700	434 386 800	430 851 800	233 300
Syyskuu	42 662 900	828 200	434 372 300	438 712 500	144 500
Lokakuu	42 666 200	720 100	406 780 000	379 316 700	148 600
Marraskuu	42 662 500	610 000	406 766 400	376 693 800	189 400
Joulukuu	42 661 200	586 200	406 773 400	355 064 400	164 100
<b>1919</b>					
Tammikuu	42 658 800	534 100	406 773 500	327 318 600	200 500
Helmikuu	42 654 400	532 300	406 773 400	271 109 200	183 300
Maaliskuu	42 653 300	532 800	404 561 500	170 699 200	131 000
Huhtikuu	42 654 300	532 900	394 560 100	130 455 200	176 400
Toukokuu	42 652 200	532 800	394 555 100	105 337 500	201 900
Kesäkuu	42 645 300	532 800	394 550 900	93 780 600	99 100
Heinäkuu	42 638 900	533 500	394 382 800	75 350 400	85 700
Elokuu	42 637 100	533 500	394 382 800	77 241 800	166 600
Syyskuu	42 640 100	533 800	394 359 800	73 614 100	314 200
Lokakuu	42 629 900	533 500	394 355 300	29 340 600	277 200
Marraskuu	42 633 800	533 500	233 317 000	34 571 100	341 300
Joulukuu	42 628 500	535 600	171 914 100	74 553 800	357 600

1) Pankin bilanseissa ovat valtion lyhytaikaiset sitoumukset erotettu eri ryhmäksi ensi keran syyskuun 8 p. 1920, mutta tässä on tämän jaotus samojen periaatteiden mukaisesti ulotettu vuoden 1918 alkuun.

# varat kunkin kuukauden lopussa 1914—1919.

*Finlande à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Vekseleitä. <i>Effets.</i>	Valtion sitoumuksia. <sup>1)</sup> <i>Engagements de l'Etat. <sup>1)</sup></i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
	Obligatsioneja Suomen rahassa. <i>Obligations en monnaie finlandaise.</i>	Lyhytaikaisia sitoumuksia. <i>Avances à court terme.</i>		
7	8	9	10	11
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
				<b>1918</b>
371 200	—	—	<b>953 781 300</b>	Tammikuu
362 100	79 983 400	—	<b>1 029 548 500</b>	Helmikuu
351 100	102 400 500	—	<b>1 052 337 400</b>	Maaliskuu
268 000	130 076 400	—	<b>1 071 813 200</b>	Huhtikuu
708 800	120 927 200	—	<b>1 070 001 600</b>	Toukokuu
6 397 100	116 445 000	—	<b>1 062 899 300</b>	Kesäkuu
6 360 700	116 432 000	35 000 000	<b>1 055 904 400</b>	Heinäkuu
6 343 200	116 351 900	43 283 800	<b>1 075 062 500</b>	Elokuu
711 300	116 092 500	44 738 800	<b>1 078 263 000</b>	Syyskuu
1 254 000	261 568 800	35 000 000	<b>1 127 454 400</b>	Lokakuu
712 700	238 696 300	135 000 000	<b>1 201 331 100</b>	Marraskuu
711 600	242 069 200	185 000 000	<b>1 232 980 100</b>	Joulukuu
				<b>1919</b>
711 600	228 544 200	185 000 000	<b>1 191 741 300</b>	Tammikuu
712 200	226 024 200	187 240 000	<b>1 135 229 000</b>	Helmikuu
739 100	274 774 200	201 500 000	<b>1 095 591 100</b>	Maaliskuu
696 200	279 730 200	292 392 300	<b>1 141 197 600</b>	Huhtikuu
692 600	306 040 200	283 200 000	<b>1 133 212 300</b>	Toukokuu
797 000	285 020 200	314 867 400	<b>1 132 293 300</b>	Kesäkuu
2 086 600	263 304 200	308 566 900	<b>1 086 949 000</b>	Heinäkuu
105 051 100	263 764 200	345 137 400	<b>1 228 914 500</b>	Elokuu
140 317 500	270 574 200	342 637 400	<b>1 264 991 100</b>	Syyskuu
91 805 800	285 969 800	334 137 400	<b>1 179 049 500</b>	Lokakuu
87 207 500	439 182 400	360 637 400	<b>1 198 424 000</b>	Marraskuu
81 735 200	429 503 200	393 902 400	<b>1 195 130 400</b>	Joulukuu

<sup>1)</sup> Dans les bilans de la Banque les avances à l'Etat à court terme ont été mises à part dès le 8 septembre 1920. Ce principe a été appliqué ici depuis le commencement de 1918.

## 12. Suomen Pankin setelin- Couverture de l'émission de la

Päiväys. Date.	Kultakassa. Encaisse or.	Suomen hopearahaa. Monnaie d'argent finlandaise.	Ulkomaisia valuuttoja. Valeurs étrangères.		
			Obligatsioneja. Obligations.	Kirjeenvah- tajiä. Comptes cou- rants.	Seteleitä ja kuponkeja. Billets de banque et coupons.
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu 8	42 628 500	535 800	171 914 100	71 894 300	972 200
15	42 628 600	535 600	171 914 100	77 743 200	1 112 200
23	42 620 700	535 600	171 914 100	81 990 800	1 163 000
31	42 620 800	535 600	171 914 100	79 877 000	328 500
Helmikuu 7	42 620 800	535 600	171 914 100	79 263 800	391 600
14	42 619 700	535 600	171 914 100	78 065 800	446 000
23	42 619 700	535 600	171 914 100	77 533 600	337 800
28	42 619 700	535 600	171 914 100	77 514 900	227 400
Maaliskuu 8	42 613 300	535 600	171 909 600	86 537 808	291 400
15	42 613 300	535 600	171 909 600	92 020 300	95 800
23	42 619 800	535 600	171 900 600	76 926 000	247 800
31	42 619 800	535 600	171 900 600	75 443 700	298 500
Huhtikuu 8	42 619 800	535 300	171 899 600	69 118 900	438 100
15	42 619 800	535 400	171 899 600	71 095 400	280 100
23	42 619 800	535 400	171 899 600	69 127 200	279 300
30	42 619 800	535 400	171 899 600	67 534 400	80 600
Toukokuu 8	42 619 800	535 400	171 888 100	78 771 000	160 600
15	42 619 800	535 400	171 888 100	82 029 200	119 800
22	42 619 800	535 400	171 888 100	77 627 700	145 700
31	42 619 800	535 400	171 887 100	71 010 800	1 219 200
Kesäkuu 8	42 619 800	535 400	171 887 100	65 558 200	69 600
15	42 619 800	535 400	171 887 100	76 741 300	87 300
23	42 619 800	535 400	171 887 100	65 092 900	209 300
30	42 619 800	535 400	171 887 100	64 883 300	310 400
Heinäkuu 8	42 619 800	535 400	171 882 600	114 206 800	1 178 000
15	42 619 800	535 400	171 882 600	83 528 300	1 278 800
23	42 619 800	535 400	171 880 200	84 413 800	1 341 400
31	42 619 800	535 400	171 880 200	93 003 700	285 900

# antoa vastaavat varat vuonna 1920.

*Banque de Finlande en 1920.*

Vekseleitä. <i>Effets.</i>	Valtion sitoumuksia. <i>Engagements de l'Etat.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	Päiväys. <i>Date.</i>
	Obligatsioneja Suomen rahassa. <i>Obligations en monnaie finlandaise.</i>	Lyhytaikaisia sitoumuksia <i>Avances à court terme.</i>		
7	8	9	10	11
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
72 031 400	429 503 200	389 402 400	<b>1 178 881 900</b>	8 Tammikuu
77 723 600	422 203 100	387 965 000	<b>1 181 825 400</b>	15
72 417 300	427 203 200	389 965 000	<b>1 187 809 700</b>	23
67 167 800	428 718 200	402 093 400	<b>1 198 255 400</b>	31
64 171 700	427 717 100	406 009 900	<b>1 192 624 600</b>	7 Helmikuu
63 833 200	432 716 700	399 800 800	<b>1 189 932 000</b>	14
63 758 600	432 716 500	398 143 400	<b>1 187 559 300</b>	23
62 236 000	432 516 500	404 595 400	<b>1 192 159 600</b>	28
62 704 500	432 958 800	402 340 300	<b>1 199 891 300</b>	8 Maaliskuu
61 615 500	434 956 500	400 030 200	<b>1 203 776 800</b>	15
61 741 500	434 953 900	401 965 000	<b>1 190 890 200</b>	23
61 552 400	443 451 700	405 965 000	<b>1 201 767 300</b>	31
59 801 200	450 901 200	416 965 000	<b>1 212 279 100</b>	8 Huhtikuu
60 423 400	450 399 300	418 965 000	<b>1 216 213 000</b>	15
57 086 500	480 398 200	418 965 000	<b>1 240 911 000</b>	23
56 425 400	481 397 500	425 898 900	<b>1 246 391 600</b>	30
52 714 600	490 397 000	403 064 000	<b>1 240 150 500</b>	8 Toukokuu
52 792 000	482 396 800	406 214 300	<b>1 238 595 400</b>	15
53 146 100	494 055 500	400 324 100	<b>1 240 342 400</b>	22
53 155 100	494 053 300	425 208 600	<b>1 259 689 300</b>	31
51 931 300	479 052 900	441 404 100	<b>1 253 058 400</b>	8 Kesäkuu
52 919 800	465 552 600	447 572 000	<b>1 257 915 300</b>	15
51 276 600	457 552 700	438 475 600	<b>1 227 649 400</b>	23
56 096 800	467 552 700	453 872 800	<b>1 257 753 300</b>	30
57 932 300	466 051 600	420 205 000	<b>1 274 611 500</b>	8 Heinäkuu
56 384 100	453 050 900	442 829 800	<b>1 252 109 700</b>	15
40 385 800	465 050 200	436 009 300	<b>1 242 235 900</b>	23
39 292 200	464 049 700	451 847 000	<b>1 263 513 900</b>	31

12. (Jatk.) Suomen Pankin setelin-  
Couverture de l'émission de la

Päiväys. Date.	Kultakassa. Encaisse or.	Suomen hopearahaa. Monnaie d'argent finlandaise.	Ulkomaista valuuttoja. Valeurs étrangères.		
			Obligatsioneja. Obligations.	Kirjeenvaihtaja. Comptes courants.	Seteleitä ja kuponkeja. Billets de banque et coupons.
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Elokuu 7	42 619 800	535 400	171 880 200	100 872 200	533 800
14	42 619 800	535 400	171 880 200	109 352 800	611 000
23	42 619 800	535 400	171 880 200	103 194 200	396 000
31	42 619 800	535 400	171 880 200	92 476 600	132 100
Syyskuu 8	42 619 800	535 400	171 873 700	110 378 600	148 200
15	42 619 800	535 400	171 873 700	125 804 500	112 900
23	42 619 800	535 400	171 868 200	111 335 100	142 700
30	42 619 800	535 400	171 868 200	113 677 000	140 500
Lokakuu 8	42 619 800	535 400	171 862 200	134 872 100	164 100
15	42 619 800	535 400	171 859 800	162 944 900	197 800
23	42 619 800	535 400	171 859 800	186 918 800	239 100
30	42 619 800	535 400	171 859 800	159 631 100	228 400
Marraskuu 8	42 619 800	535 400	171 847 500	173 093 700	860 100
15	42 619 800	535 400	171 847 500	195 497 900	956 700
23	42 621 100	535 400	171 847 500	196 049 200	315 800
30	42 621 100	535 300	171 847 400	201 830 600	465 500
Joulukuu 8	42 625 400	536 900	171 842 400	227 643 800	593 500
15	42 625 400	536 900	171 842 400	223 212 000	809 400
23	42 625 400	537 000	171 842 300	213 516 300	1 205 700
31	42 625 400	537 000	166 430 400	180 265 900	845 500
Korkein Maximum } Alin Minimum } Vaihtelu Ecart } Keskim. Moyenne }	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 42 628 600 <sup>8</sup> / <sub>3</sub> 42 613 300 15 300 42 620 500	<sup>23</sup> / <sub>12</sub> 537 000 <sup>8</sup> / <sub>4</sub> 535 300 1 700 535 600	<sup>8</sup> / <sub>1</sub> 171 914 100 <sup>21</sup> / <sub>12</sub> 166 430 400 5 483 700 171 769 800	<sup>8</sup> / <sub>12</sub> 227 643 800 <sup>30</sup> / <sub>6</sub> 64 883 300 162 760 500 110 648 400	<sup>23</sup> / <sub>7</sub> 1 341 400 <sup>8</sup> / <sub>6</sub> 69 600 1 271 800 468 600

# antoa vastaavat varat vuonna 1920.

*Banque de Finlande en 1920.*

Vekseleitä <i>Effets.</i>	Valtion sitoumuksia. <i>Engagements de l'Etat.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	Päiväys. <i>Date.</i>
	Obligatsioneja Suomen rahassa. <i>Obligations en monnaie finlandaise.</i>	Lyhytaikaisia sitoumuksia. <i>Avances à court terme.</i>		
7	8	9	10	11
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
31 662 700	463 871 000	468 563 900	1 280 539 000	7 Elokuu
28 793 900	461 850 800	460 705 000	1 276 348 900	14
33 118 800	462 848 300	462 205 000	1 276 797 700	23
17 623 700	481 047 200	476 205 000	1 282 520 000	31
14 452 100	463 360 800	484 309 000	1 287 677 600	8 Syyskuu
10 028 100	475 360 500	484 309 000	1 310 648 900	15
5 670 500	478 285 400	484 309 000	1 294 766 100	23
9 224 300	487 724 600	479 309 000	1 305 098 800	30
7 694 500	486 724 900	487 505 000	1 331 978 000	8 Lokakuu
3 490 600	465 714 200	488 505 000	1 335 867 500	15
5 402 000	473 194 700	459 765 000	1 340 534 600	23
7 433 300	470 194 200	466 265 000	1 318 767 000	30
13 550 700	462 184 000	433 265 000	1 297 956 200	8 Marraskuu
11 212 800	432 184 800	432 265 000	1 287 119 900	15
5 564 800	445 681 400	432 265 000	1 294 880 200	23
5 995 600	469 672 500	422 265 000	1 315 288 000	30
19 198 400	477 766 900	444 965 000	1 355 172 800	8 Joulukuu
28 774 700	458 956 600	410 965 000	1 337 722 400	15
36 468 300	460 112 600	449 965 000	1 346 272 600	23
51 888 400	476 091 600	420 965 000	1 339 649 200	31
<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 77 723 600	<sup>22</sup> / <sub>5</sub> 494 055 500	<sup>15</sup> / <sub>10</sub> 488 505 000	<sup>8</sup> / <sub>12</sub> 1 355 172 800	{ Korkein Maximum
<sup>15</sup> / <sub>10</sub> 3 490 600	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 422 203 100	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 387 965 000	<sup>8</sup> / <sub>1</sub> 1 178 881 900	{ Alin Minimum
74 233 000	71 852 400	100 540 000	176 290 400	{ Vaihtelu Écart
44 457 600	460 299 100	431 770 200	1 259 153 100	{ Keskim. Moyenne

### 13. Yleiskatsaus Suomen Pankin kultakassaan vuosina 1914—1920.

*Encaisse or de la Banque de Finlande en 1914—1920.*

Vuosi. Année.	Korkein. Maximum.		Alin. Minimum.		Vaihtelu. Écart.	Keskimäärä. Moyenne.
	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.	Päiväys. Date.	Määrä. Montant.		
1	2	3	4	5	6	7
		Mk.		Mk.	Mk.	Mk.
1914	31/10	43 012 400	30/5	35 090 500	7 921 900	39 332 200
1915	23/10	42 658 600	31/1	42 524 000	134 600	42 620 600
1916	15/8	42 666 900	7/11	42 613 300	53 600	42 653 500
1917	23/1	42 655 400	31/12	42 629 200	26 200	42 644 000
1918	23/6	42 675 000	8/5	42 634 400	40 600	42 655 200
1919	15/1	42 661 200	31/12	42 628 500	32 700	42 645 200
1920	15/1	42 628 600	15/3	42 613 300	15 300	42 620 500

### 15. Suomen Pankin setelinantoa vastaavain varain varoihin vuosien

*Proportion entre les différentes catégories de valeurs pour la couverture fin des années*

	1913	1914
1	2	3
	0/0	0/0
Kultakassa ..... } Encaisse or ..... }	24.65	26.69
Suomen hopearaha ..... } Monnaie d'argent finlandaise ..... }	1.47	1.04
Ulkomaan rahan määräiset obligatsioonit ..... } Obligations en monnaies étrangères ..... }	15.19	14.05
Ulkomaiset kirjeenvaihtajat ..... } Comptes courants à l'étranger ..... }	46.75	53.31
Ulkomaan rahan määräiset setelit ja kupongit ..... } Billets de banque et coupons négociables à l'étranger ..... }	0.93	1.66
Ulkomailla maksettavat vekselit ..... } Effets payables à l'étranger ..... }	11.01	3.25
Valtion lyhytaikaiset sitoumukset ..... } Avances à l'Etat à court terme ..... }	—	—
Suomen rahan määräiset valtio-obligatsioonit ..... } Obligations d'Etat en monnaie finlandaise ..... }	—	—
Yhteensä } Total }	100.00	100.00



## 14. Suomen Pankin kultakassan suhde liikkeessä olevaan setelistöön vuosina 1914—1920.

*Encaisse or, proportion par rapport à la circulation en 1914—1920.*

Vuosi. Année.	Korkein. Maximum.		Alin. Minimum.		Vaihtelu. Écart.	Keskimäärä. Moyenne.
	Päiväys. Date.	Prosenttia. Pour cent.	Päiväys. Date.	Prosenttia. Pour cent.		
1	2	3	4	5	6	7
		0/0		0/0	0/0	0/0
1914	23/7	36.92	15/8	26.92	10.00	31.13
1915	8/1	30.73	23/12	18.39	12.34	23.64
1916	8/1	19.00	21/12	10.12	8.88	13.36
1917	23/1	10.34	8/12	5.45	4.89	7.19
1918	8/1	5.60	23/12	3.67	1.93	4.39
1919	23/8	4.45	8/1	3.75	0.70	4.05
1920	15/1	3.89	7/11	3.15	0.74	3.44

## eri laatujen suhde kaikkiin setelinantoa vastaaviin 1913—1920 lopussa.

*de l'émission et le total de la couverture de la Banque de Finlande à la  
1913—1920.*

1915	1916	1917	1918	1919	1920
4	5	6	7	8	9
0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
11.49	7.35	4.51	3.46	3.57	3.18
0.35	0.16	0.09	0.04	0.04	0.04
17.74	44.26	46.00	32.99	14.38	12.43
68.32	47.40	49.15	28.80	6.24	13.46
0.84	0.46	0.21	0.01	0.03	0.06
1.25	0.37	0.04	0.06	6.84	3.87
—	—	—	15.01	32.96	31.42
—	—	—	19.63	35.94	35.54
100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

## 16. Suomen Pankin vaadittaessa maksettavat sitou-

*Engagements à vue de la Banque de Finlande*

Kuukausi. <i>Mois.</i>	Liikkeessä ole- via seteleitä. <i>Billets en cir- culation.</i>	Liikkeessä ole- via postivek- seleitä. <i>Mandats émis par la Banque.</i>	Liikkeessä ole- via osoituksia Pietarin kont- toriin. <i>Mandats émis par la Banque sur la Succur- sale de Peters- bourg.</i>	Pano- ja ottotili, <i>Comptes courants</i>	
				valtiorahas- ton. <i>du Trésor.</i>	muiden. <i>Autres.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1914</b>					
Tammikuu	110 314 000	438 400	6 800	15 269 500	4 323 000
Helmikuu	114 083 000	3 465 800	27 900	15 245 300	3 641 800
Maaliskuu	117 422 300	388 900	7 900	20 667 200	2 955 300
Huhtikuu	119 543 100	529 600	28 500	22 329 200	3 422 600
Toukokuu	123 940 900	430 700	99 400	16 359 100	4 866 000
Kesäkuu	118 113 600	422 600	43 700	19 486 600	5 518 500
Heinäkuu	122 230 600	264 000	57 000	18 543 600	4 374 800
Elokuu	148 194 700	459 000	49 100	11 015 200	5 939 600
Syyskuu	138 008 300	584 300	14 800	9 993 600	8 463 700
Lokakuu	139 907 700	773 000	36 500	14 815 300	7 032 800
Marraskuu	145 803 100	1 035 900	30 500	6 589 800	10 607 500
Joulukuu	141 724 300	944 400	38 400	8 721 100	14 695 200
<b>1915</b>					
Tammikuu	143 062 300	862 400	13 900	7 803 300	28 872 900
Helmikuu	158 498 300	649 100	38 500	6 952 400	25 879 400
Maaliskuu	166 918 500	802 200	8 200	6 148 000	26 878 900
Huhtikuu	173 535 500	859 900	22 200	2 419 500	35 886 000
Toukokuu	179 402 800	812 900	7 200	4 227 000	41 952 000
Kesäkuu	180 806 200	1 329 000	39 400	3 032 900	57 556 400
Heinäkuu	185 013 500	2 069 900	38 700	2 557 600	70 341 400
Elokuu	183 357 400	2 672 000	23 100	2 297 000	87 712 700
Syyskuu	193 574 700	2 729 700	43 800	7 397 500	107 321 900
Lokakuu	202 018 300	3 737 200	509 100	14 012 600	109 931 200
Marraskuu	224 244 300	4 092 800	100 000	11 582 100	118 823 500
Joulukuu	231 614 100	3 020 800	333 400	9 074 100	136 688 700

## mukset kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

à la fin de chaque mois en 1914—1919.

Perityitä vekseleitä. <i>Effets encaissés.</i>	Valtiolainain vuosimaksuja. <i>Annuités des emprunts d'Etat.</i>	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants à l'étranger.</i>	Eri tilejä. <i>Divers.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
89 900	300	1 517 700	1 583 000	<b>133 542 600</b>	<b>1914</b> Tammikuu
144 400	300	1 001 400	1 305 900	<b>138 915 800</b>	Helmikuu
78 700	—	789 200	946 100	<b>143 255 600</b>	Maaliskuu
97 000	—	706 300	1 549 600	<b>148 205 900</b>	Huhtikuu
97 500	11 300	795 700	1 224 000	<b>147 824 600</b>	Toukokuu
161 400	11 400	613 900	1 648 600	<b>146 020 300</b>	Kesäkuu
134 400	—	1 419 000	1 622 000	<b>148 645 400</b>	Heinäkuu
81 200	—	2 892 600	1 105 100	<b>169 736 500</b>	Elokuu
113 800	—	3 624 500	1 107 600	<b>161 910 600</b>	Syyskuu
169 200	—	5 571 000	2 377 300	<b>170 682 800</b>	Lokakuu
185 200	—	6 914 400	1 253 400	<b>172 419 800</b>	Marraskuu
130 000	—	8 063 400	2 031 200	<b>176 348 000</b>	Joulukuu
					<b>1915</b>
99 900	—	8 838 500	3 343 300	<b>192 896 500</b>	Tammikuu
146 300	—	11 912 300	1 812 600	<b>205 888 900</b>	Helmikuu
134 400	—	11 535 100	1 738 700	<b>214 164 000</b>	Maaliskuu
157 300	—	13 949 300	1 579 300	<b>228 409 000</b>	Huhtikuu
202 900	—	14 695 900	1 343 400	<b>242 644 100</b>	Toukokuu
157 600	—	15 339 700	1 752 800	<b>260 014 000</b>	Kesäkuu
226 000	—	16 855 600	1 206 400	<b>278 309 100</b>	Heinäkuu
190 800	—	16 952 600	1 274 900	<b>294 480 500</b>	Elokuu
337 400	—	3 214 300	1 274 200	<b>315 893 500</b>	Syyskuu
353 200	—	2 779 200	17 435 000	<b>350 775 800</b>	Lokakuu
511 800	—	2 634 100	2 942 300	<b>364 930 900</b>	Marraskuu
215 300	—	1 868 700	2 839 900	<b>385 655 000</b>	Joulukuu

## 16. (Jatk.) Suomen Pankin vaadittaessa maksettavat sitou-

*Engagements à vue de la Banque de Finlande*

Kuukausi. Mois.	Liikkeessä olevia seteleitä. <i>Billets en circulation.</i>	Liikkeessä olevia postivekseleitä. <i>Mandats émis par la Banque.</i>	Liikkeessä olevia osotuksia Pietarin konttoriin. <i>Mandats émis par la Banque sur la Succursale de Petersbourg.</i>	Pano- ja ottotili, <i>Comptes courants</i>	
				valtionrahaston. <i>du Trésor.</i>	muiden. <i>Autres.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1916</b>					
Tammikuu	234 531 200	1 407 700	394 700	14 886 900	149 696 500
Helmikuu	257 680 200	1 073 800	141 300	12 435 100	123 620 500
Maaliskuu	284 380 100	999 800	600 800	10 392 300	101 758 700
Huhtikuu	292 200 400	1 310 000	15 800	8 882 600	113 611 400
Toukokuu	318 248 100	861 900	107 400	8 047 500	121 349 900
Kesäkuu	317 066 700	1 057 900	45 800	8 681 400	139 118 700
Heinäkuu	322 074 300	1 733 000	17 600	11 880 400	130 698 300
Elokuu	329 894 000	1 985 600	186 200	20 008 300	149 257 200
Syyskuu	366 935 100	1 098 100	134 500	7 906 600	138 968 400
Lokakuu	380 885 000	1 107 300	71 500	17 797 700	138 334 700
Marraskuu	398 933 500	1 468 600	589 500	8 617 300	125 841 600
Joulukuu	421 284 100	1 135 700	67 300	9 251 600	116 076 200
<b>1917</b>					
Tammikuu	427 426 500	869 200	98 100	6 878 000	135 225 400
Helmikuu	469 631 900	958 300	68 900	4 897 700	133 203 800
Maaliskuu	525 209 200	1 173 600	74 100	2 611 400	107 239 200
Huhtikuu	538 918 600	1 771 900	66 400	19 101 000	154 709 900
Toukokuu	557 493 200	1 330 400	47 900	12 036 400	204 234 000
Kesäkuu	583 852 900	1 726 000	33 400	2 943 200	263 268 000
Heinäkuu	600 091 700	1 291 700	277 700	3 470 900	282 982 300
Elokuu	623 492 900	2 352 600	188 800	7 398 800	317 907 900
Syyskuu	658 118 600	3 140 600	200 000	7 460 600	314 131 500
Lokakuu	744 833 800	7 740 400	349 000	12 592 400	268 038 200
Marraskuu	782 786 100	2 870 800	107 000	2 672 500	292 574 000
Joulukuu	764 485 200	3 261 100	89 600	10 004 900	237 840 300

## mukset kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

à la fin de chaque mois en 1914—1919.

Perityitä vekseleitä. <i>Effets encaissés.</i>	Valtiolainain vuosimaksuja. <i>Annuités des emprunts d'Etat.</i>	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants à l'étranger.</i>	Eri tilejä. <i>Divers.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
					<b>1916</b>
431 800	—	3 470 700	2 954 700	<b>407 774 200</b>	Tammikuu
402 100	—	2 783 600	1 845 000	<b>399 981 600</b>	Helmikuu
443 400	—	1 461 400	2 963 900	<b>403 000 400</b>	Maaliskuu
351 200	475 000	1 447 800	1 256 200	<b>419 550 400</b>	Huhtikuu
249 700	7 500	1 745 300	2 499 300	<b>453 116 600</b>	Toukokuu
374 500	—	1 834 600	93 500	<b>468 273 100</b>	Kesäkuu
314 600	—	1 735 900	2 342 500	<b>470 796 600</b>	Heinäkuu
576 600	—	2 043 800	22 281 000	<b>526 232 700</b>	Elokuu
682 900	—	28 927 600	9 878 800	<b>554 532 000</b>	Syyskuu
578 200	475 000	28 643 100	6 349 900	<b>574 242 400</b>	Lokakuu
868 100	—	21 662 600	7 351 500	<b>565 332 700</b>	Marraskuu
769 100	—	16 043 900	7 177 100	<b>571 805 000</b>	Joulukuu
					<b>1917</b>
723 400	—	4 838 400	6 723 200	<b>582 782 200</b>	Tammikuu
903 900	—	26 083 800	8 565 300	<b>644 313 600</b>	Helmikuu
651 700	—	10 623 800	29 478 300	<b>677 061 300</b>	Maaliskuu
674 600	475 000	2 474 500	9 565 100	<b>727 757 000</b>	Huhtikuu
592 400	—	18 765 300	14 586 200	<b>809 085 800</b>	Toukokuu
410 000	—	23 758 600	14 564 600	<b>890 556 700</b>	Kesäkuu
414 400	—	14 506 100	16 989 900	<b>920 024 700</b>	Heinäkuu
289 500	—	23 147 500	13 962 900	<b>988 740 900</b>	Elokuu
492 700	—	25 831 100	1 598 600	<b>1 010 973 700</b>	Syyskuu
452 500	750 000	12 514 400	15 499 700	<b>1 062 770 400</b>	Lokakuu
502 400	—	9 344 400	16 930 000	<b>1 107 787 200</b>	Marraskuu
301 500	—	7 927 700	7 213 200	<b>1 031 123 500</b>	Joulukuu

## 16. (Jatk.) Suomen Pankin vaadittaessa maksettavat sitou-

*Engagements à vue de la Banque de Finlande*

Kuukausi. Mois.	Liikkeessä ole- via seteleitä. <i>Billets en cir- culation.</i>	Liikkeessä ole- via postivek- seleitä. <i>Mandats émis par la Banque.</i>	Liikkeessä ole- via osotuksia Pietarin kont- toriin. <i>Mandats émis par la Banque sur la Succur- sale de Peters- bourg.</i>	Pano- ja ottotili, <i>Comptes courants</i>	
				valtiorahas- ton. <i>du Trésor.</i>	muiden. <i>Autres.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1918</b>					
Tammikuu	788 986 700	1 833 600	69 900	—	237 627 800
Helmikuu	911 544 300	3 211 300	68 100	—	194 821 000
Maaliskuu	943 048 800	7 260 500	54 900	—	176 149 500
Huhtikuu	951 429 000	15 652 600	54 900	—	182 259 100
Toukokuu	945 063 500	18 820 200	54 900	—	184 376 600
Kesäkuu	930 258 200	10 492 700	54 900	—	196 744 800
Heinäkuu	922 896 500	3 768 500	54 900	—	202 069 200
Elokuu	972 123 700	5 610 700	54 400	—	173 296 100
Syyskuu	1 033 346 100	7 481 600	54 400	—	105 964 200
Lokakuu	1 096 579 900	4 511 100	54 400	2 280 100	113 522 000
Marraskuu	1 150 142 000	4 410 800	54 400	18 444 400	109 136 700
Joulukuu	1 156 196 100	6 375 400	54 400	60 445 700	108 615 400
<b>1919</b>					
Tammikuu	1 093 711 800	3 625 000	51 400	11 490 100	170 948 800
Helmikuu	1 109 496 800	2 887 400	51 400	—	104 571 400
Maaliskuu	1 101 758 100	3 274 600	51 400	4 260 000	67 616 500
Huhtikuu	1 084 763 900	4 928 800	51 400	—	75 850 900
Toukokuu	1 062 865 300	4 247 600	51 400	3 287 400	78 460 300
Kesäkuu	1 015 545 200	3 699 200	51 400	—	97 809 800
Heinäkuu	976 902 400	3 015 700	51 400	—	76 812 800
Elokuu	973 573 900	5 037 300	51 400	16 691 000	200 119 700
Syyskuu	1 015 637 600	3 175 000	51 400	57 922 300	180 789 800
Lokakuu	1 052 591 700	9 054 000	51 400	30 286 200	122 694 600
Marraskuu	1 063 120 100	6 860 400	51 400	42 994 200	144 013 600
Joulukuu	1 123 942 800	6 607 000	51 400	6 078 000	117 030 600

## mukset kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

*à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Perityitä vekseleitä. <i>Effets encaissés.</i>	Valtiolainain vuosimaksuja. <i>Annuités des emprunts d'Etat.</i>	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants à l'étranger.</i>	Eri tilejä. <i>Divers.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
					<b>1918</b>
153 800	—	6 849 800	3 557 600	<b>1 089 079 200</b>	Tammikuu
178 900	—	6 844 100	3 508 700	<b>1 120 176 400</b>	Helmikuu
185 900	—	6 839 100	9 748 700	<b>1 143 287 400</b>	Maaliskuu
306 000	—	6 809 200	6 651 300	<b>1 163 162 100</b>	Huhtikuu
326 200	—	7 169 000	1 380 300	<b>1 157 190 700</b>	Toukokuu
432 000	—	7 417 400	2 492 600	<b>1 147 892 600</b>	Kesäkuu
329 900	871 800	7 303 800	6 569 300	<b>1 143 863 900</b>	Heinäkuu
281 700	871 800	10 249 000	—	<b>1 162 497 400</b>	Elokuu
231 600	871 700	18 136 800	3 482 200	<b>1 169 563 600</b>	Syyskuu
280 500	302 500	12 005 700	2 629 900	<b>1 232 166 100</b>	Lokakuu
183 000	—	7 917 800	6 147 800	<b>1 296 436 900</b>	Marraskuu
156 500	—	11 278 000	8 811 600	<b>1 351 933 100</b>	Joulukuu
					<b>1919</b>
156 700	—	7 950 200	5 389 200	<b>1 293 323 200</b>	Tammikuu
167 000	—	7 779 400	8 117 900	<b>1 233 071 300</b>	Helmikuu
288 900	3 987 500	8 989 200	12 228 100	<b>1 202 454 300</b>	Maaliskuu
167 700	1 337 300	7 442 900	6 395 200	<b>1 180 938 100</b>	Huhtikuu
240 500	87 600	10 317 600	5 840 500	<b>1 165 398 200</b>	Toukokuu
1 052 200	42 300	9 680 200	19 207 700	<b>1 147 088 000</b>	Kesäkuu
1 614 500	29 400	17 584 200	15 037 300	<b>1 091 047 700</b>	Heinäkuu
2 925 000	74 700	23 317 100	10 956 400	<b>1 232 746 500</b>	Elokuu
3 167 000	72 900	16 023 200	3 884 100	<b>1 280 723 300</b>	Syyskuu
1 406 500	153 400	15 728 100	1 270 900	<b>1 233 236 800</b>	Lokakuu
887 500	27 100	9 656 600	11 727 200	<b>1 279 333 100</b>	Marraskuu
684 500	27 100	8 308 400	12 369 300	<b>1 275 099 100</b>	Joulukuu

## 17. Suomen Pankin vaadittaessa

Engagements à vue de la

Kuukausi. Mois.	Liikkeessä olevia seteleitä. Billets en circulation.	Liikkeessä olevia posti- vekseleitä. Mandats émis par la Banque.	Liikkeessä olevia osotuksia Pietarin konttorin. Mandats émis par la Banque sur la Secours de Petersb.	Pano- ja ottotili, Comptes courants	
				valtio- rahaston. du Trésor.	muiden. Autres.
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammik. 8	1 108 739 300	5 870 500	51 400	6 512 300	128 328 200
15	1 096 535 500	11 713 200	51 400	1 037 200	134 728 400
23	1 097 306 000	8 447 700	51 400	1 666 100	134 991 800
31	1 127 632 900	7 176 500	51 400	—	107 706 300
Helmik. 7	1 140 892 700	3 236 200	51 400	—	122 674 200
14	1 158 346 900	5 754 500	51 400	—	101 204 200
23	1 170 673 300	4 318 200	51 400	—	94 364 400
31	1 202 234 100	3 222 600	51 400	—	67 229 500
Maalisk. 8	1 227 702 700	2 567 200	51 400	—	71 375 600
15	1 237 583 000	2 641 800	51 400	—	77 258 900
23	1 242 197 100	1 741 000	51 400	8 298 700	97 410 400
31	1 253 542 600	5 021 500	51 400	5 032 800	75 646 200
Huhtik. 8	1 251 507 300	6 248 500	51 400	2 944 500	82 797 000
15	1 229 324 100	3 932 800	51 400	21 971 000	86 826 300
23	1 213 475 300	2 901 300	51 400	21 822 300	121 163 100
30	1 240 755 000	3 649 200	51 400	—	105 538 800
Toukok. 8	1 239 980 200	3 221 000	51 400	—	89 577 900
15	1 233 286 400	3 975 400	51 400	—	82 773 400
23	1 217 886 900	3 380 600	51 400	—	98 182 300
31	1 231 870 300	4 380 200	51 400	—	75 870 400
Kesäk. 8	1 225 442 300	4 246 900	51 400	—	85 934 400
15	1 213 352 400	3 475 200	51 400	—	88 810 400
23	1 198 056 900	2 745 200	51 400	—	75 154 600
30	1 206 223 600	3 509 500	51 400	—	86 576 600
Heinäk. 8	1 206 741 800	4 086 000	51 400	8 895 100	88 138 100
15	1 194 042 600	5 670 900	51 400	—	79 430 600
23	1 183 661 900	3 138 800	51 400	—	80 112 400
31	1 207 114 600	4 224 500	51 400	—	73 831 400



# maksettavat sitoumukset vuonna 1920.

*Banque de Finlande en 1920.*

Perityitä vekseleitä. <i>Effets encaissés.</i>	Valtiolainain vuosimaksuja. <i>Annuités des emprunts d'Etat.</i>	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants à l'étranger.</i>	Eri tilejä. <i>Divers.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
918 200	5 170 900	8 785 400	5 348 500	1 269 724 700	Tammik. 8
1 238 800	4 226 900	7 569 200	5 723 500	1 262 824 100	15
576 800	3 699 100	7 032 600	6 227 000	1 259 998 500	23
499 600	5 209 000	7 123 400	10 218 300	1 265 617 400	31
369 900	2 558 500	9 760 400	4 174 700	1 288 718 000	Helmik. 7
392 500	2 518 900	7 864 200	20 730 200	1 296 862 800	14
435 800	863 000	7 959 200	11 024 500	1 289 689 800	23
376 900	660 200	7 982 500	12 353 000	1 294 110 200	28
310 700	272 900	11 010 200	12 647 900	1 325 938 600	Maalisk. 8
525 900	132 000	10 301 700	12 523 000	1 341 017 700	15
307 800	87 900	10 794 700	5 371 500	1 366 260 500	23
1 006 600	2 771 300	11 845 500	9 638 300	1 364 556 200	31
1 780 600	2 595 600	11 806 700	12 781 700	1 372 518 300	Huhtik. 8
864 500	1 752 700	12 482 600	4 533 600	1 361 789 000	15
585 400	986 900	11 038 200	8 065 700	1 380 089 600	23
267 100	808 300	9 965 500	6 939 800	1 367 975 100	30
300 000	804 000	9 732 400	10 916 600	1 354 588 500	Toukok. 8
222 900	706 000	14 681 900	12 875 000	1 348 572 400	15
467 700	632 000	15 842 600	9 736 900	1 346 180 400	23
252 000	288 900	17 644 800	10 855 000	1 341 218 000	31
261 900	265 000	17 527 200	7 955 000	1 341 684 100	Kesäk. 8
725 300	255 600	21 894 500	9 895 500	1 338 460 300	15
1 646 300	245 300	21 121 700	8 986 900	1 308 008 300	23
582 300	5 738 100	21 393 200	6 983 600	1 331 058 300	30
471 300	4 007 000	21 064 300	1 927 400	1 335 382 400	Heinäk. 8
478 200	3 398 600	20 964 000	1 101 900	1 305 188 200	15
437 100	3 293 000	21 059 700	3 704 400	1 295 458 700	23
642 400	1 084 400	19 906 400	14 051 100	1 320 906 200	31

## 17. (Jatk.) Suomen Pankin vaadittaessa

Engagements à vue de la

Kuukausi. <i>Mois.</i>	Liikkeessä olevia seteleitä. <i>Billets en circulation.</i>	Liikkeessä olevia postivekseleitä. <i>Mandats émis par la Banque.</i>	Liikkeessä olevia osotuksia Pietarin konttorin. <i>Mandats émis par la Banque sur la Succurs. de Pétersb.</i>	Pano- ja ottotili, <i>Comptes courants</i>	
				valtio- rahaston. <i>du Trésor.</i>	muiden. <i>Autres.</i>
1	2	3	4	5	6
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Elok. 8	1 211 018 300	3 854 700	51 400	—	93 341 100
15	1 212 689 600	3 520 700	51 400	8 222 700	83 659 500
23	1 209 161 400	6 499 100	51 400	10 687 700	95 281 700
30	1 244 992 000	5 884 800	51 400	18 641 000	74 902 600
Syysk. 8	1 255 729 400	3 237 700	51 400	34 007 900	81 882 600
15	1 262 758 900	10 073 500	51 400	42 998 300	92 652 200
23	1 266 823 100	3 779 700	51 400	49 008 600	75 394 200
30	1 301 773 200	2 753 300	51 400	34 839 700	77 891 100
Lokak. 8	1 319 554 900	3 909 300	51 400	48 326 100	76 055 100
15	1 321 141 700	5 739 100	51 400	60 268 100	62 724 700
23	1 323 765 800	4 605 600	51 400	61 286 900	78 964 700
30	1 351 674 600	4 970 000	51 400	29 397 800	67 783 500
Marrask. 8	1 355 012 500	8 059 500	51 400	29 986 800	64 325 500
15	1 341 457 000	6 590 400	51 400	33 865 600	66 555 800
23	1 316 963 900	5 020 200	51 400	37 806 500	83 519 600
30	1 332 585 200	2 224 900	51 400	42 547 100	49 304 200
Jouluk. 8	1 338 169 700	3 778 900	51 400	28 006 400	88 512 600
15	1 339 634 800	4 379 300	51 400	18 139 500	62 479 600
23	1 351 024 300	2 618 400	51 400	24 633 500	55 718 000
31	1 341 041 600	6 684 200	51 400	26 064 800	53 138 600
Korkein <i>Maximum</i> }	<sup>8</sup> / <sub>11</sub> 1 355 012 500	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 11 713 200	51 400	<sup>28</sup> / <sub>10</sub> 61 286 900	<sup>23</sup> / <sub>1</sub> 134 991 800
Alin <i>Minimum</i> }	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 1 096 535 500	<sup>23</sup> / <sub>3</sub> 1 741 000	51 400	—	<sup>30</sup> / <sub>11</sub> 49 304 200
Vaihtelu <i>Écart</i> }	258 477 000	9 972 200	—	61 286 900	85 687 600
Keskimäärä <i>Moyenne</i> }	1 240 689 200	4 639 200	51 400	14 935 700	85 369 200

# maksettavat sitoumukset vuonna 1920.

*Banque de Finlande en 1920.*

Perityitä vekseleitä. <i>Effets encaissés.</i>	Valtiolainain vuosimaksuja. <i>Annuités des emprunts d'Etat.</i>	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia. <i>Comptes courants à l'étranger.</i>	Eri tilejä. <i>Divers.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
7	8	9	10	11	12
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
439 800	1 353 700	20 563 400	8 469 700	<b>1 339 092 100</b>	Elok. 8
245 500	1 237 300	20 743 300	8 884 000	<b>1 339 254 000</b>	15
235 200	1 057 900	19 868 700	7 447 900	<b>1 350 291 000</b>	23
284 300	715 200	19 241 700	15 166 500	<b>1 379 879 500</b>	30
317 100	709 200	19 113 700	7 587 400	<b>1 402 636 400</b>	Syysk. 8
363 500	646 600	24 169 300	4 753 800	<b>1 438 467 500</b>	15
286 800	535 900	24 103 200	2 229 900	<b>1 422 212 800</b>	23
479 300	3 232 100	24 323 900	3 201 000	<b>1 448 545 000</b>	30
217 900	2 624 300	25 681 600	3 974 300	<b>1 480 394 900</b>	Lokak. 8
324 700	1 123 200	25 167 300	6 977 000	<b>1 488 517 200</b>	15
283 200	1 042 800	19 595 400	10 034 500	<b>1 499 630 300</b>	23
747 400	1 025 200	14 726 700	6 332 600	<b>1 476 709 200</b>	30
474 200	530 500	15 044 700	4 757 600	<b>1 478 242 700</b>	Marrask. 8
235 200	528 800	11 684 800	4 552 600	<b>1 465 521 600</b>	15
418 200	445 500	11 948 300	4 380 100	<b>1 460 553 700</b>	23
705 800	419 300	11 508 800	3 884 500	<b>1 443 231 200</b>	30
270 200	416 600	11 512 800	12 346 300	<b>1 483 064 900</b>	Jouluk. 8
235 400	977 600	11 312 000	3 694 000	<b>1 440 903 600</b>	15
150 400	889 100	4 817 800	5 594 700	<b>1 445 497 600</b>	23
177 800	6 015 500	5 810 400	8 628 900	<b>1 447 613 200</b>	31
$\frac{8}{4}$ 1 780 600	$\frac{31}{12}$ 6 015 500	$\frac{8}{10}$ 25 681 600	$\frac{14}{2}$ 20 730 200	$\frac{23}{10}$ 1 499 630 300	{ Korkein { <i>Maximum</i>
$\frac{23}{12}$ 150 400	$\frac{23}{3}$ 87 900	$\frac{23}{12}$ 4 817 800	$\frac{15}{7}$ 1 101 900	$\frac{23}{1}$ 1 259 998 500	{ Alin { <i>Minimum</i>
1 630 200	5 927 600	20 863 800	19 628 300	239 631 800	{ Vaihtelu { <i>Ecart</i>
496 600	1 678 300	14 939 400	7 920 600	1 370 719 600	{ Keskimäärä { <i>Moyenne</i>

## 18. Suomen Pankin kotimainen lainananto

*Prêts intérieurs accordés par la Banque de*

Kuukausi. Mois.	Yksityisten tai pankkien velka. <i>Dettes des particuliers et des banques privées.</i>					Yhteensä. Total.
	Hypo- teekki- lainoja. <i>Prêts hypo- thécaires.</i>	Kassa- kredi- tiivejä. <i>Crédits de caisse.</i>	Liike- vekseleitä. <i>Effets de commerce.</i>	Valtion sitoumuksia. <i>Engagements de l'Etat.</i>		
				Rediskon- tattuja valtio- vekseleitä. <i>Effets de l'Etat rées- comptés.</i>	Ehdollises- ti myytyjä valtio-obi- gatsioneja. <sup>1)</sup> <i>Obligations de l'Etat vendues condition- nellement.<sup>1)</sup></i>	
1	2	3	4	5	6	7
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1914</b>						
Tammikuu	25 713 400	5 032 800	74 383 600	—	—	105 129 800
Helmikuu	26 741 700	5 804 200	75 492 900	—	—	108 038 800
Maaliskuu	24 292 100	4 716 400	74 487 300	—	—	103 495 800
Huhtikuu	25 944 300	5 463 400	74 006 400	—	—	105 414 100
Toukokuu	27 415 400	4 917 800	72 817 700	—	—	105 150 900
Kesäkuu	25 771 600	4 167 500	72 741 600	—	—	102 680 700
Heinäkuu	25 076 900	4 672 100	72 221 600	—	—	101 970 600
Elokuu	31 949 800	5 460 500	77 792 800	—	—	115 203 100
Syyskuu	29 976 300	4 705 400	70 847 500	—	—	105 529 200
Lokakuu	29 536 900	6 707 200	65 943 600	—	—	102 187 700
Marraskuu	28 960 900	5 225 700	64 189 100	—	—	98 375 700
Joulukuu	25 787 000	4 427 500	60 419 400	—	—	90 633 900
<b>1915</b>						
Tammikuu	22 667 000	4 301 400	61 982 800	—	—	88 951 200
Helmikuu	21 588 500	4 397 100	62 990 200	—	—	88 975 800
Maaliskuu	20 238 600	4 386 800	60 040 600	—	—	84 666 000
Huhtikuu	19 089 700	4 440 200	59 206 500	—	—	82 736 400
Toukokuu	18 113 200	4 188 300	58 935 600	—	—	81 237 100
Kesäkuu	17 257 600	3 909 300	58 358 000	—	—	79 524 900
Heinäkuu	16 336 400	4 102 900	57 185 200	—	—	77 624 500
Elokuu	15 571 100	3 800 800	54 825 100	—	—	74 197 000
Syyskuu	14 735 000	3 794 600	54 648 900	—	—	73 178 500
Lokakuu	14 246 000	3 818 900	53 507 000	—	—	71 571 900
Marraskuu	12 980 500	3 421 400	53 674 400	—	—	70 076 300
Joulukuu	8 839 600	3 184 800	51 697 000	—	—	63 721 400

<sup>1)</sup> Valtio-obligatsioneja, joita yksityispankit tehdyn sopimuksen nojalla saavat myydä nimel-  
lisarvostaan Suomen Pankille, kuitenkin velvollisuudella ostaa ne määräjän kuluttua takaisin.  
*Obligations d'Etat que les Banques privées, selon une convention, peuvent vendre à la Banque de Fin-  
lande à leur valeur nominale, cependant avec l'obligation de les racheter après certain délai.*

# kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

*Finlande à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Valtion velka. <i>Dettes de l'Etat.</i>				Yhteensä. <i>Total général.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
Obliga- tionsneja. 2) <i>Obligations. 2)</i>	Vekseleitä. <i>Effets.</i>	Ylitrasseera- uksia pano- ja ottotillillä. <i>Dispositions sur le compte de l'Etat excé- dant l'avoir.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>		
8	9	10	11	12	13
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
					<b>1914</b>
—	—	—	—	105 129 800	Tammikuu
—	—	—	—	108 083 800	Helmikuu
—	—	—	—	103 495 800	Maaliskuu
—	—	—	—	105 414 100	Huhtikuu
—	—	—	—	105 150 900	Toukokuu
—	—	—	—	102 680 700	Kesäkuu
—	—	—	—	101 970 600	Heinäkuu
—	—	—	—	115 203 100	Elokuu
2 236 000	—	—	2 236 000	107 765 200	Syyskuu
2 136 000	—	—	2 136 000	104 323 700	Lokakuu
1 688 000	—	—	1 688 000	100 063 700	Marraskuu
5 818 900	—	—	5 818 900	96 452 800	Joulukuu
					<b>1915</b>
5 605 400	—	—	5 605 400	94 556 600	Tammikuu
4 775 800	—	—	4 775 800	93 751 600	Heinikuu
4 675 000	—	—	4 675 000	89 341 000	Maaliskuu
4 174 200	—	—	4 174 200	86 910 600	Huhtikuu
6 415 800	—	—	6 415 800	87 652 900	Toukokuu
6 193 200	—	—	6 193 200	85 718 100	Kesäkuu
5 858 100	—	—	5 858 100	83 482 600	Heinäkuu
5 410 200	—	—	5 410 200	79 607 200	Elokuu
9 540 000	—	—	9 540 000	82 718 500	Syyskuu
11 890 000	—	—	11 890 000	83 461 900	Lokakuu
14 662 000	—	—	14 662 000	84 738 300	Marraskuu
17 962 000	—	—	17 962 000	81 683 400	Joulukuu

2) Näihin sisältyvät, lukuunottamatta Pankin aseman vahvistukseksi v. 1918 annettuja valtio-obligatsioneja, 350 milj. markkaa, kaikki Suomen Pankin vuoden 1914 jälkeen ostamat valtio-obligatsionit ja valtiolta takaisinmyyntioikeudella ostetut muut obligatsionit. — *Inclus toutes les obligations d'Etat achetées par la Banque de Finlande après 1914, et les autres obligations achetées à l'Etat avec droit de vente, à l'exception des obligations d'Etat, 350 millions de marks, émises en 1918 dans le but de fortifier la situation de la Banque.*

## 18. (Jatk.) Suomen Pankin kotimainen lainananto

Prêts intérieurs accordés par la Banque de

Kuukausi. Mois.	Yksityisten tai pankkien velka. <i>Dettes des particuliers et des banques privées.</i>					Yhteensä. <i>Total.</i>
	Hypo- teekki- lainoja. <i>Prêts hypo- thécaires.</i>	Kassa- kredi- tiivejä. <i>Crédits de caisse.</i>	Liike- vekseleitä. <i>Effets de commerce.</i>	Valtion sitoumuksia. <i>Engagements de l'Etat.</i>		
				Rediskon- tattuja valtio- vekseleitä. <i>Effets de l'Etat rées- comptés.</i>	Ehdollises- ti myytyjä valtio-obl- gatsioneja. <i>Obligations de l'Etat vendues condition- nellement.</i>	
1	2	3	4	5	6	7
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1916</b>						
Tammikuu	8 733 700	2 889 400	47 424 600	—	—	59 047 700
Helmikuu	6 802 400	3 623 000	44 814 500	—	—	55 239 900
Maaliskuu	7 923 400	3 234 900	40 152 800	—	—	51 311 100
Huhtikuu	7 626 000	4 101 200	38 710 900	—	—	50 438 100
Toukokuu	7 235 500	3 997 600	37 738 500	—	—	48 971 600
Kesäkuu	6 519 300	5 428 100	37 125 400	—	—	49 072 800
Heinäkuu	6 981 000	4 577 100	34 553 300	—	—	46 111 400
Elokuu	6 892 400	4 250 700	32 480 200	—	—	43 623 300
Syyskuu	5 816 600	4 754 400	32 812 100	—	—	43 383 100
Lokakuu	5 841 600	4 956 800	35 518 100	—	—	46 316 500
Marraskuu	6 460 500	4 757 400	35 301 600	—	—	46 519 500
Joulukuu	5 583 600	4 191 900	34 171 200	—	—	43 946 700
<b>1917</b>						
Tammikuu	5 387 800	3 247 200	32 589 000	—	—	41 224 000
Helmikuu	5 212 600	4 575 300	31 678 200	—	—	41 466 100
Maaliskuu	2 399 900	4 793 200	32 233 400	—	—	39 426 500
Huhtikuu	4 114 000	4 072 900	32 636 500	—	—	40 823 400
Toukokuu	5 178 300	4 973 100	33 199 400	—	—	43 350 800
Kesäkuu	5 991 500	5 119 300	34 122 800	—	—	45 233 600
Heinäkuu	7 336 700	4 912 200	35 340 000	—	—	47 588 900
Elokuu	6 883 000	5 203 300	34 435 000	—	—	46 521 300
Syyskuu	7 268 000	5 741 500	34 512 400	—	—	47 521 900
Lokakuu	6 323 100	5 024 800	35 371 100	—	—	46 719 000
Marraskuu	6 221 500	4 065 200	34 820 200	—	—	45 106 900
Joulukuu	5 837 700	5 140 700	37 806 800	—	—	48 785 200

# kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

*Finlande à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Valtion velka. <i>Dettes de l'Etat.</i>				Yhteensä. <i>Total général.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
Obliga- sioneja. <i>Obligations.</i>	Vekseleitä. <i>Effets.</i>	Ylitrassera- uksia pano- ja ottofilillä. <i>Dispositions sur le compte de l'Etat excé- dant l'avoir.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>		
8	9	10	11	12	13
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
					<b>1916</b>
22 219 000	—	—	22 219 000	81 266 700	Tammikuu
22 219 000	—	—	22 219 000	77 458 900	Helmikuu
26 080 000	—	—	26 080 000	77 391 100	Maaliskuu
26 010 000	—	—	26 010 000	76 448 100	Huhtikuu
34 570 000	—	—	34 570 000	83 541 600	Toukokuu
34 570 000	—	—	34 570 000	83 642 800	Kesäkuu
38 890 000	—	—	38 890 000	85 001 400	Heinäkuu
45 310 000	—	—	45 310 000	88 933 300	Elokuu
45 310 000	—	—	45 310 000	88 693 100	Syyskuu
49 630 000	—	—	49 630 000	95 946 500	Lokakuu
53 910 000	—	—	53 910 000	100 429 500	Marraskuu
65 961 600	—	—	65 961 600	109 908 300	Joulukuu
					<b>1917</b>
72 311 000	—	—	72 311 000	113 535 000	Tammikuu
76 591 000	10 000 000	—	86 591 000	128 057 100	Helmikuu
76 591 000	20 000 000	—	96 591 000	136 017 500	Maaliskuu
92 511 000	—	—	92 511 000	133 334 400	Huhtikuu
107 011 000	—	—	107 011 000	150 361 800	Toukokuu
161 661 000	—	—	161 661 000	206 894 600	Kesäkuu
164 361 000	35 000 000	—	199 361 000	246 949 900	Heinäkuu
169 721 000	50 000 000	—	219 721 000	266 242 300	Elokuu
174 521 000	50 000 000	—	224 521 000	272 042 900	Syyskuu
127 276 000	51 000 000	—	178 276 000	224 995 000	Lokakuu
127 386 000	51 000 000	—	178 386 000	223 492 900	Marraskuu
127 386 000	—	—	127 386 000	176 171 200	Joulukuu

## 18. (Jatk.) Suomen Pankin kotimainen lainananto

Prêts intérieurs accordés par la Banque de

Kuukausi. Mois.	Yksityisten tai pankkien velka. Dettes des particuliers et des banques privées.					
	Hypo- teekki- lainoja. Prêts hypo- thécaires.	Kassa- kredi- tiivejä. Crédits de caisse.	Liike- vekseleitä. Effets de commerce.	Valtion sitoumuksia. Engagements de l'Etat.		Yhteensä. Total.
				Rediskon- tattuja valtio- vekseleitä. Effets de l'Etat rées- comptés.	Ehdollises- ti myytyjä valtio-obli- gatsioneja. <sup>1)</sup> Obligations de l'Etat vendues condition- nellement. <sup>1)</sup>	
1	2	3	4	5	6	7
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1918</b>						
Tammikuu	6 005 400	5 977 900	35 403 500	—	—	47 886 800
Helmikuu	6 013 200	6 291 300	35 509 400	—	—	47 818 900
Maaliskuu	6 004 900	6 374 800	35 745 900	—	—	48 125 600
Huhtikuu	6 070 400	6 512 100	35 803 700	—	—	48 886 200
Toukokuu	6 204 300	7 724 600	37 112 700	—	—	51 041 600
Kesäkuu	6 759 700	8 566 300	38 045 600	—	—	58 371 600
Heinäkuu	8 578 000	8 727 200	43 066 900	—	—	60 872 100
Elokuu	9 161 500	6 704 400	44 578 800	—	—	60 444 700
Syyskuu	9 124 600	6 011 200	44 656 700	—	1 500 000	61 292 500
Lokakuu	23 966 100	6 587 300	48 085 400	—	29 000 000	107 638 800
Marraskuu	16 965 300	9 016 700	45 162 000	—	19 000 000	90 144 000
Joulukuu	23 321 700	12 646 000	45 142 600	—	23 500 000	104 610 300
<b>1919</b>						
Tammikuu	21 632 500	13 847 900	45 279 000	—	10 000 000	90 759 400
Helmikuu	21 934 000	13 659 000	42 437 300	—	7 500 000	85 530 300
Maaliskuu	24 206 300	12 888 100	53 253 900	16 500 000	56 400 000	163 248 300
Huhtikuu	24 012 600	14 426 400	62 739 000	46 500 000	61 400 000	209 078 000
Toukokuu	24 605 400	15 105 100	57 812 900	48 000 000	87 710 000	283 238 400
Kesäkuu	25 567 900	8 984 600	50 322 700	37 500 000	66 710 000	189 085 200
Heinäkuu	25 254 100	2 131 600	49 519 300	19 437 400	45 000 000	141 342 400
Elokuu	24 437 800	1 763 100	58 601 400	34 937 400	45 510 000	165 249 700
Syyskuu	20 898 100	1 972 400	75 867 700	32 437 400	52 310 000	183 485 600
Lokakuu	21 639 800	1 928 900	115 970 500	53 937 400	63 110 000	256 586 600
Marraskuu	36 506 900	2 063 800	128 877 800	50 437 400	66 610 000	284 495 900
Joulukuu	31 666 700	1 787 800	158 632 500	51 437 400	57 300 000	300 824 400

1) Vert. huomautusta sivulla 124. Voir le note à la page 124.



# kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1919.

*Finlande à la fin de chaque mois en 1914—1919.*

Valtion velka. <i>Dettes de l'Etat.</i>				Yhteensä. <i>Total général.</i>	Kuukausi. <i>Mois.</i>
Obli- gatsioneja. <i>Obligations.</i>	Vekseleitä. <i>Effets.</i>	Ylitrassera- uksia pano- ja ottotilillä. <i>Dispositions sur le compte de l'Etat excé- dant l'avoir.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>		
8	9	10	11	12	13
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
					<b>1918</b>
127 386 000	—	1 292 700	<b>128 678 700</b>	<b>176 065 500</b>	Tammikuu
127 386 000	4 865 600	3 166 200	<b>135 417 800</b>	<b>183 231 700</b>	Helmikuu
127 386 000	4 865 600	5 788 200	<b>138 039 800</b>	<b>186 165 400</b>	Maaliskuu
127 386 000	4 865 600	15 402 100	<b>147 653 700</b>	<b>196 039 900</b>	Huhtikuu
127 386 000	—	5 633 800	<b>133 019 800</b>	<b>184 061 400</b>	Toukokuu
127 386 000	—	8 763 600	<b>136 149 600</b>	<b>189 521 200</b>	Kesäkuu
127 386 000	35 000 000	12 381 800	<b>174 767 800</b>	<b>235 139 900</b>	Heinäkuu
135 669 800	35 000 000	31 404 500	<b>202 074 300</b>	<b>262 519 000</b>	Elokuu
135 624 800	40 625 000	50 171 800	<b>226 421 600</b>	<b>287 714 100</b>	Syyskuu
159 954 800	40 625 000	—	<b>200 579 800</b>	<b>308 218 600</b>	Lokakuu
147 082 300	140 625 000	—	<b>287 707 300</b>	<b>377 851 300</b>	Marraskuu
145 955 200	185 000 000	—	<b>330 955 200</b>	<b>435 565 500</b>	Joulukuu
					<b>1919</b>
145 930 200	185 000 000	—	<b>330 930 200</b>	<b>421 689 600</b>	Tammikuu
145 910 200	185 000 000	2 240 100	<b>333 150 300</b>	<b>418 680 600</b>	Helmikuu
145 760 200	185 000 000	—	<b>330 760 200</b>	<b>494 008 500</b>	Maaliskuu
125 516 200	235 620 000	10 272 300	<b>371 408 500</b>	<b>580 486 500</b>	Huhtikuu
125 516 200	235 200 000	—	<b>360 716 200</b>	<b>593 949 600</b>	Toukokuu
125 496 200	235 200 000	42 167 400	<b>402 863 600</b>	<b>591 948 800</b>	Kesäkuu
125 490 200	230 200 000	58 929 500	<b>414 619 700</b>	<b>555 962 100</b>	Heinäkuu
125 440 200	310 200 000	—	<b>435 640 200</b>	<b>600 889 900</b>	Elokuu
125 450 200	310 200 000	—	<b>435 650 200</b>	<b>619 135 800</b>	Syyskuu
130 045 900	280 200 000	—	<b>410 245 900</b>	<b>666 832 500</b>	Lokakuu
118 758 400	310 200 000	—	<b>428 958 400</b>	<b>713 454 300</b>	Marraskuu
86 124 200	342 465 000	—	<b>428 589 200</b>	<b>729 413 600</b>	Joulukuu

## 19. Suomen Pankin kotimainen

Prêts intérieurs accordés par la Banque de

Päiväys. Date.	Yksityisten tai pankkien velka. Dettes des particuliers et des banques privées.					
	Hypoteekki- lainoja. Prêts hypothé- caires.	Kassakredi- ttiivejä. Crédits de caisse.	Lilkevekseleitä. Effets de commerce.		Valtion sitoumuksia. Engagements de l'Etat.	
			Suoraan dis- kontattuja. Directement escomptés.	Rediskontat- tuja. Réescomptés.	Rediskontat- tujen valtio- vekseleitä. Effets de l'Etat réescomptés.	Ehdollisesti myytyjä valtio- obligationeja. Obligations de l'Etat vendues conditionnelle- ment.
1	2	3	4	5	6	7
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammik. 8	31 845 600	2 186 500	50 872 900	117 715 800	46 937 400	57 300 000
15	30 679 600	2 752 800	51 446 600	107 241 000	45 500 000	50 000 000
23	30 482 600	2 524 700	48 070 200	102 372 800	47 500 000	55 000 000
31	30 774 600	3 393 800	45 212 600	102 411 500	45 000 000	56 500 000
Helmik. 7	30 901 300	3 395 000	44 333 600	124 059 700	49 000 000	55 500 000
14	30 899 300	3 732 700	45 410 000	137 639 800	41 500 000	60 500 000
23	31 567 100	4 769 700	49 274 000	127 676 800	41 500 000	60 500 000
28	31 687 900	5 127 400	48 888 600	127 710 700	41 500 000	60 300 000
Maalisk. 8	31 260 300	5 166 800	48 806 700	152 879 200	41 500 000	60 800 000
15	32 222 700	4 909 300	43 984 400	168 722 200	41 500 000	62 800 000
23	33 222 400	5 270 300	43 256 800	207 111 200	49 500 000	62 800 000
31	33 215 200	5 271 400	41 862 900	199 490 700	53 500 000	71 300 000
Huhtik. 8	33 104 700	5 243 400	43 908 000	196 186 200	64 500 000	78 800 000
15	33 022 400	5 189 900	44 356 000	182 569 500	66 500 000	78 300 000
23	33 021 700	5 080 700	45 514 500	176 246 100	66 500 000	108 300 000
30	32 677 000	5 335 800	45 611 500	159 033 300	63 500 000	109 300 000
Toukok. 8	32 669 800	5 497 400	45 553 300	151 195 700	36 500 000	118 300 000
15	32 796 500	5 431 100	45 652 700	147 136 200	37 500 000	110 300 000
22	32 794 200	5 427 700	50 128 300	138 605 500	38 000 000	122 300 000
31	32 808 700	5 400 900	52 558 900	112 397 800	44 000 000	122 300 000
Kesäk. 8	32 898 700	5 268 900	51 919 700	122 297 600	70 500 000	107 300 000
15	32 888 700	5 188 200	51 976 800	114 893 100	75 500 000	93 800 000
23	32 672 100	5 206 600	51 505 200	120 343 600	75 500 000	85 800 000
30	32 461 700	5 177 700	53 074 100	118 528 700	65 240 000	95 800 000
Heinäk. 8	31 625 200	2 416 100	52 808 700	104 314 300	67 740 000	94 300 000
15	31 416 000	2 641 200	57 332 500	99 955 100	72 740 000	81 300 000
23	31 416 000	2 077 100	57 643 300	99 965 400	68 000 000	93 300 000
31	31 416 000	2 178 700	62 603 300	104 321 900	76 000 000	92 300 000

## lainananto vuonna 1920.

Finlande à la fin de chaque mois en 1920.

Valtion velka. Dettes de l'Etat.						
Yhteensä. Total.	Obligationsneja. Obligations.	Vekseleitä. Effets.	Ylityksiä pano- ja otto- tilillä. Dispositions sur le compte de l'Etat excé- dant l'avoir.	Yhteensä. Total.	Yhteensä. Total général.	Päiväys. Date.
8	9	10	11	12	13	14
Mh.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
306 858 200	86 124 200	342 465 000	—	428 589 200	785 447 400	8 Tammik.
287 620 000	86 124 200	342 465 000	—	428 589 200	716 209 200	15
285 950 300	86 124 200	342 465 000	—	428 589 200	714 589 500	23
288 292 500	86 139 200	352 465 000	4 628 400	448 232 600	726 525 100	31
307 189 600	86 138 100	352 465 000	4 544 900	448 148 000	750 337 600	7 Helmik.
319 681 800	86 137 700	352 465 000	5 835 800	444 438 500	764 120 300	14
315 287 600	86 137 500	352 465 000	4 178 400	442 780 900	758 068 500	23
315 214 600	86 137 500	352 465 000	10 630 400	449 232 900	764 447 500	28
340 413 000	86 079 800	352 465 000	8 375 300	446 920 100	787 333 100	8 Maalisk.
354 188 600	86 077 500	352 465 000	6 065 200	444 607 700	798 746 300	15
401 160 700	86 074 900	352 465 000	—	488 539 900	839 700 600	23
404 640 200	86 072 700	352 465 000	—	488 537 700	843 177 900	31
421 742 300	86 022 200	352 465 000	—	488 487 200	860 229 500	8 Huhtik.
409 987 800	86 020 300	352 465 000	—	488 485 300	848 423 100	15
484 663 000	86 019 200	352 465 000	—	488 484 200	873 147 200	23
415 457 600	86 018 500	352 465 000	9 933 900	448 417 400	863 875 000	30
389 716 200	86 018 000	352 465 000	14 099 000	452 582 000	842 298 200	8 Toukok.
378 816 500	86 017 800	352 465 000	16 249 300	454 732 100	833 548 600	15
387 255 700	85 676 500	352 465 000	9 859 100	448 000 600	835 256 300	23
389 466 300	85 674 300	352 465 000	28 743 600	466 882 900	836 349 200	31
390 184 900	85 673 900	352 465 000	18 439 100	456 578 000	846 762 900	8 Kesäk.
374 246 800	85 673 600	352 465 000	19 607 000	457 745 600	831 992 400	15
371 027 500	85 673 700	352 465 000	10 510 600	448 649 300	819 676 800	23
370 282 200	85 673 700	352 465 000	36 167 800	474 306 500	844 588 700	30
353 204 300	85 672 600	352 465 000	—	488 137 600	791 341 900	8 Heinäk.
345 884 800	85 671 900	352 465 000	17 624 800	455 761 700	801 146 500	15
352 401 800	85 671 200	352 465 000	15 544 300	453 680 500	806 082 300	23
368 819 900	85 670 700	352 465 000	23 382 000	461 517 700	830 337 600	31

## 19. Suomen Pankin kotimainen

Prêts intérieurs accordés par la Banque de

Päiväys. Date.	Yksityisten tai pankkien velka. Dettes de particuliers et des banques privées.					
	Hypoteekki- lainoja. Prêts hypothé- caires.	Kassakredi- tiivejä. Crédits de caisse.	Liikevekseleitä. Effets de commerce.		Valtion sitoumuksia. Engagements de l'Etat.	
			Suoraan dis- kontattuja. Directement escomptés.	Rediskontat- tuja. Réescomptés.	Rediskontat- tuja valtio- vekseleitä. Effets de l'Etat réescomptés.	Ehdollisesti myytyjä valtio- obligationeja. Obligations de l'Etat vendues conditionnelle- ment.
1	2	3	4	5	6	7
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Elok. 7	31 258 000	1 901 600	66 727 900	105 806 100	103 240 000	92 138 000
14	31 262 000	2 018 100	67 203 800	110 489 700	108 240 000	90 118 000
23	31 167 000	1 861 900	72 281 000	117 269 200	109 740 000	91 116 000
31	33 150 000	2 256 400	84 691 600	127 805 200	123 740 000	109 316 000
Syysk. 8	33 727 100	2 242 400	85 484 800	146 252 700	131 844 000	91 656 000
15	33 727 700	1 449 000	100 170 300	145 314 100	131 844 000	103 656 000
23	33 712 700	1 957 800	100 638 800	144 796 800	131 844 000	106 581 000
30	33 990 200	1 875 500	100 829 600	163 369 100	126 844 000	116 021 000
Lokak. 8	34 050 200	1 940 800	100 887 200	169 383 300	136 240 000	115 023 000
15	34 023 200	1 802 100	100 951 600	169 634 100	137 240 000	94 023 000
23	34 021 800	2 074 800	101 245 300	181 177 200	108 500 000	101 521 000
30	33 982 000	2 452 900	100 938 000	180 681 100	115 000 000	98 521 000
Marrask. 8	33 953 000	2 105 000	100 291 900	205 294 100	82 000 000	90 521 000
15	34 171 000	2 190 100	99 851 300	204 798 300	81 000 000	60 523 000
23	34 171 000	2 122 700	98 025 600	194 496 200	81 000 000	74 023 000
30	34 167 500	1 237 200	86 393 200	170 168 900	71 000 000	98 023 000
Jouluk. 8	34 167 500	1 753 700	84 305 600	174 006 800	63 700 000	106 123 000
15	34 163 000	1 418 000	79 836 800	153 213 700	59 700 000	87 323 000
23	33 917 900	1 254 400	80 266 700	148 980 400	68 700 000	88 523 000
31	33 749 200	2 032 200	80 272 500	139 301 600	69 700 000	104 523 000
Korkein Maximum	<sup>15</sup> / <sub>11</sub> 34 171 000	<sup>8</sup> / <sub>5</sub> 5 497 400	<sup>23</sup> / <sub>10</sub> 101 245 300	<sup>23</sup> / <sub>8</sub> 207 111 200	<sup>11</sup> / <sub>10</sub> 137 240 000	<sup>23</sup> / <sub>5</sub> 122 300 000
Alin Minimum	<sup>23</sup> / <sub>1</sub> 30 482 600	<sup>30</sup> / <sub>11</sub> 1 237 200	<sup>31</sup> / <sub>3</sub> 41 862 900	<sup>15</sup> / <sub>7</sub> 99 955 100	<sup>8</sup> / <sub>5</sub> 36 500 000	<sup>15</sup> / <sub>1</sub> 50 000 000
Valhtelu Écart	3 688 400	4 260 200	59 382 400	107 156 100	100 740 000	72 300 000
Keskimäärä Moyenne	32 687 100	3 316 800	65 934 600	145 317 900	74 453 600	88 007 700

## lainananto vuonna 1920.

Finlande à la fin de chaque mois en 1920.

Valtion velka. Dettes de l'Etat.						
Yhteensä. Total	Obligatsioneja. Obligations.	Vekseleitä. Effets.	Ylityksiä pano- ja otto- tilillä. Dispositions sur le compte de l'Etat excé- dant l'avoir.	Yhteensä. Total.	Yhteensä. Total général.	Päiväys. Date.
8	9	10	11	12	13	14
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
401 071 600	85 654 000	352 465 000	12 858 900	450 977 900	852 049 500	7 Elok.
409 831 600	85 653 800	352 465 000	—	438 118 800	847 450 400	14
428 435 100	85 653 300	352 465 000	—	438 118 300	861 553 400	23
480 959 200	85 652 200	352 465 000	—	438 117 200	919 076 400	31
491 207 000	85 625 800	352 465 000	—	438 090 800	929 297 800	8 Syysk.
516 161 100	85 625 500	352 465 000	—	438 090 500	954 251 600	15
519 531 100	85 625 400	352 465 000	—	438 090 400	957 621 500	23
542 929 400	85 624 600	352 465 000	—	438 089 600	981 019 000	30
557 524 500	85 622 900	351 265 000	—	436 887 900	994 412 400	8 Lokak.
537 674 000	85 612 200	351 265 000	—	436 877 200	974 551 200	15
528 540 100	85 594 700	351 265 000	—	436 859 700	965 399 800	23
531 575 000	85 594 200	351 265 000	—	436 859 200	968 434 200	30
514 165 000	85 584 000	351 265 000	—	436 849 000	951 014 000	8 Marrask.
482 533 700	85 582 800	351 265 000	—	436 847 800	919 381 500	15
488 838 500	85 579 400	351 265 000	—	436 844 400	920 682 900	23
460 989 800	85 570 500	351 265 000	—	436 835 500	897 825 300	30
464 056 600	85 564 900	351 265 000	—	436 829 900	900 886 500	8 Jouluk.
415 654 500	85 554 600	351 265 000	—	436 819 600	852 474 100	15
421 642 400	85 510 600	351 265 000	—	436 775 600	858 418 000	23
429 578 500	85 489 600	351 265 000	—	436 754 600	866 333 100	31
<sup>9</sup> / <sub>10</sub> 557 524 500	<sup>31</sup> / <sub>1</sub> 86 139 200	<sup>31</sup> / <sub>1</sub> 352 465 000	<sup>30</sup> / <sub>6</sub> 36 167 800	<sup>30</sup> / <sub>6</sub> 474 306 500	<sup>8</sup> / <sub>10</sub> 994 412 400	{ Korkein Maximum
<sup>31</sup> / <sub>1</sub> 283 292 500	<sup>30</sup> / <sub>12</sub> 85 489 600	<sup>8</sup> / <sub>1</sub> 342 465 000	—	<sup>8</sup> / <sub>1</sub> 428 589 200	<sup>23</sup> / <sub>1</sub> 714 539 500	{ Alin Minimum
274 232 000	649 600	10 000 000	36 167 800	45 717 300	279 872 900	{ Vaihtelu Écart
409 717 800	85 795 600	351 540 000	5 776 600	443 112 300	852 830 000	{ Keskimäärä Moyenne

## 20. Suomen Pankin tila vuosien

Bilan de la Banque de Finlande à la

		1914		1915	
1		2		3	
		Mk.	p.	Mk.	p.
Setelinantoa vastaavat varat: Valeurs servant de base à l'émission de billets au porteur:					
1	Kultakassa ..... Encaisse or .....	42 674 098	80	42 640 772	91
2	Suomen hopearahaa ..... Monnaie d'argent finlandaise .....	1 666 183	25	1 300 807	—
3	Obligatsioneja ulkomaan rahassa ..... Obligations en monnaies étrangères .....	22 470 385	35	65 850 918	78
4	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia ..... Comptes courants à l'étranger .....	85 241 994	52	253 648 259	98
5	Ulkomaan setelirahaa ja kuponkeja ..... Billets de banque et coupons en monnaies étrangères ..	2 646 043	69	3 121 483	94
6	Ulkomaista vekseleitä ..... Effets payables à l'étranger .....	5 195 989	33	4 643 496	31
7	Suomen valtio-obligatsioneja Suomen rahassa ..... Obligations d'Etat en monnaie finlandaise .....	—	—	—	—
8	Valtion lyhytaikaisia sitoumuksia ..... Avances à l'Etat à court terme .....	—	—	—	—
Kotimaisia saatavia: Placements en Finlande:					
9	Vekseleitä Suomen rahassa ..... Effets payables en Finlande .....	60 419 384	92	51 697 031	59
10	Hypoteekkilainoja ..... Prêts hypothécaires .....	25 786 995	83	8 839 599	31
11	Kassakredititievä ..... Crédits de caisse .....	4 427 469	97	3 184 739	25
Muut varat: Autre actif:					
12	Obligatsioneja Saksassa <sup>1)</sup> ..... Obligations en Allemagne .....	10 391 241	99	10 391 241	99
13	Kirjeenvaihtajia Saksassa ja Itävallassa <sup>1)</sup> ..... Correspondants en Allemagne et Autriche .....	22 437 344	20	22 504 532	86
14	Obligatsioneja Suomen rahassa ..... Obligations en monnaie finlandaise .....	1 999 768	—	4 805 869	—
15	Pankkikiinteistöt ..... Immeubles de la Banque .....	3 374 176	98	3 642 532	99
16	Kalusto ..... Mobilier .....	100	—	100	—
17	Muita varoja ..... Divers .....	549 701	61	969 781	41
Yhteensä Total		289 280 878	44	477 241 167	82

1) Olleet takavarikossa vuosina 1914—1919. Séquestrées en 1914—1919.

## 1914—1920 lopussa. — A. Varat.

fin des exercices 1914—1920. — A. Actif.

1916		1917		1918		1919		1920		
4		5		6		7		8		
Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	
42 650 775	98	42 629 208	69	42 661 209	90	42 628 543	09	42 625 422	43	1
941 978	—	813 551	—	536 158	—	535 657	50	537 034	50	2
256 883 653	—	434 423 395	05	406 773 450	14	171 914 102	84	166 430 400	25	3
275 106 696	56	464 249 476	50	355 064 354	32	74 553 805	50	180 265 874	64	4
2 642 188	26	2 020 992	26	164 118	48	357 561	37	845 451	12	5
2 121 184	80	356 633	56	711 566	—	81 735 193	01	51 888 419	11	6
—	—	—	—	427 069 205	—	823 405 561	77	476 091 580	75	7
—	—	—	—					420 965 000	—	8
34 171 159	68	34 806 826	01	45 142 610	53	158 632 464	30	219 574 085	14	9
5 583 567	63	5 837 736	74	23 321 650	80	31 666 719	38	33 749 166	55	10
4 191 932	80	5 140 644	62	12 646 028	02	1 787 845	77	2 032 236	50	11
10 391 241	99	10 391 241	99	10 391 241	99	—	—	—	—	12
22 448 297	86	22 448 297	86	21 918 974	69	—	—	—	—	13
4 401 429	—	6 205 835	—	6 062 913	50	6 627 269	50	15 919 879	50	14
3 554 444	70	3 466 356	41	3 378 268	12	3 378 268	12	5 875 766	87	15
100	—	100	—	100	—	100	—	100	—	16
2 412 717	97	3 048 452	38	806 463	85	707 135	11	2 783 711	06	17
667 501 368	23	1 035 838 748	07	1 356 648 313	34	1 397 930 227	26	1 619 584 128	24	

## 20. (Jatk.) Suomen Pankin tila vuosien

*Bilan de la Banque de Finlande à la fin*

		1914		1915	
1		2		3	
		Mk.	p.	Mk.	p.
Vaadittaessa maksettavat sitoumukset: <i>Engagements à vue:</i>					
1	Liikkeessä olevia seteleitä ..... <i>Billets en circulation</i> .....	141 724 276	—	231 614 134	—
2	Liikkeessä olevia postivekseleitä ..... <i>Mandats émis par la Banque</i> .....	944 355	01	3 020 787	61
3	Liikkeessä olevia osoituksia Pietarin konttoriin ..... <i>Mandats émis par la Banque sur la Succurs. de Petersbourg</i> .....	38 363	72	333 387	99
4	Valtiorahaston pano- ja ottotilillä ..... <i>Compte courant du Trésor</i> .....	8 721 137	28	9 074 086	93
5	Muiden pano- ja ottotilillä ..... <i>Autres comptes courants</i> .....	14 695 226	76	136 688 720	31
6	Perityitä vekseleitä ..... <i>Effets encaissés</i> .....	130 040	10	215 331	98
7	Ulkomaisia kirjeenvaihtajia ..... <i>Comptes courants à l'étranger</i> .....	8 063 377	04	1 868 677	82
8	Voittovaroista varattu ..... <i>Bénéfice réservé</i> .....	1 200 000	—	200 000	—
9	Valtiolainan vuotuismaksuja ..... <i>Annuités d'emprunts d'Etat finlandais</i> .....	—	—	—	—
10	Eri tilejä ..... <i>Comptes divers</i> .....	831 241	99	2 639 907	98
11	Kantarahasto ..... <i>Capital</i> .....	25 000 000	—	25 000 000	—
12	Vararahasto ..... <i>Fonds de réserve</i> .....	68 425 301	21	58 943 499	71
13	Pankkikiinteistöjen ja kaluston arvo ..... <i>Immeubles et mobilier</i> .....	3 374 276	98	3 642 632	99
14	Käyttämättömiä voittovaroja ..... <i>Bénéfices disponibles</i> .....	16 133 282	35	4 000 000	—
Yhteensä } Total }		289 230 878	44	477 241 167	32



## 1914—1920 lopussa. — B. Velat.

des exercices 1914—1920. — B. Passif.

1916		1917		1918		1919		1920		
4		5		6		7		8		
Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	
421 284 106	—	764 485 158	—	1 156 196 102	—	1 123 942 801	—	1 341 041 560	—	1
1 135 667	93	3 261 144	01	6 375 367	89	6 607 008	65	6 684 189	31	2
67 352	20	89 601	41	54 352	17	51 365	17	51 365	17	3
9 251 636	24	10 004 944	61	60 445 709	41	6 077 984	34	26 064 783	60	4
116 076 202	53	237 840 256	58	108 615 404	97	117 030 619	96	53 138 646	22	5
769 052	72	301 548	60	156 535	43	684 508	46	177 783	30	6
16 043 864	96	7 927 694	41	11 278 020	31	8 308 356	28	5 810 407	01	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	27 082	50	6 015 524	50	9
7 177 124	72	7 213 181	35	8 811 602	06	12 369 340	89	8 628 922	92	10
25 000 000	—	4 715 219	10	4 715 219	10	25 000 000	—	100 000 000	—	11
58 943 499	71	—	—	—	—	68 513 389	50	17 707 286	17	12
3 554 544	70	—	—	—	—	3 378 368	12	5 875 866	87	13
8 198 316	52	—	—	—	—	25 939 402	39	48 387 793	35	14
<b>667 501 368</b>	<b>23</b>	<b>1 035 838 748</b>	<b>07</b>	<b>1 356 648 313</b>	<b>34</b>	<b>1 397 930 227</b>	<b>26</b>	<b>1 619 584 128</b>	<b>42</b>	

## 21. Yleiskatsaus Suomen Pankin omiin

*Fonds de la Banque de Finlande*

Vuosi. Année.	Kantarahasto. Capital.		Vararahasto. Fonds de réserve.		Klinterstön ja kaluston arvoa vastaavat varat. Immeubles et mobilier.		Käyttämättömiä voittovaroja. Bénéfices non employés.		Yhteensä. Total.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.
1868	4 150 000	—	8 192 988	71	—	—	—	—	12 942 988	71
1869	4 150 000	—	6 824 868	17	—	—	—	—	10 974 868	17
1870	4 150 000	—	7 152 181	56	—	—	—	—	11 302 181	56
1871	4 150 000	—	8 412 915	46	—	—	—	—	12 562 915	46
1872	4 150 000	—	9 569 927	71	—	—	—	—	13 719 927	71
1873	4 150 000	—	10 933 303	67	—	—	—	—	15 083 303	67
1874	4 150 000	—	13 184 419	49	—	—	—	—	17 334 419	49
1875	4 150 000	—	14 056 187	29	—	—	—	—	18 206 187	29
1876	6 000 000	—	13 727 362	69	—	—	—	—	19 727 362	69
1877	6 000 000	—	9 000 000	—	—	—	5 717 810	10	20 717 810	10
1878	6 000 000	—	9 000 000	—	—	—	7 553 926	44	22 553 926	44
1879	6 000 000	—	9 000 000	—	—	—	7 753 500	77	22 753 500	77
1880	6 000 000	—	9 000 000	—	—	—	8 354 246	04	23 354 246	04
1881	6 000 000	—	9 000 000	—	902 432	66	8 513 217	10	24 415 649	76
1882	6 000 000	—	9 000 000	—	1 040 000	—	10 134 133	89	26 174 133	89
1883	6 000 000	—	9 000 000	—	1 193 806	70	5 848 719	74	22 042 526	44
1884	6 000 000	—	9 000 000	—	1 196 279	34	7 307 064	65	23 503 343	99
1885	6 000 000	—	9 000 000	—	1 197 845	34	9 208 678	92	25 406 524	26
1886	6 000 000	—	9 000 000	—	1 255 809	71	11 036 575	81	27 292 385	52
1887	6 000 000	—	9 000 000	—	1 302 843	67	4 772 834	25	21 075 677	92
1888	6 000 000	—	9 000 000	—	1 302 843	67	1 436 798	44	17 739 642	11
1889	10 000 000	—	5 762 775	76	1 302 843	67	2 288 327	30	19 353 946	73
1890	10 000 000	—	6 308 368	11	1 302 843	67	3 925 104	37	21 536 316	15
1891	10 000 000	—	6 885 682	60	1 302 843	67	5 657 047	83	23 845 574	10
1892	10 000 000	—	7 457 470	87	1 302 843	67	4 568 017	97	23 328 332	51
1893	10 000 000	—	10 000 000	96	1 237 692	92	3 731 008	69	24 968 701	61
1894	10 000 000	—	10 000 000	—	1 219 576	88	5 268 918	40	26 488 495	28
1895	10 000 000	—	12 831 225	36	1 204 093	87	1 336 428	36	25 371 747	59

## varoihin vuosien 1868—1920 lopussa.

à la fin des exercices 1868—1920.

Vuosi. Année.	Kantarahasto. Capital.		Vararahasto. Fonds de réserve.		Kiinteistön ja kaluston arvoa vastaavat varat. Immeubles et mobilier.		Käyttämättömiä voittovaroja. Bénéfices non employés.		Yhteensä. Total.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.
1896	10 000 000	—	13 299 254	17	1 267 134	09	3 233 524	57	27 799 912	88
1897	10 000 000	—	13 812 697	18	1 373 206	49	5 148 853	60	30 394 757	27
1898	10 000 000	—	14 532 123	51	1 353 028	89	6 559 106	26	32 444 258	66
1899	10 000 000	—	15 334 621	95	1 361 330	69	7 889 055	37	34 535 008	01
1900	10 000 000	—	22 426 047	77	1 319 982	49	5 182 764	43	38 928 794	69
1901	25 000 000	—	8 814 840	06	1 278 634	29	7 060 349	02	42 153 823	37
1902	25 000 000	—	10 992 808	02	1 237 286	09	8 534 112	10	45 764 206	21
1903	25 000 000	—	13 244 375	53	1 195 937	89	10 302 826	20	49 748 139	62
1904	25 000 000	—	15 000 000	—	1 166 008	86	13 464 903	46	54 630 912	32
1905	25 000 000	—	20 000 000	—	1 137 291	06	7 233 322	26	53 870 613	32
1906	25 000 000	—	20 000 000	—	1 108 573	26	12 789 470	65	58 898 043	91
1907	25 000 000	—	30 000 000	—	1 739 855	46	5 032 092	94	61 771 948	40
1908	25 000 000	—	35 032 092	94	1 927 852	06	7 679 691	62	69 639 636	62
1909	25 000 000	—	42 711 784	56	2 351 103	50	5 915 456	32	75 978 344	38
1910	25 000 000	—	48 627 240	88	2 498 564	83	7 943 613	36	84 069 419	07
1911	25 000 000	—	56 570 854	24	2 546 275	33	8 415 728	61	92 532 858	18
1912	25 000 000	—	60 616 582	85	2 713 499	61	7 182 566	42	95 512 648	88
1913	25 000 000	—	65 169 149	27	3 061 187	94	8 256 151	94	101 436 489	15
1914	25 000 000	—	68 425 301	21	3 374 276	98	6 133 282	35	102 932 860	33
1915	25 000 000	—	58 943 499	71	3 642 632	99	—	—	87 586 132	70
1916	25 000 000	—	58 943 499	71	3 554 544	70	8 198 316	52	95 696 360	93
1917	4 715 219	10	—	—	—	—	—	—	4 715 219	10
1918	4 715 219	10	—	—	—	—	—	—	4 715 219	10
1919	25 000 000	—	68 513 389	50	3 378 368	12	25 939 402	39	122 831 160	01
1920	100 000 000	—	17 707 286	17	5 875 866	87	48 387 793	35	171 970 946	39

## 22. Suomen Pankin voitto- ja Compte profits et pertes de la

		1914		1915	
1		2		3	
		Mk.	p.	Mk.	p.
<b>TULOJA:</b>					
<i>CREDIT:</i>					
1	Korkoja kotimaisesta lainausliikkeestä <i>Intérêts sur les avances en Finlande</i> .....	6 148 591	75	4 595 308	09
2	Korkoja ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta <i>Intérêts sur comptes courants à l'étranger</i> .....	2 148 128	—	3 192 045	52
3	Korkoja obligatsioneista <i>Intérêts sur obligations</i> .....	889 932	97	1 279 033	07
4	Agio .....	2 529 729	66	6 609 467	80
5	Provisioineja <i>Commissions</i> .....	120 770	81	301 026	59
6	Maksettuja epävarmoja saamisia <i>Rentrées sur créances douteuses</i> .....	63 212	19	36 308	19
7	Valtioavustus pankin aseman vahvistamiseksi <i>Subvention du Gouvernement finlandais pour fortifier la situation de la Banque</i> .....	—	—	—	—
		<i>Yhteensä Total</i> }		11 900 365	38
8	TAPPIO .....	—	—	16 013 179	26
	<i>Perte nette</i> .....			21 285 358	83
		<i>Yhteensä Total</i> }		11 900 365	38
<b>MENOJA:</b>					
<i>DEBIT:</i>					
9	Palkkoja ja palkkioita <i>Personnel</i> .....	741 629	11	742 646	68
10	Eläkkeitä <i>Pensions</i> .....	49 488	89	46 350	—
11	Pankkivaltuusmiesten palkkioita ja kuluja <i>Honoraires et frais des Représentants de la Diète</i> .....	17 722	35	19 539	99
12	Setelien valmistus <i>Fabrication des billets de banque</i> .....	246 953	68	213 129	42
13	Erinäisiä kuluja <i>Divers</i> .....	255 063	02	130 127	72
14	Agio kurssitappio <i>Agio perte</i> .....	4 036 724	12	35 713 756	03
15	Epävarmoihin saamisiin siirretty <i>Transféré sur créances douteuses</i> .....	50 844	17	29 200	—
16	Obligatsioiden tillarvoa alennettu <i>Amortissement sur obligations</i> .....	—	—	403 788	25
17	Pankkiinteistöjen tillarvoa alennettu <i>Dépréciation des immeubles de la Banque</i> .....	—	—	—	—
18	Poistettu kapinan aiheuttama tappio <i>Amortissement de la perte sur l'insurrection</i> .....	—	—	—	—
19	Alennettu ruplamääräisten obligatsioiden tillarvoa <i>Dépréciation des titres en roubles</i> .....	—	—	—	—
20	Alennettu ruplamääräisten saatavien tillarvoa <i>Dépréciation des créances en roubles</i> .....	—	—	—	—
		<i>Yhteensä Total</i> }		5 398 425	34
21	PUHDAS VOITTO .....	6 501 940	04	37 298 538	09
	<i>Bénéfice net</i> .....			—	—
		<i>Yhteensä Total</i> }		11 900 365	38
				37 298 538	09

## tappiotili vuosina 1914—1920.

Banque de Finlande en 1914—1920.

1916		1917		1918		1919		1920		
4		5		6		7		8		
Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	
2 534 486	06	3 260 853	18	3 502 455	32	5 851 595	74	47 739 745	72	1
7 599 316	51	11 145 829	—	9 894 641	34	6 128 026	63	2 857 241	58	2
7 312 355	41	21 067 567	67	8 680 464	40	30 631 771	41	29 558 775	68	3
10 459 570	48	41 044 892	36	10 460 115	19	80 168 965	18	949 409	97	4
644 414	68	238 436	93	331 624	76	559 180	69	822 362	74	5
364 360	08	28 218	67	5 619	68	8 413	56	10 869	36	6
—	—	—	—	350 000 000	—	—	—	—	—	7
28 914 503	22	76 785 797	81	382 874 920	69	123 347 953	21	81 938 405	—	
—	—	90 893 053	54	—	—	—	—	—	—	8
<b>28 914 503</b>	<b>22</b>	<b>167 678 851</b>	<b>85</b>	<b>382 874 920</b>	<b>69</b>	<b>123 347 953</b>	<b>21</b>	<b>81 938 405</b>	—	
841 743	66	1 006 331	31	1 383 892	83	1 999 468	35	2 979 114	78	9
43 975	—	52 133	33	56 820	83	77 491	67	124 662	46	10
19 566	26	23 788	52	27 814	86	30 056	23	38 359	55	11
645 085	34	891 416	68	1 350 127	69	2 126 001	63	2 663 019	78	12
181 326	42	307 678	—	553 581	98	989 596	29	1 050 299	66	13
19 710 672	42	158 938 909	51	29 414 594	21	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	9 398	13	3 760	—	15
3 273 817	60	6 458 594	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	88 088	29	—	—	—	—	17
—	—	—	—	116 200 328	14	—	—	—	—	18
—	—	—	—	177 584 774	54	—	—	—	—	19
—	—	—	—	56 214 897	32	—	—	—	—	20
24 716 186	70	167 678 851	35	382 874 920	69	5 232 012	30	6 859 216	23	
4 198 316	52	—	—	—	—	118 115 940	91	75 079 188	77	21
<b>28 914 503</b>	<b>22</b>	<b>167 678 851</b>	<b>35</b>	<b>382 874 920</b>	<b>69</b>	<b>123 347 953</b>	<b>21</b>	<b>81 938 405</b>	—	

## 23. Suomen Pankin voittovarojen

*Bénéfice net de la Banque de Finlande*

Vuosi. Année.	Kunakin vuonna käytettävissä ollut voitto. <i>Bénéfices.</i>						Voitto- <i>Répar-</i>			
	Käyttämätöntä voittoa edellisiltä vuosilta. <i>Report de l'exer- cice précédent.</i>		Vuoden voitto. <i>Bénéfice de l'exercice.</i>		Yhteensä. <i>Total</i>		Siirretty kanta- rahastoon. <i>Transféré au capital.</i>		Siirretty vara- rahastoon. <i>Transféré au compte Réserves.</i>	
1	2		3		4		5		6	
	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.
1891	6 925 104	37	2 558 798	95	9 483 903	32	—	—	577 314	49
1892	5 657 047	83	2 536 694	10	8 193 741	93	—	—	571 788	27
1893	7 372 412	66	1 908 026	14	9 280 438	80	—	—	2 495 494	42
1894	4 535 403	38	1 828 450	71	6 363 854	09	—	—	—	—
1895	6 073 313	09	2 369 066	76	8 442 379	85	—	—	2 831 225	36
1896	4 361 613	49	<sup>1)</sup> 2 758 207	53	7 119 821	02	—	—	611 570	32
1897	6 258 709	70	2 803 313	04	9 062 022	74	—	—	638 443	01
1898	6 581 678	04	2 877 705	33	9 459 383	37	—	—	719 426	33
1899	7 649 531	65	3 408 593	77	11 058 125	42	—	—	852 148	44
1900	9 449 055	37	3 724 146	64	13 173 202	01	—	—	7 091 425	82
1901	6 081 776	19	4 166 376	88	10 248 153	07	—	—	1 388 792	29
1902	7 960 349	02	3 800 562	43	11 760 911	45	—	—	2 177 967	96
1903	9 434 112	10	4 054 702	53	13 488 814	63	—	—	2 251 567	51
1904	11 202 826	20	4 017 701	73	15 220 527	93	—	—	1 755 624	47
1905	13 464 903	46	3 768 418	80	17 233 322	26	—	—	5 000 000	—
1906	12 233 322	26	5 556 148	39	17 789 470	65	—	—	—	—
1907	17 789 470	65	5 692 092	94	23 481 563	59	—	—	10 000 000	—
1908	12 821 563	59	7 896 406	02	20 717 969	61	—	—	5 032 092	94
1909	7 679 691	62	6 369 525	56	14 049 217	18	—	—	7 679 691	62
1910	5 915 456	32	8 119 392	49	14 034 848	81	—	—	5 915 456	32
1911	7 943 613	36	8 519 007	76	16 462 621	12	—	—	7 943 613	36
1912	8 415 728	61	7 405 359	35	15 821 087	96	—	—	4 045 728	61
1913	11 552 566	42	8 659 408	92	20 211 975	34	—	—	4 552 566	42
1914	14 256 151	94	6 501 940	04	20 758 091	98	—	—	3 256 151	94
1915	16 133 232	35	—	—	16 133 232	35	—	—	—	—
1916	4 000 000	—	4 198 316	52	8 198 316	52	—	—	—	—
1917	8 198 316	52	—	—	8 198 316	52	—	—	—	—
1918	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919	—	—	118 115 940	91	118 115 940	91	20 284 780	90	71 891 757	62
1920	25 939 402	39	75 079 188	77	101 018 591	16	—	—	24 193 896	67

<sup>1)</sup> Tähän sisältyy vararahastosta voittovarojen tilille siirretyt 62 385:25 mk. Y *inclus Fmk.*  
62 385: 25 transférés du fonds de réserve.

## käyttö vuosina 1891—1920.

en 1891—1920 et sa répartition.

varojen käyttö.										
titlion.										
Käytetty pankki-rakennuksiin. <i>Dépenses de construction.</i>		Käytetty tappion korvaamiseen. <i>Pour couvrir la perte.</i>		Käytetty eduskunnan päätöksen mukaan. <i>Disposé selon résolution de la Diète.</i>		Jätetty käyttämättä. <i>Bénéfice non employé.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>		Vuosi. <i>Année.</i>
7		8		9		10		11		12
Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	Mk.	p.	
—	—	—	—	3 249 541	—	5 657 047	83	9 488 903	82	1891
—	—	—	—	249 541	—	7 372 412	66	8 198 741	93	1892
—	—	—	—	2 249 541	—	4 535 403	38	9 280 488	80	1893
—	—	—	—	290 541	—	6 073 313	09	6 363 854	09	1894
—	—	—	—	1 249 541	—	4 361 612	49	8 442 379	85	1895
—	—	—	—	249 541	—	6 258 709	70	7 119 821	02	1896
—	—	—	—	1 841 901	69	6 581 678	04	9 062 022	74	1897
—	—	—	—	1 090 425	39	7 649 531	65	9 459 883	37	1898
—	—	—	—	756 921	61	9 449 055	37	11 058 125	42	1899
—	—	—	—	—	—	6 081 776	19	13 178 202	01	1900
—	—	—	—	899 011	76	7 960 349	02	10 248 153	07	1901
148 831	39	—	—	—	—	9 434 112	10	11 760 911	45	1902
34 420	92	—	—	—	—	11 202 826	20	13 488 814	63	1903
—	—	—	—	—	—	13 464 903	46	15 220 527	93	1904
—	—	—	—	—	—	12 233 322	26	17 283 322	26	1905
—	—	—	—	—	—	17 789 470	65	17 789 470	65	1906
660 000	—	—	—	—	—	12 821 563	59	23 481 563	59	1907
216 714	40	—	—	7 789 470	65	7 679 691	62	20 717 969	61	1908
454 069	24	—	—	—	—	5 915 456	32	14 049 217	18	1909
175 779	13	—	—	—	—	7 943 613	36	14 084 848	81	1910
103 279	15	—	—	—	—	8 415 728	61	16 462 621	12	1911
222 792	98	—	—	—	—	11 552 566	42	15 821 087	96	1912
403 256	98	—	—	1 000 000	—	14 256 151	94	20 211 975	34	1913
368 657	69	—	—	1 000 000	—	16 133 282	35	20 758 091	98	1914
329 725	02	11 803 557	33	—	—	4 000 000	—	16 183 282	85	1915
—	—	—	—	—	—	8 198 316	52	8 198 316	52	1916
—	—	8 198 316	52	—	—	—	—	8 198 316	52	1917
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1918
—	—	—	—	—	—	25 939 402	39	118 115 940	91	1919
2 497 498	75	—	—	25 939 402	39	48 387 793	35	101 018 591	16	1920

## 24. Suomen Pankin clearing-liike vuosina 1907—1920.

*Opérations de Clearing de la Banque de Finlande en 1907—1920.*

Kuukausi. Mois.	Postivekseleitä. <i>Mandats émis par les Banques.</i>		Shekkejä. <i>Chèques.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	
	Luku. <i>Nombre.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>	Luku. <i>Nombre.</i>	Määrä. <i>Montant.</i>
	1	2	3	4	5	6
		Mk.		Mk.		Mk.
<b>1920</b>						
Tammikuu	25 021	265 727 673: 68	5 669	422 965 855: 79	30 690	688 693 529: 42
Helmikuu	20 736	218 270 063: 37	4 735	332 183 963: 54	25 471	550 454 026: 91
Maaliskuu	24 388	253 350 636: 33	5 587	288 168 499: 40	29 975	541 519 135: 73
Huhtikuu	23 883	251 527 345: 94	4 714	219 241 415: 71	28 597	470 768 761: 65
Toukokuu	24 265	225 068 756: 27	4 505	191 651 767: 86	28 770	416 720 524: 13
Kesäkuu	25 368	258 572 837: 57	4 280	226 954 505: 01	29 648	485 527 342: 58
Heinäkuu	25 200	295 506 881: 44	4 726	293 419 679: 63	29 926	588 926 561: 07
Elokuu	25 346	294 103 120: 33	4 427	327 043 845: 53	29 773	621 146 965: 86
Syyskuu	29 019	339 308 048: 48	5 831	414 195 936: 04	34 850	753 503 984: 52
Lokakuu	30 050	366 835 424: 19	5 961	364 391 744: 70	36 011	731 227 168: 89
Marraskuu	29 882	337 307 610: 03	5 853	308 911 083: 54	35 735	646 218 693: 57
Joulukuu	29 132	306 206 466: 39	6 347	363 029 327: 73	35 479	669 235 794: 12
<b>Yhteensä Total</b>	<b>312 290</b>	<b>3 411 784 863: 97</b>	<b>62 635</b>	<b>3 752 157 624: 48</b>	<b>374 925</b>	<b>7 163 942 438: 45</b>
<b>1919</b>	224 097	2 073 019 377: 68	61 858	3 695 409 901: 14	285 955	5 768 429 278: 82
<b>1918</b>	167 894	1 277 259 623: 83	119 434	2 805 685 568: 71	287 323	4 082 945 192: 54
<b>1917</b>	136 299	770 553 973: 17	36 374	1 083 903 486: 10	172 673	1 854 457 459: 27
<b>1916</b>	113 356	434 615 137: 01	24 978	579 317 862: 99	138 334	1 013 933 000: —
<b>1915</b>	94 035	208 817 642: 59	13 953	133 650 881: —	107 988	342 468 523: 59
<b>1914</b>	77 186	139 617 422: 80	11 976	67 549 627: 69	89 162	207 167 250: 49
<b>1913</b>	74 444	139 286 467: 95	12 017	58 212 150: 91	86 461	197 498 618: 86
<b>1912</b>	65 497	128 650 351: 44	11 341	53 822 517: 31	76 838	182 472 868: 75
<b>1911</b>	59 305	113 744 782: 85	9 806	61 668 551: 48	69 111	175 413 334: 33
<b>1910</b>	54 946	98 833 892: 96	9 387	38 972 697: 75	64 333	137 806 590: 71
<b>1909</b>	54 256	87 831 688: 59	7 587	48 994 732: 54	61 843	136 826 421: 13
<b>1908</b>	52 499	84 950 093: 68	6 927	25 981 788: 30	59 426	110 931 881: 98
<b>1907</b>	50 137	79 390 088: 55	5 472	20 522 934: 87	55 609	99 913 023: 42



## 25. Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

*Cours de change à vue en 1920.*

Kultapariteetit.

*Parité d'or.*

{ 1 Punta = 25.<sup>2215</sup> Mk.      { 100 Frangi (Ranskan, Belgian, Sveitsin) = 100 Mk.  
{ 100 Mk. = 3.<sup>9649</sup> Puntaa.    { 100 Mk. = 100 Frangia.

{ 100 Rmk. = 123.<sup>4568</sup> Mk.      { 100 Floriinia = 208.<sup>3193</sup> Mk.  
{ 100 Mk. = 81.<sup>00</sup> Rmk.        { 100 Mk. = 48.<sup>0031</sup> Floriinia.

{ 100 Kruunua (Ruotsin, Tanskan, Norjan) = 138.<sup>8889</sup> Mk.    { 1 Dollari = 5.<sup>1826</sup> Mk.  
{ 100 Mk. = 72.<sup>00</sup> Kr.            { 100 Mk. = 19.<sup>2953</sup> Dollaria.

Päivä. Date.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Brucelles.	Saksan- markka. Berlin, Hambourg.	Floriini. Amsterdam.	Sv. Frangi. Bale.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christania.	T. Kruunu. Copenhagen.	Dollari. New-York.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu 2	125:—	305:—	—	69:—	1232:—	588:—	708:—	672:—	633:—	33:—
3	125:—	305:—	—	69:—	1232:—	588:—	708:—	672:—	633:—	33:—
5	125:—	305:—	—	69:—	1245:—	588:—	708:—	671:—	630:—	33:—
7	124: 80	305:—	—	69:—	1238:—	586:—	705:—	667:—	625:—	32: 90
8	125:—	305:—	—	69:—	1240:—	582:—	700:—	659:—	604:—	32: 90
9	124:—	298:—	—	67:—	1235:—	582:—	695:—	652:—	596:—	32: 80
10	115:—	275:—	—	64:—	1147:—	539:—	645:—	605:—	555:—	30: 60
12	109:—	260:—	—	62:—	1093:—	513:—	612:—	576:—	531:—	29: 10
13	107: 40	257:—	—	60:—	1075:—	505:—	603:—	568:—	523:—	28: 65
14	102: 30	245:—	—	58:—	1020:—	481:—	572:—	539:—	495:—	27: 25
15	102: 30	244:—	—	55:—	1024:—	484:—	572:—	537:—	491:—	27: 30
16	103: 25	246:—	—	54:—	1041:—	493:—	576:—	541:—	493:—	27: 70
17	105: 15	247:—	—	54:—	1063:—	506:—	588:—	550:—	502:—	28: 35
19	108: 85	254:—	—	54:—	1104:—	527:—	610:—	569:—	520:—	29: 55
20	100:—	234:—	—	50:—	1014:—	485:—	560:—	520:—	476:—	27: 10
21	95: 25	223:—	—	46:—	972:—	464:—	535:—	495:—	452:—	25: 85
22	85:—	197:—	—	42:—	871:—	414:—	477:—	437:—	400:—	23: 30
23	81: 80	187:—	—	40:—	851:—	404:—	460:—	418:—	382:—	22: 60
24	85: 15	195:—	—	39:—	881:—	420:—	477:—	436:—	398:—	23: 65
26	87: 20	201:—	—	36:—	908:—	432:—	488:—	446:—	405:—	24: 10
27	88: 70	202:—	—	33:—	933:—	442:—	495:—	452:—	411:—	24: 60
28	91:—	202:—	—	30:—	979:—	467:—	507:—	462:—	420:—	25: 50
29	88: 70	191:—	—	33:—	980:—	466:—	495:—	448:—	409:—	25: 20
30	88: 50	188:—	—	33:—	963:—	449:—	490:—	442:—	403:—	25:—
31	86: 10	185:—	—	33:—	937:—	436:—	476:—	435:—	392:—	24: 70
Helmikuu 2	80: 30	173:—	—	30:—	874:—	402:—	444:—	408:—	365:—	23:—
3	81: 50	176:—	—	30:—	886:—	405:—	450:—	419:—	370:—	23: 50
4	81:—	171:—	—	29:—	884:—	402:—	444:—	420:—	365:—	23: 80
5	82: 10	168:—	—	29:—	923:—	419:—	450:—	428:—	369:—	25:—
6	84: 30	174:—	—	29:—	982:—	433:—	465:—	433:—	377:—	26: 20
7	83: 40	173:—	—	29:—	948:—	417:—	460:—	429:—	373:—	25: 10

## 25. (Jatk.) Suomen pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

Cours de change à vue en 1920.

Päivä. Date.	Punta. Londres.	R. Frangl. Paris.	B. Frangl. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin, Hambourg.	Florinti. Amsterdam.	Sv. Frangl. Bale.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Helmikuu 9	83: 40	173: —	—	29: —	948: —	417: —	460: —	429: —	373: —	25: 10
10	82: 20	168: —	—	26: —	931: —	408: —	454: —	423: —	365: —	24: 65
11	84: —	170: —	—	28: —	934: —	410: —	460: —	426: —	363: —	24: 70
12	84: —	170: —	—	28: —	934: —	410: —	460: —	426: —	363: —	24: 70
13	84: 60	174: —	—	28: —	940: —	415: —	465: —	427: —	363: —	25: 10
14	85: 50	178: —	—	28: —	934: —	417: —	470: —	436: —	367: —	25: 40
16	86: 75	179: —	—	28: —	942: —	420: —	476: —	445: —	375: —	25: 50
17	88: 30	183: —	—	28: —	950: —	428: —	485: —	451: —	383: —	26: —
18	85: 90	179: —	—	28: —	931: —	410: —	470: —	437: —	376: —	25: 50
19	85: 20	177: —	—	28: —	944: —	410: —	465: —	433: —	372: —	25: 40
20	86: —	179: —	—	28: —	945: —	413: —	470: —	437: —	378: —	25: 40
21	86: —	188: —	—	29: —	938: —	407: —	470: —	433: —	377: —	25: 10
23	86: —	188: —	—	29: —	938: —	407: —	470: —	433: —	377: —	25: 10
24	85: —	182: —	—	29: —	921: —	400: —	465: —	428: —	371: —	25: 10
25	83: 80	177: —	—	28: —	912: —	398: —	460: —	424: —	368: —	25: —
26	82: —	171: —	—	28: —	888: —	389: —	448: —	413: —	359: —	24: 15
27	79: 50	166: —	—	26: —	862: —	373: —	435: —	400: —	349: —	23: 40
28	77: 60	160: —	—	25: —	840: —	368: —	425: —	391: —	341: —	23: —
Maaliskuu 1	78: 50	163: —	—	25: —	850: —	372: —	430: —	396: —	344: —	23: 20
2	77: 60	162: —	—	25: —	840: —	370: —	425: —	389: —	341: —	22: 80
3	76: 10	157: —	—	25: —	818: —	361: —	415: —	379: —	335: —	22: 10
4	76: 60	158: —	—	25: —	820: —	364: —	418: —	382: —	337: —	22: 40
5	76: 60	158: —	—	25: —	820: —	364: —	418: —	382: —	337: —	22: 40
6	75: 25	152: —	—	24: —	792: —	355: —	410: —	368: —	328: —	21: 10
8	74: 50	150: —	—	25: —	759: —	349: —	405: —	358: —	325: —	20: 50
9	74: 30	152: —	—	26: —	754: —	346: —	405: —	356: —	327: —	21: 10
10	71: 75	145: —	—	26: —	718: —	331: —	390: —	342: —	320: —	20: 10
11	69: —	140: —	—	28: —	685: —	317: —	375: —	328: —	315: —	19: —
12	67: 80	139: —	—	31: —	650: —	308: —	365: —	319: —	313: —	18: —
13	66: 20	135: —	—	29: —	629: —	302: —	358: —	312: —	310: —	18: 10
15	65: 70	135: —	—	29: —	645: —	302: —	358: —	312: —	304: —	18: 10
16	70: 10	141: —	—	27: —	713: —	326: —	385: —	338: —	323: —	19: 40
17	70: 10	141: —	—	27: —	713: —	326: —	385: —	338: —	323: —	19: 40
18	69: 80	140: —	—	27: —	686: —	324: —	380: —	338: —	326: —	18: 90
19	67: 80	135: —	—	27: —	667: —	315: —	370: —	330: —	319: —	18: 20
20	67: 60	133: —	—	27: —	663: —	311: —	370: —	326: —	317: —	18: 10
22	69: 10	133: —	—	27: —	671: —	316: —	380: —	334: —	325: —	18: 20
23	70: 10	133: —	—	27: —	676: —	316: —	385: —	337: —	330: —	18: 60
24	69: 30	128: —	—	27: —	671: —	314: —	380: —	334: —	327: —	18: 30
26	70: 90	127: —	—	28: —	683: —	319: —	388: —	342: —	334: —	18: 70

## 25. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

*Cours de change à vue en 1920.*

Päivä. Date.	Punkta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin, Hambourg.	Florint. Amsterdam.	Sv. Frangi. Bale.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.	
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
Maalisk.	27	71: 30	130: —	—	28: —	683: —	320: —	390: —	344: —	336: —	18: 50
	29	71: 30	126: —	—	28: —	677: —	318: —	390: —	346: —	336: —	18: 10
	30	71: 30	126: —	—	28: —	677: —	318: —	390: —	346: —	336: —	18: 10
	31	71: —	124: —	—	28: —	670: —	315: —	390: —	348: —	333: —	18: 25
Huhtikuu	1	70: 50	122: —	—	28: —	675: —	318: —	390: —	351: —	331: —	18: 25
	6	70: 50	122: —	—	28: —	675: —	318: —	390: —	351: —	331: —	18: 25
	7	71: 75	123: —	—	30: —	672: —	321: —	395: —	360: —	337: —	18: —
	8	71: 85	119: —	—	31: —	672: —	321: —	395: —	360: —	337: —	18: 10
	9	71: —	117: —	—	33: —	666: —	321: —	390: —	356: —	334: —	17: 80
	10	71: 70	117: —	—	34: —	674: —	326: —	395: —	360: —	337: —	18: —
	12	71: 50	112: —	—	37: —	672: —	326: —	395: —	360: —	337: —	18: —
	13	71: 10	109: —	—	42: —	672: —	326: —	395: —	360: —	337: —	18: —
	14	71: 60	108: —	—	34: —	677: —	329: —	400: —	368: —	336: —	18: 30
	15	71: 60	117: —	—	34: —	676: —	328: —	400: —	370: —	334: —	18: 20
	16	73: 40	113: —	—	34: —	685: —	331: —	408: —	376: —	336: —	18: 50
	17	74: 20	114: —	—	34: —	692: —	338: —	413: —	376: —	335: —	18: 70
	19	72: 50	112: —	—	34: —	677: —	328: —	405: —	369: —	328: —	18: 30
	20	72: —	112: —	—	34: —	675: —	328: —	405: —	368: —	323: —	18: 30
	21	70: 50	112: —	—	34: —	660: —	321: —	395: —	358: —	314: —	17: 80
	22	69: —	107: —	—	33: —	643: —	312: —	385: —	349: —	304: —	17: 40
	23	69: 20	107: —	—	33: —	647: —	312: —	385: —	349: —	304: —	17: 80
	24	69: 50	108: 30	—	31: —	654: —	317: —	387: —	349: —	307: —	18: —
	26	69: 60	108: 30	—	31: —	656: —	318: —	387: —	346: —	308: —	18: 10
	27	69: 80	108: 30	—	34: —	658: —	319: —	387: —	348: 50	310: 50	18: 15
	28	72: —	111: 40	—	35: —	685: —	320: —	398: —	364: 50	319: 50	18: 95
	29	73: 50	113: 70	—	35: —	707: —	339: —	406: —	370: —	328: —	19: 55
	30	73: 10	115: 70	—	35: —	699: —	337: —	406: —	368: —	324: —	19: 10
Toukokuu	3	73: 10	115: 70	—	35: —	699: —	337: —	406: —	368: —	324: —	19: 10
	4	72: 70	114: 20	—	35: —	690: —	335: 50	402: —	365: —	322: 50	19: 10
	5	72: 20	114: 20	—	36: —	683: —	332: —	398: —	361: 50	321: —	18: 90
	6	71: 50	114: 20	—	36: —	676: —	329: —	394: —	355: —	316: —	18: 75
	7	71: 30	114: 20	—	38: —	672: —	327: —	390: 50	352: —	315: —	18: 75
	8	72: —	115: 20	—	38: —	685: —	332: —	398: —	358: —	320: —	18: 85
	10	72: 20	119: 20	—	38: —	687: —	330: —	398: —	356: 50	318: 50	18: 85
	11	72: 20	122: —	—	39: —	688: —	330: —	398: —	356: 50	319: —	18: 95
	12	72: 40	122: —	—	42: —	693: —	332: —	398: —	355: 50	319: —	18: 95
	14	72: 60	129: 90	—	42: —	696: —	333: —	398: —	355: —	319: —	18: 95
	15	73: 10	127: 50	—	42: —	699: —	337: —	402: —	354: —	322: —	19: 15

## 25. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

Cours de change à vue en 1920.

Päivä. Date.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin. Hambourg.	Amsterdamm. Florinti.	Sv. Frangi. Bale.	R. Krunnu. Stockholm.	N. Krunnu. Christiania.	T. Krunnu. Copenhague.	Dollari. New-York.	
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
Toukok.	17	73: 60	129: 50	—	42:—	713:—	345:—	410:—	362: 50	328:—	19: 60
	18	73: 90	128: 50	—	42:—	706:—	342:—	406:—	359:—	325:—	19: 35
	19	73: 50	135:—	—	43:—	698:—	338: 50	402:—	355: 50	320:—	19: 30
	20	74: 50	147:—	—	44:—	707:—	344:—	406:—	358:—	321:—	19: 60
	21	74: 70	141:—	—	47:—	711:—	345:—	406:—	356:—	318:—	19: 70
	22	74: 90	143:—	—	49:—	713:—	346:—	406:—	353:—	319:—	19: 70
	25	74: 90	143:—	—	49:—	713:—	346:—	406:—	353:—	319:—	19: 70
	26	76: 10	145:—	—	57:—	723:—	353:—	414:—	357:—	323: 50	19: 90
	27	79: 50	167:—	—	64:—	750:—	369:—	433:—	372:—	337:—	20: 80
	28	82: 50	172:—	—	62:—	781:—	383:—	451:—	385:—	351:—	21: 50
29	81: 80	161:—	—	54:—	774:—	380:—	451:—	385:—	351:—	20: 90	
31	81: 90	158:—	—	55:—	770:—	380:—	451:—	382:—	356:—	21: 10	
Kesäkuu	1	78: 60	158:—	—	57:—	742:—	367:—	433:—	363:—	344:—	20: 40
	2	78: 80	158:—	—	57:—	742:—	367:—	433:—	363:—	342:—	20: 50
	3	77: 50	155:—	—	54:—	728:—	358:—	424:—	354:—	337:—	20:—
	4	80:—	160:—	—	52:—	748:—	373:—	437:—	370:—	353:—	20: 60
	5	82: 50	166:—	—	54:—	774:—	384:—	452:—	376:—	362:—	21: 20
	7	84:—	167:—	—	59:—	789:—	394:—	462:—	385:—	368:—	21: 70
	8	84:—	167:—	—	59:—	789:—	394:—	462:—	385:—	368:—	21: 70
	9	85:—	169:—	—	55:—	796:—	396:—	467:—	389:—	370:—	22:—
	10	85: 90	170:—	—	58:—	802:—	401:—	472:—	388:—	374:—	22: 20
	11	92: 60	182:—	—	63:—	857:—	432:—	508:—	421:—	398:—	23: 80
	12	92: 30	181:—	—	63:—	852:—	428:—	508:—	419:—	397:—	23: 70
	14	90: 10	174:—	—	61:—	826:—	418:—	496:—	407:—	388:—	22: 90
	15	84: 10	163:—	—	58:—	770:—	390:—	463:—	378:—	362:—	21: 60
	16	90: 30	174:—	—	58:—	830:—	418:—	496:—	402:—	388:—	23: 20
	17	85: 20	166:—	—	58:—	784:—	392:—	468:—	378:—	366:—	21: 90
	18	85: 40	170:—	177:—	60:—	784:—	392:—	468:—	378:—	366:—	21: 80
19	86: 20	173:—	182:—	60:—	784:—	397:—	473:—	382:—	370:—	21: 90	
21	86: 20	173:—	182:—	60:—	784:—	397:—	473:—	382:—	370:—	21: 90	
22	86: 20	173:—	182:—	60:—	784:—	397:—	473:—	382:—	370:—	21: 90	
23	86: 20	173:—	182:—	62:—	780:—	397:—	473:—	379:—	365:—	21: 90	
25	84: 30	177:—	185:—	60:—	761:—	388:—	463:—	370:—	359:—	21: 35	
26	85: 80	183:—	194:—	61:—	780:—	396:—	473:—	378:—	364:—	21: 85	
28	87: 20	183:—	193:—	61:—	790:—	404:—	484:—	377:—	360:—	22: 20	
29	86: 70	182:—	191:—	60:—	786:—	401:—	484:—	371:—	359:—	22: 10	
30	91:—	190: 50	200: 50	62:—	820:—	421:—	510:—	382:—	380: 50	23: 20	
Heinäkuu	1	93: 60	196:—	207:—	64:—	841:—	431:—	523:—	388:—	388:—	23: 80
	2	91: 60	193:—	202:—	63:—	820:—	421:—	510:—	379: 50	379: 50	23: 30
	3	94:—	198:—	207:—	65:—	841:—	431:—	523:—	394:—	393:—	23: 90

## 25. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

Cours de change à vue en 1920.

Päivä. Date.	Puntia Londres.	R. Franki. Paris.	B. Franki. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin, Hambourg.	Florint. Amsterdam.	Sv. Franki. Bale.	R. Krunnu. Stochholm.	N. Krunnu. Christiania.	F. Krunnu. Copenhague.	Dollari. New-York.	
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
Heinäkuu	5	96:—	207:—	217:—	66:—	860:—	441:—	536: 50	413: 50	402:—	24: 30
	6	94: 80	205: 50	216:—	65:—	847:—	434:—	530:—	410:—	398: 50	24:—
	7	93: 40	205: 50	217:—	64:—	841:—	427: 50	523:—	406:—	394:—	23: 80
	8	93: 60	204:—	216:—	65:—	840:—	427: 50	523:—	403:—	394:—	23: 80
	9	93: 50	201: 50	214: 50	65:—	837:—	426:—	523:—	393:—	393:—	23: 80
	10	94: 80	200: 50	214: 50	65:—	848:—	430: 50	530:—	402:—	399: 50	24: 10
	12	95: 80	207:—	220:—	65:—	857: 50	434: 50	536: 50	405: 50	404:—	24: 40
	13	97:—	208:—	223:—	66:—	868: 50	439:—	543: 50	412:—	409: 50	24: 60
	14	95: 80	205: 50	220:—	66:—	857: 50	434: 50	536: 50	408: 50	411:—	24: 30
	15	97: 90	209:—	225: 50	66:—	878: 50	444: 50	550: 50	421: 50	423:—	25:—
	16	97: 10	208:—	224:—	65:—	878: 50	443:—	550: 50	420:—	419:—	25: 10
	17	99: 50	215:—	230: 50	68:—	898:—	452: 50	565: 50	431: 50	424: 50	25: 60
	19	99: 50	215:—	230: 50	68:—	895: 50	454:—	565: 50	429:—	426:—	25: 70
	20	99: 60	215:—	230: 50	68:—	895: 50	454:—	565: 50	427: 50	426:—	25: 70
	21	100: 20	216: 50	230: 50	69:—	904:—	455:—	565: 50	431: 50	430:—	26: 30
	22	102: 50	221:—	235: 50	70:—	929: 50	466: 50	581: 50	445:—	439: 50	26: 90
	23	101: 20	215: 50	229: 50	69:—	916: 50	459:—	573: 50	437: 50	432: 50	26: 60
	24	102: 90	207:—	222: 50	65:—	932: 50	463: 50	581: 50	441:—	438: 50	27: 10
	26	104: 30	208: 50	224: 50	64:—	963: 50	474:—	590:—	449:—	445:—	27: 90
	27	104: 30	211: 50	227: 50	68:—	963: 50	472:—	590:—	447: 50	444:—	27: 70
	28	104: 30	214:—	230:—	70:—	952:—	470: 50	590:—	447: 50	444:—	27: 60
	29	101: 50	214:—	226: 50	67:—	925:—	457: 50	573: 50	433: 50	431: 50	26: 80
	30	103: 20	212: 50	227:—	66:—	944:—	469:—	581: 50	438:—	436: 50	27: 30
	31	103: 20	211: 50	227:—	66:—	949: 50	470: 50	581: 50	438:—	434:—	27: 70
Elokuu	2	103: 20	211: 50	227:—	66:—	949: 50	470: 50	581: 50	438:—	434:—	27: 70
	3	107: 70	235: 50	237:—	69:—	989: 60	491:—	607:—	457:—	454:—	28: 85
	4	110: 90	228:—	244:—	71:—	1014: 50	507:—	627: 50	472:—	469:—	29: 95
	5	110: 60	226:—	241:—	68:—	1017:—	508:—	627: 50	470: 60	469:—	30: 45
	6	109: 40	222:—	236:—	68:—	1008:—	503:—	622:—	465:—	465:—	30: 60
	7	115: 50	229:—	250:—	70:—	1065:—	531:—	658:—	491: 50	489: 50	32: 10
	9	115: 65	234:—	250:—	70:—	1058: 50	531:—	658:—	490: 50	488:—	31: 70
	10	115: 50	232:—	250:—	70:—	1057: 80	529:—	658:—	490: 50	489:—	31: 60
	11	115: 50	226: 50	247:—	68:—	1059: 50	531:—	658:—	487:—	488:—	31: 95
	12	115: 50	229:—	247:—	70:—	1057: 80	530:—	658:—	486:—	487:—	31: 85
	13	116:—	233:—	247:—	70:—	1059:—	530:—	658:—	482: 50	484:—	31: 60
	14	115: 70	231:—	247:—	70:—	1057: 80	530:—	658:—	480: 80	484:—	31: 80
	16	117: 40	236:—	252: 50	70:—	1073: 40	539: 80	668: 70	488: 70	488: 70	32: 40
	17	117: 40	236:—	252: 50	70:—	1071: 80	539: 50	668: 70	495:—	492:—	32: 40
	18	119: 50	240:—	256: 60	71:—	1090: 90	549: 30	679: 60	500:—	500:—	33:—
	19	119: 90	240:—	256: 60	70:—	1090: 90	549: 90	679: 60	495:—	496: 60	33: 10

## 25. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

Cours de change à vue en 1920.

Päivä. Date.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin, Hambourg.	Florinti. Amsterdam.	Sv. Frangi. Bale.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.		
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.		
Elokuu	20	115: 90	231:—	247:—	67:—	1056: 20	533: 40	658:—	479: 20	479: 20	32: 10	
	21	117: 60	234:—	249:—	67:—	1074:—	543: 70	668: 70	483: 70	483: 70	32: 90	
	23	117: 50	233:—	249:—	66:—	1071: 70	543: 70	668: 70	481:—	483: 70	32: 80	
	24	119: 50	236: 60	253:—	67:—	1087: 50	552: 60	679: 60	489: 90	489: 90	33: 40	
	25	117: 90	232: 80	249:—	67:—	1065: 20	545: 40	668: 70	478: 80	477:—	33:—	
	26	116: 10	224:—	244:—	66:—	1038: 50	538:—	658:—	461: 50	460:—	32: 90	
	27	114: 30	227:—	240:—	67:—	1018:—	530:—	648:—	451:—	451:—	32: 20	
	28	114: 30	227:—	240:—	66:—	1019: 50	530:—	648:—	454: 50	454: 50	32: 10	
	30	110: 90	217: 90	232: 60	64:—	1002: 40	513:—	628: 30	444: 80	446: 80	31: 20	
	31	104: 60	205: 50	219: 50	61:—	965: 60	484: 60	592: 70	419: 70	424: 90	29: 50	
	Syyskuu	1	103: 50	202: 70	216: 40	60:—	930: 90	477: 20	583: 40	415: 20	422: 40	29: 20
		2	103: 60	202: 10	215:—	59:—	929: 50	477: 80	583: 40	414: 40	419: 50	29: 20
		3	100: 90	197: 20	209: 10	58:—	902: 80	463: 80	567: 50	402: 20	405: 80	28: 40
		4	108: 40	211: 50	225:—	62:—	968: 70	498: 60	609:—	441: 30	439: 80	30: 50
		6	108: 30	211:—	225:—	62:—	970: 20	498: 60	609:—	442: 20	438: 30	30: 40
7		109: 80	214: 70	229: 20	63:—	984: 50	506:—	618:—	446: 30	444: 80	30: 90	
8		109: 40	211:—	231: 30	63:—	976:—	505:—	618:—	446: 30	444: 80	30: 90	
9		107: 20	204: 30	219: 90	59:—	955: 30	496: 60	609:—	436: 80	433: 90	30: 30	
10		107: 90	206: 80	223:—	60:—	961: 80	500: 80	618:—	440: 20	434: 20	30: 50	
11		108: 70	209:—	226: 50	59:—	968: 70	503: 80	627: 30	437: 70	434: 60	30: 70	
13		110: 30	211: 20	226: 90	60:—	986: 60	511: 60	638:—	444: 40	442: 80	31: 30	
14		110: 30	210: 60	222: 20	58:—	981: 90	511: 60	638:—	439: 70	439: 70	31: 50	
15		111: 30	209: 80	225: 60	56:—	990: 90	519: 60	648:—	443: 40	440: 20	32: 30	
16		113: 30	213:—	229: 10	58:—	1005: 20	528: 60	658:—	450: 20	447:—	32: 70	
17		115: 15	215: 50	232: 90	56:—	1020:—	535: 50	668: 70	455: 90	454: 20	33: 15	
18		116: 10	220:—	232: 90	55:—	1025:—	537:—	668: 70	454: 50	454: 20	33: 20	
20		116: 20	223:—	236:—	53:—	1025:—	537:—	668: 70	454: 50	454: 20	33: 10	
21		116: 30	231: 20	241:—	51:—	1025:—	535: 50	668: 70	453: 50	454: 20	33:—	
22		116: 60	231: 20	241:—	55:—	1028:—	535: 50	668: 70	452: 50	454: 20	33: 10	
23		118: 40	230:—	244:—	55:—	1048:—	544: 50	679: 60	455:—	463:—	34: 10	
24		124: 70	243: 50	257: 50	60:—	1108:—	574:—	715: 70	473:—	487:—	35: 85	
25		127: 30	249: 50	262:—	60:—	1136:—	587:—	728: 30	485:—	497: 50	36: 50	
27		127: 10	247: 80	262:—	60:—	1129: 20	587: 80	728: 30	495: 70	497: 50	36: 70	
28		118: 80	230:—	244:—	57:—	1055:—	547: 50	679: 60	466: 60	466: 60	34: 15	
29		118: 80	230:—	244:—	58:—	1057:—	547: 50	679: 60	471: 60	473: 30	34: 05	
30		119: 30	232:—	245:—	58:—	1060:—	549: 50	679: 60	483: 30	480:—	34:—	
Lokakuu		1	121: 50	234:—	248:—	58:—	1084: 50	558: 50	691:—	505:—	498:—	34: 90
		2	123: 55	238:—	251: 60	59:—	1105:—	570:—	703: 70	512:—	503:—	35: 60
		4	129: 80	254:—	268: 50	63:—	1158:—	599:—	741: 30	526:—	523:—	37: 15
		5	127: 50	248:—	262:—	62:—	1138:—	589:—	728: 30	514:—	514:—	36: 55

## 25. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

*Cours de change à vue en 1920.*

Päivä. Date.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin, Hambourg.	Amsterdani. Amsterdam.	Florinti. Bale.	Sv. Frangi. Bale.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Lokakuu	6	127: 50	246:—	262:—	62:—	1139:—	588:—	728: 30	516:—	519:—	36: 55
	7	127: 70	246:—	262:—	61:—	1139:—	588:—	728: 30	516:—	516:—	36: 55
	8	128: 20	245:—	258:—	61:—	1139:—	588:—	728: 30	510:—	516:—	36: 55
	9	127: 70	245:—	257:—	60:—	1132:—	584:—	723: 20	507:—	512:—	36: 45
	11	127: 10	244:—	256:—	60:—	1124:—	580:—	715: 70	508:—	512:—	36: 45
	12	127: 75	243:—	256:—	60:—	1131:—	587:—	715: 70	506:—	513:—	36: 50
	13	131: 75	250:—	264:—	59:—	1167:—	602:—	742: 30	521:—	528:—	37: 80
	14	132:—	250:—	264:—	59:—	1170:—	605:—	742: 30	519:—	530:—	37: 95
	15	131: 80	249:—	264:—	58:—	1170:—	603:—	742: 30	519:—	527:—	37: 90
	16	134: 85	255:—	269:—	58:—	1200:—	618:—	761: 30	531:—	538:—	38: 90
	18	141: 20	266:—	280:—	60:—	1262:—	648:—	800:—	564:—	566:—	40: 80
	19	140: 05	263:—	280:—	60:—	1258:—	646:—	800:—	564:—	566:—	40: 65
	20	144: 40	273:—	289:—	62:—	1303:—	668:—	832:—	584:—	586:—	42: 20
	21	154: 50	294:—	310:—	66:—	1390:—	716:—	887:—	623:—	632:—	45: 20
	22	132: 60	251:—	264:—	58:—	1186:—	609:—	756:—	528:—	538:—	38: 60
23	141:—	266:—	280:—	60:—	1256:—	646:—	800:—	559:—	568:—	41: 05	
25	142: 30	268:—	283:—	60:—	1264:—	652:—	800:—	564:—	571:—	41: 35	
26	144: 80	271:—	290:—	61:—	1289:—	662:—	816:—	573:—	581:—	42:—	
27	148: 60	276:—	296:—	64:—	1315:—	676:—	833:—	589:—	594:—	42: 85	
28	152: 15	280:—	298:—	64:—	1338:—	690:—	851:—	604:—	606:—	43: 65	
29	153:—	280:—	298:—	62:—	1338:—	690:—	851:—	604:—	606:—	44:—	
30	156:—	288:—	307:—	60:—	1375:—	710:—	870:—	610:—	614:—	45:—	
Marraskuu	1	154: 50	286:—	305:—	61:—	1370:—	707:—	870:—	610:—	614:—	45:—
	2	154: 50	285:—	303:—	60: 50	1368:—	707:—	870:—	610:—	614:—	45:—
	3	155: 50	285:—	303:—	58:—	1370:—	707:—	870:—	609:—	612:—	45: 15
	4	154: 50	282:—	301:—	57: 50	1366:—	704:—	866:—	606:—	608:—	45:—
	5	154:—	280:—	300:—	57: 50	1362:—	700:—	862:—	604:—	605:—	45:—
	6	153: 75	272:—	290:—	56:—	1360:—	700:—	858:—	602:—	603:—	45:—
	8	153: 75	272:—	292:—	56:—	1360:—	700:—	858:—	603:—	604:—	45: 40
	9	154:—	270:—	291:—	54:—	1360:—	700:—	856:—	604:—	604:—	46: 25
	10	153: 75	260:—	276:—	53: 50	1360:—	700:—	856:—	601:—	601:—	45: 80
	11	153: 50	265:—	283:—	53: 50	1357:—	700:—	856:—	600:—	598:—	45: 40
	12	153: 75	264:—	282:—	52: 75	1357:—	698:—	856:—	599:—	598:—	45: 40
	13	155: 50	266:—	284:—	53:—	1370:—	705:—	866:—	605:—	605:—	46: 30
	15	155: 50	268:—	285:—	54:—	1374:—	706:—	864:—	603:—	606:—	46: 20
	16	155: 50	268:—	285:—	55: 50	1380:—	709:—	869:—	605:—	608:—	46: 30
	17	155: 75	272:—	285:—	61:—	1383:—	712:—	870:—	607:—	610:—	46: 50
18	157: 75	273:—	290:—	67:—	1385:—	713:—	872:—	610:—	612:—	45: 80	
19	159:—	278:—	295:—	64:—	1385:—	716:—	875:—	612:—	614:—	45: 50	

## 25. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit vuonna 1920.

Cours de change à vue en 1920.

Päivä. Date.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan- markka. Berlin. Hambourg.	Amsterdäm.	Floriini.	Sv. Frangi. Bale.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Marrask. 20	161: 50	280: —	299: —	63: —	1414: —	730: —	890: —	623: —	627: —	46: 90	
22	162: —	282: —	301: —	64: —	1424: —	736: —	896: —	628: —	632: —	47: —	
23	164: —	290: —	306: —	70: —	1437: —	741: —	904: —	635: —	637: —	47: —	
24	164: 50	294: —	311: —	71: —	1441: —	742: —	910: —	640: —	640: —	46: 50	
25	166: —	295: —	314: —	70: —	1465: —	756: —	925: —	650: —	650: —	47: 50	
26	166: 50	292: —	311: —	68: —	1470: —	759: —	925: —	650: —	650: —	48: —	
27	169: —	293: —	312: —	70: —	1485: —	765: —	935: —	656: —	656: —	48: 60	
29	171: 50	299: —	318: —	72: 50	1498: —	772: —	945: —	662: —	662: —	49: —	
30	180: —	315: —	335: —	75: —	1583: —	815: —	1000: —	700: —	700: —	51: 50	
Joulukuu 1	178: 50	305: —	326: —	72: —	1545: —	795: —	975: —	685: —	686: —	50: —	
2	172: 50	300: —	318: —	72: —	1508: —	777: —	952: —	671: —	672: —	49: 50	
3	172: 50	300: —	318: —	72: —	1505: —	777: —	952: —	679: —	680: —	49: 50	
4	170: 50	297: —	315: —	71: —	1498: —	771: —	947: —	676: —	681: —	49: —	
7	163: —	280: —	299: —	63: —	1430: —	736: —	905: —	658: —	665: —	47: —	
8	160: 50	274: —	293: —	62: —	1413: —	727: —	895: —	662: —	667: —	46: 50	
9	149: —	256: —	271: —	59: —	1316: —	675: —	833: —	630: —	640: —	43: 25	
10	143: —	246: —	262: —	56: 50	1270: —	650: —	800: —	620: —	624: —	41: 75	
11	148: 50	253: —	270: —	59: 50	1313: —	672: —	830: —	627: —	635: —	43: —	
13	151: —	258: —	274: —	62: —	1340: —	684: —	847: —	631: —	637: —	43: 75	
14	154: —	262: —	277: —	61: —	1369: —	697: —	865: —	642: —	651: —	44: 75	
15	154: —	259: —	275: —	60: —	1369: —	693: —	865: —	653: —	664: —	44: 75	
16	151: 50	256: —	272: —	59: 50	1347: —	677: —	851: —	645: —	657: —	43: 50	
17	146: —	250: —	260: —	57: 50	1313: —	652: —	830: —	624: —	635: —	42: 25	
18	142: 75	246: —	257: —	56: 50	1275: —	623: —	802: —	602: —	614: —	40: 50	
20	143: 50	246: —	257: —	56: 50	1277: —	623: —	802: —	605: —	618: —	40: 75	
21	140: —	236: —	251: —	54: 75	1247: —	614: —	784: —	591: —	604: —	40: —	
22	135: —	228: —	242: —	54: —	1200: —	589: —	756: —	573: —	581: —	38: 50	
23	133: —	223: —	236: —	53: 50	1178: —	575: —	743: —	568: —	569: —	37: 75	
24	130: —	219: —	231: —	51: 50	1154: —	563: —	727: —	562: —	562: —	36: 75	
27	127: 50	215: —	225: —	50: 50	1135: —	552: —	744: —	555: —	555: —	36: 25	
28	124: —	208: —	220: —	49: —	1102: —	538: —	695: —	543: —	541: —	35: —	
29	117: 50	195: —	206: —	46: —	1046: —	510: —	660: —	520: —	518: —	33: 50	
30	112: 50	187: —	197: —	44: 50	1006: —	492: —	635: —	508: —	503: —	32: —	
31	113: 75	190: —	200: —	44: 25	1013: —	497: —	641: —	504: —	504: —	32: 25	



## 26. Suomen Pankin avista myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1914—1920.

*Cours de change à vue moyen pour chaque mois en 1914—1920.*

Kuukausi. Mois.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan markka. Berlin.	Amsterdam.	Sv. Frangi. Bale.	Itäv. Kruunu. Vienna.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.	Rupia. St. Petersburg.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1914</b>												
Tammik.	25: 42	100: 67	100: 03	123: 99	210: 22	—	105: 50	139: 46	139: 46	139: 46	5: 23	267: 22
Helmik.	25: 34	100: 66	100: 10	123: 91	210: 10	—	105: 60	139: 37	139: 37	139: 37	5: 23	267: 30
Maalisk.	25: 35	100: 60	100: 11	124: 05	210: 06	—	105: 80	139: 40	139: 40	139: 40	5: 23	267: 11
Huhtik.	25: 37	100: 80	100: 24	124: 01	209: 91	—	105: 80	139: 40	139: 40	139: 40	5: 23	266: 96
Toukok.	25: 43	101: —	100: 49	124: 10	210: 18	—	105: 80	139: 40	139: 40	139: 40	5: 23	266: 74
Kesäk.	25: 44	101: 04	100: 47	124: 10	210: 14	—	105: 80	139: 40	139: 40	139: 40	5: 23	266: 67
Heinäk.	25: 45	101: 14	100: 50	124: 10	210: —	—	105: 80	139: 40	139: 40	139: 40	5: 23	266: 67
Elok.	25: 64	102: 21	101: 58	124: 66	210: 73	—	105: 15	140: 09	140: 09	140: 09	5: 23	262: 38
Syysk.	25: 70	102: 50	101: 70	124: 80	211: —	—	105: —	141: 11	141: 11	141: 11	5: 23	262: —
Lokak.	26: 27	104: 42	102: 80	—	219: 25	—	—	142: 22	142: 22	142: 22	5: 37	261: 11
Marrask.	27: 60	107: 04	104: 04	—	227: 60	—	—	146: 48	146: 48	146: 48	5: 40	260: —
Jouluk.	28: 88	109: 75	106: 76	—	234: 40	—	—	149: 76	149: 76	149: 76	5: 84	260: —
Korkein Maximum	29: —	110: —	107: —	124: 80	235: —	—	105: 80	150: —	150: —	150: —	5: 90	267: 30
Alin Minimum	25: 33	100: 50	99: 90	123: 80	209: 90	—	105: —	139: 30	139: 30	139: 30	5: 23	260: —
Keskim. Moyenne	25: 99	102: 67	101: 59	124: 15	214: 49	—	105: 58	141: 30	141: 30	141: 30	5: 31	264: 47
<b>1915</b>												
Tammik.	29: —	110: —	—	—	235: —	—	—	150: —	150: —	150: —	5: 90	260: —
Helmik.	29: —	110: —	—	—	235: —	—	—	150: —	150: —	150: —	5: 90	260: —
Maalisk.	29: —	110: —	—	—	235: —	—	—	150: —	150: —	150: —	5: 90	260: —
Huhtik.	29: —	110: —	—	—	235: —	—	—	153: 25	153: 25	153: 25	5: 98	260: —
Toukok.	29: 13	111: 75	—	—	237: 50	—	—	156: 28	156: 28	156: 28	6: 10	260: —
Kesäk.	29: 62	114: 64	—	—	241: 52	—	—	164: 44	164: 44	164: 44	6: 10	257: 58

<sup>1)</sup> Belgian frangin kurssia ei noteerattu aikana 1 p. tammik. 1915—17 p. kesäk. 1920. *Pour Bruxelles la Banque n'a pas coté les cours pour la période 1 janvier 1915—17 juin 1920.*

<sup>2)</sup> Saksan markan kurssia ei noteerattu aikana 12 p. syyskuuta 1914—8 p. toukokuuta 1918. *Pour Berlin et Hambourg, la Banque n'a pas coté les cours pour la période 12 sept. 1914—8 mai 1918.*

<sup>3)</sup> Itävallan kruunun kurssia ei noteerattu aikana 1 p. lokak. 1914—10 p. kesäk. 1918. *Pour Vienne la Banque n'a pas coté les cours pour la période 1 oct. 1914—10 juin 1918.*

## 26. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1914—1920.

*Cours de change à vue moyen pour chaque mois en 1914—1920.*

Kuukausi. Mois.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan markka. Berlin.	Amssterdam.	Florini. Amsterdam.	Sv. Frangi. Bale.	Itäv. Kruunu. Vienna.	R. Kruunu. Stokholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.	Rupla. St. Peterbourg.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Heinäk.	32: 46	120: 77	—	—	266: 22	—	—	—	178: 16	178: 14	178: 14	6: 61	256: 50
Elok.	34: —	124: 50	—	—	280: —	—	—	—	184: 53	184: 53	184: 53	6: 90	251: 26
Syysk.	33: 78	121: 71	—	—	287: 07	—	—	—	184: 15	184: 15	184: 15	6: 90	241: 50
Lokak.	32: 71	119: 84	—	—	282: 88	—	—	—	181: 94	181: 94	181: 23	6: 92	235: 11
Marrask.	33: 04	119: 53	—	—	297: 46	—	—	—	190: 23	190: 23	189: 23	7: 08	227: 92
Jouluk.	34: 02	123: 30	—	—	300: —	—	—	—	206: 11	205: 15	203: 46	7: 10	221: 84
Korkein Maximum	34: 30	124: 50	—	—	300: —	—	—	—	210: —	209: —	207: —	7: 25	260: —
Alin Minimum	29: —	110: —	—	—	235: —	—	—	—	150: —	150: —	150: —	5: 90	220: 50
Keskim. Moyenne	31: 29	116: 51	—	—	261: 81	—	—	—	170: 77	170: 69	170: 40	6: 46	249: 03
<b>1916</b>													
Tammik.	35: 38	127: 37	—	—	320: —	—	—	—	208: 04	207: 04	206: 04	7: 44	216: 50
Helmik.	35: 10	125: 40	—	—	318: —	—	—	—	202: 40	201: 60	200: 80	7: 34	216: 50
Maalisk.	34: 36	122: 73	—	—	308: 65	—	—	—	201: 03	201: 03	201: 03	7: 13	216: 50
Huhtik.	34: —	122: —	—	—	305: —	—	—	—	207: 34	207: 34	207: 34	7: 20	216: 50
Toukok.	34: —	122: —	—	—	305: —	—	—	—	214: 62	214: 62	214: 62	7: 20	214: 72
Kesäk.	34: —	121: 80	—	—	304: 56	—	—	—	210: 73	210: 73	210: 73	7: 20	214: 93
Heinäk.	34: 10	121: 50	—	—	305: —	—	—	—	200: 84	200: 84	200: 84	7: 20	216: 26
Elok.	34: 10	121: 50	—	—	305: —	—	—	—	201: 92	201: 92	201: 92	7: 20	214: 50
Syysk.	33: 57	120: 15	—	—	295: 96	—	—	—	197: 11	195: 96	194: 61	7: 02	216: 88
Lokak.	33: 59	121: 15	—	—	295: —	—	—	—	199: 88	197: 88	196: 88	7: 09	216: 42
Marrask.	34: 43	124: 03	—	—	296: 76	—	—	—	204: 30	202: 30	201: 07	7: 27	214: 50
Jouluk.	35: 03	126: 33	—	—	302: 35	—	—	—	212: 62	208: 95	204: 87	7: 45	213: 58
Korkein Maximum	35: 50	128: —	—	—	320: —	—	—	—	216: —	215: —	215: —	7: 50	218: 50
Alin Minimum	33: 50	120: —	—	—	295: —	—	—	—	192: —	192: —	190: —	7: —	212: 50
Keskim. Moyenne	34: 30	122: 95	—	—	304: 99	—	—	—	204: 96	204: 08	203: 30	7: 23	215: 65

## 26. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1914—1920.

*Cours de change à vue moyen pour chaque mois en 1914—1920.*

Kuukausi. Mois.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Brusselles.	Saksan markka. Berlin.	Amsterdam. Florini.	Sv. Frangi. Båle.	Tšav. Kruunu. Vienna.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.	Rupla. St. Pétersbourg.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1917</b>												
Tammik.	35: 25	126: 50	—	—	303: 50	—	—	216: —	211: —	206: —	7: 50	214: 50
Helmik.	35: 25	126: 50	—	—	303: 50	—	—	216: —	211: —	206: —	7: 50	214: 50
Maalisk.	35: 41	127: 44	—	—	303: 50	—	—	218: 51	215: 07	211: 33	7: 50	214: 50
Huhtik.	35: 62	129: 26	—	—	305: 26	—	—	221: 39	218: 86	215: 91	7: 51	211: 34
Toukok.	35: 62	130: 98	—	—	305: 60	—	—	222: 48	218: 48	216: 48	7: 52	200: 50
Kesäk.	34: 41	127: 46	—	—	301: 92	—	—	215: 76	211: 76	209: 76	7: 46	167: 76
Heinäk.	31: 69	116: 73	—	—	275: 76	—	—	201: 15	197: 15	195: 15	6: 78	135: 88
Elok.	32: 17	117: —	—	—	282: —	—	—	219: 48	214: 22	212: 72	6: 83	136: 18
Syysk.	32: 98	119: 72	—	—	290: 96	—	—	232: 08	222: 56	222: 06	6: 97	114: 24
Lokak.	35: 87	130: 46	—	—	319: 44	—	—	277: 92	259: 85	259: 29	7: 56	112: 81
Marrask.	39: 42	144: 92	—	—	364: 23 <sup>1)</sup>	185: 83	—	326: 38	300: 38	300: 38	8: 37	103: 96
Jouluk.	36: 53	134: 75	—	—	330: 62	185: 41	—	256: 25	248: 20	244: 04	7: 83	102: 58
Korkein Maximum)	41: —	151: —	—	—	375: —	195: —	—	360: —	320: —	320: —	8: 60	214: 50
Alin Minimum)	30: 50	110: —	—	—	260: —	180: —	—	193: —	189: —	187: —	6: 50	91: —
Keskim. Moyenne)	35: —	127: 58	—	—	307: 10	185: 60	—	235: 56	227: 52	225: 14	7: 44	160: 05
<b>1918</b>												
<sup>2)</sup> Tammik.	32: 45	119: 22	—	—	290: 77	177: 04	—	222: 72	218: 27	214: —	6: 95	98: 18
Helmik.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maalisk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Huhtik.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toukok.	31: —	115: 22	—	127: 33	329: 44	159: 72	—	220: 22	210: 22	210: —	6: 50	—
Kesäk.	33: 78	121: 92	—	131: 89	354: 33	175: 70	78: 94	240: 41	221: 70	219: 37	7: 12	<sup>3)</sup> 143: 12

<sup>1)</sup> Sveitsin frangin kurssia alettiin säännöllisesti noteerata 10 p. marraskuuta 1917. *Pour Båle la Banque a commencé à coter régulièrement les cours le 10 nov. 1917.*

<sup>2)</sup> Pankki ei noteerannut mitään kursseja aikana 28 p. tammik.—8 p. toukok. 1918. *La Banque n'a pas coté de cours pendant la période 28 janv.—8 mai 1918.*

<sup>3)</sup> Ruplan kurssia ei noteerattu aikana 28 p. tammik.—10 p. kesäk. 1918 ja loppui noteeraus jälleen 29 p. elok. 1918. *Pour St. Pétersbourg la Banque n'a pas coté les cours pour la période 28 janvier—10 juin 1918 et depuis le 29 août 1918 la Banque n'a plus coté le rouble.*

## 26. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1914—1920.

*Cours de change à vue moyen pour chaque mois en 1914—1920.*

Kuukausi. Mois.	Punta. Londres.	R. Parigi. Paris.	B. Frankfurt. Bruxelles.	Saksan markka. Berlin.	Florint. Amsterdam.	Sv. Frankl. Bale.	Itäv. Kruunu. Vienne.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhagen.	Dollari. New-York.	Rupia. St. Petersburg.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Heinäk.	38: 89	143: 47	—	142: 62	422: 77	207: 55	83: 89	290: 07	259: 13	256: 70	8: 20	135: 37
Elok.	38: 40	142: 77	—	134: 48	418: 16	199: 33	77: 24	286: 81	254: 62	253: 11	8: 06	134: 84
Syysk.	41: 75	160: 67	—	134: 94	424: 60	198: 56	74: 42	294: 48	271: 72	266: 22	8: 79	—
Lokak.	45: 28	173: 78	—	145: 50	413: 64	197: 14	86: —	284: 68	268: 61	263: 44	9: 53	—
Marrask.	40: 89	157: 57	—	118: 94	359: 25	173: 73	62: 67	242: 23	235: 98	229: 76	8: 60	—
Jouluk.	42: 61	164: 33	—	109: 12	381: 33	185: 25	56: 67	259: 91	251: 04	241: 20	8: 98	—
Korkein Maximum	47: 50	180: —	—	160: —	457: —	224: —	100: —	310: —	281: —	276: —	9: 90	145: —
Alin Minimum	30: 50	110: —	—	100: —	260: —	154: —	54: —	195: —	192: —	188: —	6: 50	95: —
Keskim. Moyenne	39: 40	145: 92	—	131: 08	380: 97	187: 38	74: 33	262: 70	245: 38	241: 13	8: 28	127: 51
<b>1919</b>												
Tammik.	42: 90	165: 66	—	111: 44	378: 96	186: 08	56: 12	259: 04	251: 68	235: 44	9: 02	—
Helmik.	44: 84	173: 04	—	105: 37	388: 50	193: 08	50: 33	264: 70	257: 95	245: 33	9: 44	—
Maalisk.	46: 76	176: 52	—	98: 20	403: 60	202: 60	46: 96	274: 64	264: —	255: 44	9: 92	—
Huhtik.	44: 88	160: 83	—	79: —	387: 62	194: 62	35: 29	256: 41	246: 58	240: 29	9: 66	—
Toukok.	45: 94	156: 16	—	80: 16	390: —	195: 64	39: 68	252: 48	247: 76	236: 24	9: 86	—
Kesäk.	51: 68	174: 81	—	80: 86	437: 31	210: 86	42: —	287: 59	281: 22	265: 59	11: 17	—
Heinäk.	58: 71	190: 55	—	90: 96	501: —	235: 81	42: —	329: 11	316: 18	298: 96	13: 16	—
Elok.	65: 35	197: 43	—	81: 23	569: 95	270: 31	42: —	376: 34	355: 15	332: 34	15: 26	—
Syysk.	73: 94	207: 48	—	73: 73	660: 60	305: 15	—	433: 07	408: 26	387: 34	17: 72	—
Lokak.	92: 86	260: 22	—	83: 67	839: 04	395: 92	—	538: 37	508: 11	478: —	22: 11	—
Marrask.	110: 54	288: —	—	71: 32	1 015: 40	487: 44	—	620: 56	599: 12	561: 32	26: 97	—
Jouluk.	124: 60	305: 37	—	70: 04	1 231: 91	599: 56	—	697: 30	666: 61	608: 22	32: 57	—
Korkein Maximum	133: 60	341: —	—	114: —	1 285: —	656: —	58: —	740: —	718: —	674: —	34: —	—
Alin Minimum	42: 10	152: —	—	67: —	372: —	183: —	33: —	241: —	236: —	228: —	8: 85	—
Keskim. Moyenne	66: 97	204: 81	—	85: 57	599: 98	289: 46	44: 50	382: 97	367: 21	345: 78	15: 58	—

<sup>1)</sup> Itävallan kruunun noteeraukset lopetettiin 13 p. elokuuta 1919. *Pour Vienne la Banque n'a pas coté les cours depuis le 13 août 1919.*

## 26. (Jatk.) Suomen Pankin avista myyntikurssit keskimäärin kunakin kuukautena vuosina 1914—1920.

*Cours de change à vue moyen pour chaque mois en 1914—1920.*

Knukausi. Mois.	Punta. Londres.	R. Frangi. Paris.	B. Frangi. Bruxelles.	Saksan markka. Berlin.	Florini. Amsterdam.	Sv. Frangi. Bale.	Itäv. Kruunu. Vienna.	R. Kruunu. Stockholm.	N. Kruunu. Christiania.	T. Kruunu. Copenhague.	Dollari. New-York.	Ranla. St. Petersburg.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
<b>1920</b>												
Tammik.	103: 18	242: 24	—	51: 52	1 051: 12	497: 64	—	578: 48	538: 76	495: 16	27: 91	—
Helmik.	83: 68	174: 88	—	28: 21	922: 04	407: 42	—	459: 21	426: 21	368: 29	24: 79	—
Maalisk.	71: 52	140: 88	—	26: 88	716: 5+	329: 96	—	390: 58	347: 08	326: 96	19: 60	—
Huhtik.	71: 37	113: 42	—	33: 39	672: 57	324: 09	—	396: 17	360: 30	325: 74	18: 24	—
Toukok.	74: 66	133: 84	—	44: 74	709: 87	344: 61	—	409: 76	361: 52	325: 41	19: 54	—
Kesäk.	85: 44	171: 50 <sup>1)</sup>	186: 85	58: 88	787: 28	396: 08	—	470: 20	382: 36	367: 22	21: 90	—
Heinäk.	98: 34	208: 35	222: 05	66: 22	888: 31	447: 52	—	553: 48	420: 48	417: 04	25: 45	—
Elok.	114: 38	229: 17	244: 78	68: 04	1 043: 06	526: 32	—	649: 49	474: 39	474: 17	31: 66	—
Syysk.	113: 38	219: 18	233: 33	58: 27	1 008: 82	523: 77	—	648: 42	450: 05	450: 91	32: 30	—
Lokak.	136: 51	258: 58	273: 73	60: 65	1 214: 25	625: 86	—	772: 62	545: 23	549: 12	39: 34	—
Marrask.	159: 21	280: 23	298: 35	61: 47	1 403: 23	723: 08	—	885: 54	620: 54	621: 92	46: 43	—
Jouluk.	145: 36	247: 56	262: 08	57: 92	1 286: 76	646: 36	—	812: 24	609: 36	614: 52	41: 67	—
Korkein Maximum }	180: —	315: —	335: —	75: —	1 583: —	815: —	—	1 000: —	700: —	700: —	51: 50	—
Alin Minimum }	65: 70	107: —	177: —	24: —	629: —	302: —	—	358: —	312: —	304: —	17: 40	—
Keskim. Moyenne }	105: 44	203: 21	251: 33	51: 75	980: 37	485: 75	—	589: 53	462: 97	447: 01	29: 27	—

1) Kts. 1. huomautusta siv. 153. Voir la note 1. à la page 153.

## 27. Yleiskatsaus Suomen Pankin avista

*Résumé des cours de change*

Vuosi. Année.	Punta. 1) Londres.			R. Frangi 1). Paris.			Saksanmarkka 1). Hambourg, Berlin.		
	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
1877	28:—	25:55	26:33	111:60	101:40	104:71	137:30	124:30	128:44
1878	25:70	25:17	25:36	102:90	100:—	100:92	126:20	123:30	124:26
1879	25:22	25:17	25:22	100:—	100:—	100:—	123:70	123:70	123:70
1880	25:42	25:17	25:29	100:80	99:80	100:08	124:75	123:50	124:07
1881	25:40	25:30	25:33	100:20	100:—	100:01	124:55	124:—	124:22
1882	25:45	25:35	25:36	100:40	100:—	100:16	124:45	124:25	124:34
1883	25:35	25:35	25:35	100:50	100:30	100:39	124:30	124:20	124:27
1884	25:35	25:35	25:35	100:50	100:30	100:47	124:20	124:20	124:20
1885	25:40	25:35	25:36	100:50	100:30	100:37	124:40	124:20	124:21
1886	25:40	25:35	25:36	100:70	100:30	100:50	124:40	124:20	123:92
1887	25:40	25:35	25:36	100:40	100:20	100:29	124:40	124:20	124:28
1888	25:40	25:35	25:36	100:30	100:20	100:23	124:50	124:30	124:37
1889	25:40	25:30	25:34	100:40	100:20	100:25	124:50	124:10	124:28
1890	25:45	25:30	25:38	100:50	100:30	100:41	124:60	124:20	124:37
1891	25:40	25:30	25:33	100:50	100:—	100:30	124:60	124:20	124:44
1892	25:42	25:28	25:32	100:80	100:20	100:50	124:70	124:40	124:45
1893	25:50	25:32	25:38	100:80	100:30	100:55	124:70	123:90	124:32
1894	25:25	25:23	25:24	100:50	100:10	100:13	123:90	123:80	123:81
1895	25:30	25:25	25:27	100:50	100:30	100:43	124:—	123:80	123:84
1896	25:35	25:25	25:29	100:50	100:40	100:41	124:30	124:—	124:04
1897	25:25	25:17	25:23	100:40	100:—	100:25	124:30	123:70	123:80
1898	25:38	25:20	25:29	100:30	100:—	100:11	124:—	123:70	123:78
1899	25:50	25:30	25:36	100:80	100:30	100:53	124:10	123:80	123:96
1900	25:48	25:36	25:41	101:10	100:80	101:40	124:10	124:10	124:10
1901	25:40	25:30	25:36	101:10	100:70	100:89	124:10	124:—	124:04
1902	25:38	25:32	25:36	100:90	100:70	100:85	124:—	123:90	123:98

1) Vuodet 1877—1880 90 päiv. Années 1877—1880 à 90 jours.

# vekselikursseihin vuosina 1877—1920.

à vue en 1877—1920.

R. Kruunu. Stockholm.			Dollari. New-York.			Rupla 1). St. Petersbourg.			Vuosi. Année.
Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
154: 80	141: 20	145: 63	—	—	—	347:—	239: 50	288: 54	1877
142:—	139: 30	140: 31	—	—	—	285:—	243:—	261: 58	1878
139: 80	139: 50	139: 66	—	—	—	272:—	240:—	226: 09	1879
139: 60	139: 10	139: 33	—	—	—	273:—	251:—	265: 57	1880
139: 10	139:—	139: 06	—	—	—	275:—	256:—	265: 32	1881
139: 30	139: 10	139: 23	—	—	—	265:—	247:—	254: 78	1882
139: 30	139:—	139: 15	—	—	—	255:—	245:—	249: 45	1883
139: 30	139:—	139: 14	—	—	—	267:—	245:—	255: 47	1884
139: 20	139:—	139: 13	—	—	—	268:—	244:—	254: 72	1885
139: 40	139:—	139: 11	—	—	—	254:—	234:—	245: 84	1886
139: 40	139: 20	139: 28	—	—	—	239:—	219:—	225: 58	1887
139: 40	139: 30	139: 33	—	—	—	274:—	204:—	236: 17	1888
139: 40	139: 30	139: 31	—	—	—	274:—	258:—	266: 65	1889
139: 70	139: 30	139: 34	—	—	—	239: 50	273:—	293: 26	1890
139: 70	139: 40	139: 46	—	—	—	304:—	238:—	279: 15	1891
139: 60	139: 30	139: 38	—	—	—	268:—	248:—	255: 13	1892
139: 60	139: 40	139: 49	—	—	—	269:—	253:—	263: 45	1893
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	272: 50	266:—	269: 37	1894
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	272: 50	268:—	270: 64	1895
139: 30	139: 20	139: 28	—	—	—	269:—	267:—	268: 05	1896
139: 20	139:—	139: 02	—	—	—	268:—	267:—	267: 53	1897
139:—	138: 90	138: 97	—	—	—	267: 60	267: 30	267: 50	1898
139: 10	139:—	139: 04	—	—	—	267: 80	267: 60	267: 64	1899
139: 10	139: 10	139: 10	—	—	—	267: 80	267: 80	267: 80	1900
139: 30	139: 10	139: 29	—	—	—	267: 80	267: 80	267: 80	1901
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	267: 80	267: 80	267: 80	1902

1) Vuodet 1877—1881 7 päiv. Années 1877—1881 à 7 jours.

## 27. (Jatk.) Yleiskatsaus Suomen Pankin

*Résumé des cours de change*

Vuosi. Année.	Punta. Londres.			R. Frangi. Paris.			Saksanmarkka. Hambourg, Berlin.		
	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
1903	25: 40	25: 30	25: 35	100: 90	100: 50	100: 81	124: —	124: —	124: —
1904	25: 43	25: 28	25: 34	101: —	100: 50	100: 72	124: 10	124: —	124: 02
1905	25: 40	25: 30	25: 37	101: —	100: 50	100: 81	124: 10	123: 90	123: 94
1906	25: 45	25: 32	25: 40	101: 10	100: 70	100: 95	124: 30	124: —	124: 03
1907	25: 58	25: 36	25: 46	101: 50	100: 80	101: 07	124: 30	124: 10	124: 26
1908	25: 58	25: 30	25: 40	101: 50	100: 70	101: 06	124: 20	124: 10	124: 17
1909	25: 44	25: 31	25: 38	101: 20	100: 50	100: 80	124: 10	123: 90	124: 03
1910	25: 41	25: 33	25: 37	100: 90	100: 30	100: 60	123: 90	123: 90	123: 90
1911	25: 42	25: 30	25: 36	101: —	100: 10	100: 47	123: 90	123: 90	123: 90
1912	25: 43	25: 30	25: 36	100: 80	100: 15	100: 52	124: 20	123: 65	123: 81
1913	25: 43	25: 30	25: 39	100: 80	100: 20	100: 62	124: 40	123: 80	124: 06
1914	29: —	25: 33	25: 99	110: —	100: 50	102: 67	124: 80	123: 80 <sup>a)</sup>	124: 15
1915	34: 30	29: —	31: 29	124: 50	110: —	116: 51	—	—	—
1916	35: 50	33: 50	34: 30	128: —	120: —	122: 95	—	—	—
1917	41: —	30: 50	35: —	151: —	110: —	127: 58	—	—	—
<sup>1)</sup> 1918	47: 50	30: 50	39: 40	180: —	110: —	145: 92	160: —	100: — <sup>a)</sup>	131: 08
1919	133: 60	42: 10	66: 97	341: —	152: —	204: 82	114: —	67: —	85: 57
1920	180: —	65: 70	105: 43	315: —	107: —	203: 21	75: —	24: —	51: 75

1) Vert. huomautusta siv. 155. Voir la note à la page 155.

2) Vert. huomautusta siv. 153. Voir la note à la page 153.



## avista vekselikursseihin vuosina 1877—1920.

à vue en 1877—1920.

R. Kruunu. Stockholm.			Dollari. New-York.			Rupla. St. Petersbourg.			Vuosi. Année.
Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	Korkein. Maxim.	Alin. Minim.	Keskim. Moyenne.	
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	267: 80	267: 80	267: 80	1903
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	267: 80	267: 80	267: 80	1904
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	267: 80	267: —	267: 55	1905
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	267: 30	267: —	267: 04	1906
139: 30	139: 30	139: 30	—	—	—	268: 70	265: 50	267: 06	1907
139: 50	139: 30	139: 43	—	—	—	267: 20	265: 50	266: 20	1908
139: 50	139: 30	139: 33	—	—	—	269: 40	265: 70	267: 85	1909
139: 40	139: 10	139: 28	—	—	—	269: —	267: 70	268: 23	1910
139: 40	139: 20	139: 32	—	—	—	268: —	267: 70	267: 89	1911
139: 40	139: 10	139: 20	—	—	—	268: —	266: 90	267: 26	1912
139: 50	139: —	139: 19	<sup>1)</sup> 5: 23	5: 23	5: 23	267: 30	266: 80	267: 19	1913
150: —	139: 30	141: 30	5: 90	5: 23	5: 31	267: 30	260: —	264: 47	1914
210: —	150: —	170: 77	7: 25	5: 90	6: 46	260: —	220: 50	249: 03	1915
216: —	192: —	204: 96	7: 50	7: —	7: 23	218: 50	212: 50	215: 65	1916
360: —	193: —	235: 56	8: 60	6: 50	7: 44	214: 50	91: —	160: 05	1917
310: —	195: —	262: 70	9: 90	6: 50	8: 28	145: —	95: —	<sup>2)</sup> 127: 51	1918
740: —	241: —	382: 97	34: —	8: 85	15: 58	—	—	—	1919
1 000: —	358: —	589: 53	51: 50	17: 40	29: 27	—	—	—	1920

<sup>1)</sup> Dollarin kurssia alettiin säännöllisesti noteerata 2 p. tammikuuta 1913. *Pour New-York, la Banque a commencé à coter régulièrement les cours le 2 janv. 1913.*

<sup>2)</sup> Vert. huomautusta siv. 155. *Voir la note à la page 155.*

## 28. Suomen Pankin alin diskonttokorko vuosina 1867—1920.

*Variations des taux d'escompte de la Banque de Finlande durant la  
période 1867—1920.*

Päivästä. <i>Depuis.</i>	Päivään. <i>Jusqu'à.</i>	Pro- senttia. <i>Pour cent.</i>	Päivästä. <i>Depuis.</i>	Päivään. <i>Jusqu'à.</i>	Pro- senttia. <i>Pour cent.</i>
1	2	3	4	5	6
1867 Tammik. 1	1868 Maalisk. 19	6	1907 Helmik. 28	1907 Marrask. 6	5 1/2
1868 Maalisk. 20	1869 Jouluk. 31	5	1907 Marrask. 7	1907 Marrask. 27	6
1870 Tammik. 1	1870 Jouluk. 31	4 1/2	1907 Marrask. 28	1908 Elok. 7	6 1/2
1871 Tammik. 1	1875 Jouluk. 31	4	1908 Elok. 8	1908 Syysk. 19	6
1876 Tammik. 1	1877 Toukok. 31	4 1/2	1908 Syysk. 20	1909 Huhtik. 24	5 1/2
1877 Kesäk. 1	1878 Jouluk. 31	5	1909 Huhtik. 25	1910 Jouluk. 15	5
1879 Tammik. 1	1879 Jouluk. 31	5 1/2	1910 Jouluk. 16	1911 Helmik. 18	5 1/2
1880 Tammik. 1	1880 Elok. 31	5	1911 Helmik. 19	1911 Toukok. 16	5
1880 Syysk. 1	1886 Jouluk. 3	4 1/2	1911 Toukok. 17	1912 Tammik. 27	4 1/2
1886 Jouluk. 4	1890 Maalisk. 17	4	1912 Tammik. 28	1912 Marrask. 9	5
1890 Maalisk. 18	1890 Marrask. 17	4 1/2	1912 Marrask. 10	1913 Marrask. 24	6
1890 Marrask. 18	1891 Jouluk. 1	5	1913 Marrask. 25	1914 Maalisk. 31	5 1/2
1891 Jouluk. 2	1893 Jouluk. 2	5 1/2	1914 Huhtik. 1	1914 Elok. 3	5
1893 Jouluk. 3	1895 Helmik. 9	5	1914 Elok. 4	1914 Syysk. 5	7
1895 Helmik. 10	1895 Lokak. 3	4 1/2	1914 Syysk. 6	1915 Tammik. 9	6
1895 Lokak. 4	1896 Lokak. 20	4	1915 Tammik. 10	1916 Toukok. 18	5 1/2
1896 Lokak. 21	1898 Lokak. 17	4 1/2	1916 Toukok. 19	1919 Tammik. 7	5
1898 Lokak. 18	1899 Lokak. 4	5	1919 Tammik. 8	1919 Marrask. 17	6
1899 Lokak. 5	1899 Lokak. 28	5 1/2	1919 Marrask. 18	1920 Maalisk. 22	7
1899 Lokak. 29	1901 Syysk. 18	6	1920 Maalisk. 23	1920 Marrask. 9	8
1901 Syysk. 19	1902 Helmik. 8	5 1/2	1920 Marrask. 10	—	9
1902 Helmik. 9	1907 Helmik. 27	5			

Tammikuu — *Janvier*  
Helmikuu — *Février*  
Maaliskuu — *Mars*  
Huhtikuu — *Avril*

Toukokuu — *Mai*  
Kesäkuu — *Juin*  
Heinäkuu — *Juillet*  
Elokuu — *Août*

Syyskuu — *Septembre*  
Lokakuu — *Octobre*  
Marraskuu — *Novembre*  
Joulukuu — *Décembre*

## 29. Suomen Pankin alin diskonttokorko keskimäärin vuosina 1867—1920.

*Taux d'escompte moyen de la Banque de Finlande durant la  
période 1867—1920.*

Vuosi. Année.	Prosenttia. Pour cent.	Vuosi. Année.	Prosenttia. Pour cent.	Vuosi. Année.	Prosenttia. Pour cent.
1	2	3	4	5	6
		1886	4.4625	1906	5.0000
1867	6.0000	1887	4.0000	1907	5.5417
1868	5.2194	1888	4.0000	1908	6.1611
1869	5.0000	1889	4.0000	1909	5.1583
1870	4.5000	1890	4.4628	1910	5.0208
1871	4.0000	1891	5.0403	1911	4.7556
1872	4.0000	1892	5.5000	1912	5.1042
1873	4.0000	1893	5.4611	1913	5.9500
1874	4.0000	1894	5.0000	1914	5.6222
1875	4.0000	1895	4.4333	1915	5.5125
1876	4.5000	1896	4.0972	1916	5.1917
1877	4.7917	1897	4.5000	1917	5.0000
1878	5.0000	1898	4.6014	1918	5.0000
1879	5.5000	1899	5.2056	1919	6.1000
1880	4.8333	1900	6.0000	1920	7.9139
1881	4.5000	1901	5.8583		
1882	4.5000	1902	5.0528		
1883	4.5000	1903	5.0000		
1884	4.5000	1904	5.0000		
1885	4.5000	1905	5.0000		

### 30. Yksityispankkien kotimainen

*Dépôts dans les banques*

Kuukausi. <i>Mois.</i>	1910—1913 Keskimäärin. <i>Moyenne.</i>	1914	1915	1916
1	2	3	4	5
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu	618 920 600	685 860 100	716 132 500	876 037 200
Helmikuu	621 081 200	690 502 200	719 728 400	886 006 800
Maaliskuu	626 400 800	700 877 600	727 062 100	890 005 900
Huhtikuu	623 575 700	699 209 100	731 959 300	896 251 700
Toukokuu	621 530 800	701 519 900	741 937 700	910 317 500
Kesäkuu	637 717 600	709 810 500	764 365 000	945 880 200
Heinäkuu	637 886 400	706 916 800	778 495 700	971 555 600
Elokuu	637 497 500	685 272 500	792 103 200	995 844 100
Syyskuu	634 016 600	685 717 500	807 604 500	1 035 674 900
Lokakuu	631 879 400	686 769 400	814 321 200	1 092 364 100
Marraskuu	627 019 800	686 686 600	830 164 900	1 118 652 200
Joulukuu	635 909 100	707 112 800	860 819 000	1 157 150 200

1) Talletukset säästökassa-, talletus-, juoksevalla ja kotimaisten kirjeenvaihtajien tilillä.

### 31. Yksityispankkien kotimainen

*Opérations des avances en Finlande*

Kuukausi. <i>Mois.</i>	1910—1913 Keskimäärin. <i>Moyenne</i>	1914	1915	1916
1	2	3	4	5
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu	685 247 900	752 209 500	775 650 700	788 143 400
Helmikuu	693 504 300	761 690 800	781 493 900	797 307 000
Maaliskuu	700 256 800	766 246 900	772 863 100	816 029 500
Huhtikuu	706 749 100	774 543 000	770 691 700	808 899 100
Toukokuu	716 708 800	781 936 200	777 191 700	813 295 700
Kesäkuu	712 955 000	775 051 700	776 905 300	817 065 700
Heinäkuu	698 998 900	765 618 600	780 353 300	806 016 900
Elokuu	692 377 800	758 698 800	774 088 400	810 577 600
Syyskuu	691 472 400	757 847 700	771 499 900	866 918 600
Lokakuu	701 958 700	769 517 600	782 436 400	940 606 000
Marraskuu	704 765 200	771 632 300	788 466 100	986 575 000
Joulukuu	707 011 852	777 815 100	785 051 400	1 011 149 600

1) Lainat, kassakreditit, vekselit ja kotimaiset konttokurantit. *Prêts, crédits de caisse,*

lainanotto vuosina 1914—1920.<sup>1)</sup>*privées en 1914—1920.<sup>1)</sup>*

1917	1918	1919	1920	Kuukausi. Mois.
6	7	8	9	10
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
1 202 982 900	2 033 155 500	2 929 432 100	3 497 445 000	Tammikuu
1 242 173 100	•	3 002 138 300	3 429 736 100	Helmikuu
1 312 866 100	•	3 029 150 500	3 419 023 200	Maaliskuu
1 389 035 500	2 150 768 600	3 055 433 800	3 443 574 300	Huhtikuu
1 468 320 600	2 201 417 500	3 092 394 800	3 448 718 800	Toukokuu
1 565 529 200	2 248 289 700	3 183 931 900	3 525 917 000	Kesäkuu
1 635 046 900	2 285 727 700	3 247 542 800	3 608 002 700	Heinäkuu
1 687 279 700	2 507 809 600	3 242 431 800	3 628 106 800	Elokuu
1 715 994 300	2 678 931 200	3 307 590 300	3 675 041 000	Syyskuu
1 770 643 300	2 775 451 200	3 273 752 900	3 739 630 300	Lokakuu
1 844 334 800	2 811 243 600	3 301 935 000	3 630 912 800	Marraskuu
1 966 067 000	2 846 433 900	3 384 701 300	3 613 231 200	Joulukuu

*Dépôts à terme et à vue et correspondants en Finlande.*lainananto vuosina 1914—1920.<sup>1)</sup>*des banques privées en 1914—1920.<sup>1)</sup>*

1917	1918	1919	1920	Kuukausi. Mois.
6	7	8	9	10
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
1 035 507 200	1 823 545 400	3 074 996 400	4 544 930 100	Tammikuu
1 061 512 600	•	3 307 086 600	4 596 915 200	Helmikuu
1 123 864 100	•	3 523 831 000	4 681 366 800	Maaliskuu
1 148 552 600	1 964 798 700	3 648 027 800	4 761 950 200	Huhtikuu
1 195 780 200	2 075 426 800	3 753 367 600	4 839 814 600	Toukokuu
1 223 592 000	2 100 441 700	3 861 331 300	4 911 549 100	Kesäkuu
1 284 286 200	2 205 718 300	3 987 415 400	5 108 800 400	Heinäkuu
1 305 008 600	2 404 064 200	3 967 937 400	5 238 121 000	Elokuu
1 372 242 000	2 648 434 100	4 118 921 800	5 415 330 300	Syyskuu
1 505 291 200	2 832 511 700	4 248 930 200	5 522 368 200	Lokakuu
1 583 067 000	2 920 907 600	4 351 857 500	5 567 999 500	Marraskuu
1 732 413 300	3 011 177 100	4 499 980 500	5 553 574 900	Joulukuu

*traites et comptes courants à l'intérieur.*

### 32. Yksityispankkien saatavat ulkomailta

*Avoir à l'étranger des banques privées*

Kuukausi. Mois.	1910—1913 Keskimäärin. Moyenne.	1914	1915	1916
1	2	3	4	5
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu	30 352 000	47 743 800	41 403 800	34 766 200
Helmikuu	29 228 800	48 022 600	39 534 600	47 365 300
Maaliskuu	26 655 600	50 016 200	40 446 100	46 274 500
Huhtikuu	25 336 800	47 974 300	41 889 700	42 887 300
Toukokuu	24 827 100	46 893 700	40 697 700	43 911 700
Kesäkuu	30 350 300	51 180 300	38 266 100	55 027 700
Heinäkuu	41 803 500	58 792 400	38 992 500	59 931 800
Elokuu	48 839 200	55 210 200	44 674 700	60 897 800
Syyskuu	51 562 000	51 576 200	41 799 700	52 336 400
Lokakuu	48 776 900	48 374 700	36 789 300	42 579 100
Marraskuu	43 335 900	46 557 600	37 410 900	43 650 700
Joulukuu	39 994 500	44 728 600	38 208 100	56 661 600

<sup>1)</sup> Näihin on luettu saatavat ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ja ulkomaiset vekselit. *Comptes*

### 33. Yksityispankkien velat ulkomaille

*Dettes à l'étranger des banques privées*

Kuukausi. Mois.	1910—1913 Keskimäärin. Moyenne.	1914	1915	1916
1	2	3	4	5
	Mk.	Mk.	Mk.	Mk.
Tammikuu	12 803 300	12 413 700	21 737 400	38 829 300
Helmikuu	13 939 400	11 820 900	20 494 500	36 444 600
Maaliskuu	15 483 200	15 236 100	21 653 000	36 661 000
Huhtikuu	18 939 700	17 887 700	23 669 500	34 521 300
Toukokuu	22 177 200	23 942 000	26 118 800	35 242 700
Kesäkuu	19 023 500	25 089 800	29 085 000	34 596 000
Heinäkuu	15 723 300	20 751 800	30 540 700	35 760 000
Elokuu	12 888 700	18 481 700	30 836 600	37 224 200
Syyskuu	13 447 700	19 604 800	33 482 400	40 122 600
Lokakuu	15 964 600	20 391 100	35 064 200	48 432 900
Marraskuu	16 730 900	22 663 200	35 616 400	54 750 800
Joulukuu	14 885 900	20 998 400	37 692 200	56 147 700

<sup>1)</sup> Velat ulkomaisille kirjeenvaihtajille. *Comptes courants créditeurs.*

## kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1920.<sup>1)</sup>

à la fin de chaque mois en 1914—1920.<sup>1)</sup>

1917	1918	1919	1920	Kuukausi. Mois
6	7	8	9	10
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
66 810 900	60 658 200	68 235 500	157 343 100	Tammikuu
72 304 200	•	74 595 700	114 144 000	Helmikuu
88 782 300	•	82 840 300	77 294 200	Maaliskuu
98 076 000	59 050 500	91 719 600	83 164 000	Huhtikuu
113 663 100	58 807 700	84 974 000	88 533 200	Toukokuu
121 689 200	51 287 500	65 709 200	101 073 200	Kesäkuu
122 219 000	50 712 700	55 698 000	88 143 400	Heinäkuu
110 325 600	45 459 900	56 695 600	90 355 300	Elokuu
90 907 500	65 263 100	71 793 600	119 160 200	Syyskuu
74 810 700	70 562 800	73 663 200	168 349 600	Lokakuu
65 888 500	61 934 800	74 653 100	70 872 100	Marraskuu
57 903 900	60 599 400	108 888 700	54 576 900	Joulukuu

*courants débiteurs et effets payables à l'étranger.*

## kunkin kuukauden lopussa vuosina 1914—1920.<sup>1)</sup>

à la fin de chaque mois en 1914—1920.<sup>1)</sup>

1917	1918	1919	1920	Kuukausi. Mois.
6	7	8	9	10
Mk.	Mk.	Mk.	Mk.	
56 083 800	79 770 000	180 793 000	571 968 100	Tammikuu
54 041 400	•	229 185 600	549 369 700	Helmikuu
54 878 100	•	244 611 000	548 611 200	Maaliskuu
54 771 200	79 187 600	248 321 500	547 101 600	Huhtikuu
55 461 700	74 010 300	278 762 200	578 893 500	Toukokuu
55 910 300	74 148 900	320 745 700	612 202 400	Kesäkuu
67 466 000	84 230 100	385 435 900	640 179 200	Heinäkuu
71 208 300	95 277 000	413 143 500	657 083 300	Elokuu
67 020 000	124 829 400	447 794 000	689 140 100	Syyskuu
73 548 200	130 578 900	472 049 100	717 084 100	Lokakuu
75 030 900	143 991 800	553 378 700	796 282 000	Marraskuu
75 574 800	158 661 200	561 289 400	795 926 800	Joulukuu

## Vuosina 1914—1920 annetut, Suomen Pankkia ja Suomen rahalaitosta koskevat lait ja asetukset.

*Lois et décrets émanés en 1914—1920 concernant la Banque de Finlande et le système monétaire.*

- 1914 <sup>7</sup>/<sub>8</sub> Asetus Suomen Pankin ohjesäännön 18 ja 19 §§:n muuttamisesta toisin kuuluviksi.
- 1915 <sup>15</sup>/<sub>4</sub> Senaatin päätös armollisen käskyn johdosta siitä, että Suomen Pankin setelien lunastaminen Suomen kultarahalla lakkautetaan sota-aikana vallitsevien asianhaarojen johdosta.
- ” <sup>8</sup>/<sub>9</sub> Senaatin päätös, joka koskee Suomen Pankin oikeuttamista liikkeeseen laskemaan yhden markan arvoisia seteleitä kullassa.
- ” ” Senaatin päätös Suomen Pankin yhden markan arvoisten setelien tekstin ja muodon vahvistamisesta.
- 1916 <sup>29</sup>/<sub>8</sub> Senaatin päätös Suomen Pankin yhden markan arvoisen setelin muodon muuttamisesta.
- ” ” Senaatin päätös, joka koskee Suomen Pankin oikeuttamista laskemaan liikkeeseen 50 ja 25 pennin arvoisia seteleitä kullassa.
- 1918 <sup>9</sup>/<sub>3</sub> Senaatin päätös koskeva Venäjän rahan rahamerkkien käypäisyyden lakkauttamista Suomessa.
- ” <sup>27</sup>/<sub>5</sub> Laki Suomen rahasta 9 päivänä elokuuta 1877 annetun lain 6, 10, 11 ja 16 §§ muuttamisesta toisin kuuluviksi.
- ” ” Senaatin päätös Suomen metallirahain ulkomuodon muuttamisesta.
- ” <sup>14</sup>/<sub>6</sub> Senaatin päätös Suomen Pankin uusien viidensadan, sadan ja viiden markan arvoisten setelien liikkeeseen laskemisesta.
- ” <sup>27</sup>/<sub>7</sub> Laki, joka sisältää väliaikaisia säännöksiä Suomen Pankin setelin-anto-oikeudesta.
- ” <sup>10</sup>/<sub>9</sub> Korkeimman vallan haltijan päätös kolmensadanviidenkymmenenmiljoonan markan suuruisen obligatsioonilainan ottamisesta Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi.



- 1918 <sup>8</sup>/<sub>10</sub> Senaatin päätös Venäjän valtakunnan vaakunan ja venäjänkielisen kirjoituksen poistamisesta Suomen Pankin seteleistä.
- „ <sup>8</sup>/<sub>10</sub> Senaatin päätös Suomen Pankin uusien kahdenkymmenen markan arvoisten setelien liikkeeseen laskemisesta.
- 1919 <sup>14</sup>/<sub>11</sub> Asetus Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi myönnetyn kolmensadanviidenkymmenenmiljoonan markan obligatsioonilainan ehtojen muuttamisesta.
- „ <sup>11</sup>/<sub>12</sub> Valtioneuvoston päätös, joka sisältää tarkemmat määräykset kolmensadanviidenkymmenenmiljoonan markan obligatsioonilainasta Suomen Pankin aseman vahvistamiseksi.
- 1920 <sup>11</sup>/<sub>6</sub> Laki Suomen Pankin Ohjesäännön 3 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.
- „ <sup>17</sup>/<sub>12</sub> Laki joka sisältää väliaikaisia säännöksiä Suomen Pankin setelinanto-oikeudesta.
- „ <sup>23</sup>/<sub>12</sub> Laki Suomen rahasta annetun lain 6, 7, ja 16 §§:n muuttamisesta toisin kuuluviksi.
- „ <sup>23</sup>/<sub>12</sub> Asetus Suomen metallirahain ulkomuodon muuttamisesta.